วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

น.ส.ณัฏฐา ระกำพล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ไม่สังกัดภาควิชา/เทียบเท่า
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

STYLISTICS IN RAMWONG MATRATHAN SONGS

Miss Nutta Ragumpol

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Communication Arts) in Communication Arts
Common Course
FACULTY OF COMMUNICATION ARTS
Chulalongkorn University
Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน
โดย	น.ส.ณัฏฐา ระกำพล
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.ธนสิน ชุตินธรานนท์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(อาจารย์ไศลทิพย์ จารุภูมิ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา อัครจันทโชติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.ธนสิน ชุตินธรานนท์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.ไชโย นิธิอุบัติ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ณัฏฐา ระกำพล : วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน. (STYLISTICS IN RAMWONG MATRATHAN SONGS) อ.ที่ปรึกษาหลัก : อ. ดร.ธนสิน ชุตินธรานนท์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาวิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน (2) สังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน (3) ศึกษาการรับรู้และการเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากเพลงรำวงมาตรฐาน 10 เพลง คือ 1. เพลงงามแสงเดือน 2. เพลงชาวไทย 3. เพลงรำซิมารำ 4. เพลงคืนเดือนหงาย 5. เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ 6. เพลงดอกไม้ของชาติ 7. เพลงหญิงไทยใจงาม 8. เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า 9. เพลงยอดชายใจหาญ และ10. เพลงบูชานักรบ และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth interview) ครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) ที่เกี่ยวข้องกับรำวงมาตรฐาน วัจนลีลา วรรณศิลป์ และหลักภาษาศาสตร์

ผลการวิจัย

1. เพลงรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลง เป็นระดับภาษาแบบกึ่งทางการ โดยลักษณะเด่นทางภาษา พบว่า มีการใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความหมายในทุกเพลง รองลงมาคือ มีการใช้สรรพนามบุรุษที่1,2 และคำลงท้าย และการละคำ โดยมีการใช้คำถามน้อยที่สุด

2. ภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐานในด้านทำเนียบภาษา พบว่าปรากฏทำเนียบภาษาคือศัพท์นาฏศิลป์ และศัพท์สังคีต จำนวน 5 เพลง ได้แก่ เพลงงามแสงเดือน เพลงชาวไทย เพลงรำซิมารำ เพลงคืนเดือนหงาย และเพลงดอกไม้ของชาติ และพบว่า ศัพท์นาฏศิลป์พบในเพลงรำวงมาตรฐานมากกว่าศัพท์สังคีต ได้แก่ งามแสงเดือน รำมาซิมารำ และดอกไม้ของชาติ โดยศัพท์นาฏศิลป์ที่พบมาก ได้แก่ คำว่า “ฟ้อน รำ ฟ้อนรำ ระบำ ร่ายรำ และนาฏศิลป์”สำหรับศัพท์สังคีต คือเพลงชาวไทย และเพลงคืนเดือนหงาย ได้แก่ คำว่า “ เล่น โบก พริ้ว ประและพรม”

3. การรับรู้และการเข้าใจในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าครูผู้สอนมีการรับรู้และเข้าใจในเพลงรำวงมาตรฐานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2562 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6084656228 : MAJOR COMMUNICATION ARTS
KEYWORD: Stylistics, Ramwong Matrathan Songs
Nutta Ragumpol : STYLISTICS IN RAMWONG MATRATHAN SONGS. Advisor: Thanasin Chutintaranond, Ph.D.

This research intended to, (1) analyze the language style in Ramwong Matrathan Songs. (2) to synthesize the form of literary language in Ramwong Matrathan Songs.(3) to study the perception and understanding of meaning in Ramwong Matrathan Songs of Thai Classical dance teachers at the Basic Education. Researcher utilized content analysis to study Ramwong Matrathan Songs were 1. Ngam Sang Duan 2. Chaw Thai 3. Ram si ma ram 4. Ken Dern Ngai 5.Dong jan wan pen 6. Dok mai kong chat 7. Ying Thai Jai Ngam 8. Dong Jan Kwan Fa 9. Yod Shy Jai Han and10. Boo Cha Nak Rop, an in-depth interview with the Thai Classical dance teachers in basic education, and document analysis to process documents related to Ramwong Matrathan Songs, Stylistics, literary language and linguistics.

Findings:

1. 10 Ramwong Matrathan Songs ware consultative style. The most popular Language characteristics were the transposition of sentences to emphasize, followed by using of the pronouns 1,2,postscripts and deletion of word and the least was questions.

2. Literature in Ramwong Matrathan Songs, only 5 songs were the register that 1. Ngam Sang Duan 2. Chaw Thai 3. Ram si ma ram 4. Ken Dern Ngai 5. Dok mai kong chat.The register of classical dance words are Ngam Sang Duan , Ram si ma ram and Dok mai kong chat, “fon, ram, fon ram, ra bum, rai ram, and Nat silp” that more than musical words are Chaw Thai and Ken Dern Ngai, “Len, Bok, Priw, Pra and prom”

3. Perception and understanding in Ramwong Matrathan Songs of Thai classical dance teachers in basic education, were the same pattern.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study: Communication Arts Student's Signature .....
Academic Year: 2019 Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.ธนสิน ชุตินธรานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษา ช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่มีคุณค่า ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่ง จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา อัครจันทโชติ ที่กรุณาสละเวลาเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ได้ให้คำชี้แนะ แนะนำ ช่วยเหลือ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงเนื้อหา อาจารย์ ดร.ไชโย นิธิอุบัติ ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้ให้แนวทางและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป ได้แก่ คุณครูนพรัตน์ศุภาการ หวังในธรรม คุณครูเรวดี สายาคม คุณครูอัจฉรา สุภาไชยกิจ และขอบพระคุณ ครูนาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป ได้แก่ คุณครูกัญจนภัสร สุทธิประภา คุณครูสุธัญญา ว่องไชยสิทธิ์ คุณครูวาสนา บุญญาพิทักษ์ คุณครูจิตตินัฏ ชุ่มชื่น คุณครูปภาวรินทร์ แสงเจริญ คุณครูอินทนิล บุญประกอบ คุณครูอัญชลี บุญจงรักษ์ คุณครูวรางคณา บุญเนาว์ และคุณครูเปรมใจ เพ็งสุข ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยครั้งนี้ด้วยความยินดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ประสาทวิชาความรู้ตลอดจนถ่ายทอดประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้วิจัย และที่จะไม่กล่าวถึงไม่ได้คือ กราบขอบพระคุณบูรพาจารย์ และคุณครูทุกท่านที่วิทยาลัยนาฏศิลป ที่ได้สร้างฐานรากของการศึกษาให้เมื่อครั้งเยาว์วัยจนถึงระดับอุดมศึกษาให้สามารถต่อยอดรากฐานทางการศึกษามั่นคงเป็นลำดับ และที่สำคัญคือ คุณครูนิภา โสภาสัมฤทธิ์ ท่านอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป ที่ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคำว่า “การศึกษา” และได้ให้โอกาส ให้ความรักและเมตตาผู้วิจัยตั้งแต่ครั้งท่านเป็นคุณครูสอนวิชาภาษาไทยครั้งเยาว์วัย

ขอกราบขอบพระคุณพี่ๆ ขอบคุณเพื่อนๆ และน้องๆ วิทยาลัยนาฏศิลปทุกท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นทุกท่านในคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลือกัน และขอขอบคุณทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามในที่นี้ ซึ่งผู้วิจัยถือว่าทุกท่านได้ให้ความช่วยเหลือกับผู้วิจัยเป็นอย่างดีมาโดยตลอดจนสำเร็จการศึกษา

สุดท้ายหัวใจสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ คุณเฉียบและคุณมาลี ระกำพล และพี่สาวน้องสาว คือ คุณนันดา และคุณกอบดาว ระกำพล ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุนในทุกด้าน ทั้งความรัก ความห่วงใย และกำลังใจที่ดีเยี่ยมที่สุด จนทำให้ผู้วิจัยสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี คุณประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแด่คุณพ่อคุณแม่ และครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางที่ดีและมีคุณค่าตลอดมา

ณัฏฐา ระกำพล

CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ค

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ง

กิตติกรรมประกาศ ..... จ

สารบัญ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ฌ

บทที่ 1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

คำถามวิจัย 5

วัตถุประสงค์ในการวิจัย 5

ขอบเขตการศึกษา 6

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย 6

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 7

กรอบแนวคิดในการวิจัย 7

บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 8

1. รำวงมาตรฐาน 8

1.1 ความเป็นมาของรำวงมาตรฐาน 8

1.2 พัฒนาการรำวงมาตรฐาน 9

1.3 รูปแบบรำวงมาตรฐาน 10

1.4 บทบาทรำวงมาตรฐานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน 11

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงรำวงมาตรฐาน 14

2. วัจนลีลา 16

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.1 นิยามวัจนลีลา 16
2.2 รูปแบบวัจนลีลา 17
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัจนลีลา 28
3. วรรณศิลป์ 30
3.1 ทำเนียบภาษา 31
3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณศิลป์ 33
4. การสื่อความหมายโดยตรงและโดยนัย 34
4.1 ความหมาย 34
4.2 การวิเคราะห์ความหมาย 36
4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายโดยตรงและโดยนัย 37
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย 40
1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง 40
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 42
2.1 แบบวิเคราะห์เนื้อหา 42
2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 45
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 46
3.1 ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร 46
3.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ 46
4. การวิเคราะห์ข้อมูล 46
4.1 การวิเคราะห์เอกสาร 46
4.2 การวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ 47
5. วิธีดำเนินการวิจัย และขั้นตอนในการวิจัย 47
บทที่ 4 วิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน 52
ส่วนที่ 1. วิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน 52

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ส่วนที่ 2 สังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน 104
ส่วนที่ 3. ศึกษาการรับรู้ และการเข้าใจในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 116
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 123
5.1 สรุปผลการศึกษา 123
5.2 อภิปรายผล 146
5.3 ข้อเสนอแนะ 157
บรรณานุกรม 158
ภาคผนวก 163
ประวัติผู้เขียน 221

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาแต่ละระดับ 19
ตารางที่ 2 ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาในระดับภาษาแบบกึ่งทางการ 53
ตารางที่ 3 ความหมายเพลงงามแสงเดือน 53
ตารางที่ 4 ความหมายเพลงชาวไทย 57
ตารางที่ 5 ความหมายเพลงรำซิมารำ 63
ตารางที่ 6 ความหมายเพลงคืนเดือนหงาย 67
ตารางที่ 7 ความหมายเพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ 72
ตารางที่ 8 ความหมายเพลงดอกไม้ของชาติ 78
ตารางที่ 9 ความหมายเพลงหญิงไทยใจงาม 83
ตารางที่ 10 ความหมายเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า 88
ตารางที่ 11 ความหมายเพลงยอดชายใจหาญ 94
ตารางที่ 12 ความหมายเพลงบูชานักรบ 98
ตารางที่ 13 การวิเคราะห์องค์ประกอบความหมายในเพลงรำวงมาตรฐาน 101
ตารางที่ 14 สรุปตารางวิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน 103
ตารางที่ 15 ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลากึ่งทางการ 104
ตารางที่ 16 ทำเนียบภาษาเพลงงามแสงเดือน 106
ตารางที่ 17 ทำเนียบภาษาเพลงชาวไทย 107
ตารางที่ 18 ทำเนียบภาษาเพลงรำซิมารำ 109
ตารางที่ 19 ทำเนียบภาษาเพลงคืนเดือนหงาย 110
ตารางที่ 20 ทำเนียบภาษาเพลงดอกไม้ของชาติ 112

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 21 สรุปตารางสังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน (รูปแบบทำเนียบภาษา) 114

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์/สังเคราะห์องค์ประกอบของเพลงรำวงมาตรฐาน 115

ตารางที่ 23 องค์ประกอบของการสื่อสารตามทฤษฎีการสื่อสารของเบอร์โล 147

ตารางที่ 24 การสร้างความหมายทางสังคมของสื่อมวลชน,จาก “ผู้รับสารในการสื่อสารมวลชน”:ในเอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วย6 โดยพรทิพย์ วรกิจโภคาทร,2541,นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช.อ้างถึงใน รุจพ์สวัตต์ ครองภูมินทร์,2558) 157

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556,น.846) ให้ความหมายของเพลงไว้ว่า เพลง หมายถึง สำเนียงขับร้อง ทำนองดนตรี บทประพันธ์ดนตรี กระบวนวิธีการรำดาบรำทวน เป็นต้น และ“เพลง” ยังใช้เพื่อสื่อความหมาย เป็นการสื่อสารที่มีมาช้านาน (J. Champion et al.,1984,อ้างถึงใน จิรวรรณ กาญจนานันท์,2540) สอดคล้องกับ สุกรี เจริญสุข (2538,น.213-215) ได้กล่าวว่า มนุษย์ชาติได้ใช้เพลงในการแสดงอารมณ์ต่างๆ เช่น ความรัก ความผิดหวัง และเพลงได้สะท้อนถึงพฤติกรรมบางอย่าง เช่น เพลงชาติ เพลงปลุกใจ เนื่องจากเพลงเป็นศิลปะการใช้ภาษาที่มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ขึ้น ด้วยการใช้ภาษาอันไพเราะ งดงาม สามารถทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกซาบซึ้งประทับใจ

เพลงรำวงมาตรฐาน หมายถึง บทเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงอย่างหนึ่งของไทยที่จัดแสดงในงานรื่นเริงต่างๆ ผู้รำจะจับคู่กันออกไปรำเคลื่อนที่เป็นวงในลักษณะการเดินทวนเข็มนาฬิกา ผู้รำจะต้องย่ำเท้าเข้าจังหวะ และต้องรำให้ถูกต้องตามแบบแผนของกรมศิลปากร ใช้ท่ารำประกอบบทเพลงรำวงมาตรฐานซึ่งมีกำหนด 1-2 ท่า ต่อหนึ่งเพลง ปัจจุบันเพลงรำวงมาตรฐาน มีจำนวนทั้งหมด 10 เพลง สามารถบรรเลงโดยวงดนตรีไทย หรือวงดนตรีสากลก็ได้ (ชูวงศ์ กลิ่นเลขา,2548,น.9) รำวงมาตรฐาน เป็นการแสดงที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ระหว่าง พ.ศ. 2484 - 2488 พัฒนามาจากการแสดงที่เรียกว่า รำโทน ซึ่งการรำโทนนั้นไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าเริ่มเกิดขึ้นเมื่อใด ใครเป็นผู้ริเริ่ม แต่สันนิษฐานว่า การละเล่นรำโทนนั้นน่าจะมีมาตั้งแต่กรุงศรีอยุธยา (สมทรง กฤตมโนรถ,2542,อ้างถึงในคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,2540,น.1) ซึ่งมุ่งเน้นความสนุกสนานรื่นเริงเป็นสำคัญ และเพื่อลดความเครียดของประชาชนจากภาวะสงคราม รูปแบบเป็นการรำและการร้องของชาวบ้านที่มีผู้รำทั้งชายและหญิง รำกันเป็นคู่ๆ รอบครกตำข้าวที่วางคว่ำไว้ หรือไม่ก็รำกันเป็นวงกลม โดยมีโทนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ลักษณะการรำและร้องเป็นไปตามความถนัด ไม่มีแบบแผนกำหนดไว้ คงเป็นการรำและร้องง่ายๆ บทร้องมีความหมายหลากหลาย ประกอบด้วย บทชมโฉม บทเกี้ยวพาราสี บทสัพยอก หยอกเย้า และบทพรอดพร่ำล่ำลาจากกัน เป็นต้น ต่อมาได้มีการปรับปรุงการเล่นรำโทน โดยมีการปรุงทำนองเพลง เครื่องดนตรี และท่ารำให้งดงามตามแบบนาฏศิลป์ไทย จาก “รำโทน”มาเป็น “รำวง” ด้วยเหตุผลที่รำเป็นวง สำหรับการรำวงที่ได้ปรับปรุงขึ้นใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชาวไทยได้เล่นกันอย่างแพร่หลาย และมีระเบียบแบบแผนอันเดียวกัน กรมศิลปากรจึงเรียกว่า “รำวงมาตรฐาน” ธนิต อยู่โพธิ์,2514,น.7)

พุทธศักราช 2487 จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของการละเล่นรื่นเริงประจำชาติ จึงให้นำรำโทนซึ่งนิยมเล่นแพร่หลาย มาปรับปรุงให้เป็นมาตรฐานโดยให้กรมศิลปากรเป็นผู้รับผิดชอบหลักทางด้านการประพันธ์คำร้อง และทำนองเพลง รวมไปถึงการกำหนดท่ารำ ซึ่งอธิบดีกรมศิลปากรสมัยนั้น คือ จมื่นมานิตย์นเรศร์ ได้ให้ครูมนตรี ตราโมท เป็นผู้ประพันธ์เพลงประกอบท่ารำวงมาตรฐาน โดยมีเพลงงามแสงเดือนเป็นเพลงแรก จากนั้นได้ประพันธ์อีก 3 เพลง ได้แก่ เพลงชาวไทย เพลงรำซิมารำ และเพลงคืนเดือนหงาย ต่อมาท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ได้แต่งบทร้องขึ้นมาใหม่อีก 6 เพลง คือ เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ เพลงดอกไม้ของชาติ เพลงหญิงไทยใจงาม เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า เพลงยอดชายใจหาญ และเพลงบูชานักรบ ส่วนท่ารำทั้ง 10 เพลงนั้นมีครูศุภลักษณ์ ภัทรนาวิก ครูมัลลี คงประภัสร์ (เรณู โกศินานนท์,2545) และครูลมุล ยมะคุปต์ กับจมื่นมานิตย์นเรศ (เฉลิม เศวตนันนท์) ร่วมกันเป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้น ศิลปะที่เรียกว่า รำวงที่งดงามดังกล่าวจึงเรียกว่า รำวงมาตรฐาน นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ด้วยนโยบายของรัฐบาลในสมัยนั้นอยู่ในภาวะช่วงสงครามโลกครั้งที่2 ประชาชนมีความหวาดหวั่น และตึงเครียดจากสงคราม รำวงจึงมีบทบาทเพื่อแก้เหงาและผ่อนคลายความตึงเครียด บทร้องจึงมีการโต้ตอบเกี้ยวพาราสี แสดงความรักระหว่างชายหญิงที่ชวนให้ออกมารำวงร่วมกันให้เกิดความสุขสนุกสนาน นอกจากนี้เพลงดังกล่าวได้นำเสนอคุณสมบัติของสตรีไทยที่พึงปรารถนาใน 3 ลักษณะท่ามกลางสมัยสงครามโลกครั้งที่2 ได้แก่ สตรีไทยพึงงดงามตามขนบว่าพึงงดงามด้านกายภาพราวกับดวงเดือนหรือดวงจันทร์และมีกิริยาวาจาที่งดงาม สตรีไทยพึงเป็นดอกไม้ของชาติ กล่าวคือในภาวะสงครามสตรีไทยควรมีความกล้าหาญเฉกเช่นบุรุษที่มีความจงรักภักดีต่อชาติ และสตรีไทยพึงรักบุรุษที่รักชาติ คือสตรีเลือกที่จะรักในบุรุษที่มีความรักและจงรักภักดีต่อชาติ อย่างไรก็ตามในฐานะสื่อบันเทิงคดีทางวัฒนธรรมเพื่อประโยชน์ทางการเมือง จากการศึกษาบทเพลงรำวงมาตรฐานทั้ง 6 เพลงที่ประพันธ์โดยท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม พบว่า ผู้แต่งได้ใช้ทำเนียบภาษาการเมืองการปกครองเพื่อชี้นำสังคมได้อย่างแยบคาย (ธนสิน ชุตินธรานนท์,2562) และจากการที่รำวงมาตรฐานเป็นการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย กับวัฒนธรรมสากล จึงมีบทบาทของการเป็นศิลปะประจำชาติ ซึ่งสอดรับกับนโยบายรัฐบาลที่ต้องการยกระดับการละเล่นของไทยให้เป็นศิลปะประจำชาติไทยให้ทัดเทียมกับต่างชาติ นอกจากนี้ยังสะท้อนภาพสังคมวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมความสามัคคี ความรับผิดชอบในการทำงาน และยกย่องเชิดชูส่วนราชการ การปลุกความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีการเมืองการปกครองเพื่อสนองและสะท้อนนโยบายรัฐบาล และยังสื่อแสดงถึงความเป็นชาติไทยได้อย่างภาคภูมิ สอดคล้องกับ โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2548,น.82) กล่าวว่า นอกจากรำวงมาตรฐานจะให้ความรื่นเริงแก่คนในชาติแล้ว ยังช่วยสร้างค่านิยมความรักชาติ ส่งผลทำให้สังคมไทยเป็นปึกแผ่น บทบาทรำวงมาตรฐานจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือในบทบาทต่างๆ ผ่านลีลาการใช้ภาษาในบทเพลงรำวงมาตรฐาน

ภาษา เป็นเครื่องมือสำหรับสื่อความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และใช้ในการประกอบกิจกรรมร่วมกัน ตัวอักษรประดิษฐ์ ขึ้นเพื่อใช้แทนเสียงพูดอีกทีหนึ่ง และมีระเบียบในการใช้ตัวอักษร การผสมอักษรเป็นกฎเกณฑ์ (วิจินตน์ ภาณุพงศ์,2528,น.6) คำในภาษาไทยประกอบด้วยเสียง รูป พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และความหมาย ส่วนประโยคเป็นการเรียงคำตามหลักเกณฑ์ของภาษา และประโยคหลายประโยคเรียงกันเป็นข้อความ นอกจากนั้นคำในภาษาไทยยังมีเสียงหนัก เบา มีระดับของภาษา มีระดับคำในภาษาไทย (สุนันท์ อัญชลีนุกูล,2548) จากการที่ภาษามีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ สามารถกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม ความรู้สึก ภาษายังสามารถปลุกเร้าให้คนมีความฮึกเหิม ถึงขนาดยินดีพลีชีพได้เพื่อ "ชาติ" เพื่อ "อิสรภาพ" เพื่อ "ประชาธิปไตย" และอะไรอีกหลายๆ อย่างที่เป็น "นามธรรม" ที่เรียกว่า พลังของภาษา ซึ่งสอดคล้องกับ โจเซฟ เนย์ (Nye,2004,p.2,5, อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2561) ที่ได้อธิบายความสามารถของภาษาในการดึงดูด โน้มน้าวเพื่อนำไปสู่การยอมรับเป็นหนึ่งเดียว เป็นเอกลักษณ์ร่วมกัน ด้วยเหตุนี้ “ภาษา” จึงเป็นเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่หลายประเทศในโลกใช้เพื่อเผยแพร่ ครอบงำผ่าน ‘วัฒนธรรม’ แม้แต่ความรักชาติ ความสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นชาติของตนเอง (สถาบันพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ,2557) เพลงรำวงมาตรฐาน เป็นเพลงที่มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ มีการใช้ทำเนียบภาษาตามแนวหลักภาษาไทย และภาษาศาสตร์ การใช้ถ้อยคำให้ไพเราะสละสลวยอันเป็นลักษณะเฉพาะของภาษากวี และทำให้ผู้อ่านเกิดความสะเทือนอารมณ์ในรูปแบบภาษาวรรณศิลป์ โดยเฉพาะการใช้วัจนลีลาเพื่อเน้นบริบทของเพลงรำวงมาตรฐาน สอดคล้องกับอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544,น.148) ได้อธิบายว่าวัจนลีลาเป็นรูปแบบการใช้ภาษาซึ่งแตกต่างจากการใช้ภาษาแบบอื่นเนื่องจากมีบริบทหรือ สถานการณ์การใช้ภาษาที่แตกต่างกัน

วัจนลีลา (stylistic) หมายถึง การใช้ภาษาเพื่อสื่อสารในรูปแบบลีลาของวิธีทางภาษา อาทิ ลีลาการพูด ลีลาการเขียน การเลือกสรรฉันท์ หรือแบบประพันธ์ให้เหมาะแก่ข้อความของเรื่อง ซึ่งเป็นลีลาเฉพาะในการประพันธ์ของตัวผู้แต่ง เช่น ลีลาการประพันธ์ด้านความงาม และความหมายของโครงสร้างหลักไวยากรณ์ ตามบริบท และสถานการณ์ที่ต่างกัน นอกจากนี้วัจนลีลาเป็นรูปภาษาที่สะท้อนคุณลักษณะต่างๆ เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะซึ่งต่างกัน รวมถึงลีลาหรือกระบวนการพรรณนาและรสของวรรณคดีด้วย คือ รสคำ และรสความ เพื่อจะได้เกิดอารมณ์ มโนภาพตามบทประพันธ์ (สรบุศย์ รุ่งโรจน์ สุวรรณ นัทธ์ชนัน นาถประทาน,2558;เริงชัย ทองหล่อ,2558 และราชบัณฑิตยสถาน,2546)

สำหรับลีลาด้านวรรณศิลป์ คือ ความไพเราะของบทประพันธ์ ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ ความรู้สึกและจินตนาการตามความหมายของถ้อยคำและภาษาที่ผู้แต่งเลือกใช้เพื่อให้มีความหมายกระทบใจผู้อ่าน การพิจารณาคุณค่าด้านวรรณศิลป์ ตั้งแต่ชนิดคำประพันธ์ ถ้อยคำที่ไพเราะ และทำให้ผู้อ่านเกิดความสะเทือนใจเนื่องจากการเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน ลีลา ประโยคและความเรียงต่างๆ ที่ประณีตงดงามจะทำให้คนอ่านได้รับผลในทางอารมณ์ความรู้สึก เช่น เกิดความสดชื่น เบิกบาน ขบขัน เพลิดเพลิน ขบคิด เศร้าโศก ปลุกใจ หรืออารมณ์ที่ผู้เขียนต้องการสร้างให้เกิดขึ้น

ซึ่งกลวิธีการประพันธ์อันสร้างให้เกิดความงามทางภาษา หรือความประณีตงดงามในเรื่องของการใช้ถ้อยคำ เพื่อสร้างสรรค์วรรณศิลป์ในงานประพันธ์ เป็นการศึกษาความไพเราะของบทประพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ที่ทำให้ผู้อ่านได้ซาบซึ้ง และจินตนาการตามความไพเราะและความหมายของถ้อยคำในบทประพันธ์ กลวิธีเหล่านี้ย่อมมีหลากหลาย ตั้งแต่การใช้คำ การสร้างความงามของเสียง ของคำ การใช้ภาพพจน์ การใช้สัญลักษณ์ ดังนั้นลีลาวรรณศิลป์จึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างงานประพันธ์ให้มีคุณค่า การใช้ภาษาที่สละสลวยไพเราะงดงาม การสะท้อนถึงอารมณ์โกรธแค้นและสะเทือนใจ การบรรยายโวหารเชิงเปรียบเทียบ การใช้คำศัพท์ การเล่นคำ การเลือกสรรคำมาใช้ กวีโวหารและสำนวนโวหารสามารถทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น (สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา,2541;พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน,2542;สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา,2548,อ้างถึงใน นาวินี หลำประเสริฐ,2550;อิงอร สุพันธุ์วณิช,2554;รสริน ดิษฐบรรจง,2552;ดวงใจ ไทยอุบุญ,2550; ธเนศ เวศน์ภาดา,2549 และสุนทรี ดวงทิพย์,2558) วรรณศิลป์จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้บทประพันธ์ต่างๆ มีคุณค่า

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิเคราะห์วรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน โดยศึกษารูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐานใช้หลักการวิธภาษาหน้าที่ หรือ “ทำเนียบภาษา” ของอมรา ประสิทธิรัฐสินธุ์ (2545) ซึ่งหมายถึง การใช้ภาษาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ สถานการณ์ เหตุการณ์ทางสังคมของบุคคล อาทิ ภาษาที่ใช้ระหว่างหมอกับคนไข้ พ่อกับลูก การใช้ภาษาตามสถานการณ์ อาทิ ภาษาที่ใช้ในพิธี ภาษาที่ใช้ในการบรรยายในชั้นเรียน ฯลฯ และภาษาที่เกิดจากวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน เช่น ภาษาโฆษณา ภาษากฎหมาย ภาษานาฏศิลป์ และภาษาสังคีต ฯลฯ ทำเนียบภาษาเหล่านี้จึงเรียกว่า “ภาษาเฉพาะกิจ” ทำเนียบภาษา เป็นรูปแบบภาษาวรรณศิลป์ที่มีความงามในการใช้ภาษาให้เกิดสุนทรียภาพ ที่ต้องการสื่อความหมายให้เข้าใจได้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ แม้ว่าจะใช้ต่างกันตามหน้าที่ สถานการณ์ วัตถุประสงค์ และแวดวงวิชาชีพก็ตาม ซึ่งศัพท์นาฏศิลป์ และศัพท์สังคีตหรือศัพท์ทางด้านดนตรี เป็นทำเนียบภาษาเฉพาะกิจประเภทหนึ่ง ศัพท์นาฏศิลป์ ภาษานาฏศิลป์ หรือภาษาทางนาฏศาสตรหมายถึงความสุนทรีย์ความงดงามของงานศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทยในด้านนาฏศิลป์ ช่วยสื่อความหมายทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันทั้งผู้แสดงและผู้ชม นอกจากนี้ยังเป็นภาษาที่ใช้สำหรับการสื่อสารเพื่อให้เข้าใจโดยใช้ท่าทางนาฏศิลป์เป็นตัวสื่อไม่ใช้คำพูด เป็นอวัจนภาษาอย่างหนึ่ง ส่วนใหญ่จะใช้อากัปกิริยาของอวัยวะร่างกายเป็นตัวสื่อสารเพื่อบอกอาการความต้องการให้ผู้รับสารเข้าใจ ภาษานาฏศิลป์มีปรากฏอยู่ในการแสดงละคร หรือบทระบำของละครไทย สำหรับศัพท์สังคีตเป็นทำเนียบภาษาเฉพาะกิจหรือภาษาเฉพาะที่ใช้พูดกันในวงการดนตรีไทย ซึ่งเป็นที่รู้กันว่าหมายความถึงอะไร หรือให้ปฏิบัติอย่างไร (สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน เล่ม1,2516) โดยคำว่า “สังคีต”ความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง การขับร้องรับดนตรี และบางทีก็มีรำด้วย และยังหมายถึงการร้องรำทำเพลง นอกจากนี้การใช้ภาษาของบทเพลงซึ่งเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับประชาชน ทั้งความหมายโดยตรงและความหมายแฝงที่ซ่อนอยู่ในบทเพลงรำวงมาตรฐานเป็นความหมายทางอ้อมที่เกิด

จากข้อตกลงของกลุ่มหรือเกิดจากประสบการณ์เฉพาะของบุคคลต้องการตีความหมายอีกระดับหนึ่ง เป็นความหมายที่ถูกสร้างให้เชื่อมโยงลงไปอีกชั้นหนึ่ง การที่จะถอดความหมายโดยนัยออกมาได้นั้นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของแต่ละแห่ง และนโยบาย วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารนั้นเพราะจะทำให้เข้าใจความหมายได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง

การศึกษาวัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐานจึงเป็นเสมือนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความงามและความหมายที่แฝงอยู่ในบทเพลง การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวัจนลีลาของมาร์ติน โจส (Martin Joos) ศึกษาในเรื่องของระดับภาษา โดยเรียงลำดับจากที่เป็นทางการมากที่สุดไปจนถึงรูปแบบที่เป็นทางการน้อยที่สุด คือ วัจนลีลาแบบตายตัว วัจนลีลาแบบทางการ วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ วัจนลีลาแบบกันเอง และวัจนลีลาแบบสนิทสนม และลักษณะเด่นทางภาษา ผนวกกับการวิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อสร้างสรรค์สื่อบันเทิงคดีประเภทนาฏยศิลป์ที่กอปรด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวรรณศิลป์ และดุริยางคศิลป์ และศึกษาการรับรู้และการเข้าใจในเพลงรำวงมาตรฐานของครูนาฏศิลป์ไทย ที่สะท้อนรูปแบบการออกแบบสารเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐในการสร้างชาติให้นิยมความเป็นไทยได้อย่างดียิ่ง จากที่กล่าวมาข้างต้น เพลงรำวงมาตรฐานจึงมีบทบาทอันหลากหลาย สืบเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน และเป็นการละเล่นที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าวัตถุประสงค์บางอย่างเปลี่ยนแปลงไปบ้าง กระนั้นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ถึงระดับภาษาที่ใช้ยังนับเป็นมิติใหม่ที่จะช่วยเปิดโลกทัศน์ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวรรณศิลป์ นาฏศิลป์ และดนตรี อีกทั้งยังสะท้อนปรีชาญาณของผู้ประพันธ์ในฐานะเจ้าของภาษาไทยที่สามารถรจนาความหมายผ่านถ้อยคำในบทเพลงได้อย่างประณีตและแยบยล ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คำถามวิจัย

1. เพลงรำวงมาตรฐานปรากฏวัจนลีลาระดับใดบ้าง อย่างไร
2. ภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐานปรากฏผ่านกลวิธีอย่างไร เพื่อสื่อสารเนื้อหาประเภทใด
3. ครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถถ่ายทอด ลีลา ตลอดจนกลวิธีทางภาษาของเพลงรำวงมาตรฐานได้อย่างถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ได้แก่

1. วิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน
2. สังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน

3. ศึกษาการรับรู้ และการเข้าใจในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน มีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน และสังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน ตลอดจนศึกษาการรับรู้ และการเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 เพลง ซึ่งประพันธ์โดยครูมนตรี ตราโมท 4 เพลง คือ เพลงงามแสงเดือน เพลงชาวไทย เพลงรำซิมารำ และเพลงคืนเดือนหงาย ในช่วงปีพ.ศ. 2487 และของท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม 6 เพลง คือ เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ เพลงดอกไม้ของชาติ เพลงหญิงไทยใจงาม เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า เพลงยอดชายใจหาญ และเพลงบูชานักรบ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

“วัจนลีลา” หมายถึง ระดับภาษาสำหรับการสื่อสารตามทฤษฎีของ มาร์ติน โจส (Joos,1961,p.11-18) กล่าวจำแนก 5 ระดับ โดยเรียงลำดับความเป็นทางการมากที่สุดไปยังความเป็นทางการน้อยที่สุด ได้แก่ วัจนลีลาตายตัว วัจนลีลาเป็นทางการ วัจนลีลากึ่งทางการ วัจนลีลาเป็นกันเอง และวัจนลีลาสนิทสนม

“วรรณศิลป์” หมายถึง ศิลปะการใช้ภาษาโดยพิจารณาในมิติวิธภาษาหน้าที่ หรือทำเนียบภาษาซึ่งผู้ส่งสารจงใจเลือกใช้ โดยมุ่งหวังให้ผู้รับสารเกิดอารมณ์สะเทือนใจ จินตภาพ และเข้าใจเนื้อหาอย่างเป็นรูปธรรม

Chulalongkorn University

“เพลงรำวงมาตรฐาน” หมายถึง เพลงรำวงมาตรฐาน 10 เพลง ซึ่งประพันธ์โดยครูมนตรี ตราโมท 4 เพลง คือ เพลงงามแสงเดือน เพลงชาวไทย เพลงรำซิมารำ และเพลงคืนเดือนหงาย และประพันธ์โดยท่านผู้หญิงละเอียดพิบูลสงคราม 6 เพลง คือ เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ เพลงดอกไม้ของชาติ เพลงหญิงไทยใจงาม เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าเพลงยอดชายใจหาญ และเพลงบูชานักรบ

“การศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายถึง การจัดการศึกษาในหลักสูตรก่อนระดับอุดมศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553) คือ เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. อนุรักษ์ และต่อยอดทางภูมิปัญญาไทยจากเพลงรำวงมาตรฐาน

2. นำเสนอรูปแบบภาษาวรรณศิลป์ และวัจนลีลาสำหรับสื่อบันเทิงคดีชาตินิยม

3. ครูผู้สอนนาฏศิลป์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถถ่ายทอดลีลา ตลอดจนกลวิธีทางภาษาของเพลงรำวงมาตรฐานได้อย่างถูกต้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน ได้ทำการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลการรับรู้ การเข้าใจในเพลงรำวงมาตรฐาน โดยสรุปได้ ดังนี้

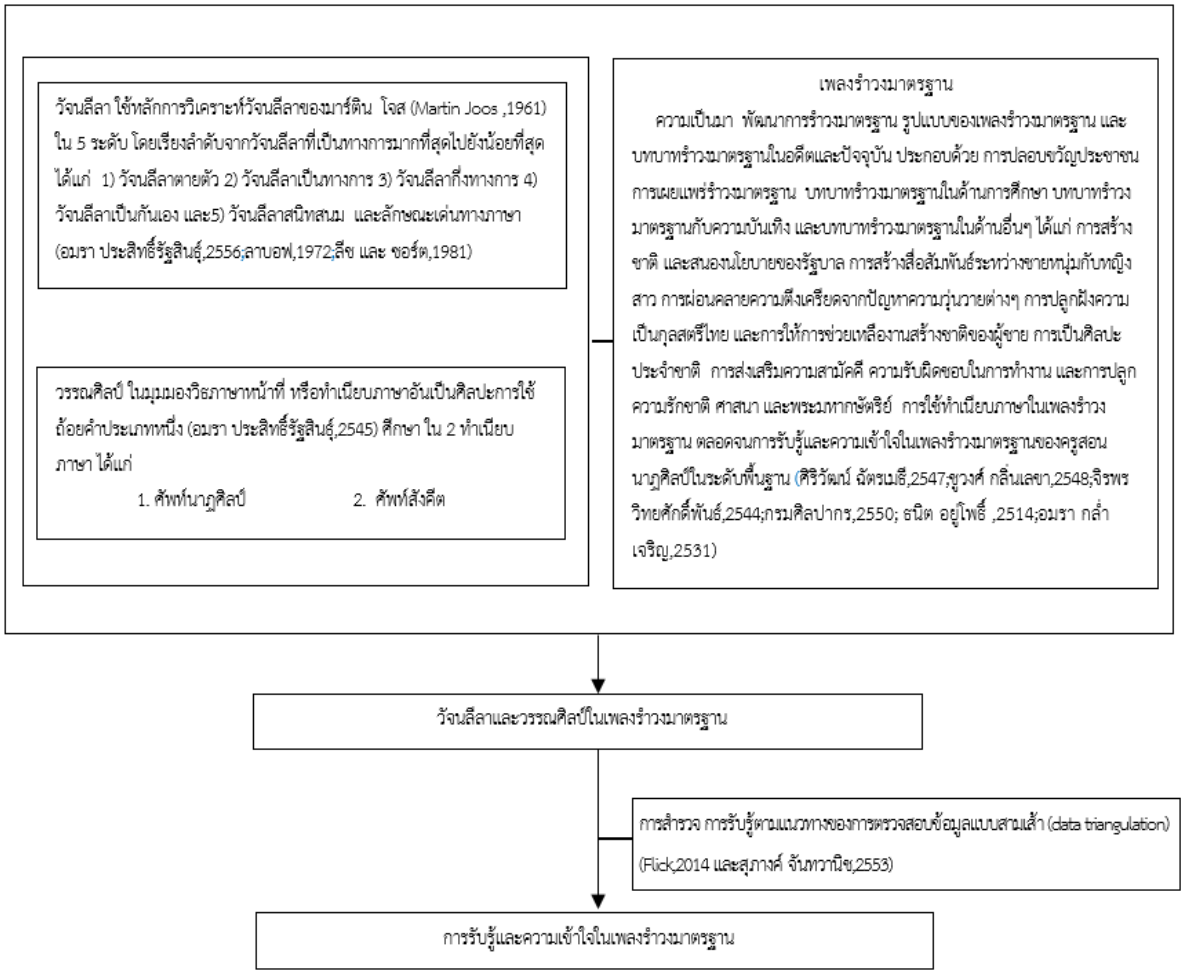

บทที่ 2
เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นของการทบทวนวรรณกรรม โดยศึกษาค้นคว้าเอกสารทฤษฎีแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพลงรำวงมาตรฐาน ส่วนที่สองเป็นการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัจนลีลา ส่วนที่สามเป็นการศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับวรรณศิลป์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. รำวงมาตรฐาน

1.1 ความเป็นมาของรำวงมาตรฐาน

ช่วงพ.ศ. 2480-2487 ภายใต้นโยบายของจอมพล ป. พิบูลสงคราม หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง วิถีชีวิตและประเพณีวัฒนธรรมของไทยต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทัดเทียมอารยะประเทศ โดยกำหนดให้ด้านวัฒนธรรมเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาประเทศ เพื่อสร้างความเป็นไทยหรือไทยนิยม จึงได้มีการสร้างวัฒนธรรมในรูปแบบใหม่ และยกเลิกวัฒนธรรมและประเพณีเก่าที่ล้าสมัยให้ถูกยกเลิกไป เพลงรำวงมาตรฐานเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างวัฒนธรรมในรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมือง รวมถึงสร้างขวัญและกำลังใจของประชาชนชาวไทยให้กลับมาจากความทุกข์ยาก ความเศร้าเสียใจจากภาวะสงคราม สอดคล้องกับมีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

จิรพร วิทยศักดิ์พันธ์ (2544,น.250) ได้กล่าวว่า จอมพล ป. พิบูลสงครามต้องการให้ไทยมีวัฒนธรรมนิยมไทย จึงนำเรื่อง “ท้องถิ่นนิยม”เน้นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยเป็นส่วนสำคัญในนโยบายการขับเคลื่อน ทำให้มีการปรับปรุงรำโทนของภาคอีสาน ให้เป็น รำวงมาตรฐาน

ศิริวัฒน์ ฉัตรเมธี (2547,น.47) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของเพลงรำวงมาตรฐานเกิดจากแนวคิดของการปฏิวัติวัฒนธรรมสมัยสงครามโลกครั้งที่2 ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ.2481-2487) ใช้แนวคิดทางวัฒนธรรมเป็นแนวทางในการบริหารประเทศ ได้ปรับปรุงการละเล่นพื้นบ้านให้ทัดเทียมกับอารยะประเทศอย่างในแถบประเทศยุโรป จึงได้นำการละเล่น“รำโทน” ซึ่งเป็นการละเล่นของพื้นบ้านปรับปรุงในชื่อใหม่ว่า“รำวง” แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในการละเล่นที่มีการปรับปรุงใหม่ ทางรัฐบาลจึงสร้างตัวอย่างการละเล่นรำวงโดยให้กรมศิลปากรเป็นผู้ปรับปรุงและเผยแพร่ให้ประชาชนได้เข้าใจในชื่อว่า “รำวงมาตรฐาน”

จากที่กล่าวมาข้างต้น รำวงมาตรฐาน มีที่มาจากแนวคิดของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ครั้งเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อ พ.ศ. 2481-2487 ได้ใช้เพลงรำวงมาตรฐานซึ่งพัฒนามาจากการละเล่นพื้นบ้านคือ รำ

โทน และต่อมาได้ให้กรมศิลปากรประดิษฐ์ท่ารำให้สวยงาม เป็นแบบแผนจึงเรียก รำวงมาตรฐาน โดยให้เป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่อุดมการณ์ทางการเมืองให้เกิดความฮึกเหิม รักชาติ และสอดแทรกการปลูกฝังวัฒนธรรมไทย ให้เกิดความรักในความเป็นไทย นิยมในความเป็นไทยผ่านบทเพลงรำวงมาตรฐาน

1.2 พัฒนาการรำวงมาตรฐาน

รำวงมาตรฐาน เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่เรียกว่า รำโทน ต่อมาพัฒนาเป็นรำวง และเพื่อให้มีความสวยงาม จึงได้มีการประพันธ์เพลง และมีการประดิษฐ์ท่ารำให้เกิดความสวยงาม เป็น รำวงมาตรฐาน ดังกล่าว ดังมีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

กรมศิลปากร (2550,น.136-143) ระบุว่ารำวงมาตรฐาน เป็นการแสดงที่มีวิวัฒนาการมาจากรำโทน เป็นการรำและร้องของชาวบ้าน ซึ่งจะมีผู้รำทั้งชายและหญิงรำกันเป็นคู่ๆ รอบครกตำข้าวที่วางคว่ำไว้ หรือไม่ก็รำกันเป็นวงกลม โดยมีโทนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ลักษณะการรำและร้องเป็นไปตามความถนัด ไม่มีแบบแผนกำหนดไว้ คงเป็นการรำและร้องง่ายๆ มุ่งเน้นที่ความสนุกสนานรื่นเริงเป็นสำคัญ เช่น เพลงช่อมาลี เพลงยวนยาเหล เพลงหล่อจริงนะดารา เพลงตามองตา เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด ฯลฯ ด้วยเหตุที่การรำชนิดนี้มีโทนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ จึงเรียกการแสดงชุดนี้ว่า รำโทน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2487 ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของการละเล่นรื่นเริงประจำชาติ และเห็นว่าคนไทยนิยมเล่นรำโทนกันอย่างแพร่หลาย ถ้าปรับปรุงการเล่นรำโทนให้เป็นระเบียบทั้งเพลงร้องลีลาท่ารำ และการแต่งกาย จะทำให้การเล่นรำโทนเป็นที่น่านิยมมากยิ่งขึ้น จึงได้มอบหมายให้กรมศิลปากรปรับปรุงรำโทนเสียใหม่ให้เป็นมาตรฐาน มีการแต่งเนื้อร้อง ทำนองเพลง และนำท่ารำจากแม่บทมากำหนดเป็นท่ารำเฉพาะในแต่ละเพลงอย่างเป็นแบบแผน

ธนิต อยู่โพธิ์ (2514,น.7) ได้กล่าวว่า ศิลปะของเพลงรำวงนั้นพัฒนามาจากการร้องเพลง “รำโทน” เป็นการละเล่นพื้นเมืองของคนไทยในสมัยก่อน นิยมเล่นกันในฤดูกาลเฉพาะท้องถิ่นบางจังหวัด ต่อมาการร้องเพลงรำโทนนั้นได้แพร่หลายไปในท้องถิ่นอื่นๆ แถบภาคกลางทั่วไป และไม่ได้ร้องเล่นกันเฉพาะในฤดูกาลเพียงเท่านั้น แต่สำหรับร้องเล่นผ่อนคลายความตึงเครียดกันทั่วไปอีกด้วย

ศิริวัฒน์ ฉัตรเมธี (2547,อ้างถึงใน ใหญ่ นภายน,2547,สัมภาษณ์) กล่าวว่า รำวง มีการเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นการละเล่นเดียวกับการเล่นรำโทน ต่างกันตรงรูปแบบการเล่นคือ ผู้เล่นระหว่างชายและหญิงต้องห่างกันอย่างน้อยช่วงศอกและให้เกียรติฝ่ายหญิง และการใช้คำร้องที่ต้องไม่มีคำลามกหรือสองแง่สองง่าม ต้องเป็นบทร้องที่สื่อความหมายที่ดี นอกจากนี้รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามได้กำหนดให้รำวงเล่นได้ในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนการเล่นรำโทนกำหนดให้เล่นนอกเขตกรุงเทพมหานคร รำวงมาตรฐานเป็นเพลงรำวงที่ได้รับการพัฒนาจากเพลงรำโทน มีจุดประสงค์เพื่อที่จะรักษาตามแบบที่ได้รับการปรับปรุงขึ้นใหม่ ให้เป็นแบบฉบับที่มีมาตรฐานอย่างเดียวกัน และสะดวกแก่การเผยแพร่

จากที่กล่าวมาข้างต้น รำวงมาตรฐานมีพัฒนาการจากการละเล่นพื้นบ้าน คือ รำโทน เป็นการรำและร้องของชาวบ้าน ซึ่งจะมีผู้รำทั้งชายและหญิงรำกันเป็นคู่ๆ รอบครกตำข้าวที่วางคว่ำไว้ หรือรำกัน

เป็นวงกลม โดยมีโทนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ จากการรำเป็นวงกลม ต่อมาจึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า รำวง ต่างกันตรงรูปแบบการเล่นคือ ผู้เล่นระหว่างชายหญิงต้องห่างกันอย่างน้อยช่วงศอก และให้เกียรติฝ่ายหญิง การใช้คำร้องที่ต้องไม่มีคำลามก หรือสองแง่สามง่าม ต้องเป็นบทร้องที่สื่อความหมายที่ดี เนื่องจากอยู่ในภาวะสงคราม จอมพล ป. พิบูลสงคราม ขณะนั้นเป็นนายกรัฐมนตรี ต้องการสร้างเอกลักษณ์ความเป็นชาตินิยมไทย รำวงจึงได้มีการพัฒนาเพิ่มเพลงร้องและท่ารำที่สวยงาม มีระเบียบแบบแผนจากกรมศิลปากร รำวงจึงเกิดเป็นรำวงมาตรฐานในปัจจุบัน

1.3 รูปแบบรำวงมาตรฐาน

อมรา กล่ำเจริญ (2531,น.111) กล่าวถึง รูปแบบการรำเป็นการเล่นรวมกันเป็นวง และเคลื่อนย้ายเวียนกันไปเป็นวงลักษณะทวนเข็มนาฬิกา เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงชาวไทยก็ยังคงให้ความนิยมการเล่นรำวงสืบมาจนถึงปัจจุบันและชาวต่างชาติก็นิยมเล่นกันอย่างแพร่หลาย ทั้งในงานเต้นรำต่างๆ จนกระทั้งมีนักประพันธ์ผู้หนึ่งเป็นชาวอเมริกันที่ชื่อว่า ฟูบัน เบาว์เออร์ส (Foubion Bowers) ที่ได้มาพบเห็นศิลปะการรำวงของไทย และนำไปกล่าวไว้ในหนังสือ Theatre in the East ซึ่งมีสำเนียงการเรียก "รำวง" เพี้ยนไปบ้างเล็กน้อยเป็น "รำบอง" (Rombong)

ศิริวัฒน์ ฉัตรเมธี (2547,น.40,อ้างถึงในใหญ่ นภายน,2547,สัมภาษณ์) กล่าวว่า รำวง ได้มีการแต่งเพลงที่มีการผสมวงในลักษณะใหม่ขึ้น โดยใช้แซกโซโฟนเป็นเครื่องนำในการบรรเลงกับเพลงรำโทน โดยแสดงครั้งแรกที่ทำเนียบ มีจอมพล ป. พิบูลสงคราม และท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามเป็นผู้ฟังการบรรเลงอย่างพอใจ

กรมศิลปากร (2550) กล่าวว่า รำวงมาตรฐาน เป็นการรำและการร้องของชาวบ้านซึ่งมีผู้รำทั้งชายและหญิง รำกันเป็นคู่ๆ รอบๆ ครกตำข้าวที่วางคว่ำไว้ หรือไม่ก็รำกันเป็นวงกลม โดยมีโทนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ลักษณะการรำและร้องเป็นไปตามความถนัด ไม่มีแบบแผนกำหนดไว้ คงเป็นการรำและร้องง่ายๆ มุ่งเน้นที่ความสนุกสนานรื่นเริงเป็นสำคัญ เช่น เพลงช่อมาลี เพลงยวนยาเหล เพลงหล่อจริงนะดารา เพลงตามองตา เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด เป็นต้น ด้วยเหตุที่การรำชนิดนี้มีโทนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ จึงเรียกการแสดงชุดนี้ว่า รำโทน รำวงมาตรฐานเป็นศิลปะแห่งการฟ้อนรำให้เข้ากับจังหวะหน้าทับ ใช้ท่ารำที่เป็นแบบฉบับมาตรฐานโดยรำเป็นวงกลม หันหน้าทวนเข็มนาฬิกา รำวงมาตรฐานเป็นการรำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่โดยการดูแลของกรมศิลปากรร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์ช่วยกันจัดทำขึ้น เพื่อให้เป็นแบบแผนในการใช้ท่ารำให้งดงามถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทย ผู้ร่ายรำเป็นชาย-หญิง รำคู่กันไม่จำกัดจำนวนในงานรื่นเริงต่างๆ ร่ายรำตามท่ารำที่กำหนดไว้ 10 เพลง 14 ท่า มีการเคลื่อนไหวให้มือและเท้าสัมพันธ์กับจังหวะและบทร้องของแต่ละเพลง โดยเดินเป็นวงกลม อย่างไรก็ดีท่ารำเหล่านี้เพียงแต่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานเท่านั้นอาจเปลี่ยนแปลงท่าไปได้ สุดแล้วแต่จะเห็นว่าสวยงามเพียงแต่รำจังหวะมือและเท้าให้เข้ากับเพลง (กรมศิลปากร,2559)

ศิริวัฒน์ ฉัตรเมธี (2547,น.122-123) กล่าวถึงเพลงรำวงมาตรฐานว่า เป็นเพลงขนาดสั้น ที่มีจังหวะในการร้องและจดจำได้ง่าย ปัจจุบันจึงได้กำหนดให้การร้อง ท่ารำในแต่ละบทเพลงเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนทางด้านนาฏศิลป์เบื้องต้น เพื่อให้เป็นพื้นฐานศิลปะการแสดงออกทางด้านนาฏศิลป์ไทยสำหรับเด็กนักเรียน โดยเริ่มการเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นที่ต้องการในสังคมต่างๆ จึงมีการผลิตเพลงรำวง และรำวงมาตรฐานในรูปเทปคาสเซ็ต ซีดี และสื่อสมัยใหม่เพื่อรองรับความต้องการที่นำเพลงรำวงมาตรฐานประกอบการแสดง หรือฟังเพื่อความสนุกสนาน การแพร่กระจายเพลงรำวงมาตรฐานจึงเป็นไปได้อย่างกว้างขวางและทำได้สะดวก โดยในสังคมปัจจุบันมีการนำเพลงรำวงมาตรฐานมาใช้เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความสนุกสนานที่นิยมนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการแสดง หรือการนำเพลงรำวงมาตรฐานเป็นเพลงเริ่มจังหวะรำวง

จากที่กล่าวข้างต้น เนื่องจากรำวงมาตรฐานมีพัฒนาการมาจากการละเล่นพื้นบ้าน รูปแบบจึงเป็นการรำและการร้องของชาวบ้าน ซึ่งมีผู้รำทั้งชายและหญิงรำกันเป็นคู่ๆ รอบๆ ครกตำข้าวที่วางคว่ำไว้ หรือไม่ก็รำกันเป็นวงกลม โดยมีโทนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ลักษณะการรำและร้องเป็นไปตามความถนัดไม่มีแบบแผนกำหนดไว้คงเป็นการรำและร้องง่ายๆ มุ่งเน้นที่ความสนุกสนานรื่นเริงเป็นสำคัญ เช่น เพลงช่อมาลี เพลงยวนยาเหล เพลงหล่อจริงนะดารา เพลงตามองตา เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด เป็นต้น การรำวงมาตรฐานเป็นการรำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่โดยการดูแลของกรมศิลปากรร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์ช่วยกันจัดทำขึ้น เพื่อให้เป็นแบบแผนในการใช้ท่ารำให้งดงามถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทย และผู้ร่ายรำเป็นชาย-หญิง รำคู่กันไม่จำกัดจำนวน และใช้เป็นส่วนหนึ่งของงานรื่นเริงต่างๆ

1.4 บทบาทรำวงมาตรฐานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

บทบาทของรำวงมาตรฐาน จำแนกได้เป็น 2 บทบาทหลักๆ ดังนี้

ศิริวัฒน์ ฉัตรเมธี (2547,น.111-119) ได้ศึกษาถึงบทบาทของรำวงมาตรฐาน จำแนกได้ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1.4.1 บทบาทเพลงรำวงมาตรฐานในอดีต

บทบาทเพลงรำวงมาตรฐานใช้เป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่อุดมการณ์ทางการเมืองในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญทัดเทียมอารยะประเทศ เป็นการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมที่ถูกนำมาใช้ในการแสดงศักยภาพของประเทศ รำวงมาตรฐานถูกใช้เป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลและประเทศพันธมิตรในการจัดแสดงต้อนรับแขกผู้มีเกียรติจากต่างประเทศที่รัฐบาลจัดขึ้น ทั้งนี้บทบาทในอดีตของรำวงมาตรฐานได้แก่

1.4.1.1. การปลอบขวัญประชาชนด้วยรำวงมาตรฐาน การใช้รำวงมาตรฐานเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเพื่อปลอบขวัญ เป็นกำลังใจให้กับประชาชน และทหารหลังจากสงคราม จัดโดยทีมงานของสภาวัฒนธรรมของท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม โดยการนำรำวงมาตรฐานออกปลอบขวัญเป็นกิจกรรมในการสร้างความบันเทิงในทุกที่ที่มีการแสดงปลอบขวัญ จนมีคำชมเชยจากรัฐบาล และได้มี

คำสั่งประกาศกระทรวงวัฒนธรรม เรื่อง ชมเชยการปฏิบัติงานวัฒนธรรมเคลื่อนที่เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2497 เป็นการร่วมมือกันระหว่างกรรมการวัฒนธรรมกับสภาวัฒนธรรมแห่งชาติจัดหน่วยเผยแพร่เคลื่อนที่เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมที่มีการปรับปรุงขึ้นใหม่ และชี้แจงแก่ประชาชนให้เข้าใจวัฒนธรรมที่ทางรัฐบาลได้กำหนด

1.4.1.2 การสร้างชาติ และสนองนโยบายของรัฐบาลในสมัยนั้น คือการที่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามใช้รำวงมาตรฐานเป็นเครื่องมือทางการเมือง เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจระหว่างรัฐกับประชาชน และเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี การเมืองการปกครองเพื่อสนองและสะท้อนนโยบายรัฐบาล และยังสื่อแสดงถึงความเป็นชาติไทยได้อย่างภาคภูมิ สร้างค่านิยมความรักชาติ ทำให้สังคมไทยเป็นปึกแผ่น

1.4.1.3 ส่งเสริมความสามัคคี ความรับผิดชอบในการทำงาน เมื่อสิ้นสุดภาวะสงคราม จอมพล ป. พิบูลสงคราม ผู้นำในตอนนั้น ต้องการสร้างชาตินิยมความเป็นไทย วัฒนธรรมไทยเพื่อรวมความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกัน รำวงมาตรฐานถูกใช้เป็นเครื่องมือทางวัฒนธรรม

1.4.1.4 การปลุกความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ความเศร้าโศก ความทุกข์ ความสูญเสียของภาวะสงคราม ไม่ว่าจะเป็นการเสียขวัญของประชาชนและในด้านเศรษฐกิจที่ตกต่ำก็ตาม ถึงแม้ว่าไทยยังคงความเป็นเอกราชแต่รัฐก็ยังคงขับเคลื่อนนโยบายเพื่อปลุกความฮึกเหิมของความรักชาติเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง และคลายทุกข์จากความเศร้าโศก รำวงมาตรฐานจึงสอดแทรกความหมายนัยยะดังกล่าวไว้ในบทเพลง

1.4.1.5. การเผยแพร่รำวงมาตรฐานของกรมศิลปากร โดยอาศัยแนวทางตามพระราชกฤษฎีกา มาตราที่10 ว่าด้วยเรื่องให้กรมศิลปากรเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการแสดงละครและดนตรี เป็นแนวทางของการปรับปรุงวัฒนธรรม จึงได้นำเพลงรำวงมาตรฐานแสดงในงานดนตรีมหกรรม เมื่อปี พ.ศ.2509 ที่สังคีตศาลา เพื่อเป็นการแสดงทางด้านวัฒนธรรมดนตรีไทย และยังเป็นการเผยแพร่ตัวอย่างการแสดงเพลงรำวง ที่ได้พัฒนาในชื่อใหม่ว่า รำวงมาตรฐาน เมื่อรัฐบาลได้นำรำวงมาตรฐานมาสู่ประชาชน จึงทำให้ประชาชนยินดีรับเพลงรำวงมาตรฐานเป็นส่วนหนึ่งของการละเล่นและเป็นวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย

1.4.2 บทบาทเพลงรำวงมาตรฐานในปัจจุบัน

1.4.2.1 บทบาทด้านการศึกษา หลังจากมีการเผยแพร่รำวงมาตรฐาน เมื่อปี พ.ศ. 2487 ให้กับประชาชนได้รู้จัก และรับทราบทั่วทุกแห่ง จากความสนุกสนานของการละเล่นรำวงมาตรฐานที่ประชาชนนิยมเล่นกันในยามว่างงาน เพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์ของผู้คนให้เข้าหาร่วมกันในอดีต ให้เป็นการศึกษาทางนาฏศิลป์เบื้องต้นของการรำในปัจจุบัน อาทิ การจัดการเรียนการสอนรำวงมาตรฐานบรรจุไว้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 จากหนังสือการเรียนรำวงมาตรฐาน (พิชัย ปรัชญานุสรณ์ และคนอื่นๆ ,2544,น.106) มีการอธิบายถึงประวัติเบื้องต้นของการแสดงรำวงมาตรฐาน และการศึกษาท่ารำตามแนวทาง

กรมศิลปากร และการจัดการศึกษารำวงมาตรฐานให้เป็นการแสดงทางด้านนาฏศิลป์เบื้องต้น เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทย เป็นการประยุกต์ใช้รำวงมาตรฐานแทนการศึกษาท่ารำตามอย่างนาฏศิลป์การฟ้อนรำโดยตรง และการวางโครงสร้างรายวิชารำวงมาตรฐานให้ถูกบรรจุในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่3 ภาคเรียนที่1 มีด้วยกัน 3 เพลง คือ เพลงบูชานักรบ เพลงดอกไม้ของชาติ เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ และเพลงยอดชายใจหาญ โดยมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจในบทเรียน

นอกจากนี้การให้ความหมายบทคำร้องเพลง เป็นส่วนแรกที่ได้นำมาอธิบายตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในเรื่องรำวงมาตรฐาน เพื่อทำให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจถึงความหมายของบทเพลงที่ผู้เรียนจะต้องแสดงท่ารำในการรำ และยังเป็นการปลูกฝังคติบางอย่างที่ถูกอธิบายในบทเพลง จากนั้นจะเป็นการอธิบายถึงการจัดท่าทางของท่าและมือในท่าบังคับของเพลง ปัจจุบันการเรียนการสอนใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องในการศึกษารำวงมาตรฐานทางอินเทอร์เน็ต (Internet) และมีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้อยู่ในกลุ่มวิชาทางด้านนาฏศิลป์เบื้องต้น โดยมีจุดประสงค์ทำให้รำวงมาตรฐานกลายเป็นสื่อทางด้านจิตใจ ระหว่างผู้เรียนและวัฒนธรรมของชาติ เกิดการมีส่วนร่วมทางด้านวัฒนธรรมที่ถูกปลูกฝังสิ่งที่ดีทางด้านจิตใจ และการแสดงออกทางร่างกาย เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีในการแสดงออก สำหรับในด้านการศึกษาเพลงรำวงมาตรฐาน เพื่อทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรมไทยได้ชัดเจน โดยการใช้เพลงและการเคลื่อนไหวทางด้านนาฏศิลป์เป็นสื่อการเรียนการสอน

1.4.2.2 บทบาทด้านความบันเทิง มีการใช้รำวงมาตรฐานเพื่อประกอบบรรยากาศของความบันเทิงในงานวัดที่นิยมนำเพลงรำวงมาแสดง โดยเน้นการสร้างบรรยากาศของความสนุกสนาน (ใหญ่ นภายน,2547,สัมภาษณ์) และด้วยบรรยากาศที่สนุกสนานของรำวงมาตรฐาน จึงทำให้มีการผลิตซ้ำเพลงรำวงมาตรฐานออกมาเป็นจำนวนมาก อาทิ ในรูปของเทปคาสเซ็ต ซีดี ทำให้การเผยแพร่ของรำวงมาตรฐานกระจายสู่สังคมอย่างรวดเร็ว และนอกจากการผลิตซ้ำแล้ว ยังมีการนำเพลงรำวงมาตรฐานมาประยุกต์ใช้ในกลุ่มของเพลงพื้นบ้านที่นำเพลงรำวงมาตรฐานมาบรรเลงในเครื่องดนตรีไทยของทางภาคเหนือ คือ สะล้อ ซอ ซึงมาบรรเลงเพลงรำวง อาจกล่าวได้ว่าบทบาทของเพลงรำวงในปัจจุบัน เป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่รำวงมาตรฐานให้อยู่ในสังคมโดยอาศัยกระบวนการทางด้านการศึกษาเป็นสำคัญ โดยควบคู่ไปกับนาฏศิลป์ของไทย

1.4.2.3 บทบาทเพลงรำวงมาตรฐานด้านอื่นๆ

ชูวงศ์ กลิ่นเลขา (2548,น.3) ได้กล่าวถึง เพลงรำวงมาตรฐาน เป็นกลุ่มของเพลงรำวงที่เกิดขึ้นในช่วงแรก แต่ได้รับการปรับปรุงจากลักษณะเพลงชาวบ้านมาสู่เพลงชาวเมืองเป็นลักษณะเพลงไทยสากล โดยเป็นเพลงที่มีลักษณะเป็นแบบแผนในทำนองเพลง เครื่องดนตรี และมีท่ารำที่งดงามตามแบบนาฏศิลป์ไทย จึงเรียกว่า เพลงรำวงมาตรฐาน โดยมีบทบาท ได้แก่

1.4.2.3.1 การสร้างสื่อสัมพันธ์ระหว่างชายหนุ่มกับหญิงสาว เนื่องจากเนื้อหาในบทเพลงรำวงส่วนใหญ่เป็นบทเชิญชวน หยอกเย้า ชมโฉม และบทรำพึงรำพันความรักระหว่างหนุ่มสาว การโต้ตอบเกี้ยวพาราสี แสดงความรักระหว่างชาย-หญิง

1.4.2.3.2 การผ่อนคลายความตึงเครียดจากปัญหาความวุ่นวายต่างๆ โดยเฉพาะในชีวิตประจำวันเป็นความรื่นเริง บันเทิงใจของหมู่คณะที่จะมีโอกาสประกอบกิจกรรมร่วมกัน เกิดความสนุกสนาน แก้เหงาและผ่อนคลายความตึงเครียด

1.4.2.3.3 การปลูกฝังความเป็นกุลสตรีไทย และการให้การช่วยเหลืองานสร้างชาติของผู้ชาย ความงาม และกิริยามรรยาทที่อ่อนหวานงดงามของสตรีไทย ดังนั้นเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยเมื่อกล่าวถึงสตรีไทย นึกถึงใบหน้าที่งดงาม กิริยามารยาทที่อ่อนหวาน รวมถึงจิตใจที่เข้มแข็งกล้าหาญที่สนับสนุนอยู่เคียงข้างชายไทยเป็นที่ประจักษ์มาจนถึงปัจจุบัน

1.4.2.3.4 การเป็นศิลปะประจำชาติ รำวงมาตรฐานสร้างความเป็นชาติไทยได้อย่างภาคภูมิ สอดรับกับนโยบายรัฐบาลที่ต้องการยกระดับการละเล่นของไทยให้เป็นศิลปะประจำชาติไทย ให้ทัดเทียมกับของต่างชาติ สะท้อนภาพสังคมวัฒนธรรมไทย

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า บทบาทของของรำวงมาตรฐานตั้งแต่รัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม รำวงมาตรฐานมีบทบาททางการเมืองใช้เป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจระหว่างรัฐกับประชาชน และเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีการเมือง การปกครองเพื่อสนองและสะท้อนนโยบายรัฐบาล สื่อแสดงถึงความเป็นชาติไทยได้อย่างภาคภูมิ สร้างค่านิยมความรักชาติทำให้สังคมไทยเป็นปึกแผ่น ปัจจุบันบทบาทของรำวงมาตรฐาน นอกจากเพื่อประกอบบรรยากาศของความบันเทิงในงานรื่นเริงต่างๆ และด้านอื่นๆ แล้ว รำวงมาตรฐานเป็นหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการที่ถูกบรรจุไว้ในการเรียนการสอนระดับพื้นฐาน โดยมีจุดประสงค์ทำให้รำวงมาตรฐานกลายเป็นสื่อทางด้านจิตใจระหว่างผู้เรียนและวัฒนธรรมของชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงรำวงมาตรฐาน

มีผู้ศึกษา วิจัย ดังนี้

ศิริวัฒน์ ฉัตรเมธี (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เพลงรำวงมาตรฐาน ผลที่ได้จากการศึกษา พบว่า

1. ในส่วนสรุปประวัติ และพัฒนาการของเพลงรำวงมาตรฐาน สรุปความว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ใช้แนวคิดการปรับปรุงวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการผลักดันประเทศให้มีความเจริญทัดเทียมกับอารยะประเทศ จึงได้ออกระเบียบและข้อกำหนดต่างๆ เพื่อเป็นการควบคุมทางวัฒนธรรม รำโทนซึ่งเป็นการละเล่นที่ชื่นชอบของประชาชนในยุค จอมพล ป. พิบูลสงคราม รัฐบาลจึงได้นำเพลงรำโทนมาพัฒนาให้สอดคล้องกับการดำเนินการปรับปรุงวัฒนธรรม เพื่อให้ต่างชาติเห็นการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไทยว่ามีความเจริญเช่นเดียวกับอารยะประเทศชาติหนึ่ง เรียกว่า รำวง ที่เกิดจาก

ที่ผู้เล่นเดินเป็นวงขณะรำ ต่อมาเพื่อให้มีแบบแผนการรำ มีบทร้องที่เรียบร้อยไม่หยาบโลน รัฐบาลจึงให้กรมศิลปากรพัฒนาทั้งบทร้องและบทรำ จึงเรียกว่า รำวงมาตรฐานในปัจจุบัน

2. สรุปผลการวิเคราะห์เพลงรำวงมาตรฐาน สรุปความได้ว่า ลักษณะเพลงรำวงมาตรฐานประพันธ์ขึ้นจากบทร้อง และได้วางทำนองให้สอดคล้องกับบทร้อง ในระยะแรกครูมนตรี ตราโมท ได้ใช้ทำนองเพลงแขกบรเทศ 2 ชั้น เป็นแนวทางของการประพันธ์ทำนองเพลงงามแสงเดือน อีก 9 เพลง เป็นการประพันธ์ทำนองขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เข้ากับบทร้อง โดยมีครูเอื้อ สุนทรสนาน เป็นผู้ประพันธ์ใน 4 เพลงหลัง โดยใช้บทร้องจากท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม สำหรับแนวทำนองที่เกิดขึ้นในเพลงรำวงมาตรฐาน พบว่า ทำนองมีการวนกลับเข้าหาเสียงเริ่มของประโยค กล่าวคือ เมื่อมีการเคลื่อนทำนองไม่ว่าระดับเสียงสูงหรือต่ำ ทำนองที่เคลื่อนไปนั้น จะกลับหาเสียงเริ่มของประโยค หรือเป็นเสียงที่เอื้ออำนวยให้มีการส่งเข้าหาเสียงเริ่มของประโยคนั้นๆ จึงทำให้การร้องเพลงรำวงมาตรฐานมีการร้องกลับไปยังต้นเพลงได้สะดวก

3. สรุปบทบาทเพลงรำวงมาตรฐานในปัจจุบัน สรุปความได้ว่า เพลงรำวงมาตรฐานเป็นเพลงขนาดสั้น ที่มีจังหวะในการร้องและจดจำได้ง่าย จึงได้กำหนดให้การร้อง ท่ารำในแต่ละบทเพลงเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนทางด้านนาฏศิลป์เบื้องต้น เพื่อให้เป็นพื้นฐานศิลปะการแสดงออกทางด้านนาฏศิลป์ไทยสำหรับเด็กนักเรียน โดยเริ่มการเรียนตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา ปัจจุบันเพลงรำวงมาตรฐานเป็นที่ต้องการในสังคมต่างๆ จึงมีการผลิตเพลงรำวง และรำวงมาตรฐานในรูปแบบของเทปคาสเซ็ต ซีดี และสื่อสมัยใหม่เพื่อรองรับความต้องการที่นำเพลงรำวงมาตรฐานประกอบการแสดงหรือฟังเพื่อความสนุกสนาน การแพร่กระจายเพลงรำวงมาตรฐานจึงเป็นไปได้อย่างกว้างขวางและทำได้สะดวก สำหรับการนำเพลงรำวงมาตรฐานมาใช้ในปัจจุบันเป็นการแสดงออกถึงความสนุกสนานที่นิยมนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการแสดง หรือการนำเพลงรำวงมาตรฐานเป็นเพลงเริ่มจังหวะรำวง

ชูวงศ์ กลิ่นเลขา (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมเพลงรำวง ผลที่ได้จากการศึกษา คือ คุณค่าด้านศิลปะการใช้ภาษาในการประพันธ์เพลงรำวง ประกอบด้วย คุณค่าด้านศิลปะการใช้ถ้อยคำ ได้แก่ การใช้คำเรียบง่ายตรงไปตรงมา การเล่นเสียงของคำ การกลายเสียงของคำ การเล่นคำ การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายโดยนัย และการใช้ถ้อยคำเสียดสีประชดประชัน คุณค่าด้านศิลปะการใช้สำนวนโวหาร ซึ่งแบ่งเป็นโวหารการเขียน ได้แก่ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร และเทศนาโวหารกับภาพพจน์ อันได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน สัญลักษณ์ อธินามนัย อติพจน์ สัทพจน์

ศิลปะการใช้ภาษาในการประพันธ์เพลงรำวงเป็นคุณค่าที่เกิดจากผู้ประพันธ์เพลงรำวงมีศิลปะการใช้ภาษาที่เรียบง่ายแต่มีความไพเราะ และมีความหมายลึกซึ้ง คมคาย นอกจากนั้นยังมีลีลาการแต่งที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เพลงรำวงจึงเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงจิตใจของผู้ฟังได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีคุณค่าในการให้ความบันเทิงผสมผสานวิธีการสอดแทรกความรู้ ให้อารมณ์ แง่คิด และจินตนาการเหมาะสมกับลักษณะกิจกรรมเพื่อสร้างความบันเทิงไทย ผลการศึกษาคุณค่าด้านเนื้อหาของ

เพลงรำวงสรุปได้ว่า เนื้อหาของเพลงรำวงมีคุณค่าในการสะท้อนสังคมให้เห็นวิถีชีวิตเกษตรกรไทย ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และสิ่งเหนือธรรมชาติ ประเพณีไทย กิจกรรมเพื่อความบันเทิง วิธีการเดินทางและการติดต่อสื่อสาร นโยบายรัฐของจอมพล ป. พิบูลสงคราม หลักธรรมในพุทธศาสนา ส่วนคุณค่าในการให้แง่คิดประกอบด้วย การให้แง่คิดในการศึกษา การให้แง่คิดในการทำงาน การให้แง่คิดในการปฏิบัติตนในฐานะพุทธศาสนิกชน การปฏิบัติตนในฐานะกุลสตรี การปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดี และการปฏิบัติตนในฐานะผู้ครองเรือน

2. วัจนลีลา

2.1 นิยามวัจนลีลา

วัจนลีลา หมายถึง การใช้ภาษาเพื่อสื่อสารในรูปแบบลีลาของวิธีทางภาษาซึ่งมีรูปแบบ และวิธีการต่างกัน ด้านความงาม และความหมายของโครงสร้างหลักไวยากรณ์ตามบริบท และสถานการณ์ที่ต่างกัน ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

ลาบอฟ (Labov,1972,น.99) กล่าวว่า วัจนลีลา หมายถึง แบบหรือประเภทของการใช้ภาษา และเป็นเกณฑ์ที่ทำให้ภาษาเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ คือความตั้งใจหรือความจงใจในการใช้ภาษา สำหรับวัจนลีลาที่ยิ่งเป็นทางการยิ่งต้องใช้ความระมัดระวังมากขึ้น ผู้พูดจะใช้รูปแบบที่มีศักดิ์ศรีมากขึ้น โดยแบ่งวัจนลีลาออกเป็น 5 ประเภทคือ แบบเป็นกันเอง (casual) แบบระมัดระวัง (careful) แบบการอ่านเรื่อง (passage reading) แบบการอ่านเป็นคำๆ (word list) และแบบการอ่านคำคู่เทียบเสียง (minimal pairs) ลาบอฟนำเรื่องวัจนลีลาเข้ามาเกี่ยวพันกับเรื่องการออกเสียง เช่น การออกเสียง (r) ของพนักงานขายของในห้างในนิวยอร์ก

สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ และนัทธ์ชนัน นาถประทาน (2558) กล่าวว่า วัจนลีลา คือการวิเคราะห์รูปภาษาที่สะท้อนคุณลักษณะต่างๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีลักษณะเฉพาะที่ตอบสนองหน้าที่ของการใช้ภาษานั้นเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะต่างๆ

เริงชัย ทองหล่อ (2558,น.15) กล่าวถึงลีลาในการประพันธ์ไว้ว่า การแต่งคำประพันธ์นอกจากจะใช้โวหารต่างๆ แล้ว ควรคำนึงถึงลีลาหรือกระบวนการพรรณนาและรสของวรรณคดีด้วย รสในที่นี้หมายถึงรสคำ และรสความ เมื่ออ่านแล้วจะได้เกิดอารมณ์ เกิดมโนภาพ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546,น.1017) ได้ให้คำจำกัดความของสไตล์ (Style) หรือลีลา หมายถึง ท่วงทำนอง เช่น ลีลาการพูด ลีลาการเขียน การเลือกสรรฉันท์ หรือแบบประพันธ์ให้เหมาะแก่ข้อความของเรื่อง เช่น ลีลาการประพันธ์

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544,น.148) ได้อธิบายความหมายของคำว่า วัจนลีลา (Style) หมายถึง รูปแบบการใช้ภาษาแบบใดแบบหนึ่งซึ่งแตกต่างจากการใช้ภาษาแบบอื่น เนื่องจากมีบริบทหรือสถานการณ์การใช้ภาษาที่แตกต่างกัน

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2545,น.76-78) กล่าวถึง มาร์ติน โจส ในวัจนลีลา 5 ระดับ โดยเรียงลำดับจากวัจนลีลาที่เป็นทางการมากที่สุดไปยังวัจนลีลาที่เป็นทางการน้อยที่สุด ได้แก่ วัจนลีลาตายตัว วัจนลีลาเป็นทางการ วัจนลีลากึ่งทางการ วัจนลีลาเป็นกันเอง และวัจนลีลาสนิทสนม

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า วัจนลีลา หมายถึง การใช้ภาษาเพื่อสื่อสารในรูปแบบลีลาของวิธีทางภาษา อาทิ ลีลาการพูด ลีลาการเขียน การเลือกสรรฉันท์ หรือแบบประพันธ์ให้เหมาะกับข้อความของเรื่อง ซึ่งเป็นลีลาเฉพาะในการประพันธ์ของตัวผู้แต่ง เช่น ลีลาการประพันธ์ด้านความงามและความหมายของโครงสร้างหลักไวยากรณ์ตามบริบท และสถานการณ์ที่ต่างกัน นอกจากนี้วัจนลีลาเป็นรูปภาษาที่สะท้อนคุณลักษณะ และเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะต่างๆ รวมถึงลีลาหรือกระบวนการพรรณนาและรสของวรรณคดีด้วย คือ รสคำและรสความ สามารถสร้างอารมณ์ เกิดมโนภาพได้ การศึกษาในที่นี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ของ มาร์ติน โจส ในวัจนลีลา 5 ระดับ โดยเรียงลำดับจากวัจนลีลาที่เป็นทางการมากที่สุดไปยังวัจนลีลาที่เป็นทางการน้อยที่สุด ได้แก่ วัจนลีลาตายตัว วัจนลีลาเป็นทางการ วัจนลีลากึ่งทางการ วัจนลีลาเป็นกันเอง และวัจนลีลาสนิทสนม ร่วมด้วยการศึกษาถึงลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลา

2.2 รูปแบบวัจนลีลา

ลีช และ ซอร์ต (Leech and Short,1981,น.38-39) กล่าวว่า การศึกษาวัจนลีลา เน้นศึกษาถึงลักษณะเด่นของภาษา โดยวิเคราะห์การใช้ภาษาเป็น 4 ระบบ ได้แก่ ระบบคำ (Lexical Categories) ระบบไวยากรณ์ (Grammatical Categories) ระบบอลังการ (Figure of Speech) บริบท และสัมพันธภาพ (Context and Cohesion)

อรจิรา โกลากุล (2549,น.14) ได้ศึกษาการวิเคราะห์วัจนลีลา โดยแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ 3 ระดับดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1) ระดับไวยากรณ์

1.1 ประโยค

1.1.1 โครงสร้างประโยคตามหลักไวยากรณ์ ได้แก่ ประโยคความเดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน

1.1.2 โครงสร้างประโยคตามหลักวัจนลีลา ได้แก่ การวางประโยคหลวม ประโยคกระชับและประโยคสมดุล

1.2 รูปแบบประโยคลักษณะต่างๆ เช่น การกลับประโยค (Inversion) การวางประโยคคู่ขนาน

1.3 การเรียงลำดับคำในประโยค และการวางตำแหน่งส่วนขยาย เช่น ตำแหน่งของคำคุณศัพท์และคำวิเศษณ์ การใช้อนุประโยค การเชื่อมความและการซ้อนความ การใช้นามวลีและกริยาวลี

1.4 การเรียงข้อมูล การกำหนดจุดเน้นและจุดสนใจ การแบ่งย่อหน้า ความยาวของย่อหน้าและความยาวของประโยค

1.5 การใช้เครื่องหมายวรรคตอน

2) ระดับความหมายและคำศัพท์

2.1 ความหมายตรงและความหมายแฝง

2.2 การใช้คำรูปธรรมและคำนามธรรม

2.3 ความยาวและโครงสร้างประโยค

2.4 ระดับภาษาเป็นภาษาทางการหรือไม่เป็นทางการ มีการใช้คำสแลงหรือไม่ เป็นภาษามาตรฐานหรือไม่มาตรฐาน

2.5 ลักษณะทางภาษาอื่นๆ เช่น เป็นภาษาโบราณ ภาษาวรรณกรรม ภาษาทั่วไป หรือภาษาปาก มีการเกลื่อนคำ ประดิษฐ์ถ้อยคำให้วิจิตรบรรจงหรือใช้คำซ้ำซากบ้างหรือไม่

2.6 การเปลี่ยนแปลงระดับคำภายในตัวบท

2.7 การใช้ภาพพจน์ อุปมาอุปมัย การเล่นคำ การซ้ำคำ

3) ระดับหน่วยย่อยภายในคำ

3.1 สัมผัสอักษร สัมผัสสระ การเลียนเสียงธรรมชาติ

3.2 จังหวะ รูปแบบการหยุด การเน้นเสียง ระดับเสียงสูงต่ำ

มาร์ติน โจส (Joos,1961,p.11-18 อ้างถึงในอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2545,น.76-78) ในงานวิจัยเกี่ยวกับวัจนลีลาในภาษาอังกฤษเป็นที่รู้จักกันดี และได้เขียนหนังสือเรื่อง The Five Clocks ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างของวัจนลีลา 5 ระดับ โดยเรียงลำดับจากวัจนลีลาที่เป็นทางการมากที่สุดไปยังวัจนลีลาที่เป็นทางการน้อยที่สุด ได้แก่

1. Frozen style (วัจนลีลาตายตัว)
2. Formal style (วัจนลีลาเป็นทางการ)
3. Consultative style (วัจนลีลากึ่งทางการ)
4. Casual style (วัจนลีลาเป็นกันเอง)
5. Intimate style (วัจนลีลาสนิทสนม)

โดยกำหนดการใช้ตามสถานการณ์ ดังนี้

1) วัจนลีลาตายตัว คือรูปแบบของภาษาที่ใช้พูดกับบุคคลที่เป็นที่เคารพสักการะสูงสุด เช่น พระมหากษัตริย์ และใช้ในกาลเทศะที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น ในพิธีทางศาสนาหรือที่เป็นพิธีการมากๆ ในศาล ในที่ประชุมสภา เป็นต้น

2) วัจนลีลาเป็นทางการ คือ รูปแบบของภาษาที่ใช้ในโอกาสสำคัญใช้พูดกับบุคคลที่สูงกว่าและใช้พูดเรื่องสำคัญ ซึ่งผู้พูดมีความเอาจริงเอาจัง เช่น การเขียนบทความวิชาการ การกล่าวสุนทร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

พจน์ การบันทึกรายงาน การประชุม การเขียนจดหมายราชการ ลักษณะเด่นของภาษาในวัจนลีลานี้ไม่อลังการและตายตัวเท่าวัจนลีลาตายตัว แต่ก็มีรูปแบบที่ซับซ้อนและสมบูรณ์ตามกฎทางไวยากรณ์ของภาษาไทย

3) วัจนลีลากึ่งทางการ คือ รูปแบบของภาษาที่ใช้ในการติดต่อธุรกิจการงาน การซื้อขายในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการประชุมปรึกษาหารืออย่างไม่เป็นทางการ ผู้พูดมีความจริงจังน้อยกว่าในวัจนลีลาเป็นทางการ แต่ก็มากกว่าในวัจนลีลาเป็นกันเอง ลักษณะด้านภาษาของวัจนลีลาหารือมีโครงสร้างที่หลวมกว่าและไม่สมบูรณ์ตามกฎไวยากรณ์

4) วัจนลีลาเป็นกันเอง คือ รูปแบบของภาษาที่ใช้พูดในโอกาสที่ไม่เป็นทางการ ไม่มีพิธีรีตรอง เช่น ที่งานเลี้ยง โรงอาหาร สนามเด็กเล่นฯลฯ ใช้พูดกับบุคคลที่เท่าเทียมกันหรือคุ้นเคยพอสมควร ผู้พูดจะรู้สึกสบายๆ ไม่ตึงเครียด ลักษณะของภาษามีข้อสังเกตได้ คือ มีการออกเสียงไม่ชัดเจน มีการกร่อนคำหรือใช้คำย่อ มีการใช้คำสแลงและคำลงท้าย รูปประโยคไม่ซับซ้อนและมีการละประธานมากกว่าในวัจนลีลาหารือ

5) วัจนลีลาสนิทสนม คือ รูปแบบของภาษาที่ใช้พูดเฉพาะกับคนที่มีความสนิทสนมที่สุด เช่น บุคคลในครอบครัว ระหว่างพี่น้อง สามีภรรยา ใช้พูดเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องที่รู้กันอยู่อย่างดีในคู่สนทนา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของ มาร์ติน โจส (Joos,1961) ได้จำแนกประเภทวัจนลีลาและลักษณะเด่นทางภาษาในภาษาไทยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาแต่ละระดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ระดับวัจนลีลา	ลักษณะเด่นทางภาษา
1.วัจนลีลาแบบตายตัว (Frozen style)	- ใช้คำหรูหรา อลังการ - ใช้ประโยคซับซ้อน และมีแบบแผนที่คงที่ตามกฎ ระเบียบที่ใช้มาในอดีต เช่น ราชาศัพท์ ภาษากฎหมาย
2. วัจนลีลาแบบทางการ (Formal style)	- ไม่ใช้คำหรูหรา อลังการ และตายตัวเท่าวัจนลีลาแบบตายตัว - ใช้ประโยคซับซ้อน แต่ไม่มีแบบแผนที่คงที่เหมือนวัจนลีลาแบบตายตัวเพราะเปลี่ยนตามสมัยได้ - ใช้ภาษาเคร่งครัดตามกฎเกณฑ์ไวยากรณ์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ระดับวัจนลีลา	ลักษณะเด่นทางภาษา
3. วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ (Consultative style)	- ใช้ภาษาพูด คือ มีการใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง และบุรุษที่สอง คำลงท้ายเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง - ไม่มีการใช้คำแสลง - ใช้การละคำ - ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ - ใช้คำถาม - ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน - ขาดการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค
4. วัจนลีลาแบบกันเอง (Casual style)	- ใช้การกร่อนคำ - ใช้การละคำ - ใช้ภาษาปาก - ใช้คำสแลง - ใช้ประโยคเรียบง่าย
5. วัจนลีลาแบบสนิทสนม (Intimate style)	- ใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม (Jargon) และคำย่อที่คนนอกกลุ่มหรือคนไม่สนิทไม่รู้ความหมาย - ใช้การกร่อนคำ ละคำ หรือย่อคำ ที่มากกว่าวัจนลีลาแบบกันเอง - ใช้คำสบถสาบาน

ที่มา: Joos,1961,p.11-18 แปลโดย อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2556,น.161-163

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

โดยมีลักษณะเด่นทางภาษาในแต่ละระดับ ดังนี้

1. วัจนลีลาแบบตายตัว (Frozen style)

1.1 ใช้คำหรูหรา อลังการ หมายถึง คำที่มักใช้ในพิธีการ ใช้ในพิธี เช่น ในศุภวาระดิถีขึ้นปีใหม่ การกล่าวสุนทรพจน์ หรือใช้พูดกับบุคคลที่สูงกว่าผู้พูด ใช้พูดเรื่องจริงจังเป็นรูปแบบของภาษาที่ใช้โดยความระมัดระวังมากที่สุด ใช้ในโอกาสที่สำคัญมากๆ ปกติไม่ใช้สนทนาในชีวิตประจำวัน ใช้ในวรรณกรรมชั้นสูงและพิธีการ ลักษณะทางภาษาคือ ใช้ถ้อยคำหรูหรา อลังการ ดูเป็นพิธี ประดับประดาด้วยถ้อยคำไพเราะ ซึ่งชาวบ้านอาจไม่เข้าใจความหมาย รูปแบบตายตัว ดิ้นไม่ได้ รูปแบบของภาษาที่มีความสมบูรณ์ในทุกด้าน เช่น การออกเสียงเต็มคำ ไม่ละคำ การใช้คำไม่มีคำสแลงหรือคำย่อ (สุนทรีย์ โชติดิลก ,2555) รูปแบบของภาษาที่ใช้พูด จะใช้กับบุคคลที่เป็นที่เคารพสูงสุด เช่น ราชาศัพท์ ภาษาที่ใช้เรียกขานในศาล ในที่ประชุมรัฐสภา ภาษาที่ใช้กล่าวในพิธีการต่างๆ ยังเป็นภาษาที่มีลักษณะเป็นภาษาเขียนที่ดีเลิศได้รับการขัดเกลาอย่างดี ถูกไวยากรณ์ทุกประการ ยกตัวอย่าง เช่น คำกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คำอวยพรปีใหม่ จดหมายราชการ เป็นต้น (ปรานี กุลละวณิชย์,2535)

1.2 ใช้ประโยคซับซ้อน และมีแบบแผนที่คงที่ตามกฎระเบียบที่ใช้มาในอดีต หรือตามกฎระเบียบที่ใช้ในโครงสร้างภาษาไทย คือ ประโยคที่มีหน่วยประธาน 1 หน่วย มีหน่วยกริยา 1 หน่วย มีหน่วยนาม 1 หน่วยหรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ (นววรรณ พันธุเมธา,2527,น.138) เบอร์นสไตน์ (Bernstein) สรุปลักษณะของความซับซ้อนไว้ว่ามีลักษณะดังนี้คือ1) การเรียงคำในประโยคเป็นไปตามหลักไวยากรณ์ 2) มักใช้ประโยคซับซ้อนที่มีสันธานและคำเชื่อม 3) ใช้คำบุพบทมาก 4) ใช้คำสรรพนามไม่เฉพาะเจาะจง 5) ใช้คำคุณศัพท์และคำวิเศษณ์มาก และ 6) มักใช้กริยากรรมวาจก (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2556)

2. วัจนลีลาแบบทางการ (Formal style)

2.1 ไม่ใช้คำหรูหรา อลังการ และตายตัวเท่าวัจนลีลาแบบตายตัว หมายถึง รูปแบบของภาษาที่ใช้ในสถานการณ์ที่สำคัญเป็นวิธภาษาที่สุภาพ ลักษณะสำคัญคือ การแสดงการแยกตัวของผู้พูดออกจากผู้ฟัง (detachment) และการเชื่อมโยงความ (cohesion) วัจนลีลาแบบนี้ไม่เป็นธรรมชาติ มีการแก้ไขและเตรียมการอย่างดี ออกเสียงพยัญชนะสระชัดเจน ไม่ลดรูป ไม่ใช้คำย่อ ใช้ประโยคที่ผูกติดกันอย่างกระชับ ไม่พูดซ้ำ และมีศัพท์เฉพาะสาขา (สุนทรีย์ โชติดิลก,2555) เช่น ภาษาที่ใช้เขียนบทความ เอกสารทางราชการ รายงานการประชุมภาษาที่ใช้กล่าวสุนทรพจน์ เป็นต้น

2.2 ใช้ประโยคซับซ้อน แต่ไม่มีแบบแผนที่คงที่เหมือนวัจนลีลาแบบตายตัวเพราะเปลี่ยนตามสมัยได้ หมายถึง ประโยคที่เป็นไปตามกฎระเบียบที่ใช้ในโครงสร้างภาษาไทย คือ ประโยคที่มีหน่วยประธาน 1 หน่วย มีกริยา 1 หน่วย มีหน่วยนาม 1 หน่วยหรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ (นววรรณ พันธุเมธา,2527,น.138) เบอร์นสไตน์ สรุปลักษณะของความซับซ้อนไว้ว่ามีลักษณะดังนี้คือ 1) การเรียงคำในประโยคเป็นไปตามหลักไวยากรณ์ 2) มักใช้ประโยคซับซ้อนที่มีสันธาน

และคำเชื่อม 3) ใช้คำบุพบทมาก 4) ใช้คำสรรพนามไม่เฉพาะเจาะจง 5) ใช้คำคุณศัพท์และคำวิเศษณ์มาก และ6) มักใช้กริยากรรมกาจก (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2556)

2.3 ใช้ภาษาเคร่งครัดตามกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ หมายถึง การเรียงลำดับคำตามหลักไวยากรณ์ไทย ภาษาไทยจะมีการเรียงลำดับตามโครงสร้างไวยากรณ์ไทย คือ ประธาน กริยาและกรรม เช่น ฉันกินข้าว การเรียงลำดับคำขยายในประโยคภาษาไทยนั้น จะเรียงลำดับโดยคำขยายจะเรียงต่อคำที่ถูกขยาย เช่น “ปลาสีแดง” คำว่า “ปลา” เป็นคำนามซึ่งเป็นคำหลัก“สีแดง”เป็นคำขยาย (นพวรรณ งามรุ่งโรจน์,2560) และเป็นภาษาที่เคร่งครัดต่อการใช้ถ้อยคำและคำนึงถึงหลักภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสารให้ถูกต้อง และใช้ในการเขียนมากกว่าการพูด ต้องใช้ถ้อยคำที่สุภาพ เขียนให้เป็นประโยค เลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในการสื่อสาร เป็นภาษาที่ใช้ในพิธีการและเป็นทางการ เช่น การกล่าวรายงาน กล่าวปราศรัย กล่าวสดุดี การประชุมอภิปราย และการปาฐกถา เป็นต้น การใช้ภาษาจะระมัดระวังไม่ใช้คำที่ไม่จำเป็นหรือคำฟุ่มเฟือยหรือการเล่นคำจนกลายเป็นการพูดหรือเขียนเล่นๆ

3. วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ (Consultative style)

3.1 ใช้ภาษาพูด คือ มีการใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งและบุรุษที่สอง คำลงท้ายเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง โดยการใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง และบุรุษที่สอง หมายถึง คำที่ใช้เรียกแทนผู้พูด ผู้ที่พูดด้วย หรือ ผู้ที่พูดถึง แบ่งได้เป็น บุรุษสรรพนามที่1 ใช้แทนตัวผู้พูด เช่น ผม ฉัน กู สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้แทนตัวผู้ฟัง เช่น มึง เอ็ง เจ้า และสรรพนามบุรุษที่3 ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง เช่น เขา มัน ท่าน (พระยาอุปกิตศิลปสาร,2514) นอกจากนี้ยังหมายถึง คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำๆ และเป็นสรรพนามแทนผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่กล่าวถึง (บุรุษสรรพนาม) ได้แก่สรรพนามบุรุษที่1 แทนชื่อผู้พูด เช่น ฉัน ดิฉัน อิฉัน ผม กระผม กู ข้า ข้าพเจ้า เรา อาตมา เกล้ากระผม เกล้ากระหม่อม ฯลฯ และสรรพนามบุรุษที่2 แทนชื่อผู้ฟัง เช่น คุณ เธอ ท่าน เจ้า เอ็ง มึง แก โยม พระคุณเจ้า ฝ่าพระบาท ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ฯลฯ และคำลงท้าย ซึ่งหมายถึง คำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ไม่มีความสัมพันธ์กับส่วนใดๆ ในประโยค อีกทั้งไม่มีความหมายที่ชัดเจนในตัวเอง ในภาษาไทยมีคำลงท้าย 2 ประเภท คือ คำลงท้ายที่ใช้แสดงความสุภาพ และคำลงท้ายที่ใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ (นิตยา กาญจนะวรรณ,2556)

3.2 ไม่มีการใช้คำแสลง หมายถึง การไม่ใช้คำ ถ้อยคำหรือสำนวนที่ใช้เข้าใจกันเฉพาะกลุ่มหรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับกันว่าถูกต้อง เนื่องจากเป็นภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการและไม่ใช้ในภาษาเขียน เช่นคำว่า โบ๊ะ วีน เม้ง นอกจากนี้เป็นคำยืมจากภาษาอังกฤษหมายถึง ภาษาที่มีความหมายเป็นพิเศษเฉพาะของคนบางกลุ่ม ซึ่งต้องการพูดโดยไม่ให้คนที่อยู่นอกกลุ่มของตนเข้าใจ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา,2550) เพราะภาษาดังกล่าวมักเกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มคนในสังคม เป็นภาษาที่สร้างสีสัน สร้างความแปลกใหม่นิยมเฉพาะกลุ่มในเวลาสั้นๆ แล้วเสื่อมสูญไปสอดคล้องกับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) อธิบายความหมายของคำสแลงว่า คือถ้อยคำหรือ สำนวนที่ใช้เข้าใจเฉพาะกลุ่มหรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง ไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับกันว่าถูกต้อง

3.3 การละคำ หมายถึง การละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,กรุงเทพธุรกิจ,15 พฤศจิกายน2547) คือการไม่กล่าวถึงบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ การกระทำ หรือสภาพที่ได้กล่าวไปแล้ว เพราะไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ เพื่อให้การร้อยเรียงประโยคสละสลวยมากขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เพราะประโยคหน้าและประโยคหลังกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน เช่น “นารีไม่สบาย วันนี้คงไม่มาโรงเรียน”(ละคำว่า นารี) (บุญกว้าง ศรีสุทโธ,2560)

3.4 ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ หมายถึงโครงสร้างการโยกย้ายประโยคตามการเน้นความสำคัญ โดยปกติรูปประโยค คือ ประธาน กริยา กรรม เมื่อผู้ส่งสารต้องการเน้นอาจย้ายส่วนประกอบประโยคเหล่านี้มาข้างหน้า โดยเฉพาะหน่วยเติมเต็ม หน่วยเสริมความ กริยา วิเศษณ์ วลี บุพบทวลี การย้ายเพื่อให้เกิดสัมผัส และให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพ คือภาพที่เห็นด้วยใจคิด ด้วยความรู้สึก เพื่อสร้างความเข้าใจ และความรู้สึกร่วม ที่ลึกซึ้ง (กุหลาบ มัลลิกะมาส,2548) หรือการใช้รูปคำซ้อน คือ คำที่มีความหมายเหมือนกัน นำมาเรียงต่อกัน หรือซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเดิม เช่น ซ้อนกริยา+นาม กริยา+กริยา เป็นต้น และคำซ้ำ โดยใช้คำเดียวกัน กล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์ เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น เป็นการสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสาร และอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อ เรียก การซ้ำคำว่า “การกล่าวซ้ำ” ได้ผล 2 ประการ คือ การเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และได้ผลในการเน้นหรือย้ำความนั้นให้ชัดเจน (ธเนศ เวศร์ภาดา,2517;สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา,2549; กุหลาบ มัลลิกะมาส,2517) ซึ่งอาจจะวางไว้ติดกันหรือวางไว้แยกจากกัน แต่ความหมายของคำที่ซ้ำนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงเพื่อต้องการให้ความหมายชัดเจนขึ้น

นอกจากนี้การโยกย้ายส่วนของประโยคโดยส่วนของประโยคสามารถย้ายที่ได้ ส่วนที่ย้ายได้ ได้แก่ หน่วยกรรมตรง และหน่วยกรรมรอง ตำแหน่งที่ย้ายคือ มาอยู่ต้นประโยคหรือหน้าหน่วยประธาน ส่วนของประโยคอาจไม่ติดกัน โดยรูปประโยคหลักของไทย มี 4 แบบ ได้แก่ 1) ประโยคประธาน คือ ประโยคที่เอาผู้กระทำขึ้นต้นประโยค เช่น บีเตะตะกร้อ 2) ประโยคกรรม คือประโยคที่เอาผู้กระทำขึ้นต้นประโยค เช่น วิทวัศถูกครูตำหนิ 3) ประโยคกริยา คือ ประโยคที่เอากริยา เกิด มี ปรากฏ ขึ้นต้นประโยค เช่น มีปลาในน้ำ และ4) ประโยคการิต คือ ประธานของประโยคประโยคกรรมมีผู้รับใช้แทรกเข้ามา เช่น คุณพ่อให้ฉันรดน้ำต้นไม้ (ประธานมีผู้รับใช้) หนังสือถูกอาจารย์ให้นักศึกษาอ่าน (กรรมมีผู้รับใช้) มาลีให้ฉันทำการบ้าน (ประธานมีผู้รับใช้) (วิจินตน์ ภาณุพงศ์,2532)

3.5 ใช้คำถาม หมายถึง ประโยคที่ใช้ถามเพื่อต้องการคำตอบ คือ1) ประโยคคำถามที่ต้องการคำตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เขาจะย้ายบ้านไปอยู่ที่ไหน พ่อรู้ได้อย่างไรว่าเขามาเยี่ยมยายในวันนี้ 2) ประโยคที่ต้องการคำตอบเพียงการบอกรับหรือปฏิเสธ เช่น คุณชอบอาชีพครูไหม (วิจินตน์ ภาณุพงศ์ ,2532) และคำถามที่ไม่ได้ต้องการจะมุ่งหาคำตอบ ซึ่งเรียกว่า คำถามเชิงวาทศิลป์ หรือ Rhetorical question(อ้างถึงใน ชิษณุพงศ์ อินทรเกษม,2559) ซึ่งเป็นคำถามที่ไม่ต้องตอบกลับเพราะคำตอบนั้นชัดเจน

หรือเพราะผู้ถามรู้วิธีตอบ หรือใช้เพื่อเรียกร้องความสนใจหรือกระตุ้นให้เกิดความคิด เช่น วันนี้เรียนภาษาไทยไม่ใช่หรือ

3.6 ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน หมายถึง การมีลักษณะทางภาษาที่สำคัญ คือ 1) ใช้ประโยคเรียบง่าย และส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามหลักไวยากรณ์ในตำราไวยากรณ์ 2) สันธานแบบเรียบง่าย และซ้ำๆ 3) มักไม่ใช้อนุประโยคขยายความ 4) ไม่พูดเรื่องเดียวกันติดต่อกัน 5) ใช้คำคุณศัพท์และวิเศษณ์จำนวนน้อย 6) ใช้คำศัพท์ไม่เฉพาะเจาะจงน้อย 7) มักใช้คำพูดเพื่อเน้น (เบอร์นสไตน์,อ้างถึงในอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2556) นอกจากนี้ยังหมายถึงประโยคที่ไม่ต้องการส่วนขยาย ก็สามารถเข้าใจความหมายได้ชัดเจนอาจประกอบด้วย ประธาน+กริยา กริยา+กรรม หรือ วิเศษณ์+นาม วิเศษณ์+กริยา เป็นต้น หรือเรียกว่าประโยคความเดียว (เอกรรถประโยค) คือ ประโยคที่มีใจความสำคัญเพียงหนึ่ง คือ มีประธานตัวเดียว กริยาสำคัญเพียงตัวเดียวและอาจมีกรรมหรือไม่มีก็ได้ โดยมีโครงสร้าง ประธาน+กริยา+(บทกรรม) เช่น เราเดินอย่างรวดเร็ว การเดินเป็นการออกกำลังกาย เมื่อคืนนี้พายุพัดบ้านพัง ฯลฯ สรุปได้ว่าประโยคความเดียวเป็นประโยคที่มีหน่วยกริยา 1 หน่วยมีหน่วยนาม 1 หน่วยหรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ (นววรรณ พันธุเมธา,2527,น.135)

3.7 ขาดการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค คำเชื่อมระหว่างประโยคทำหน้าที่เชื่อมบทกับบท ประโยคกับประโยค หรือทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้น คำหรือวลีที่ใช้เชื่อม จำแนกออกได้เป็น 4 ชนิด คือ 1.บุพบท เช่น ด้วย โดย เมื่อ ในเมื่อ 2.สันธาน เช่น และ แต่ หรือ ก็ ถึง ก็ เพราะฉะนั้น จึง 3. อุทาน เช่น แหม! แม่เจ้าโวย! พุทโธ่เอ๋ย! โอ้โฮ! อนิจจาเอ๋ย และ4. อาลปนะ คือ คำเรียกหรือทักทาย เช่น ท่านทั้งหลาย คุณพ่อครับ โดยคำเชื่อม ใช้แสดงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ หรือระหว่างเหตุการณ์ต่างๆ หรือระหว่างสิ่งต่างๆ กับเหตุการณ์ (นววรรณ พันธุเมธา,2527,น.55) คำเชื่อม หรือหน่วยเชื่อม มี 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ทางเวลา คำเชื่อมบอกเวลาก่อน ใช้นำหน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดก่อน ได้แก่ หลังจาก พอทันที ที่หลังจาก ที่พอเวลา ครั้น 2) คำเชื่อมบอกเวลาภายหลัง ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดภายหลัง ได้แก่ ถึง ก่อน กว่าก่อนหน้า ก่อนที่ ตั้งแต่ก่อน ก่อนหน้าที่ เมื่อก่อนที่ เมื่อก่อน แล้ว แล้ว...ก็แล้ว...เลย แล้ว...ก็เลย 3) คำเชื่อมบอกเวลาเดียวกัน ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดในเวลาเดียวกับประโยคหน้า ได้แก่ เมื่อ ตอน ขณะ ในเวลา ระหว่างที่ ขณะที่ 4) คำเชื่อมบอกเวลาเริ่มต้น ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประโยคหน้าเริ่มขึ้นเมื่อใด ได้แก่ ตั้งแต่ ตั้งแต่ตอน ตั้งแต่ครั้ง ตั้งแต่เมื่อ 5) คำเชื่อมบอกเวลาสิ้นสุด ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ในประโยคหน้าสิ้นสุดลงเมื่อใด ได้แก่ จน กระทั่ง จนกว่า 6) คำเชื่อมบอกสัมพันธ์ทางเหตุผล 6.1 บอกเหตุซึ่งบังเกิดผลคล้อยตาม ได้แก่ เพราะ เพราะว่า ทั้งนี้เพราะ ด้วยเหตุที่ โดยเหตุที่ เนื่องด้วย เนื่องจาก 6.2 คำเชื่อมบอกเหตุซึ่งเป็นเงื่อนไข ได้แก่ ถ้า หาก ถ้าหาก ต่อเมื่อ ในเมื่อ เว้นแต่ นอกจาก เว้นเสียแต่ว่า 6.3 คำเชื่อมบอกเหตุซึ่งบังเกิดผลขัดแย้ง ได้แก่ แม้ถึง แม้ว่า ทั้งๆ ที่ ถึงแม้ว่า ถึงหาก 6.4 คำเชื่อมบอกผล ใช้นำหน้าประโยคที่แสดงผล ได้แก่ จึง เลย จน ดังนั้น ในที่สุด ถึงกับ ก็เลย ด้วยเหตุนี้ เหตุฉะนี้ ฉะนั้น 6.5 คำเชื่อมบอกเหตุผล

ที่เป็นจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ได้แก่ เพื่อ เพื่อที่ เพื่อว่า เผื่อ เผื่อว่า สำหรับ ให้ (วิจินตน์ ภาณุพงศ์ ,2532)

4. วัจนลีลาแบบกันเอง (Casual style)

4.1 ใช้การกร่อนคำ หมายถึง คำที่ลดเสียงสระและเสียงสะกด (ถ้ามี) ให้เป็นเสียง อะ โดยยังคงเสียงพยัญชนะต้นเสียงเดี่ยวหรือเสียงพยัญชนะต้นที่เป็นอักษรควบ อักษรกล้ำไว้ มักจะเกิดในคำสองพยางค์ที่พยางค์แรกออกเสียงเบา เช่น หมากม่วง เป็น มะม่วง ต้นเคียน เป็น ตะเคียน (พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน,2554) การใช้คำตัดสั้นหรือกร่อนคำ ด้วยข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ เช่น ความกว้างยาวของคอลัมน์ข่าวในคำพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ต้องตัดให้สั้นหรือย่นย่อลง เป็นต้น (วิไลวรรณ จงวิไลเกษม,2556)

4.2 ใช้การละคำ หมายถึง การละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,กรุงเทพธุรกิจ,15 พฤศจิกายน2547) คือการไม่กล่าวถึงบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ การกระทำหรือสภาพที่ได้กล่าวไปแล้ว เพราะไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ เพื่อให้การร้อยเรียงประโยคสละสลวยมากขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เพราะประโยคหน้าและประโยคหลังกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน เช่น “นารีไม่สบาย วันนี้คงไม่มาโรงเรียน”(ละคำว่า นารี) (บุญกว้าง ศรีสุทโธ,2560)

4.3 ใช้ภาษาปาก หมายถึง ภาษาประเภทหนึ่งซึ่งเกิดจากการพูดที่แสดงความคุ้นเคย ไม่เหมาะที่จะใช้เป็นพิธีรีตอง เช่น ตาแป๊ะ ตะบี้ตะบัน เทน้ำเทท่า ทั้งนี้ ภาษาประเภทนี้อาจปรากฏได้ทั้งในภาษาเขียนและภาษาพูด (พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน,2554) เนื่องจากเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารกับบุคคลที่สนิทคุ้นเคยเป็นกันเอง จึงไม่จำเป็นต้องใช้ให้ถูกต้องตามแบบแผนมากนัก ภาษาปากเหล่านี้ ได้แก่ คำพูดระหว่างบุคคลในชีวิตประจำวัน คำถิ่น และคำคะนอง เช่น “เป็นไงบ้าง” มาจาก “เป็นอย่างไรบ้าง” “กินข้าวยัง” มาจาก “กินข้าวหรือยัง” “ทานข้าวหรือยัง” เป็นต้น

4.4 ใช้คำสแลง หมายถึง ภาษาที่ใช้เข้าใจกันเฉพาะกลุ่ม ซึ่งโจส (Joos,1961;อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2547) จัดคำสแลงอยู่ในวัจนลีลาแบบเป็นกันเอง และกล่าวว่าเป็นลีลาภาษาที่ใช้กันในกลุ่มผู้ใกล้ชิดมีความสนิทสนมเป็นกันเองมาก อยู่ในกลุ่มสังคมเดียวกันและอยู่ในวัยเดียวกัน นอกจากนี้ถ้อยคำหรือสำนวนที่ใช้เข้าใจกันเฉพาะกลุ่มหรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง ไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับกันว่าถูกต้อง ใช้ในภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ และไม่ใช้ในภาษาเขียน เช่นคำว่า โป๊ะ วีน เม้ง นอกจากนี้เป็นคำยืมจากภาษาอังกฤษ หมายถึง ภาษาที่มีความหมายเป็นพิเศษเฉพาะของคนบางกลุ่ม ซึ่งต้องการพูดโดยไม่ให้คนที่อยู่นอกกลุ่มของตนเข้าใจ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา,2550) เป็นภาษาลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มคนในสังคม เป็นภาษาที่สร้างสีสัน สร้างความแปลกใหม่ ได้รับความนิยมเฉพาะกลุ่มในเวลาสั้นๆ แล้วเสื่อมสูญไป พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) อธิบายความหมายของคำสแลงว่าคือ ถ้อยคำหรือสำนวนที่ใช้เข้าใจเฉพาะกลุ่มหรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง ไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับกันว่าถูกต้อง นอกจากนี้งานวิจัยคำสแลงในภาษาไทยจากหนังสือพิมพ์รายวัน งานวิจัยนี้ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของคำสแลงไว้ ได้แก่ 1) เป็นภาษาที่จัดอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน และไม่เป็นที่ยอมรับในการใช้อย่างเป็นมาตรฐานเป็นภาษาที่ไม่ปรากฏหรืออาจ

ปรากฏในพจนานุกรมแต่ระบุว่าเป็นภาษาปาก 2) เป็นคำที่ให้ความความหมายเชิงอารมณ์ (Affective Meaning) ที่ช่วยบอกความมีชีวิตชีวา ตลก ขบขัน หรือให้ภาพพจน์ใหม่ ทำให้ภาษามีพลังขึ้น 3) เป็นคำที่มีระยะเวลาไม่นาน มักเลิกใช้ไปเพราะหมดความนิยม หรือมีการยอมรับจนเป็นภาษามาตรฐาน และ4) เป็นภาษาที่ใช้เฉพาะกลุ่มและกลุ่มนี้อาจจะเป็นกลุ่มเล็กหรือใหญ่ก็ได้ และเป็นกลุ่มที่สมาชิกของกลุ่มมีความใกล้ชิดกัน (สุชาดา เทวะผลิน,2531)

4.5 ใช้ประโยคเรียบง่าย หมายถึง ลักษณะทางภาษาที่สำคัญ คือ 1) ใช้ประโยคเรียบง่าย และส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามหลักไวยากรณ์ในตำราไวยากรณ์ 2) สันธานแบบเรียบง่าย และซ้ำๆ 3) มักไม่ใช้อนุประโยคขยายความ 4) ไม่พูดเรื่องเดียวกันติดต่อกัน 5) ใช้คำคุณศัพท์และวิเศษณ์จำนวนน้อย 6) ใช้คำศัพท์ไม่เฉพาะเจาะจงน้อย 7) มักใช้คำพูดเพื่อเน้น (เบอร์นสไตน์,อ้างใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2556)

5. วัจนลีลาแบบสนิทสนม (Intimate style)

5.1 ใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม และคำย่อที่คนนอกกลุ่มหรือคนไม่สนิทไม่รู้ความหมาย โดยคำศัพท์เฉพาะกลุ่ม หมายถึง คำเรียกการใช้ภาษาหรือคำศัพท์สำหรับเฉพาะกลุ่ม หรือเฉพาะอาชีพ ซึ่งมีลักษณะของศัพท์สแลงหรือภาษาพูด ภาษาเฉพาะอาชีพมักใช้ในการพูดสำหรับเข้าใจกันเฉพาะกลุ่มเพื่อไม่ต้องใช้ภาษาหรือคำที่ยืดยาว ซึ่งมักจะทำให้ผู้ใช้ภายนอกไม่เข้าใจ (พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน,2554) นอกจากนี้ยังหมายถึง คำที่ใช้ในกลุ่มผู้ใช้ภาษากลุ่มต่างๆ โดยสมาชิกซึ่งเป็นผู้ใช้ภาษาในแต่ละกลุ่มนั้นมีลักษณะร่วม ลักษณะใดลักษณะหนึ่งเดียวกันหรือคล้ายกัน เช่น อายุเท่ากัน การศึกษาอยู่ในระดับเดียวกัน หรือถิ่นที่อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงกัน ตัวอย่างคำเฉพาะกลุ่มที่พบเห็นได้ทั่วไป เช่น คำเฉพาะกลุ่มของกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้สูงอายุ หรือภาษาถิ่นต่างๆ เช่น ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาส่วย ภาษาไทพวน ภาษาถิ่นอีสานศรีสะเกษ เป็นต้น (ภัทรวดี ตลอดพงศ์,2549)

และคำย่อ หมายถึง การนำอักษรบางตัวในคำหนึ่งๆ ใช้เรียกแทนคำเต็ม โดยมากจะเป็นพยัญชนะ อาจใส่จุดหรือไม่ใส่หลังอักษรนั้นๆ นิยมนำอักษรต้นพยางค์ แต่บางครั้งก็มีการใช้อักษรท้ายพยางค์ก็มี และบางครั้งอักษรย่อก็สามารถอ่านได้เป็นพยางค์ใหม่ (พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน,2554) โดยหลักเกณฑ์การเขียนคำย่อฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2551 ระบุหลักเกณฑ์ไว้ คือ1) ใช้พยัญชนะต้นของพยางค์แรกของคำเป็นตัวย่อ โดยถ้าเป็นคำคำเดียวให้ใช้ตัวย่อตัวเดียว แม้ว่าคำนั้นจะมีหลายพยางค์ เช่น 5 วา=5 ว. จังหวัด=จ. หรือถ้าใช้ตัวย่อตัวเดียวแล้วทำให้สับสนอาจใช้พยัญชนะต้นของคำถัดไปเป็นตัวย่อด้วยก็ได้ เช่น ทหารบก=ทบ. ตำรวจ=ตร. อัยการ=อก. 2) ถ้าเป็นคำสมาสให้ถือเป็นคำเดียว และใช้พยัญชนะต้นของพยางค์แรกเพียงตัวเดียว เช่น มหาวิทยาลัย=ม. 3) ถ้าเป็นคำประสม ใช้พยัญชนะของแต่ละคำ เช่น ชั่วโมง=ชม. โรงเรียน=รร. 4) ถ้าคำประสมประกอบด้วยคำหลายคำ มีความยาวมาก อาจเลือกเฉพาะพยัญชนะต้นของคำที่เป็นใจความสำคัญ ทั้งนี้อักษรย่อรวมแล้วไม่ควรเกิน 4 ตัว เช่น คณะกรรมการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ=กปร. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน=สพฐ. 5) ถ้าใช้พยัญชนะต้นของแต่ละคำแล้วทำให้เกิดความสับสน ให้ใช้พยัญชนะต้นของพยางค์ถัดไปแทน

เช่น พระราชกำหนด=พ.ร.ก. พระราชกฤษฎีกา=พ.ร.ฎ. 6) ถ้าพยางค์ที่มี ห เป็นอักษรนำ เช่น หญ หล ให้ใช้พยัญชนะตัวที่ออกเสียงเป็นตัวย่อ เช่น สารวัตรใหญ่=สวญ. ทางหลวง=ทล. 7) คำที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรควบกล้ำหรืออักษรนำ ให้ใช้อักษรตัวหน้าตัวเดียว เช่น ประกาศนียบัตร=ป. ถนน=ถ. 8) ตัวย่อไม่ควรใช้สระ ยกเว้นคำที่เคยใช้มาก่อนแล้ว เช่น เมษายน=เม.ย. โทรศัพท์=โทร. เสนาธิการ=เสธ. 9) ตัวย่อต้องมีจุดกำกับเสมอ ตัวย่อตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปให้จุดที่ตัวสุดท้ายเพียงจุดเดียว ยกเว้นตัวที่ใช้มาก่อนแล้ว เช่น ตำบล=ต. รองศาสตราจารย์=รศ. พุทธศักราช=พ.ศ. 10) เว้นวรรคเล็กหน้าตัวย่อทุกแบบ และเว้นวรรคระหว่างกลุ่มอักษรย่อ

5.2 ใช้การกร่อนคำ ละคำหรือย่อคำ ที่มากกว่าวัจนลีลาแบบกันเอง โดยการกร่อนคำ หมายถึง คำที่ลดเสียงสระและเสียงสะกด (ถ้ามี) ให้เป็นเสียง อะ โดยยังคงเสียงพยัญชนะต้นเสียงเดี่ยวหรือเสียงพยัญชนะต้นที่เป็นอักษรควบอักษรกล้ำไว้ มักจะเกิดในคำสองพยางค์ที่พยางค์แรกออกเสียงเบา เช่น หมากม่วง เป็น มะม่วง ต้นเคียน เป็น ตะเคียน (พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน,2554) การใช้คำตัดสั้นหรือกร่อนคำ ด้วยข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ คือความกว้างยาวของคอลัมน์ข่าวในคำพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ต้องตัดให้สั้นหรือย่นย่อลง เป็นต้น (วิไลวรรณ จงวิไลเกษม,2556) การละคำ หมายถึง การละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,กรุงเทพธุรกิจ,15 พฤศจิกายน2547) คือการไม่กล่าวถึงบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ การกระทำ หรือสภาพที่ได้กล่าวไปแล้ว เพราะไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ เพื่อให้การร้อยเรียงประโยคสละสลวยมากขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ ประโยคหน้าและประโยคหลังกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน เช่น “นารีไม่สบาย วันนี้คงไม่มาโรงเรียน”(ละคำว่า นารี) (บุญกว้าง ศรีสุทโธ,2560) และย่อคำหมายถึง การนำอักษรบางตัวในคำหนึ่งๆ ใช้เรียกแทนคำเต็ม โดยมากจะเป็นพยัญชนะอาจใส่จุดหรือไม่ใส่หลังอักษรนั้นๆ นิยมนำอักษรต้นพยางค์ แต่บางครั้งก็มีการใช้อักษรท้ายพยางค์ก็มี และบางครั้งอักษรย่อก็สามารถอ่านได้เป็นพยางค์ใหม่ (พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน,2554) โดยหลักเกณฑ์การเขียนคำย่อฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2551 ระบุหลักเกณฑ์ไว้ คือ1) ใช้พยัญชนะต้นของพยางค์แรกของคำเป็นตัวย่อ โดยถ้าเป็นคำคำเดียวให้ใช้ตัวย่อตัวเดียว แม้ว่าคำนั้นจะมีหลายพยางค์ เช่น 5 วา=5 ว. จังหวัด=จ. หรือถ้าใช้ตัวย่อตัวเดียวแล้วทำให้สับสนอาจใช้พยัญชนะต้นของคำถัดไปเป็นตัวย่อด้วยก็ได้ เช่น ทหารบก=ทบ. ตำรวจ=ตร. อัยการ=อก. 2) ถ้าเป็นคำสมาสให้ถือเป็นคำเดียว และใช้พยัญชนะต้นของพยางค์แรกเพียงตัวเดียว เช่น มหาวิทยาลัย=ม. 3) ถ้าเป็นคำประสม ใช้พยัญชนะของแต่ละคำ เช่น ชั่วโมง=ชม. โรงเรียน=รร. 4) ถ้าคำประสมประกอบด้วยคำหลายคำ มีความยาวมาก อาจเลือกเฉพาะพยัญชนะต้นของคำที่เป็นใจความสำคัญ ทั้งนี้อักษรย่อรวมแล้วไม่ควรเกิน 4 ตัว เช่น คณะกรรมการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ=กปร. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน=สพฐ. 5) ถ้าใช้พยัญชนะต้นของแต่ละคำแล้วทำให้เกิดความสับสน ให้ใช้พยัญชนะต้นของพยางค์ถัดไปแทน เช่น พระราชกำหนด=พ.ร.ก. พระราชกฤษฎีกา=พ.ร.ฎ. 6) ถ้าพยางค์ที่มี ห เป็นอักษรนำ เช่น หญ หล ให้ใช้พยัญชนะตัวที่ออกเสียงเป็นตัวย่อ เช่น สารวัตรใหญ่=สวญ. ทางหลวง=ทล. 7) คำที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรควบกล้ำหรือ

อักษรนำ ให้ใช้อักษรตัวหน้าตัวเดียว เช่น ประกาศนียบัตร=ป. ถนน=ถ. 8) ตัวย่อไม่ควรใช้สระ ยกเว้นคำที่เคยใช้มาก่อนแล้ว เช่น เมษายน=เม.ย. โทรศัพท์=โทร. เสนาธิการ=เสธ. 9) ตัวย่อต้องมีจุดกำกับเสมอ ตัวย่อตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปให้จุดที่ตัวสุดท้ายเพียงจุดเดียว ยกเว้นตัวที่ใช้มาก่อนแล้ว เช่น ตำบล=ต. รองศาสตราจารย์=รศ. พุทธศักราช=พ.ศ. 10) เว้นวรรคเล็กหน้าตัวย่อทุกแบบ และเว้นวรรคระหว่างกลุ่มอักษรย่อ

5.3 ใช้คำสบถสาบาน หมายถึง คำพูดหรือคำด่าที่หลุดปากออกมาเพื่อแสดงความรู้สึก เช่น เขาชอบหลุดคำสบถที่หยาบคายออกมาบ่อยๆ จนติดเป็นนิสัยไปซะแล้ว และหมายถึง การเปล่งถ้อยคำเพื่อเน้นให้คนเชื่อโดยอ้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ลงโทษตนหรือให้ภัยพิบัติต่างๆ เกิดกับตนถ้าหากตนไม่ปฏิบัติตามหรือ ไม่เป็นไปอย่างที่พูดไว้ (พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน,2554)

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัจนลีลา

พวงเพ็ญ พิพัฒนเจริญวงศ์ (2546) ได้ศึกษาภาพลักษณ์ของนายชวน หลีกภัย ในฐานะนายกรัฐมนตรีซึ่งปรากฏในพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์มติชนรายวันที่ตีพิมพ์ออกเผยแพร่ในปีพุทธศักราช 2543 เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาพาดหัวข่าวที่มีผลต่อการสร้างภาพลักษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ของกรณีศึกษา มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมในปี 2543 ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ 3 ส่วน คือ 1) ภาพลักษณ์เชิงบวก พบเพียงประการเดียวที่เห็นเด่นชัดคือ ความมั่นคงในหลักการ 2) ภาพลักษณ์เชิงลบเป็นภาพลักษณ์ที่พบมากที่สุด มี 5 ประการ คือ ความก้าวร้าวทางวาจา ความไร้น้ำใจ ความเชื่องช้า ความดื้อแพง และการใช้โวหารเอาตัวรอด 3) ภาพลักษณ์ที่ไม่มีนัยเชิงบวกหรือลบอย่างชัดเจน ได้แก่ ความยึดมั่นในความคิดตนเอง และเมื่อศึกษากลวิธีในการใช้ภาษาในพาดหัวข่าว พบว่า มีลักษณะเด่น 3 หัวข้อคือ 1) ระดับภาษา ใช้วัจนลีลาแบบเป็นกันเองมากที่สุด มีจุดเด่น 4 ประการ คือ การใช้คำพื้นๆ การใช้คำย่อและคำเดี่ยว การละหน่วยประโยค และการใช้คำสแลง 2) รูปประโยค ความสัมพันธ์ระหว่างประโยค และลักษณะความสัมพันธ์ของประโยค พบว่า ประโยคพาดหัวข่าว นิยมใช้ประโยคความเดียวขนาดสั้นๆ หลายๆ ประโยคต่อเนื่องกัน และประโยคความรวมที่ละหน่วยเชื่อม ความสัมพันธ์ระหว่างประโยคในพาดหัวข่าวเกิดขึ้นด้วย การมีคำที่สัมพันธ์กัน และการละคำมักละหน่วยประธาน และหน่วยเชื่อมส่งผลให้ข้อความกระชับ และเน้นกริยาซึ่งมักมีผลต่อการแสดงภาพลักษณ์ ส่วนลักษณะความสัมพันธ์ของประโยคในพาดหัวข่าว มักใช้ประโยคสัมพันธ์กันทางเหตุและผล และประโยคสัมพันธ์กันทางการขยายความ มีส่วนน้อยเป็นประโยคสัมพันธ์กันทางมีความขัดแย้ง 3) ภาพพจน์ พบว่าเลือกใช้โวหารประเภทที่ช่วยประหยัดเนื้อที่ และให้พลังการสื่อสารนิยมใช้โวหารอุปลักษณ์ มากที่สุดและมีโวหารนามนัยเป็นส่วนน้อย กลวิธีการใช้ภาษาดังกล่าวมีผลต่อการสร้างภาพลักษณ์ของบุคคลที่เป็นกรณีศึกษาให้ปรากฏเด่นชัดในความคิดของผู้รับสาร และน่าจะเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ลดความนิยมของบุคคลดังกล่าวในสถานะนายกรัฐมนตรี

พรนภา ไทยสิทธิ (2550) ได้ศึกษาลีลาการใช้ภาษาในนวนิยายเรื่องเพชรพระอุมา โดยศึกษาเรื่องของการใช้คำ ประโยค สำนวน ภาพพจน์ โดยเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ จากกลุ่มประชากร คือ นวนิยายเรื่องเพชรพระอุมา ฉบับสำนักพิมพ์ ณ บ้านวรรณกรรม ปี พ.ศ. 2544 ภาค 1 จำนวน 6 ตอน รวมทั้งสิ้น 24 เล่ม โดยผลการศึกษาสรุปว่า ลีลาของการใช้ภาษาในนวนิยายเรื่องเพชรพระอุมา มีลักษณะเด่น คือ การใช้คำที่หลากหลาย มีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและตัวละคร ได้แก่ การใช้คำทับศัพท์ การใช้คำเสริม การใช้คำตลาด การใช้คำเรียก-ร้อง ด้านการใช้ประโยคพบว่า ผู้แต่งนิยมใช้ประโยคชนิดยาว ได้แก่ ประโยคความรวมและประโยคความซ้อน ส่วนประโยคความเดียวจะพบน้อยกว่า นอกจากนี้ยังพบว่า มีการใช้ประโยคแสดงเจตนาในลักษณะต่างๆ ได้แก่ ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ ประโยคบอกให้ทำซึ่งผู้แต่งนิยมใช้ประโยคแสดงเจตนาในบทสนทนาของตัวละครด้านการใช้สำนวน ผู้แต่งเลือกใช้สำนวนที่มีความหลากหลาย แม้จะมีลักษณะที่มาของสำนวนที่ต่างกันก็นำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อเรื่อและเหตุการณ์ ด้านการใช้ภาษาภาพพจน์ พบว่าผู้แต่งใช้ภาษาภาพพจน์ในการบรรยายสถานที่ บุคคลและสิ่งต่างๆ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อติพจน์ สัทพจน์ สัญลักษณ์ อนุนามนัยและอธินามนัย ทำให้ภาษามีความสละสลวยและสื่อสารรายละเอียดได้ชัดเจนมากขึ้น

เรณู รอดทัพ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ลีลาการใช้ภาษาในงานเขียนของพัชรศรี เบญจมาศ ในเนชั่นสุดสัปดาห์ ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2548 เป็นการวิเคราะห์ลีลาการใช้ภาษาในงานเขียนด้านการใช้คำ การใช้ประโยค การใช้สำนวนและการใช้โวหารภาพพจน์จากประชากรคือ บทความของพัชรศรี เบญจมาศ ที่ตีพิมพ์ลงในเนชั่นสุดสัปดาห์ 205 บท ผลการศึกษาพบว่า ด้านการใช้คำทั่วไปที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย ได้แก่ คำที่มีความหมายตรง คำแสดงอารมณ์ คำเลียนเสียงธรรมชาติ คำรูปธรรม คำสแลง คำภาษาตลาด คำต่ำ คำภาษาต่างประเทศ การใช้คำย่อ และคำเลียนเสียงพูด ส่วนคำที่ปรากฏอยู่น้อย ได้แก่ คำที่มีความหมายโดยนัย ศัพท์บัญญัติ คำเฉพาะกลุ่มและคำมีศักดิ์ ซึ่งคำเหล่านี้ เป็นคำเฉพาะที่ไม่ได้ใช้ทั่วไป ในส่วนด้านการใช้ประโยคพบว่า มีการใช้ประโยคความรวมมากที่สุด โดยเนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นการอธิบายความหรือบรรยายเรื่องจึงต้องอาศัยคำอธิบายที่ชัดเจน ตามด้วยประโยคความซ้อน และประโยคความเดียว ในด้านการใช้สำนวนจะใช้สำนวนเดิมตามพจนานุกรมมากกว่าการเปลี่ยนแปลงสำนวน ด้านการใช้โวหารภาพพจน์มีการใช้อุปมาโวหารเด่นที่สุดที่ต้องการเปรียบให้เห็นภาพ ตามด้วยโวหารอุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อธิพจน์ การลดความหมายของคำและการใช้ประโยคคำถาม ส่วนโวหารนามนัย และโวหารอนุนามนัยมีปรากฏอยู่น้อย

3. วรรณศิลป์

วรรณศิลป์ เป็นศิลปะการใช้ภาษาที่ทำให้ผู้อ่านได้ซาบซึ้งในรสของบทประพันธ์ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ ความรู้สึก และจิตนาการตามความไพเราะของถ้อยคำในบทประพันธ์ สำหรับความหมายวรรณศิลป์มีผู้ให้ความหมายดังนี้

สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา (2541,น.107) กล่าวว่า วรรณศิลป์ หมายถึง กลวิธีการประพันธ์อันสร้างให้เกิดความงามทางภาษาหรือ สร้างสรรค์วรรณศิลป์ในงานประพันธ์ กลวิธีเหล่านี้ย่อมมีหลากหลายตั้งแต่การใช้คำ การสร้างความงามของเสียงและของคำ การใช้ภาพพจน์ การใช้สัญลักษณ์ ดังนั้นลีลาวรรณศิลป์จึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างงานประพันธ์ให้มีคุณค่า

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายว่า วรรณศิลป์ หมายถึง ศิลปะในการแต่งหนังสือ ศิลปะทางวรรณกรรม วรรณกรรมที่ถึงขั้นวรรณคดี และหนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดี

สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา (2548) กล่าวว่า วรรณศิลป์ หมายถึง ภาษาที่ใช้สร้างวรรณคดี ซึ่งเป็นภาษาที่สละสลวยงดงาม สามารถทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพ และเกิดอารมณ์สะเทือนใจคล้อยตาม สอดคล้องกับ อิงอร สุพันธุ์วณิช (2554);รสริน ดิษฐบรรจง (2552);ดวงใจ ไทยอุบุญ (2550) และธเนศ เวศน์ภาดา (2549) ได้กล่าวถึงว่า วรรณศิลป์ หมายถึง ศิลปะแห่งการใช้ถ้อยคำ โดยหลักสำคัญของวรรณศิลป์คือความประณีตงดงามในเรื่องของการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา ความผสมกลมกลืนกันทั้งเนื้อหา รูปแบบ ตลอดรวมทั้งความมีสาระ ข้อคิดเห็นที่แฝงอยู่ในเรื่องและความงาม ที่สำคัญที่สุดของวรรณศิลป์คือ กลวิธีในการแต่ง และวิธีที่สวยงามคือ ความผสมกลมกลืนกันอย่างประณีตของวรรณกรรม ทั้งนี้ยังสามารถโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจได้อย่างชัดเจน

สุนทรี ดวงทิพย์ (2558,น.71) กล่าวว่า วรรณศิลป์ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้วรรณกรรมมีคุณค่าน่าสนใจ วรรณกรรมที่ใช้วรรณศิลป์ชั้นสูงนั้นจะทำให้คนอ่านได้รับผลทางอารมณ์และความรู้สึก การวิเคราะห์งานประพันธ์จึงพิจารณาวรรณศิลป์เป็นอันดับแรก แล้วจึงวิจารณ์ว่ามีคุณค่าหรือน่าสนใจเพียงใด โดยพิจารณาจากการสะท้อน ถึงอารมณ์โกรธแค้นและสะเทือนใจ การบรรยายโวหารเชิงเปรียบเทียบ คำศัพท์ ความไพเราะ การเล่นคำ การเลือกสรรคำมาใช้ กวีโวหารและสำนวนโวหาร

สรุปความหมายข้างต้น วรรณศิลป์ หมายถึง กลวิธีการประพันธ์อันสร้างให้เกิดความงามทางภาษา หรือความประณีตงดงามในเรื่องของการใช้ถ้อยคำ เพื่อสร้างสรรค์วรรณศิลป์ในงานประพันธ์ เป็นการศึกษาความไพเราะของบทประพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ที่ทำให้ผู้อ่านได้ซาบซึ้งในรสของบทประพันธ์ ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการตามความไพเราะของถ้อยคำในบทประพันธ์นั้น ตั้งแต่การใช้คำ การสร้างความงามของเสียงของคำ การใช้ภาพพจน์ การใช้สัญลักษณ์ ดังนั้นลีลาวรรณศิลป์จึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างงานประพันธ์ให้มีคุณค่าซึ่งเป็นภาษาที่สละสลวยงดงาม สามารถทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพ การสะท้อนถึงอารมณ์โกรธแค้นและสะเทือนใจ โดยการบรรยายโวหารเชิงเปรียบเทียบ คำศัพท์ ความไพเราะ การเล่นคำ การเลือกสรรคำมาใช้ในกวีโวหารและสำนวนโวหาร

สำหรับการวิจัย ในที่นี้เป็นการศึกษาสังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเนื้อเพลงรำวงมาตรฐาน โดยพิจารณาในมิติวิธภาษาหน้าที่ หรือทำเนียบภาษาซึ่งผู้ส่งสารจงใจเลือกใช้ โดยมุ่งหวังให้ผู้รับสารเกิดอารมณ์สะเทือนใจ จินตภาพ และเข้าใจเนื้อหาอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ทำเนียบภาษามีผู้ให้นิยามไว้หลากหลาย ดังนี้

3.1 ทำเนียบภาษา

อมรา ประสิทธิรัฐสินธุ์ (2545) กล่าวถึง ทำเนียบภาษา หมายถึง การใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสภาพทางสังคมของบุคคล อาทิ ภาษาที่ใช้ระหว่างหมอกับคนไข้ พ่อกับลูก การใช้ภาษาตามสถานการณ์ อาทิ ภาษาที่ใช้ในพิธี ภาษาที่ใช้ในการบรรยายในชั้นเรียน ฯลฯ และภาษาที่เกิดจากวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน เช่น ภาษาโฆษณา ภาษากฎหมาย ภาษานาฏศิลป และภาษาสังคีต ฯลฯ ทำเนียบภาษาเหล่านี้จึงเรียกว่า “ภาษาเฉพาะกิจ” โดยมีผู้ให้ความหมายทำเนียบภาษา ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2553,น.379) ได้ให้ความหมายว่า ทำเนียบภาษา หมายถึง ภาษาแบบหนึ่งที่ต่างจากแบบอื่นของภาษาเดียวกันตามปริบทของการใช้ภาษาต่างกันตามแวดวงอาชีพ เช่น ภาษาช่างตัดเสื้อ ภาษาแพทย์ ภาษากฎหมาย ภาษาหนังสือพิมพ์ ภาษาโฆษณา ภาษาธุรกิจ ต่างกันตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร เช่น ภาษาที่ใช้เพื่อทักทาย เพื่อขอร้อง เพื่อขอบคุณ ต่างกันตามสถานการณ์ เช่น ภาษาเป็นทางการ ภาษาไม่เป็นทางการ

ทำเนียบภาษาที่เกิดจากวัตถุประสงค์ที่ต่างกันอาจเรียกว่า “ภาษาเฉพาะกิจ” ตัวอย่างเช่น ภาษาเพื่อขอบคุณ ขอโทษ ขอร้อง ทักทาย อำลา ถามเอาข้อมูล ฯลฯ ภาษาเฉพาะกิจที่เด่นๆ ของไทย ได้แก่ ภาษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวชักจูงผู้ฟังให้เชื่อหรือคล้อยตามเรียกว่า ภาษาโฆษณา ภาษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข้อเท็จจริงหรือรายงานเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งเรียกว่า ภาษาข่าว ภาษาที่ใช้เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์หรือระเบียบให้คนยึดถือปฏิบัติตาม ซึ่งเรียกว่า ภาษากฎหมาย ภาษาที่ใช้เสนอความจริงอย่างชัดเจน ไม่มีอคติ ซึ่งเรียกว่า ภาษาวิทยาศาสตร์ และภาษาที่ใช้เพื่อการค้าขายหรือดำเนินธุรกิจต่างๆ ซึ่งเรียกว่า ภาษาธุรกิจ เป็นต้น

ทำเนียบภาษาที่เกิดจากการใช้สื่อต่างประเภทกัน ภาษาที่ใช้อาจแปรไปตามวิธีการสื่อสาร ด้วย ภาษาที่สื่อทางโทรศัพท์ โทรเลข โทรสาร จดหมาย หรือพูดตัวต่อตัวย่อมมีลักษณะต่างกัน เพราะสื่อเป็นตัวบังคับให้ภาษาที่ใช้มีรูปลักษณะต่างกันไป ภาษาโฆษณาอาจจะใช้ภาษาต่างประเทศ และคำสร้างใหม่มากกว่าภาษาประเภทอื่น เพราะต้องการโน้มน้าวผู้บริโภค ภาษาที่ใช้ทางโทรศัพท์อาจจะเยิ่นเย้อและใช้ประโยคซ้ำมากกว่าการพูดกันต่อหน้า เพราะเป็นการสื่อชนิดที่ไม่เห็นหน้ากัน ในขณะเดียวกันการใช้ภาษาในการเขียนจดหมาย แม้จะใช้ภาษาพูด แต่เนื่องจากมีเวลาคิดมากกว่า จึงมีภาษาเขียนเข้ามาปะปน ส่วนภาษาในโทรเลขจะมีลักษณะสั้นพอได้ใจความ ในปัจจุบันแม้จะไม่มีผู้นิยมใช้โทรเลขแล้ว แต่ลักษณะภาษาที่ใช้ก็ยังติดเข้ามาในสื่อแบบใหม่นั่นคือ การสื่อสารทางอีเมล์ หรือ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีลักษณะสั้นกระชับ (ทิพย์วรรณ ทัศนา,2554)

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2545,น.8) กล่าวว่า “ทำเนียบภาษา” เป็นคำที่ มล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ คิดขึ้นเพื่อใช้แทนคำภาษาอังกฤษ คำว่า register หมายถึง วิธภาษาที่แตกต่างจากวิธภาษาอื่นๆ โดยการใช้ เช่น ใช้ต่างกันตามหน้าที่ สถานการณ์ วัตถุประสงค์ และแวดวงวิชาชีพ ดังนั้นภาษาที่ใช้ในสถานการณ์ที่เป็นทางการก็จัดว่าเป็นทำเนียบภาษาหนึ่ง ซึ่งต่างจากทำเนียบภาษาไม่เป็นทางการ ภาษากฎหมาย และภาษาแพทย์ก็เป็นทำเนียบภาษา เช่นเดียวกับภาษาโฆษณา และภาษาที่ใช้ในการเสนอข่าวกีฬา ข้อควรระวังคือ ต้องไม่ปะปนกันระหว่างทำเนียบภาษากับภาษาย่อย เพราะทั้งสองประเภทนี้อยู่คนละมิติกันอาจคาบเกี่ยวกันได้ แต่เป็นการมองคนละมุม ภาษาย่อยมองจากมุมของตัวผู้พูด ผู้พูดต่างกันก็ทำให้ภาษาต่างกัน ส่วนทำเนียบภาษาเป็นการมองจากมุมมองของการใช้ ดังนั้น ผู้พูดกลุ่มเดียวกันอาจใช้ทำเนียบภาษาต่างกันก็ได้ หรือทำเนียบภาษาเดียวกันก็อาจต่างกันโดยลักษณะของผู้พูดก็ได้ สรุปภาพความสัมพันธ์ของแนวคิดเกี่ยวกับภาษา วิธภาษา ภาษาย่อย ภาษาถิ่น ภาษา มาตรฐาน และทำเนียบภาษา

ทำเนียบภาษา เป็นศัพท์เฉพาะที่ใช้ในแขนงวิชาภาษาศาสตร์สังคมมักไม่เป็นที่รู้จัก หรือใช้ทั่วๆไปในชีวิตประจำวัน เรามักใช้คำว่า “ภาษา” แทน “ทำเนียบภาษา” เช่น เราใช้คำว่า “ภาษาโฆษณา” “ภาษากฎหมาย” ทั้งๆ ที่หมายถึง “ทำเนียบภาษาโฆษณา” “ทำเนียบภาษากฎหมาย” ทำเนียบภาษา มีความสำคัญต่อการใช้ภาษามาก เพราะการใช้ทำเนียบภาษาไม่เหมาะสมตามสถานการณ์อาจทำให้การสื่อสารไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสารได้ เช่น การใช้ภาษานวนิยายในวงการธุรกิจ หรือ การใช้ภาษาโฆษณาในการเขียนกฎหมาย ย่อมทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารอย่างแน่นอน ดังนั้นทำเนียบภาษาต้องเลือกให้ถูกสถานการณ์ด้วย มิฉะนั้นจะเป็นการใช้ภาษาไม่เหมาะสม (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2549)

ทำเนียบภาษา เป็นรูปแบบภาษาวรรณศิลป์ที่สื่อความงามให้เกิดสุนทรียภาพ และการสื่อความหมายให้เข้าใจได้ชัดเจน ตรงวัตถุประสงค์ แม้ว่าจะใช้ต่างกันตามหน้าที่ สถานการณ์ วัตถุประสงค์ และแวดวงวิชาชีพ ในที่นี้ทำเนียบภาษา ที่ศึกษาในเพลงรำวงมาตรฐาน คือทำเนียบภาษาด้านนาฏศิลป์ดนตรี หรือเรียกว่า ศัพท์นาฏศิลป์ และศัพท์สังคีต

ศัพท์นาฏศิลป์ เป็นทำเนียบภาษาเฉพาะกิจประเภทหนึ่ง หมายถึง ภาษานาฏศิลป์ หรือภาษาทางนาฏศาสตร์ แสดงถึงความสุนทรีย์ ความงดงามของงานศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย ที่ช่วยสื่อความหมายและทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันทั้งผู้แสดงและผู้ชม นอกจากนี้ยังเป็นภาษาที่ใช้สำหรับการสื่อสารเพื่อให้เข้าใจโดยใช้ท่าทางนาฏศิลป์เป็นตัวสื่อไม่ใช้คำพูด เป็นอวัจนภาษาอย่างหนึ่ง ส่วนใหญ่จะใช้อากัปกิริยาของอวัยวะร่างกายเป็นตัวสื่อสารเพื่อบอกอาการความต้องการให้ผู้รับสารเข้าใจในการสื่อสาร ภาษานาฏศิลป์มีปรากฏอยู่ในการแสดงละคร หรือบทระบำของละครไทยบางเพลง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ศัพท์สังคีต เป็นทำเนียบภาษาเฉพาะกิจ เป็นภาษาเฉพาะที่ใช้สื่อสารกันในวงการดนตรีไทย ซึ่งเป็นที่รู้กันว่าหมายความถึงอะไร หรือให้ปฏิบัติอย่างไร (สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน,2516,เล่ม1) โดยคำว่า “สังคีต”ความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง การขับร้องรับดนตรี และบางทีก็มีรำด้วย และยังหมายถึงการร้องรำทำเพลง

โดยการสังเคราะห์วรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลง จะพิจารณาทั้งทำเนียบภาษาทางนาฏศิลป์ ภาษาสังคีต และการเปรียบเทียบความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณศิลป์

นาวินี หลำประเสริฐ (2550) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาษาวรรณศิลป์ในเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์เพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่มีเนื้อร้องเป็นภาษาไทยจำนวนทั้งสิ้น 42 เพลง เพื่อศึกษาเนื้อหา และคุณค่าจากเนื้อเพลง รวมไปถึงการใช้ภาษาวรรณศิลป์ รูปแบบต่างๆ ที่ปรากฏในเนื้อเพลง ผลการศึกษาพบว่า เพลงพระราชนิพนธ์มีเนื้อหาที่หลากหลาย ได้แก่ เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก ความเศร้า ความสนุกสนาน การปลุกใจให้รักชาติ เกี่ยวกับสถาบัน การให้ความหวัง กำลังใจและคำแนะนำ เกี่ยวกับธรรมชาติ เกี่ยวกับเทศกาล นอกจากนี้เนื้อเพลงพระราชนิพนธ์ยังสะท้อนคุณค่าด้านต่างๆ มากมาย เช่น คุณค่าด้านการจรรโลงใจเกี่ยวกับความเชื่อของคนไทย คุณค่าด้านความรัก คุณค่าด้านสุนทรียรสที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและอารมณ์ของมนุษย์ คุณค่าด้านความเข้าใจปรัชญาชีวิตให้ความหวังและกำลังใจ และคุณค่าด้านการสะท้อนอุดมคติให้รักชาติและจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ สำหรับเนื้อเพลงพระราชนิพนธ์มีความเป็นวรรณศิลป์ทั้งในด้านการใช้คำและความ โดยด้านการใช้คำ พบว่า มีการใช้สัมผัสการเล่นเสียงวรรณยุกต์ คำซ้อน การหลากคำ และการสรรคำ ส่วนในระดับความ พบว่า เนื้อเพลงพระราชนิพนธ์มีการใช้ภาพพจน์ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ อธินามนัย บุคคลวัต อติพจน์ สัทพจน์ และปฏิปุจฉา นอกจากนี้ยังมีการใช้สัญลักษณ์ การใช้สำนวน และการสร้างเอกภาพซึ่งประกอบไปด้วยการซ้ำคำและความ และการใช้ความเปรียบคู่ขนาน

อนงค์นาฏ นุศาสตร์เลิศ (2556) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้คำเรียกขานในภาษาการเมือง กฎหมาย ภาษาสื่อและภาษาวิชาการของไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์รูปแบบและประเภทย่อยของคำเรียกขานในทำเนียบภาษาการเมือง ภาษากฎหมาย ภาษาสื่อ และภาษาวิชาการ 2) วิเคราะห์ความถี่ของรูปแบบคำเรียกชาน และ3) เปรียบเทียบรูปแบบและความถี่ของการใช้คำเรียกขานใน 4 ทำเนียบภาษาทั้ง 4 ประเภทข้อมูลการวิจัยนี้รวบรวมคำศัพท์จากทำเนียบภาษาภาษาละ 10,000 คำ นำมาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบคำเรียกขานและนับความถี่ของแต่ละประเภทย่อย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) รูปแบบของคำเรียกขานที่ปรากฏเด่นชัดมี 2 รูปแบบได้แก่ คำเรียกญาติ (เช่น ‘พ่อแม่พี่น้อง’) และคำนำหน้าเพื่อแสดง ยศ อาชีพ ตำแหน่ง สถานะ เช่น (‘ท่านนายก’) 2) ผลการนับความถี่พบว่า ภาษาการเมืองมีการใช้คำเรียกญาติมากที่สุด รองลงมาคือภาษาสื่อ ส่วนภาษา

กฎหมายและภาษาวิชาการไม่ปรากฏการใช้รูปแบบดังกล่าว ส่วน คำนำหน้าเพื่อแสดง ยศ อาชีพ ตำแหน่ง สถานะพบว่าทั้ง 4 ทำเนียบภาษามีลักษณะรูปแบบการใช้ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ภาษาการเมืองมีรูปแบบการใช้หลายลักษณะมากที่สุด ผลการวิจัยนี้พบประเด็นหน้าที่ทางสังคมที่สะท้อนจากการใช้คำเรียกญาติและคำนำหน้าเพื่อแสดงยศ อาชีพ ตำแหน่ง สถานะ คือ การแสดงถึงความใกล้ชิด การให้เกียรติยกย่อง และการแสดงความสุภาพนุ่มนวล

อาภิสรา พลนรัตน์ (2559) เขียนบทความเรื่อง “ลักษณะเด่นของคำกริยาในภาษาวัยรุ่นไทย”คำกริยาเป็นชนิดคำพื้นฐานที่สำคัญมากของทุกภาษาในโลก คนต่างวัยกันย่อมเลือกใช้คำกริยาที่แตกต่างกันเพื่อสะท้อนความคิดของคนแต่ละกลุ่มอายุได้ อายุจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาษามีการแปร (Variations) โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่ามีการใช้คำใหม่ๆ เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มเพื่อให้นำสมัยอยู่เสมอ ทั้งนี้ได้รับอิทธิพลตามสื่อต่างๆ ด้วยเช่นกันเช่น การสร้างคำกริยา เดิมคำว่า เทพ เป็นคำนาม หมายถึง “เทวดา“ แต่กลุ่มวัยรุ่นนิยมนำมาใช้ในบริบทที่หมายถึง “เก่งมาก” เช่น “นางเทพคอมพิวเตอร์คนเดียวในห้อง” คำว่า “เทพ”จึงกลายเป็นคำกริยา หมายถึง “นางเก่งด้านคอมพิวเตอร์มากคนเดียวในห้อง”บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์คำกริยาที่แสดงลักษณะเด่นของภาษาวัยรุ่นไทย 2) เพื่อศึกษาการสร้างคำกริยาที่เป็นลักษณะเด่นของภาษาวัยรุ่นไทย 3) เพื่อวิเคราะห์หน่วยสร้างกริยาเรียงที่เป็นลักษณะเด่นของภาษาวัยรุ่นไทย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นที่ใช้ภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวัน อายุ 11-22 ปี จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบ 1) คำกริยาที่มีลักษณะเด่น 20 คำ 2) กระบวนการสร้างคำกริยา 5 กระบวนการ ได้แก่ การตัดคำ การยืมคำ การประสมคำ การเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์การขยายความหมายกว้างขึ้น 3) หน่วยสร้างกริยาเรียงแบบใหม่ ซึ่งผู้วิจัยเรียกว่า “หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงความรู้สึก” (Expressive SVCs) หน่วยสร้างกริยาเรียงนี้ละเมิดกฎหน่วยสร้างกริยาเรียงทั่วไป โดยใช้คำกริยาแสดงสภาพในตำแหน่งที่ 2 หรือ 3 ในโครงสร้าง (ประธาน)+กริยาอาการ+กริยาแสดงสภาพ เช่น “นางเดินอ้วนอยู่สยาม” กลุ่มคำกริยาส่วนใหญ่ที่พบมีความหมายเกี่ยวกับรูปลักษณ์ซึ่งสะท้อนมุมมองความรู้สึกของผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นไทยปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว

4. การสื่อความหมายโดยตรงและโดยนัย

4.1 ความหมาย

ภาษา คือ สื่อที่ก่อให้เกิดความหมายโดยการเทียบเคียงให้เห็นถึงความแตกต่างไปจากสิ่งอื่นๆ และคนยอมรับหรือเข้าใจตรงกัน แม้แต่ที่ว่าง ความว่างเปล่า อัญประกาศ เครื่องหมายคำพูด และการจัดลำดับประโยค ก็ล้วนเป็นความหมายตรง และความหมายแฝงได้ทั้งสิ้น หากมีการสื่อหรือให้ความหมายในลักษณะของการเปรียบเทียบและความหมายแตกต่างกัน เช่น ช่องว่างระหว่างประโยคหรือที่เรียกว่า“เว้นวรรค”หมายถึง ให้หยุดพักออกเสียง (โสรดา ศรีสายสุข,2557)

สำหรับในเชิงภาษาศาสตร์ซึ่งได้ให้ความสนใจกับเรื่องของความหมาย มีมุมมองพื้นฐานว่าผู้ที่จะประดิษฐ์หรือสร้างความหมายได้ดีจะต้องมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งในด้านของโครงสร้างทางภาษาก่อน โดยเฉพาะแนวความคิดโครงสร้างนิยม ซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานว่า ระบบภาษาทุกภาษาจะมีไวยากรณ์ร่วมกันอยู่ เมื่อเราเข้าใจไวยากรณ์เหล่านั้น เราก็จะเข้าใจความหมายต่างๆ ได้ดีขึ้น เช่น คำที่ใช้เรียกชื่อสีเหลืองในภาษาไทยมีอยู่หลายคำด้วยกัน บางคนใช้คำว่า เหลืองอ๋อย บางคนใช้คำว่า เหลืองอำพัน ซึ่งก็ให้ระดับความหมายที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นหน้าที่ของโครงสร้างนิยมจะต้องศึกษาปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมหนึ่งๆ ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์รายการบันเทิง การออกแบบงานโฆษณา การแสดงดนตรี งานปาร์ตี้ การละเล่นพื้นบ้าน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อค้นหาความหมายในเชิงลึกของปรากฏการณ์นั้นๆ ให้มีความชัดเจนขึ้น รวมทั้งเพื่อเข้าใจกฎเกณฑ์ทางภาษานั้นด้วย (ธีรยุทธ บุญมี,2551,น.11-12อ้างถึงใน รุจพ์สวัตต์ ครองภูมินทร์,2558)

เดอ โซซูร์ (de Saussure) ได้มองว่าภาษาที่เราใช้พูดและเขียนกันอยู่นั้นเป็นสิ่งที่มีอยู่ในระบบ หรือมีโครงสร้างอยู่ภายในไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นลอยๆ โดยไม่มีที่มาที่ไป และในขณะเดียวกันก็มีระดับของภาษา โดยเดอ โซซูร์ ได้แบ่งระดับของภาษาของออกเป็นสองระดับด้วยกัน ระดับแรกเรียกว่า ภาษา (Language) คือ ส่วนที่เป็นโครงสร้างหรือ กฎเกณฑ์ที่เป็นไวยากรณ์ที่ทำหน้าที่ในการสร้างระบบความหมาย เช่น ถ้าเอ่ยถึงโครงสร้างเบื้องต้นของภาษาที่เป็นประโยคคือ จะต้องมีประธาน กริยา และกรรมเป็นองค์ประกอบหลักที่ขาดไม่ได้ ส่วนระดับที่สองเรียกว่า คำพูด (Parole) เป็นส่วนที่เป็นกระบวนการเปล่งเสียงหรือถ้อยคำในภาษาของมนุษย์ที่ใช้อยู่จึงปรากฏสองส่วนประกอบนี้เสมอ ซึ่งทั้งหมดจะมีโครงสร้างซ่อนอยู่ภายในโดยที่มนุษย์ไม่ทันรู้ตัว เพราะเป็นโครงสร้างที่อยู่ในระดับลึกลงไป (สุภางค์ จันทราวานิช, 2551,น.145-146อ้างถึงในรุจพ์สวัตต์ ครองภูมินทร์,2558)

กาญจนา แก้วเทพ (2549) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมถึงแนวคิดการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคมว่า เกิดจากโลกที่แวดล้อมตัวมนุษย์อยู่แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1) โลกทางกายภาพ (physical world) คือ โลกที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติซึ่งมนุษย์สามารถรับรู้ได้โดยตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เช่น ภาพ เสียง สัญลักษณ์ คำพูด อากัปกิริยา เป็นต้น 2) โลกทางสังคม (social world) หรือโลกแห่งความหมาย (world of meaning) ซึ่งสำนักปรากฏการณ์วิทยาเชื่อว่าเกิดจากการที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสถาบันทางสังคมรอบๆ ตัวประกอบสร้างโดยสังคม ทั้งนี้โลกทางสังคมหรือโลกแห่งความหมายจะมีความหมายแตกต่างกันไปในแต่ละท้องที่ แต่ละยุคสมัย ยกตัวอย่าง เช่น ปรากฏการณ์ฟ้าร้องฟ้าผ่า หากเป็นประเทศยุคใหม่ที่มีความเจริญทางวิทยาศาสตร์อาจมองว่า เรื่องนี้เป็นเพียงปรากฏการณ์ธรรมชาติที่วิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ แต่หากเป็นประเทศที่ยังมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมอาจเชื่อว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากความพิโรธของเทพเจ้า (รุจพ์สวัตต์ ครองภูมินทร์,2558)

4.2 การวิเคราะห์ความหมาย

นักวิเคราะห์ความหมายหลายท่านได้ให้หลักของการวิเคราะห์ความหมายโดยตรงหรือโดยอรรถ และความหมายโดยนัย ซึ่งได้แก่

1. ความหมายโดยตรง (Denotative Meaning) เป็นความหมายขั้นแรกที่เป็นความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐาน ลักษณะของความหมายที่ได้นี้จะเป็นความหมายแบบตรงไปตรงมา เช่น รถยนต์ มีความหมายว่าเป็นยานพาหนะชนิดหนึ่งที่มีเครื่องยนต์ สามารถเคลื่อนตัวพาคนหรือผู้โดยสารไปไหนมาไหนได้โดยที่ไม่ต้องเดิน หรือ ในกรณีของบ้าน มีความหมายว่าเป็นที่อยู่อาศัยพักพิงหลบแดดหลบฝน ซึ่งเป็นความหมายทางกายภาพ

2. ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) เป็นความหมายขั้นที่สอง ซึ่งให้ความหมายที่ลึกซึ้งกินใจเกินกว่าความหมายในขั้นแรก ความหมายในระดับนี้จะมีนัยความหมายที่ลุ่มลึกแฝงเร้นไปด้วยความหมายทางสังคม หรือเป็นความหมายที่เป็นข้อตกลงของแต่ละสังคม ความหมายนี้จะแปรผันไปตามวัฒนธรรมของแต่ละสังคม เช่น รถยนต์ หรือ บ้าน อาจจะหมายถึง ความหรูหรา ราคาแพง ความมีรสนิยม หรือดูแตกต่างจากคนอื่น ซึ่งความหมายที่ได้นี้จะดูมีความแตกต่างจากความหมายโดยตรงที่มองว่าเป็นเพียงยานพาหนะ หรือเป็นที่พักอาศัยเพียงอย่างเดียว สำหรับประเด็นความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความหมายที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างมากก็คือ ความหมายโดยนัยซึ่งเป็นความหมายทางวัฒนธรรมที่แฝงฝังอยู่ในปรากฏการณ์ต่างๆ เป็นความหมายในเชิงลึก โดยผู้อ่านความหมายหรือผู้ศึกษาจะต้องวิเคราะห์โดยผูกโยงเข้ากับค่านิยมหรือความเชื่อทางสังคมจึงจะช่วยให้สามารถเข้าถึงความหมายนั้นๆได้ ซึ่งในด้านวิทยาศาสตร์จะมีสัดส่วนของความหมายในขั้นแรกสูงคือความหมายโดยตรงมากกว่าความหมายโดยนัย ในขณะที่ด้านศิลปะจะมีสัดส่วนที่ตรงข้ามกันคือ มีความหมายโดยนัยมากกว่า (เดอ โซซูร์ (De Saussure) อ้างถึงในกาญจนา แก้วเทพ,2543, น. 34-35)

ดังนั้นกล่าวโดยสรุป แนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อความหมาย โดยเฉพาะการสารสื่อความโดยนัย ไม่สามารถอธิบายด้วยคำพูดได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ต้องอาศัยบริบททางสังคมวัฒนธรรมมาใช้ในการอ่านหรือตีความจึงจะสามารถเข้าใจความหมายนั้นได้ ทั้งนี้ (กาญจนา แก้วเทพ,2543,น.2-3) การศึกษาความหมายแฝงที่ซ่อนอยู่ในบทเพลงรำวงมาตรฐาน เนื่องจากความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) เป็นความหมายทางอ้อมที่เกิดจากข้อตกลงของกลุ่มหรือเกิดจากประสบการณ์เฉพาะของบุคคล ต้องการการตีความหมายอีกระดับหนึ่ง เป็นความหมายที่ถูกสร้างให้เชื่อมโยงลงไปอีกชั้นหนึ่ง การที่จะถอดความหมายโดยนัยออกมาได้นั้นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของแต่ละแห่ง และนโยบาย วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารนั้นเพราะจะทำให้เข้าใจความหมายได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง

4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายโดยตรงและโดยนัย

รุจพ์สวัตต์ ครองภูมินทร์ (2558) การศึกษาเรื่อง มายาคติในบทเพลงของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ความหมายเชิงมายาคติที่ปรากฏในบทเพลงของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ภายใต้บริบททางการเมือง สังคม และวัฒนธรรมของไทยในช่วงการบริหารประเทศของ คสช. โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับมายาคติและแนวคิดเกี่ยวกับสัญวิทยา ตลอดจนแนวคิดการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ประกอบเพลงในการศึกษาความหมายเชิงมายาคติในบทเพลงของ คสช. ประกอบกับบริบททางการเมือง สังคมและวัฒนธรรมของไทยในช่วงระยะเวลาการบริหารประเทศ จากการศึกษาพบว่าบทเพลงของ คสช. สามารถตีความทางสัญวิทยาและอ่านความหมายจากแนวคิดที่สอดคล้องกับอุดมการณ์หลักดังนี้ มายาคติแห่งชาตินิยม ประกอบไปด้วย 1) มีความเป็นไทย โดยแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่ดีของคนไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยศิลปวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ความภาคภูมิใจ การเห็นคุณค่าและประชาชนต้องร่วมกันอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทยเพื่อมิให้สูญหาย 2) มีความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนพระมหากษัตริย์โดยมีสัญญะที่แสดงให้เห็นถึงการปกป้องพิทักษ์รักษา เทิดทูน เห็นคุณค่าและแสดงออกถึงความภาคภูมิใจในความเป็นชาติอย่างเปี่ยมล้น มายาคติแห่งอำนาจนิยม ประกอบไปด้วย1) มีความปรองดอง สมานฉันท์ อันเป็นพันธกิจหลักในการเข้าควบคุมอำนาจของ คสช. สัญญะของบทเพลงส่วนใหญ่มุ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของความรัก ความสามัคคีภายในชาติบ้านเมือง หากประชาชนมีความรักซึ่งกันและกัน ย่อมเชื่อได้ว่าสังคมจะก้าวข้ามความขัดแย้งที่ผ่านมาได้2) ความมีวินัยในตนเอง สื่อให้เห็นถึงคุณค่าของความมีวินัยในตนเองของประชาชน อันจะทำให้เกิดการการกระทำสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคม และมายาคติแห่งชนชั้น ประกอบไปด้วย1) มีความเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยสื่อให้เห็นถึงความสำคัญในความเข้าใจลักษณะของพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยของไทย การเคารพกติกากฎระเบียบของสังคม รวมไปถึงยอมรับในระดับทางสังคมตนเองและปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มกำลังความสามารถ

นพรุจ ต้นทัพไทย(2555) ศึกษาการวิเคราะห์สัญญะในภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ที่มีเด็กเป็นตัวดำเนินเรื่อง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การสื่อความหมายเชิงสัญญะในภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ที่มีเด็กเป็นตัวละคร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หาความหมายโดยอรรถและความหมายโดยนัย ผ่านแก่นเรื่อง รูปแบบเนื้อหาโฆษณา และองค์ประกอบสารโฆษณาในภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ที่มีเด็กเป็นตัวละครหลักตามกรอบทฤษฎีสัญญะวิทยา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาพยนตร์โฆษณาทั้ง 9 เรื่อง มีรูปแบบเนื้อหาโฆษณา (Advertising Format) ที่เหมือนกันอยู่ 1 รูปแบบคือ การใช้ความน่ารักน่าเอ็นดู (Chattiness) ซึ่งหากวิเคราะห์ระดับของการสื่อความหมายเชิงสัญญะแล้วจะพบว่า ความน่ารักน่าเอ็นดูอันเป็นธรรมชาติของเด็กที่ถูกนำมาใช้เป็นสัญญะในการสื่อความหมายในภาพยนตร์โฆษณาทั้ง 9 เรื่องนั้น จะปรากฏอยู่ในระดับของความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) เพียงเท่านั้น แต่ในระดับของความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) นั้น ความน่ารักน่าเอ็นดูของเด็กจะถูกใช้เพื่อสื่อความหมายถึง

ในลักษณะของคุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นมาจากผลิตภัณฑ์หรือองค์กรนั้นๆ กล่าวคือ นอกจากความน่ารักน่าเอ็นดูอันเป็นความหมายโดยตรงแล้ว ธรรมชาติของความเป็นเด็กในด้านอื่นๆ เช่น ความไร้เดียงสา ความไม่มีพิษมีภัย ความสดใส ความสนุกสนาน ฯลฯ ก็จะถูกผนวกรวมเข้าไปในลักษณะของความหมายแฝงให้แก่สินค้า บริการ หรือองค์กรเหล่านั้นอีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์โฆษณาของ กฟผ. ที่ความสดใส ความสนุกสนาน ดูไม่มีพิษภัยของเด็กๆ ที่อัดแน่นอยู่ในภาพยนตร์โฆษณา ได้ถูกแฝงและฝังให้เข้าไปอยู่ในภาพลักษณ์ของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จนเปรียบได้ว่าบริเวณรอบๆ โรงไฟฟ้าแม่เมาะคือสนามเด็กเล่นที่อุดมไปด้วยความสะอาดและบริสุทธิ์ของธรรมชาติ เป็นต้น ในอีกมุมหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความน่ารักน่าเอ็นดูของเด็กในภาพยนตร์โฆษณาถูกใช้เพื่อลดความคิดเชิงลบหรืออคติของผู้บริโภคที่มีต่อตัวสินค้า บริการ หรือองค์กรนั้นๆ และยังช่วยลดระดับการตั้งข้อสงสัยต่อสารที่ผู้โฆษณาส่งไปยังผู้บริโภค นั่นคือทำให้ง่ายที่จะเชื่อหรือยอมรับสารนั้นๆ โดยอาศัยความสดใสน่ารักของเด็กๆ 2) เมื่อศึกษาการสื่อความหมายของเด็กในภาพยนตร์โฆษณาทั้ง 9 เรื่อง พบว่า ความหมายของเด็กที่ถูกสร้างขึ้นในภาพยนตร์โฆษณามีข้อแตกต่างจากความหมายของเด็กในความเป็นจริงจากการศึกษาลักษณะทั่วไปของวัยเด็ก (กัลยานันท์ สิงจันทึก,2548) ในช่วงอายุ4 -9 ปี ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นวัยเด็กตอนต้นและวัยเด็กตอนกลาง มีลักษณะความหมายของเด็กที่หลากหลาย ในขณะที่ความหมายของเด็กในโลกสื่อจะปรากฏอยู่เพียงไม่กี่ความหมายเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากเด็กในโลกของความเป็นจริงยังขาดการเรียนรู้และขาดความสามารถในการควบคุมอารมณ์ จึงยังมีทั้งความโกรธ ความอิจฉา เอาแต่ใจ ฯลฯ ในขณะที่ความหมายของเด็กในโลกสื่อนั้นได้ถูกประกอบสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการสื่อความหมายในภาพยนตร์โฆษณา จึงมีลักษณะความหมายที่มุ่งเน้นในการสร้างหรือส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีเท่านั้น นอกจากนี้การสื่อความหมายของเด็กระหว่างโลกจริงกับโลกสื่อมีความหมายที่ใช้ร่วมกันคือ ความอยากรู้อยากเห็น ความน่ารัก ความฉลาด ความคิดสร้างสรรค์ ความร่าเริง และความสนุกสนาน ส่วนลักษณะความหมายของเด็กในโลกของสื่อที่แตกต่างและไม่พบในความหมายของเด็กในโลกจริงคือ เรียบร้อยว่านอนสอนง่าย ยิ้มแย้มแจ่มใสอารมณ์ดี เชื่อฟังและปฏิบัติตามผู้ใหญ่ กล่าวได้ว่าความหมายของเด็กที่ปรากฏในสื่อจะเป็นลักษณะของเด็กที่ผู้ใหญ่หรือคนในสังคมอยากให้เป็น หรือคาดหวังว่าควรจะเป็นนั้นคือต้องเป็นเด็กน่ารัก นิสัยดี เก่งฉลาด เชื่อฟังผู้ใหญ่

พงศ์กฤษฎิ์ พละเลิศ.(2561) ศึกษาบทบาทการใช้สื่อพื้นบ้านในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนตลาดเก้าห้อง อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทการใช้สื่อพื้นบ้านในการส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งเพื่อแสวงหาแนวทางการใช้สื่อในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกชุมชนตลาดเก้าห้อง อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี มาเป็นพื้นที่ในการศึกษา เนื่องจากว่าเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และมีปรากฏการณ์ของการใช้สื่อพื้นบ้านที่น่าสนใจ ผลการวิจัยพบว่า สื่อพื้นบ้านมีเนื้อหาที่เป็นคุณค่าความหมายอยู่ 3 ประการ คือ ประการแรก คือ ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ อันได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และตำนานที่สืบทอดกันมา ประการที่สอง คุณค่าวัฒนธรรมที่ไม่เปลี่ยนแปลง เช่น วิธีการผลิตแบบดั้งเดิม รวมทั้ง

สถาปัตยกรรมที่เก่าแก่ และประการสุดท้าย คือ คุณค่าทางสังคม อันได้แก่ ความสัมพันธ์ของทางวัฒนธรรมไทย-จีน และการยึดถือจารีตประเพณีของสังคม เป็นแนวความคิดที่ซ่อนเร้นอยู่ในสื่อพื้นบ้าน ส่วนรูปแบบการสื่อความหมายพบว่า สื่อพื้นบ้านมีลักษณะการสื่อความหมายโดยนัยเป็นหลัก ซึ่งจะต้องอาศัยการตีความข้อมูลเชิงลึกร่วมกับบริบททางสังคมมาทำความเข้าใจจึงจะสามารถเข้าใจความหมายได้อย่างถ่องแท้ ทั้งนี้ประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติมก็คือ คุณค่าความหมายต่างๆ ที่เกิดจากความหมายโดยนัยของสื่อพื้นบ้านในชุมชนท้องถิ่นแห่งนี้มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับแนวความคิดทางด้านการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญเป็นอย่างมาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน สังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน และศึกษาการรับรู้ การเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยดังกล่าวใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดการวิจัยดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. วิธีดำเนินการวิจัย และขั้นตอนในการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ซึ่งเป็นกลุ่มข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรำวงมาตรฐาน และเพลงรำวงมาตรฐาน 10 เพลง วัจนลีลา วรรณศิลป์ และหลักโครงสร้างภาษาไทย ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลบทร้อง ทำนองดนตรี ของบทเพลงรำวงมาตรฐาน 10 เพลง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศิลปินแห่งชาติ และผู้เชี่ยวชาญ และหลักโครงสร้างภาษาไทย

ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ งานวิจัย บทความของงานวิจัย บทวิเคราะห์ ตำรา ข้อมูล เอกสาร สำเนาที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงรำวงมาตรฐาน 10 เพลง และหลักโครงสร้างภาษาไทย

ทั้งนี้กลุ่มข้อมูลเอกสารทั้งหมด เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ การใช้วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

1.2 กลุ่มข้อมูลบุคคล ผู้วิจัยจำแนกประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้อมูลบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 2 กลุ่ม ได้แก่

ประชากรกลุ่มที่1 ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย และมีความรู้เกี่ยวกับเพลงรำวงมาตรฐานจากสถานศึกษาในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ประชากรกลุ่มที่2 ครูนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากสถานศึกษาในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

การกำหนดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกโดยใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ตามแนวทางของฟลิค (Flick,2014,อ้างถึงใน ธนสิน ชุตินธรานนท์,2559) ระบุวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ด้วยเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ให้เลือกตัวอย่างที่เป็นบุคคลภายในของสถาบันนั้น กล่าวคือ ให้เลือกบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษา

2. ให้เลือกตัวอย่างให้กว้างที่สุดและลึกที่สุด ครอบคลุมตัวแปรในปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา

3. กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกควรใช้อ้างอิงไปสู่ประชากรทั้งหมดได้

4. กลุ่มตัวอย่างต้องมีความรู้ และมีประสบการณ์เพียงพอในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย โดยผู้วิจัยจำต้องกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพที่เรียกว่าการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (data triangulation) (สุภางค์ จันทวานิช,2553,น.128-130) ด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องเชื่อถือได้หรือไม่ ด้วยการตรวจสอบแหล่งของข้อมูล เช่น แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล จากการสัมภาษณ์ข้อมูลต่างเวลา ต่างสถานที่ และผู้ถูกสัมภาษณ์ หลังจากตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะเริ่มทำพร้อมกันไปตลอดระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูล (ชาย โพธิสิตา,2554) สอดคล้องกับฟลิค (Flick,2014) ที่ระบุว่าการตรวจสอบสามเส้าทำให้ผลลัพธ์น่าเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น

สำหรับการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียด ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1. ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย จำนวน 3 คน นอกจากผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ตามแนวทางของฟลิค (Flick,2014) ผู้วิจัยเพิ่มวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีเทคนิคแบบบอลหิมะ (Snowball Technique) เพื่อคัดกรองให้ได้ผู้ให้ข้อมูลที่สามารถให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ได้อย่างแท้จริง โดยเริ่มค้นหาผู้ให้ข้อมูลรายแรกแล้ว จึงถามหาผู้ที่จะสามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมเป็นรายที่ 2 -3 จนได้ข้อมูลครบถ้วน

2. ครูนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน เป็นผู้สอนด้านนาฏศิลป์ไทยเพลงรำวงมาตรฐานในวิทยาลัยนาฏศิลป สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่ม ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ วิทยาลัยนาฏศิลปในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ทั้ง 12 แห่ง ที่มีครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นผู้สอนด้านนาฏศิลป์ไทย คือเพลงรำวงมาตรฐาน ประกอบด้วย วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏ

ศิลปร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี และวิทยาลัยนาฏศิลป

2.2 สุ่มวิทยาลัยนาฏศิลป ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทั้ง 12 แห่ง เพื่อเป็นตัวแทนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ 1 แห่ง คือ วิทยาลัยนาฏศิลป

สำหรับคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูล จำแนก เป็น 2 กลุ่ม ตามคุณสมบัติ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่1 ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทยจากสถานศึกษาในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ รวม 3 คน ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป หรือ

2. มีประสบการณ์สอนในระดับมัธยมศึกษา/อุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์สอนรายวิชาทางด้านนาฏศิลป์ไทย ไม่น้อยกว่า 10 ปี

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ครูนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวม 9 คน ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าทางด้านนาฏศิลป์ไทย

2. มีประสบการณ์สอนในระดับมัธยมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์สอนรายวิชาทางด้านนาฏศิลป์ไทยไม่น้อยกว่า 3 ปี

3. มีประสบการณ์สอนในระดับมัธยมศึกษาในเพลงรำวงมาตรฐาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

งานวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน ใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

2.1 แบบวิเคราะห์เนื้อหา

ผู้วิจัยใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาบทเพลงในส่วนที่เกี่ยวกับบทเพลงรำวงมาตรฐาน 10 เพลง เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์ของวัจนลีลา วรรณศิลป์ และหลักโครงสร้างภาษาไทย ทั้งนี้การวิเคราะห์เนื้อหาใช้วิธีของ คริพเพนดอร์ฟ (Krippendorff,1980 อ้างถึงใน ชลทิชา สุทธินิรันดร์กุล,2545) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 การกำหนดกรอบแนวคิดของการวิเคราะห์เนื้อหาบทเพลง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแนวคิดการวิเคราะห์ เป็นแนวทางให้ผู้อื่นตรวจสอบผลการวิเคราะห์และเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

2.1.1.1 ข้อมูล เป็นสื่อที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์เช่น หนังสือ บทความ วารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ เป็นต้น สื่อตีพิมพ์หรือสื่อโสตทัศน์ เช่น ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ เป็นต้น และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ข้อมูลบนเว็บไซต์ เป็นต้น

2.1.1.2 ความรู้ของผู้วิเคราะห์ ผู้วิเคราะห์ต้องมีความรู้ในแหล่งข้อมูลที่วิเคราะห์

2.1.1.3 การหาข้อสรุป เป็นการหาข้อสรุปจากข้อมูลที่มีอยู่เชื่อมโยงกับบริบทของข้อมูล เป็นกระบวนการแปลงเนื้อหาให้มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ รหัส มาตรฐาน หรือแปลความหมายในสิ่งที่ผู้วิเคราะห์กำหนด การหาข้อสรุปของการวิเคราะห์เนื้อหา ต้องมีการสร้างเกณฑ์ในการวิเคราะห์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลกับบริบทของข้อมูลและปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1.1.4 ความตรงข้อสรุปของการวิเคราะห์เนื้อหาจะต้องมีเหตุมีผล มีความสอดคล้องกัน เพื่อให้ข้อสรุปมีความน่าเชื่อถือ ดังนั้นการวิเคราะห์เนื้อหาต้องระบุกลุ่มประเภทของข้อมูลและเกณฑ์ที่สร้างขึ้นให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อื่นสามารถรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม และนำไปสู่ข้อสรุปที่ใกล้เคียงมีความสอดคล้องและเป็นเหตุเป็นผลกัน

2.2.2 การกำหนดรหัส เป็นกระบวนการทำให้เนื้อหามีมาตรฐานเป็นรูปแบบเดียวกัน ข้อมูลจะมีการกำหนดเป็นรหัส จัดหมวดหมู่ หรือจัดกลุ่มประเภท และให้ความหมาย รายละเอียด และการสร้างเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์ในการพิจารณาทั่วไปมี 3 ประเด็น คือการกำหนดนิยามกลุ่ม ประเภท การกำหนดหน่วยการวิเคราะห์และการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา มีรายละเอียด ดังนี้

2.2.2.1 การกำหนดนิยามกลุ่ม ประเภท หรือกลุ่มเนื้อหา มีขั้นตอนการดำเนินงาน เริ่มจากระบุความหมายหรือแจกแจงรายละเอียดของเนื้อหาอย่างชัดเจน กลุ่มเนื้อหาอาจจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ สาระและรูปแบบการนำเสนอกลุ่มสาระที่นิยมกำหนด ได้แก่ หัวข้อเรื่อง ทิศทาง มาตรฐาน และคุณค่า

นอกจากนี้ พรทิพย์ ดีสมโชค (2547) ได้กล่าวถึงการให้ระบุตัวชี้วัด หรือดรรชนีเพื่อเป็นตัวกำหนด ต่อจากการกำหนดนิยามว่า เนื้อหาดังกล่าวจัดอยู่ในกลุ่มประเภทใด หรือเป็นการให้นิยามเชิงปฏิบัติการ คำที่ใช้เป็นตัวแทน ซึ่งคำที่ใช้เป็นตัวแทนที่ดีควรเป็นคำที่สั้น กระชับ ได้ใจความและสื่อถึงแนวคิดของข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์พอที่จะเป็นแนวทางให้ผู้กำหนดรหัสผู้อื่นสามารถพิจารณาตัดสินหรือทำการวิเคราะห์และได้ผลสรุปใกล้เคียงกัน การกำหนดนิยามกลุ่มประเภททำได้หลายลักษณะ เช่น กำหนดตามหัวข้อวิชา หรือกำหนดตามมาตรฐาน เป็นต้น ในขั้นตอนนี้ผู้วิเคราะห์อาจกำหนดดัชนีก่อนแล้วจึงสร้างกลุ่มประเภทก็ได้

2.2.2.2 การกำหนดหน่วยการวิเคราะห์แบ่งเป็นหน่วยบันทึกและหน่วยบริบท (ประภาวดี สืบสนธุ์,2530)

1) หน่วยบันทึกเป็นส่วนเฉพาะของเนื้อหาที่นำไปจำแนกในกลุ่มประเภทที่กำหนดไว้

- คำ เป็นหน่วยที่ใช้บันทึกคำแต่ละคำ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของคำ

- กลุ่มคำ หรือวลีเป็นหน่วยที่ใช้บันทึกกลุ่มคำ สำนวน ชื่อเฉพาะหรือคำที่มีหลากหลายสำนวน

- แนวเรื่องหรือแก่นเรื่อง เป็นหน่วยที่ใช้บันทึกแก่นเรื่อง ผู้วิเคราะห์อ่านจับใจความของเนื้อหาและสรุปเป็นแก่นเรื่อง จากนั้นนำไปจำแนกตามกลุ่มประเภท หรือเกณฑ์ที่สร้างขึ้น

- ลักษณะบุคคล เป็นหน่วยที่ใช้บันทึกลักษณะบุคคลเพื่อจำแนกเข้ากลุ่มประเภท ส่วนใหญ่เป็นการบันทึกนวนิยาย ตัวละคร หรือสื่อเพื่อความบันเทิง

- ประโยคหรือข้อความ ใช้ในการประเมินเนื้อหาโดยรวม

- รายการใช้ในการศึกษา ลักษณะของหนังสือ บทความ ภาพยนตร์หน่วยรายการเป็นหน่วยที่ใหญ่ ต้องมีคำอธิบายกลุ่มประเภทอย่างชัดเจน

2) หน่วยบริบท เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้วิเคราะห์ต้องคำนึงถึงบริบทของข้อมูลที่ปรากฏ เนื่องจากเนื้อหาบางเรื่องไม่สามารถสรุปผลได้จากความถี่ของคำ ผู้วิเคราะห์ต้องค้นหาเนื้อหาจากข้อมูลในบริบท

2.2.2.3 การกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา ที่ผู้วิเคราะห์ต้องกำหนดวิธีการ ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพแบบวิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่

1) ผู้วิจัยออกแบบแบบวิเคราะห์เนื้อหาโดยกำหนดเกณฑ์บนพื้นฐานของการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) ผู้วิจัยนำแบบวิเคราะห์เนื้อหาให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบตามเกณฑ์ของสุภางค์ จันทวานิช (2554) กล่าวคือ

- ระบบจำแนกประเภทควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

- ระบุจำแนกประเภทควรมีความครอบคลุม สามารถรองรับคำ และข้อความที่ได้รับการแจงนับอย่างครบถ้วน

- ระบบจำแนกประเภทควรมีความเด่นชัดในตัวเอง ไม่คลุมเครือ

- ระบบจำแนกประเภทไม่ซ้ำซ้อนกัน ไม่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันซึ่งทำให้เกิดความสับสน

- ระบบจำแนกประเภทใช้หลักการเดียวกันในการกำหนดประเภทเพื่อก่อให้เกิดเอกภาพ

3) ผู้วิจัยปรับแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำแบบวิเคราะห์ไปใช้วิเคราะห์ข้อมูล

4) ผู้วิจัยนำแบบวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้รับการปรับแก้ไขโดยสมบูรณ์ไปใช้วิเคราะห์บทสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการนำเสนอข้อมูลของผลการวิจัย

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อสัมภาษณ์ ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเพลงรำวงมาตรฐานและเพลงรำวงมาตรฐาน 10 เพลง ซึ่งประพันธ์โดยครูมนตรี ตราโมท 4 เพลง คือ เพลงงามแสงเดือน เพลงชาวไทย เพลงรำซิมารำ และเพลงคืนเดือนหงาย และประพันธ์โดยท่านผู้หญิงละเอียดพิบูลสงคราม 6 เพลง คือ เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ เพลงดอกไม้ของชาติ เพลงหญิงไทยใจงาม เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า เพลงยอดชายใจหาญและเพลงบูชานักรบ โดยกำหนดลักษณะคำถามเป็นปลายเปิด (Open end) แบบตายตัว เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็น แต่จะป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ซึ่งจะทำให้การสัมภาษณ์มีลำดับขั้นตอนเดียวกัน สอดคล้องกับสุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545,น.79,อ้างถึงใน พัชรมณฑ์ ศุภสุข,2556) ระบุว่า คำถามปลายเปิด เป็นคำถามที่ให้คำตอบได้หลายอย่าง ใช้ถามเพื่อการสร้างข้อมูล เพื่อให้เกิดการตอบสนองเฉพาะตัว เปิดโอกาสให้ผู้ถูกถามได้อธิบายหรือพูดถึงแนวความคิดของตัวเองได้อย่างอิสระ

ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเพลงรำวงมาตรฐาน วัจนลีลา วรรณศิลป์ และโครงสร้างตามแนวหลักภาษาไทย ความหมายแนวภาษาศาสตร์

2. สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากผลการรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลในข้อ 1 เกี่ยวกับเพลงรำวงมาตรฐาน เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย และครูนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้สอนด้านนาฏศิลป์ไทยเพลงรำวงมาตรฐาน ในวิทยาลัยนาฏศิลป สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กำหนดสัมภาษณ์ใน 3 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ การรับรู้ และการเข้าใจในในเพลงรำวงมาตรฐาน และความสามารถถ่ายทอดความหมาย ลีลา ตลอดจนกลวิธีทางภาษาของเพลงรำวงมาตรฐาน

3. นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ได้รับการพัฒนาขึ้น ขอความอนุเคราะห์อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ตามวิธีของ อัลริช (Ulrich,1999,อ้างถึงใน Flick,2014,และอ้างถึงใน ธนสิน ชุตรินธรานนท์,2559,น.82) ในประเด็นต่างๆ กล่าวคือ

ก. เนื้อหาคำถามเชื่อมโยง หรือเกี่ยวข้องกับคำถามวิจัย หรือจุดประสงค์ในการวิจัย

ข. ความสมบูรณ์ของคำถามซึ่งอยู่ในขอบเขตที่ผู้วิจัยกำหนด

ค. จำนวนของคำถามที่เพียงพอสำหรับการให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ผู้วิจัยต้องการ

ง. คำถามที่ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถตอบได้ง่าย ไม่วกวน ซับซ้อน

จ. คำถามในแต่ละข้อมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

4. ปรับแก้ไขบทสัมภาษณ์จากความคิดเห็นและคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับแก้ไขไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างตามที่ระบุไว้ข้างต้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารว่าด้วยแนวคิด ทฤษฎี หลักการจากหนังสือ วารสารทางวิชาการ บทความวิชาการ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และข้อมูลสารสนเทศอิเล็กทรอนิคทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเพลงรำวงมาตรฐาน วัจนลีลา วรรณศิลป์ในรูปแบบทำเนียบภาษา ตามโครงสร้างตามแนวหลักภาษาไทย ความหมายแนวภาษาศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และรอบด้าน

3.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างที่ระบุไว้ในประชากร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ได้ผ่านการคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่ม และตามคุณสมบัติที่กำหนด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยประสานในเบื้องต้นเพื่อขอนัดหมายล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ในระหว่างการสัมภาษณ์นั้นจะขอบันทึกวีดีทัศน์ หรือบันทึกเสียง พร้อมทั้งจดบันทึกในประเด็นสำคัญประกอบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ในรูปแบบของการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างตามที่ระบุข้างต้น

Chulalongkorn University

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทั้งข้อมูลระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิว่าด้วยแนวคิด ทฤษฎี หลักการจากหนังสือ วารสารทางวิชาการ บทความวิชาการ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และข้อมูลสารสนเทศอิเล็กทรอนิคส์ ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาบทเพลงรำวงมาตรฐาน 10 เพลง ซึ่งประพันธ์โดยครูมนตรี ตราโมท 4 เพลง คือ เพลงงามแสงเดือน เพลงชาวไทย เพลงรำซิมารำ และเพลงคืนเดือนหงาย ในช่วงปีพ.ศ. 2487 และของท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม 6 เพลง คือ เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ เพลงดอกไม้ของชาติ เพลงหญิงไทยใจงาม

เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า เพลงยอดชายใจหาญ และเพลงบูชานักรบ โดยใช้เกณฑ์ของวัจนลีลา วรรณศิลป์ หลักโครงสร้างภาษาไทย เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ได้จำแนกออกเป็นประเด็นต่างๆ ในหัวข้อของการวิเคราะห์ที่นำเสนอในครั้งนี้ มีดังนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบวัจนลีลาของ มาร์ติน โจส ใน 5 ระดับ (Joos,1961,น.11-18 แปลโดย อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2556,น161-163) ได้จำแนกประเภทวัจนลีลาในภาษาไทยตามลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาแต่ละระดับ คือ โดยเรียงลำดับความเป็นทางการมากที่สุดไปยังความเป็นทางการน้อยที่สุด ได้แก่ วัจนลีลาตายตัว วัจนลีลาเป็นทางการ วัจนลีลากึ่งทางการ วัจนลีลาเป็นกันเอง และวัจนลีลาสนิทสนม

2. สังเคราะห์เนื้อหา คำจำกัดความ และรายละเอียดของหมวดหมู่ความรู้ของวรรณศิลป์ในรูปแบบทำเนียบภาษา ของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2545) ซึ่งเป็นทำเนียบภาษาในการสื่อให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก จินตภาพ และเข้าใจเนื้อหาเพลงรำวงมาตรฐาน

3. วิเคราะห์เนื้อหาตามโครงสร้างตามแนวหลักภาษาไทย ความหมายแนวภาษาศาสตร์

4. นำผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลมาเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ตามประเภทเนื้อหาตามที่ระบุไว้ อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

4.2 การวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย และครูนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อเพิ่มเติมคำอธิบายการสรุปผลการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย และขั้นตอนในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยจำแนกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะแรก ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่1 วิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่1 รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ว่าด้วยแนวคิดจากหนังสือ วารสารทางวิชาการ บทความวิชาการ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และข้อมูลสารสนเทศอิเล็กทรอนิค ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเพื่อค้นหาประวัติ ภูมิหลัง ความเป็นมา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับวัจนลีลาในรูปแบบและลักษณะเด่นทางภาษาของมาร์ติน โจส (Joos,1961,p.11-18) และเพลงรำวงมาตรฐาน

ขั้นตอนที่2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่1

ขั้นตอนที่3 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ และสรุปผล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในข้อที่1

ระยะที่สอง ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่2 สังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐานประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่1 รวบรวมคำอธิบายข้อมูลจากเอกสารว่าด้วย แนวคิด ทฤษฎี หลักการจากหนังสือ วารสารทางวิชาการ บทความวิชาการ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และข้อมูลสารสนเทศอิเล็กทรอนิคทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวกับวรรณศิลป์ ในรูปแบบทำเนียบภาษาและระบบโครงสร้างภาษาไทย

ขั้นตอนที่2 วิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้เกณฑ์ คำจำกัดความ และรายละเอียดของหมวดหมู่ความรู้ของวรรณศิลป์ ในรูปแบบทำเนียบภาษาของอมรา ประสิทธิรัฐสินธุ์ (2545)

ขั้นตอนที่3 วิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลตามที่ระบุในขั้นตอนที่2 โดยยึดรายละเอียดของเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ เพื่อสรุปผล และสังเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในข้อที่2

ระยะที่สาม ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่3 ศึกษาการรับรู้ และการเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่1 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่1 และระยะที่2 และออกแบบสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย คือครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบบสัมภาษณ์กำหนดสัมภาษณ์ คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และการรับรู้และการเข้าใจ การใช้ทำเนียบภาษาในวรรณศิลป์ของเพลงรำวงมาตรฐาน และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ หลังจากออกแบบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเสร็จแล้ว ได้ดำเนินการขอความอนุเคราะห์อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ปรับแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่2 นัดหมาย และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายตามที่ระบุไว้ข้างต้น

ขั้นตอนที่3 ถอดเทปบันทึกบทสัมภาษณ์ และสรุปประเด็นสำคัญจากบทสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน จากนั้นส่งบทสรุปให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบ และยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

ขั้นตอนที่4 นำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบ และยืนยันจากผู้ให้สัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสรุปเพื่อสังเคราะห์ สรุปผล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในข้อที่3

กล่าวโดยสรุปวิธีดำเนินการวิจัย และขั้นตอนการวิจัย จำแนกออกเป็น 3 ระยะตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยระยะแรกสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่1 มี 3 ขั้นตอน ระยะที่สองสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่2 มี 3 ขั้นตอน และระยะที่สาม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่3 มี 3 ขั้นตอน โดยสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่1 วิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

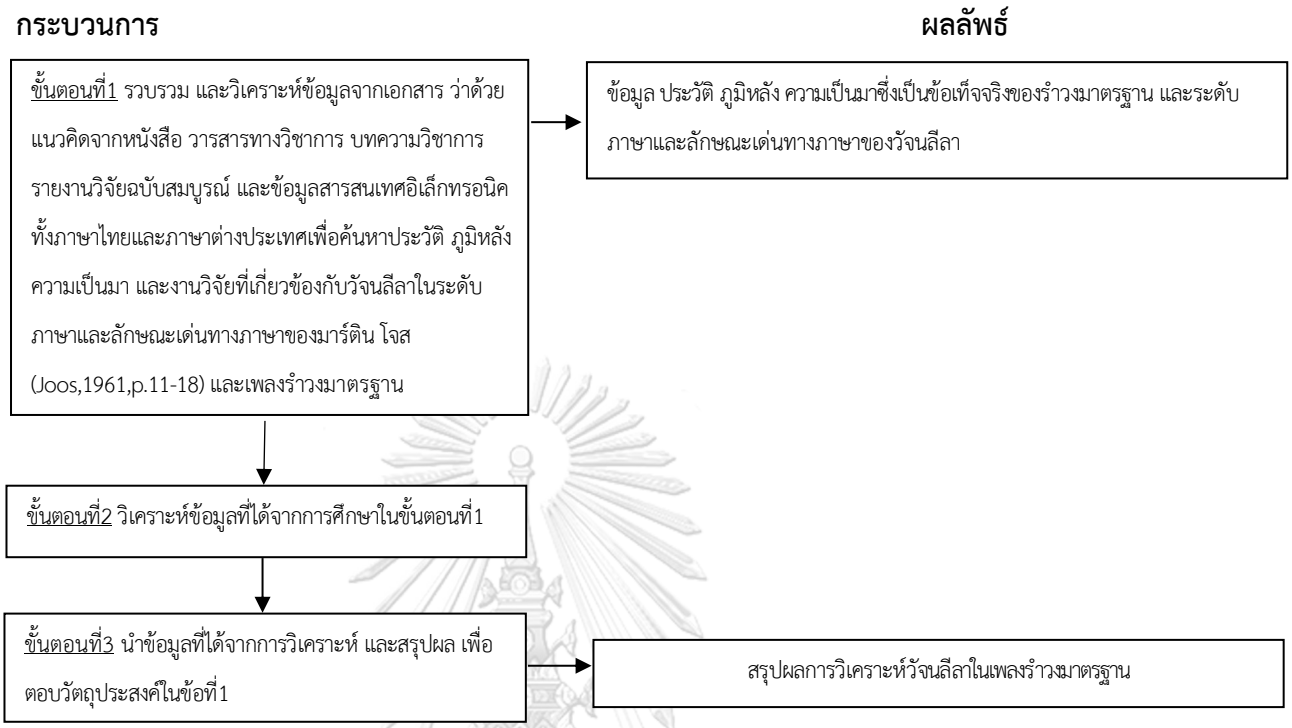

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วัตถุประสงค์ข้อที่2 สังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน

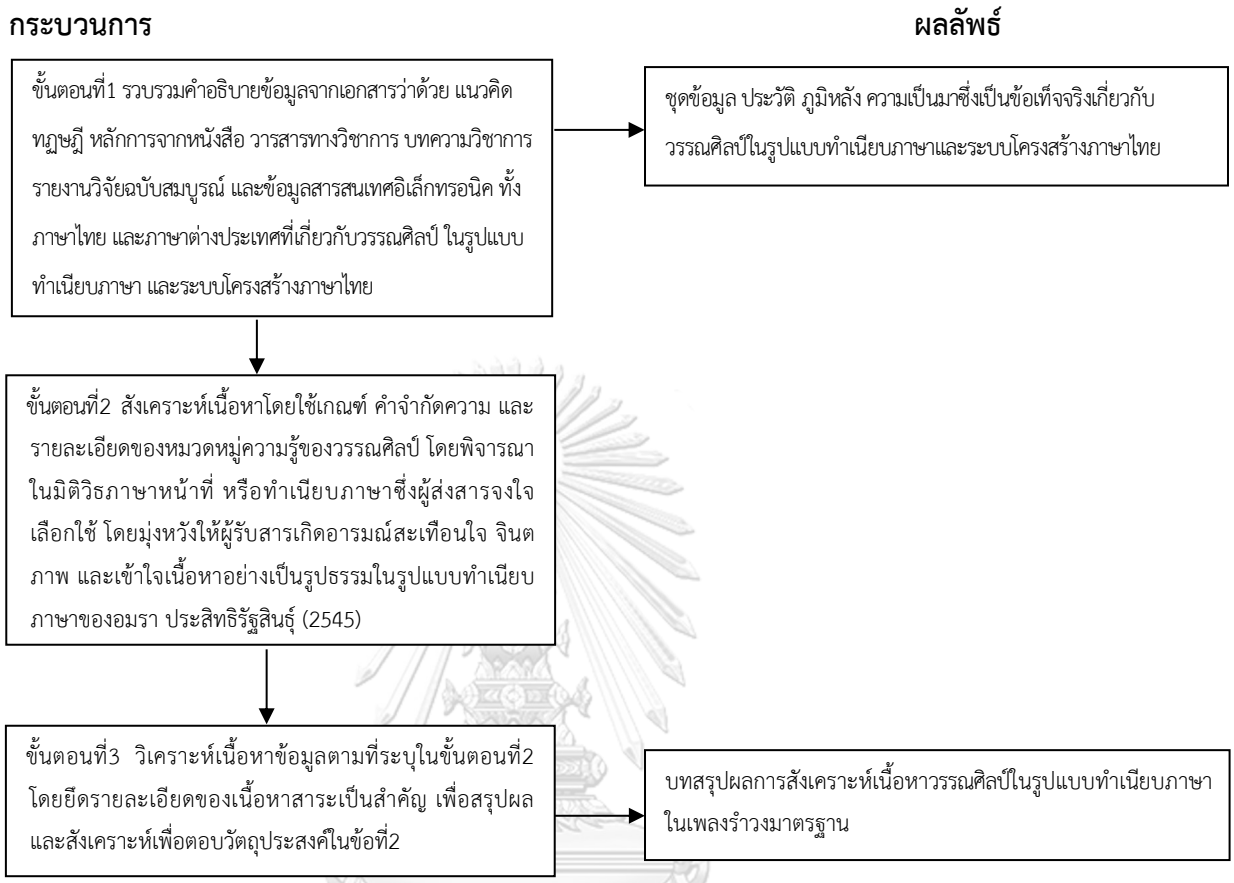

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาการรับรู้ และการเข้าใจในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

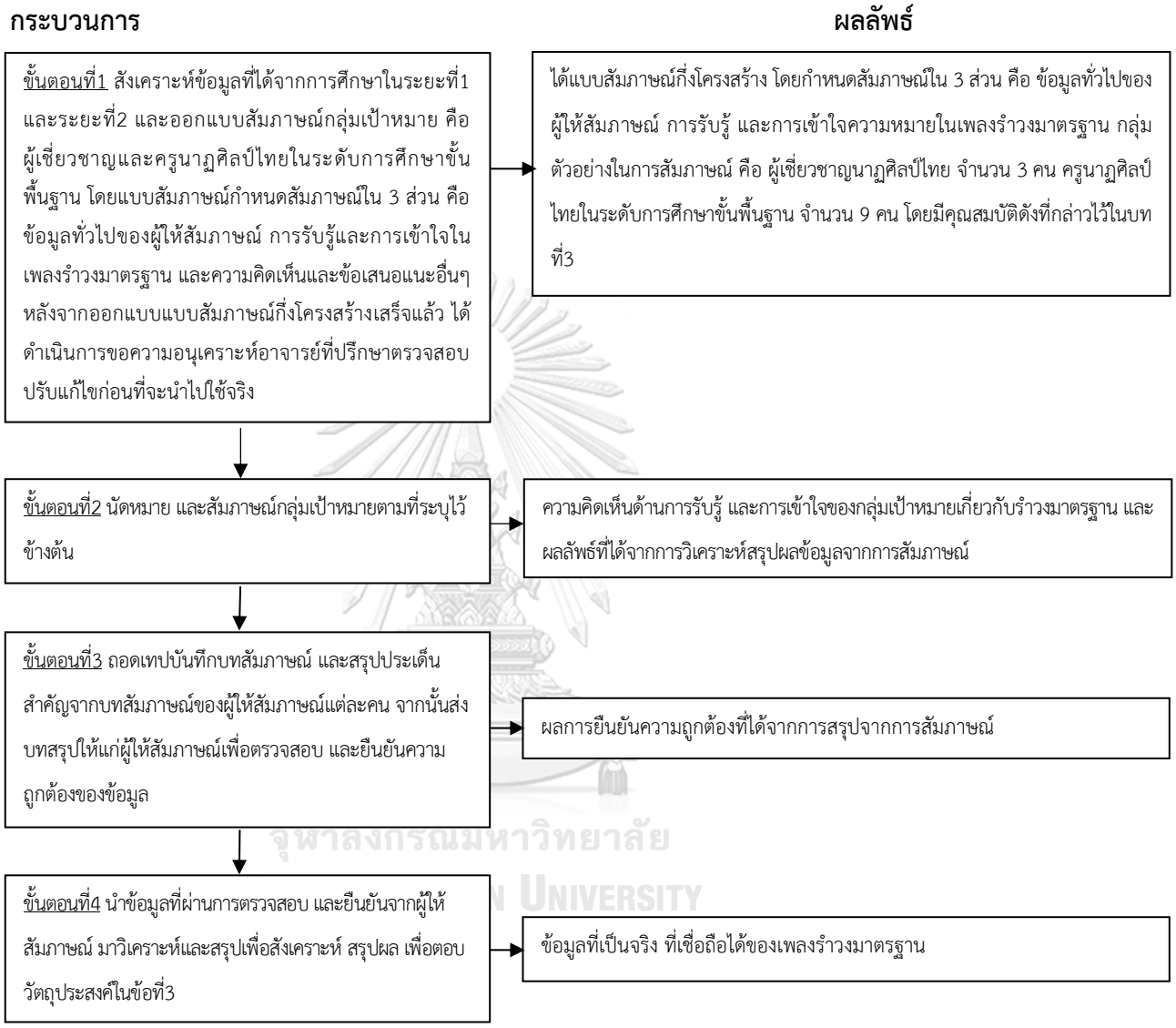

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 4
วิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน สังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน และศึกษาการรับรู้ และการเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เกณฑ์วิเคราะห์วัจนลีลาในระดับภาษาและลักษณะเด่นทางภาษาของมาร์ติน โจส (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2545) สังเคราะห์ภาษาวรรณศิลป์ในรูปแบบทำเนียบภาษาในด้านนาฏศิลป์ และสังคีตศิลป์ ศึกษาการรับรู้และการเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของวิทยาลัยนาฏศิลป ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยแบ่งหัวข้อนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน จากวัตถุประสงค์ ดังนี้

ส่วนที่ 1. วิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

1. วัจนลีลา ตามทฤษฎีของมาร์ติน โจส (Joos,1961,p.11-18) หมายถึง ระดับภาษาสำหรับการสื่อสารจำแนกได้ 5 ระดับ โดยเรียงลำดับความเป็นทางการมากที่สุดไปสู่ความเป็นทางการน้อยที่สุด ได้แก่ วัจนลีลาตายตัว วัจนลีลาเป็นทางการ วัจนลีลากึ่งทางการ วัจนลีลาเป็นกันเอง และวัจนลีลาสนิทสนม ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลง พบว่า เป็นระดับภาษาแบบกึ่งทางการ ซึ่งการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถสรุปลักษณะเด่นทางภาษาแบบกึ่งทางการ จากการจำแนกประเภทวัจนลีลาในภาษาไทย (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2556,น.161-163) การศึกษาความหมายของวัจนลีลาในพจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ประยุกต์,ฉบับราชบัณฑิตสถาน,2553) โดยลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาในระดับภาษาแบบกึ่งทางการและผู้วิจัยกำหนดเครื่องหมาย ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 2 ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาในระดับภาษาแบบกึ่งทางการ

ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาในระดับภาษาแบบกึ่งทางการ	
ลักษณะเด่นทางภาษา	**เครื่องหมาย**
1. การใช้ภาษาพูด - มีการใช้สรรพนามบุรุษที่1และบุรุษที่2 และคำลงท้าย เพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง	
2. ใช้การละคำ	(?)
3. ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ	
4. ใช้คำถาม	
5. ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน	
6. ขาดการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค	(__)

โดยวัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลง เป็นระดับภาษาแบบกึ่งทางการ ปรากฏดังนี้

(1) เพลงงามแสงเดือน

คำร้อง : จมื่นมานิตย์นเรศ (นายเฉลิม เศวตนันท์) หัวหน้ากองการสังคีต กรมศิลปากร (ประพันธ์ในนามกรมศิลปากร)

ทำนอง : อาจารย์มนตรี ตราโมท

เนื้อเพลง: งามแสงเดือนมาเยือนส่องหล้า งามใบหน้าเมื่ออยู่วงรำ (ซ้ำ)
เราเล่นกันเพื่อสนุก เปลื้องทุกข์วายระกำ
ขอให้เล่นฟ้อนรำ เพื่อสามัคคีเอย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 3 ความหมายเพลงงามแสงเดือน

ความหมายเพลง		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	คำรณ สุนทรานนท์และคณะ,2551	ผู้วิจัย
ยามที่แสงจันทร์ส่องมายังโลกทำให้โลกนี้ดูสวยงาม ผู้คนที่มาเล่นรำวงยามที่แสงจันทร์ส่องก็มีความงดงามด้วย การรำวงนี้เพื่อให้มีความสนุกสนาน มีความสามัคคีกัน และละทิ้งความทุกข์ให้หมดสิ้นไป	แสงจันทร์ส่องมายังโลกสวยงามเช่นเดียวกับใบหน้าของหญิงไทยที่มารำวง เมื่อถูกแสงจันทร์ก็จะงดงาม การรำวงทำให้คลายทุกข์ สนุกสนาน สร้างความสามัคคีและคลายทุกข์	การเปรียบความงามของพระจันทร์ กับความงามของหญิงสาว ด้วยความงามของแสงจันทร์ในยามค่ำคืน และบรรยากาศที่มีการรำวงเพื่อความสนุกสนานเพื่อละทิ้งความทุกข์โศกและสร้างความสามัคคีของชาวไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เพลงงามแสงเดือนใช้วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ

วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ (Consultative style) เป็นการใช้ภาษาที่ผู้ส่งสารมีความจริงจังน้อยกว่าในวัจนลีลาเป็นทางการ แต่ก็มากกว่าในวัจนลีลาเป็นกันเอง ลักษณะด้านภาษาของวัจนลีลากึ่งทางการมีโครงสร้างที่หลวมกว่าและไม่สมบูรณ์ตามกฎไวยากรณ์

จากเพลงงามแสงเดือน วิเคราะห์ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาแบบกึ่งทางการ ดังนี้

1) การใช้ภาษาพูด มีการใช้สรรพนามบุรุษที่1 และคำลงท้าย

1.1 สรรพนามบุรุษที่1 “เราเล่นกันเพื่อสนุก”

ในโครงสร้างประโยค สรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำๆ สรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษสรรพนามที่1 ใช้แทนตัวผู้พูด เช่น ผม ฉัน (พระยาอุปกิตศิลปสาร,2514) ดิฉัน อิฉัน ผม กระผม กู ข้า ข้าพเจ้า เรา อาตมา เกล้ากระผม เกล้ากระหม่อม ฯลฯ

“เรา” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำสรรพนาม 1) คำสรรพนามบุรุษที่1 ใช้แทนชื่อคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย"เราทั้งหลายร่วมใจกัน" 2) คำสรรพนามบุรุษที่1ใช้แทนตัวผู้พูดคนเดียว "เราจะสอนเธอทำการบ้านเอง"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เรา” ในที่นี้หมายถึงคำสรรพนามบุรุษที่1 ใช้แทนคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย (พหูพจน์) “เราทั้งหลายร่วมใจกันเล่นรำวงเพื่อความสนุกสนาน”

1.2 คำลงท้าย “เพื่อสามัคคีเอย”

ในโครงสร้างประโยค คำลงท้าย หมายถึง คำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ไม่มีความสัมพันธ์กับส่วนใดๆในประโยค อีกทั้งไม่มีความหมายที่ชัดเจนในตัวเอง ในภาษาไทยมีคำลงท้าย 2 ประเภท คือ คำลงท้ายที่ใช้แสดงความสุภาพ และคำลงท้ายที่ใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ (นิตยา กาญจนะวรรณ,2556)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“เอย”ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกล่าวประกอบหลังคำจำแนกรายละเอียด เช่น ค่าใช้จ่ายต่างๆ มีค่าน้ำเอย ค่าไฟเอย 2) คำกล่าวประกอบหลังชื่อเป็นเชิงปรารภเป็นต้น หรือลงท้ายคำกลอน เช่น แม่เอย แกอย่ามาห้ามข้า ตัวของลูกยาก็ไม่ฟัง (มโนห์รา) เจ้ามัทรีเจ้ามาไยเวลาปานฉะนี้ พระน้องเอ่ยผิดเวลากาล (ร่ายยาว กุมาร) ทิ้งทุ่งให้มืดมัวทั่วมลฑล และทิ้งตนตัวเปลี่ยวอยู่เดียวเอย (บทดอกสร้อย)

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เอย” ในที่นี้หมายถึง คำลงท้ายเพลงในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ได้แก่ “..เพื่อสามัคคีเอย” เป็นคำลงท้ายเพลง หรือใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ของเพลงที่จบเพลง

2) ใช้การละคำ

2.1“เราเล่น(?)กันเพื่อสนุก”

“เราเล่น(ฟ้อนรำ)กันเพื่อสนุก” ละคำ “ฟ้อนรำ”

ในโครงสร้างประโยคการละคำ หมายถึง การละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,กรุงเทพธุรกิจ,15 พฤศจิกายน 2547) คือการไม่กล่าวถึงบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ การกระทำ หรือสภาพที่ได้กล่าวไปแล้ว เพราะไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ เพื่อให้การร้อยเรียงประโยคสละสลวยมากขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เพราะประโยคหน้าและประโยคหลังกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน เช่น “นารีไม่สบาย วันนี้คงไม่มาโรงเรียน”(ละคำว่า นารี) (บุญกว้าง ศรีสุทโธ,2560) การละคำหรือวลีจะกระทำได้เมื่อประโยคหน้าและประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงบุคคล เหตุการณ์ การกระทำหรือสภาพเดียวกันหรือกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้

“เล่น” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกริยา1.ทำเพื่อสนุก เพลิดเพลิน หรือผ่อนคลายอารมณ์"เล่นกีฬา เล่นหมากรุก" 2.แสดง"เล่นละครเวที เล่นหนัง" 2) คำวิเศษณ์ ที่ทำหรือพูดอย่างไม่เอาจริงเอาจัง หรือไม่เป็นสาระ"พูดเล่น คิดเล่นเล่นๆ ก็ว่า"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เล่น” ในที่นี้ ละคำว่า “ฟ้อนรำ” เป็นการละคำ ที่ประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ เราเล่น (ฟ้อนรำ) กันเพื่อสนุก ประโยคหลังที่ตามมาคือ ...ขอให้เล่นฟ้อนรำ

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เล่น” ในที่นี้เป็นกริยาที่ควรมีคำมารองรับว่า ว่าเล่นอะไรถึงสนุกสนาน เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหลังได้กล่าวไว้ คือ เราเล่น(ฟ้อนรำ)กันเพื่อสนุก ประโยคหลังที่ตามมาคือ ...ขอให้เล่นฟ้อนรำ แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำ ไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.2“(?)เปลื้องทุกข์วายระกำ”

“(เพื่อ)เปลื้องทุกข์วายระกำ” ละคำ “เพื่อ”

“เปลื้อง” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำกริยา เอาออก ทำให้หลุดพ้นเพื่อแบ่งเบาหรือให้หมดไป เช่น เปลื้องทุกข์ เปลื้องหนี้ ปลดเปลื้อง เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เปลื้องทุกข์” ในที่นี้ ละคำว่า “เพื่อ” เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ (เพื่อ)เปลื้องทุกข์วายระกำ ประโยคหน้า คือ เราเล่นกันเพื่อสนุก...

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า“เปลื้องทุกข์” ในที่นี้เป็นกริยาที่ควรมีคำมารองรับว่าเล่นรำวงเพื่อสนุกและเพื่ออะไร เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ (เพื่อ)เปลื้องทุกข์

วายระกำ ประโยคหน้า คือ เราเล่นกันเพื่อสนุก.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำ ไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

3) ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ

ในโครงสร้างการโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ หมายถึง โครงสร้างการโยกย้ายประโยคตามการเน้นความสำคัญ โดยปกติรูปประโยค คือ ประธาน กริยา กรรม เมื่อผู้ส่งสารต้องการเน้นอาจย้ายส่วนประกอบประโยคเหล่านี้มาข้างหน้า โดยเฉพาะหน่วยเติมเต็ม หน่วยเสริมความ กริยา วิเศษณ์ วลี บุพบทวลี การย้ายเพื่อให้เกิดสัมผัส และให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพ (กุหลาบ มัลลิกะมาส,2548) หรือการใช้รูปคำซ้อน คือ คำที่มีความหมายเหมือนกัน นำมาเรียงต่อกัน หรือซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเดิม เช่น ซ้อนกริยา+นาม กริยา+กริยา เป็นต้น และคำซ้ำ โดยใช้คำเดียวกัน กล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์ เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น เป็นการสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสาร และอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อ เรียก การซ้ำคำว่า “การกล่าวซ้ำ” ได้ผล 2 ประการ คือ การเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และได้ผลในการเน้นหรือย้ำความนั้นให้ชัดเจน (ธเนศ เวศร์ภาดา,2517; สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา,2549;กุหลาบ มัลลิกะมาส,2517) ซึ่งอาจจะวางไว้ติดกัน หรือวางไว้แยกจากกัน แต่ความหมายของคำที่ซ้ำนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงเพื่อต้องการให้ความหมายชัดเจนขึ้น

3.1“งามแสงเดือนมาเยือนส่องหล้า งามใบหน้าเมื่ออยู่วงรำ”

“งาม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์ 1. ลักษณะที่เห็นแล้วชวนมองชวนให้หลงใหล หรือพึงพอใจ "ผิวงาม รูปงาม กิริยางาม" 2 ลักษณะสมบูรณ์ "ต้นข้าวออกรวงงาม"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “งาม” ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์ โยกมาไว้หน้าประโยคเพื่อเน้นความ คือ งามแสงเดือนมาเยือนส่องหล้า งามใบหน้าเมื่ออยู่วงรำ เพื่อเน้นความงามของดวงจันทร์ กับความงามของหญิงสาวเมื่อร่ายรำ นอกจากนี้เป็นการซ้ำคำ นั่นคือคำว่า “งาม” เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และเปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึงความงามให้เด่นชัดมากขึ้น ทั้ง1) ความงามของหญิงสาวที่ถูกโยงมาเปรียบเทียบกับแสงจันทร์ และ2) ความงามที่จะบังเกิดขึ้นเมื่อมาอยู่ในการร่ายรำด้วยกัน

3.2“เปลื้องทุกข์วายระกำ”

“เปลื้อง” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำกริยา เอาออก ทำให้หลุดพ้นเพื่อแบ่งเบาหรือให้หมดไป เช่น เปลื้องทุกข์ เปลื้องหนี้ ปลดเปลื้อง เป็นต้น

“ทุกข์” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำนาม ความยากลำบาก ความไม่สบายกายไม่สบายใจ สภาพที่ทนได้ยาก สภาพที่บีบคั้น

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าเป็นการใช้รูปคำซ้อน เพื่อเน้นความ คือ กริยา+นาม ได้แก่ เปลื้องทุกข์

“วาย” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำกริยา 1.ค่อยสิ้นไปตามคราว หรือกำหนดอายุเวลา เช่น มะม่วงวาย ตลาดวาย หัวใจวาย 2.ตี เช่น วายทรวง

“ระกำ” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำนาม1.ชื่อไม้ต้นขนาดเล็กชนิด ชื่อน้ำมันชนิดหนึ่ง ใช้ทานวดแก้เคล็ดบวม (ดูน้ำมันระกำที่น้ำ) 2.ความลำบาก ความตรมใจ ความทุกข์ เช่น ตกระกำลำบาก 2) คำกริยา ปักเป็นดอกควบด้วยไหม

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าเป็นการใช้รูปคำซ้อน เพื่อเน้นความ คือ กริยา+นาม ได้แก่ วายระกำ

และปกติ“วาย”จะไม่ปรากฏใช้ร่วมกัน คือ วาย กับ ระกำ อาทิ จะใช้ วายชนม์ แต่เมื่อรวมความหมาย เปลื้องทุกข์วายระกำ เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงความทุกข์หนักขึ้นเมื่อนำรูปคำสองคำมาต่อกัน

(2) เพลงชาวไทย

คำร้อง : จมื่นมานิตย์นเรศ (นายเฉลิม เศวตนันท์) หัวหน้ากองการสังคีต กรมศิลปากร (ประพันธ์ในนามกรมศิลปากร)

ทำนอง : อาจารย์มนตรี ตราโมท

เนื้อเพลง: ชาวไทยเจ้าเอ๋ย ขออย่าละเลยในการทำหน้าที่
การที่เราได้เล่นสนุก เปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้
เพราะชาติเราได้เสรี มีเอกราชสมบูรณ์
เราจึงควรช่วยชูชาติ ให้เก่งกาจเจิดจำรูญ
เพื่อความสุขเพิ่มพูน ของชาวไทยเราเอย

ตารางที่ 4 ความหมายเพลงชาวไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ความหมายเพลง		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	คำรณ สุนทรานนท์และคณะ,2551	ผู้วิจัย
หน้าที่ที่ชาวไทยพึงมีต่อประเทศชาตินั้นเป็นสิ่งที่ทุกคนควรกระทำ อย่าได้ละเลยไปเสีย ในการที่เราได้มาเล่นรำวงกันอย่างสนุกสนาน ปราศจากทุกข์โศกทั้งปวงนี้ก็เพราะว่าประเทศไทยเรามีเอกราช ประชาชนมีเสรีในการคิดจะทำสิ่งใดๆ ดังนั้นเราจึงควรช่วยกันเชิดชูชาติไทยให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป เพื่อความสุขยิ่งๆ ขึ้นของไทยเราตลอดไป	ขอชาวไทยจงอย่าละเลยในการทำหน้าที่ การที่ได้เล่นสนุก ก็เป็นการปลดเปลื้องทุกข์ เพราะชาติไทยมีเสรี มีเอกราช ดังนั้นเราทุกคน ต้องช่วยกันยกย่องชาติให้มีความเจริญ เพิ่มพูนความสุขให้ทุกคนในชาติ	การสร้างจิตสำนึกให้คนไทยรู้จักหน้าที่ของตนเอง การที่ได้มาเล่นรำวงด้วยความสนุกสนาน โดยปราศจากความทุกข์ก็เพราะว่าประเทศชาติของเรามีเอกราช ทุกคนควรทำหน้าที่ เพื่อพัฒนาชาติ เพื่อความสุขยิ่งขึ้นต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เพลงชาวไทยใช้วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ

วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ (Consultative style) เป็นการใช้ภาษาที่ผู้ส่งสารมีความจริงจังน้อยกว่าในวัจนลีลาเป็นทางการ แต่ก็มากกว่าในวัจนลีลาเป็นกันเอง ลักษณะด้านภาษาของวัจนลีลาแบบกึ่งทางการมีโครงสร้างที่หลวมกว่าและไม่สมบูรณ์ตามกฎไวยากรณ์

จากเพลงชาวไทย วิเคราะห์ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาแบบกึ่งทางการ ดังนี้

1) การใช้ภาษาพูด มีการใช้สรรพนามบุรุษที่1 และคำลงท้าย

1.1 สรรพนามบุรุษที่1 “การที่เราได้เล่นสนุก”“เพราะชาติเราได้เสรี”“เราจึงควรช่วยชูชาติ”

ในโครงสร้างประโยค สรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำๆ สรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษสรรพนามที่1 ใช้แทนตัวผู้พูด เช่น ผม ฉัน (พระยาอุปกิตศิลปสาร ,2514) ดิฉัน อิฉัน ผม กระผม กู ข้า ข้าพเจ้า เรา อาตมา เกล้ากระผม เกล้ากระหม่อม ฯลฯ

“เรา” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำสรรพนาม 1) คำสรรพนามบุรุษที่1 ใช้แทนชื่อคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย"เราทั้งหลายร่วมใจกัน" 2) คำสรรพนามบุรุษที่1 ใช้แทนตัวผู้พูดคนเดียว"เราจะสอนเธอทำการบ้านเอง"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เรา” ในที่นี้หมายถึงคำสรรพนามบุรุษที่1 ใช้แทนชื่อคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย (พหูพจน์) "เราทั้งหลายร่วมใจกันเล่นรำวงเพื่อความสนุกสนาน เพราะชาติไทยของพวกเรามีเสรี มีเอกราช ดังนั้นพวกเราทุกคนต้องช่วยกันยกย่องชาติให้มีความเจริญ เพราะชาติเป็นของเราทุกคน

1.2 คำลงท้าย “ชาวไทยเจ้าเอ๋ย”“เพื่อสามัคคีเอย”

ในโครงสร้างประโยค คำลงท้าย หมายถึง คำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ไม่มีความสัมพันธ์กับส่วนใดๆในประโยค อีกทั้งไม่มีความหมายที่ชัดเจนในตัวเอง ในภาษาไทยมีคำลงท้าย 2 ประเภท คือ คำลงท้ายที่ใช้แสดงความสุภาพ และคำลงท้ายที่ใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ (นิตยา กาญจนะวรรณ,2556)

“เอ๋ย”ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง1) คำอุทาน คำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอาการสงสาร หรือปลอบโยน"พุทโธ่เอ๋ย" 2) คำวิเศษณ์1.คำลงท้ายชื่อเพื่อบอกให้รู้ หรือร้องเรียกด้วยความเอ็นดูรักใคร่"น้องเอ๋ย"2.เอ๊ย ก็ว่า

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เอ๋ย” ในที่นี้เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง คำลงท้ายประโยคแรกเพื่อบอกให้รู้ หรือร้องเรียกด้วยความเอ็นดูรักใคร่ ได้แก่ พวกเราชาวไทยเจ้าเอ๋ยขออย่าละเลยในการทำหน้าที่....

“เอย”ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกล่าวประกอบหลังคำจำแนกรายละเอียด เช่น ค่าใช้จ่ายต่างๆ มีค่าน้ำเอย ค่าไฟเอย 2) คำกล่าวประกอบ

หลังชื่อ เป็นเชิงปรารภเป็นต้น หรือลงท้ายคำกลอน เช่น แม่เอย แกอย่ามาห้ามข้า ตัวของลูกยาก็ไม่ฟัง (มโนห์รา) เจ้ามัทรีเจ้ามาไยเวลาปานฉะนี้ พระน้องเอ่ยผิดเวลากาล (ร่ายยาว กุมาร) ทิ้งทุ่งให้มืดมัวทั่วมลฑล และทิ้งตนตัวเปลี่ยวอยู่เดียวเอย (บทดอกสร้อย)

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เอย” ในที่นี้หมายถึง คำลงท้ายเพลงในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ได้แก่ “..เพื่อสามัคคีเอย” เป็นคำลงท้ายเพลง หรือใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ของเพลงที่จบเพลง

2) ใช้การละคำ

“ขอ(?)อย่าละเลยในการทำหน้าที่”

“ขอ(ชาวไทย)อย่าละเลยในการทำหน้าที่” ละคำ “ชาวไทย”

ในโครงสร้างประโยคการละคำ หมายถึง การละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,กรุงเทพธุรกิจ,15 พฤศจิกายน2547) คือการไม่กล่าวถึงบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ การกระทำ หรือสภาพที่ได้กล่าวไปแล้ว เพราะไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ เพื่อให้การร้อยเรียงประโยคสละสลวยมากขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เพราะประโยคหน้าและประโยคหลังกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน เช่น “นารีไม่สบาย วันนี้คงไม่มาโรงเรียน”(ละคำว่า นารี) (บุญกว้าง ศรีสุทโธ,2560) การละคำหรือวลีจะกระทำได้เมื่อประโยคหน้าและประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงบุคคล เหตุการณ์ การกระทำหรือสภาพเดียวกันหรือกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้

“ขอ” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนาม1. ไม้ หรือเหล็กงอสำหรับชัก เกี่ยว แขวน หรือสับ ตะขอ หรือตาขอ ก็ใช้ 2.ชื่อว่านชนิดหนึ่งต้นคล้ายขมิ้น 2) คำกริยา พูดเพื่อให้เขายกสิ่งที่ต้องการให้ วิงวอน ร้องเอา

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ขอ” ในที่นี้ละคำว่า“ชาวไทย” เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ ขอ(ชาวไทย)อย่าละเลยในการทำหน้าที่ ประโยคหน้าคือ ชาวไทยเจ้าเอ๋ย..

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า“ขอ” ในที่นี้เป็นกริยาที่ควรมีคำมารองรับว่าร้องขออะไร ให้ทำอะไร เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ ขอ(ชาวไทย)อย่าละเลยในการทำหน้าที่ ประโยคหน้าคือ ชาวไทยเจ้าเอ๋ย.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

3) ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ

ในโครงสร้างการโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ หมายถึง โครงสร้างการโยกย้ายประโยคตามการเน้นความสำคัญ โดยปกติรูปประโยค คือ ประธาน กริยา กรรม เมื่อผู้ส่งสารต้องการเน้น อาจย้ายส่วนประกอบประโยคเหล่านี้มาข้างหน้า โดยเฉพาะหน่วยเติมเต็ม หน่วยเสริมความ

กริยา วิเศษณ์วลี บุพบทวลี การย้ายเพื่อให้เกิดสัมผัส และให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพ (กุหลาบ มัลลิกะมาส,2548) หรือการใช้รูปคำซ้อน คือ คำที่มีความหมายเหมือนกัน นำมาเรียงต่อกัน หรือซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเดิม เช่น ซ้อนกริยา+นาม กริยา+กริยา เป็นต้น และคำซ้ำ โดยใช้คำเดียวกัน กล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์ เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น เป็นการสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสาร และอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อ เรียก การซ้ำคำว่า “การกล่าวซ้ำ” ได้ผล 2 ประการ คือ การเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และได้ผลในการเน้นหรือย้ำความนั้นให้ชัดเจน (ธเนศ เวศร์ภาดา,2517;สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา,2549;กุหลาบ มัลลิกะมาส,2517) ซึ่งอาจจะวางไว้ติดกัน หรือวางไว้แยกจากกันแต่ความหมายของคำที่ซ้ำนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงเพื่อต้องการให้ความหมายชัดเจนขึ้น

3.1 “เปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้”

“เปลื้อง”พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำกริยา เอาออก ทำให้หลุดพ้นเพื่อแบ่งเบาหรือให้หมดไป เช่น เปลื้องทุกข์ เปลื้องหนี้ ปลดเปลื้อง เป็นต้น

“ทุกข์” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำนาม ความยากลำบาก ความไม่สบายกายไม่สบายใจ สภาพที่ทนได้ยาก สภาพที่บีบคั้น

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าเป็นการใช้รูปคำซ้อน เพื่อเน้นความ คือ กริยา+นาม ได้แก่ เปลื้องทุกข์

3.2 “ให้เก่งกาจเจิดจำรูญ”

“เก่ง” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์1.เด่น ดี มีความสามารถ เชี่ยวชาญในทางใดทางหนึ่ง"คนเก่ง เก่งอังกฤษ"2.เป็น เช่นนั้นบ่อยๆ จนสังเกตได้"ลืมเก่ง นอนเก่ง"

“กาจ” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์ คำร้าย กล้า เก่ง

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าเป็นการใช้รูปคำซ้อน เพื่อเน้นความ คือ คำวิเศษณ์ +คำวิเศษณ์ ได้แก่ เก่งกาจ

คำว่า “เจิด” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์ งาม เชิดชู

คำว่า “จำรูญ” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์ รุ่งเรือง งาม แผลงมาจากคำว่า จรูญ

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าเป็นการใช้รูปคำซ้อน เพื่อเน้นความคือ คำวิเศษณ์ +คำวิเศษณ์ ได้แก่ เจิดจำรูญ

แต่เมื่อรวมความหมาย “เราจึงควรช่วยชูชาติ ให้เก่งกาจเจิดจำรูญ” เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงการเชิดชูชาติไทยให้มีความเจริญรุ่งเรืองให้มากยิ่งขึ้น เมื่อนำคำมาต่อกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.3 “เพื่อความสุขเพิ่มพูน”

“เพิ่ม” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำกริยา ทำให้เยอะขึ้น เติมเข้าไป

“พูน” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกริยา เพิ่มให้สูงขึ้น ให้มากขึ้น เช่น พูนดิน พูนทราย 2) คำวิเศษณ์ เต็มจนนูน เช่น ตักข้าวจนพูนจาน

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าเป็นการใช้รูปคำซ้อน เพื่อเน้นความ คือ คำกริยา +คำวิเศษณ์ ได้แก่ เพิ่มพูน เมื่อนำมารวมว่า “<u>เพื่อความสุขเพิ่มพูน</u>” จึงเน้นย้ำถึง มีความสุขจนล้น

4) ขาดการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค

ในโครงสร้างประโยคคำเชื่อมระหว่างประโยคทำหน้าที่เชื่อมบทกับบท ประโยคกับประโยค หรือทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้น คำหรือวลีที่ใช้เชื่อม จำแนกออกได้เป็น 4 ชนิด คือ 1.บุพบท เช่น ด้วย โดย เมื่อ ในเมื่อ 2.สันธาน เช่น และ แต่ หรือ ก็ ถึง ก็ เพราะฉะนั้น จึง 3. อุทาน เช่น แหม! แม่เจ้าโวย! พุทโธ่เอ๋ย! โอ้โฮ! อนิจจาเอ๋ย และ4. อาลปนะ คือ คำเรียกหรือทักทาย เช่น ท่านทั้งหลาย คุณพ่อครับ โดยคำเชื่อม ใช้แสดงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ หรือระหว่างเหตุการณ์ต่างๆ หรือระหว่างสิ่งต่างๆ กับเหตุการณ (นววรรณ พันธุเมธา,2527,น.55) คำเชื่อม หรือหน่วยเชื่อม มี 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ทางเวลา คำเชื่อมบอกเวลาก่อน ใช้นำหน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดก่อน 2) คำเชื่อมบอกเวลาภายหลัง ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดภายหลัง 3) คำเชื่อมบอกเวลาเดียวกัน ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดในเวลาเดียวกับประโยคหน้า 4) คำเชื่อมบอกเวลาเริ่มต้น ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประโยคหน้าเริ่มขึ้นเมื่อใด 5) คำเชื่อมบอกเวลาสิ้นสุด ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ในประโยคหน้าสิ้นสุดลงเมื่อใด 6) คำเชื่อมบอกสัมพันธ์ทางเหตุผล 6.1 บอกเหตุซึ่งบังเกิดผลคล้อยตาม 6.2 คำเชื่อมบอกเหตุซึ่งเป็นเงื่อนไข 6.3 คำเชื่อมบอกเหตุซึ่งบังเกิดผลขัดแย้ง 6.4 คำเชื่อมบอกผล ใช้นำหน้าประโยคที่แสดงผล 6.5 คำเชื่อมบอกเหตุผลที่เป็นจุดประสงค์ (วิจินตน์ ภาณุพงศ์,2532)

4.1“(__) เปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้”

“(เพื่อ)เปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้”คำเชื่อม “เพื่อ”

“เพื่อ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำบุพบท1. ด้วย เหตุด้วย เพราะ เพราะว่า"หาเงินเพื่อจะใช้หนี้"2.ด้วยว่า เนื่องด้วย สำหรับ"ลำบากเพื่อลูก เสียสละเพื่อชาติ"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เพื่อ” เป็นคำบุพบทเชื่อม ที่ทำหน้าที่บอกเหตุผลที่เป็นจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ที่ทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือ การที่เราได้เล่นสนุก เพื่อเปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้

4.2“เพราะชาติ(__)เราได้เสรี”

“เพราะชาติ(ของ)เราได้เสรี”คำเชื่อม “ของ”

“ของ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนาม สิ่งต่างๆ ข้าวของ 2) คำบุพบทใช้นำหน้านาม หรือสรรพนามที่แสดงความเป็นเจ้าของ"ลูกของผู้ใหญ่บ้าน หนังสือของฉัน"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ของ” เป็นคำบุพบทเชื่อม ที่ทำหน้าที่บอกเหตุผลที่เป็นจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย และทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือ เพราะชาติของเราได้เสรี

4.3“(__)มีเอกราชสมบูรณ์”

“(จึง)มีเอกราชสมบูรณ์”คำเชื่อม “จึง”

“จึง” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำสันธาน สำหรับต่อความแสดงกิริยาที่กระทำภายหลัง เช่น กินข้าวแล้วจึงไป แสดงความที่เป็นผลเนื่องจากเหตุข้างหน้า เช่น ทำดีจึงได้ดี

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “จึง” เป็นคำสันธานเชื่อม ที่ทำหน้าที่บอกผล ใช้นำหน้าประโยคที่แสดงผล คือ เพราะชาติเราได้เสรีจึงมีเอกราชสมบูรณ์

4.4“(__)ให้เก่งกาจเจิดจำรูญ”

“(เพื่อ)ให้เก่งกาจเจิดจำรูญ”คำเชื่อม “เพื่อ”

“เพื่อ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำบุพบท1. ด้วยเหตุด้วย เพราะ เพราะว่า"หาเงินเพื่อจะใช้หนี้"2.ด้วยว่า เนื่องด้วย สำหรับ"ลำบากเพื่อลูก เสียสละเพื่อชาติ"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า“เพื่อ”เป็นคำบุพบทเชื่อม ที่ทำหน้าที่บอกเหตุผลที่เป็นจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ที่ทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือ เราจึงควรช่วยชูชาติเพื่อให้เก่งกาจเจิดจำรูญ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

(3) เพลงรำซิมารำ

คำร้อง : จมื่นมานิตย์นเรศ (นายเฉลิม เศวตนันท์) หัวหน้ากองการสังคีต กรมศิลปากร (ประพันธ์ในนามกรมศิลปากร)

ทำนอง : อาจารย์มนตรี ตราโมท

เนื้อเพลง : รำมาซิมารำ เริงระบำกันให้สนุก
ยามงานเราทำงานกันจริงๆ ไม่ละไม่ทิ้งจะเกิดเข็ญขุก
ถึงยามว่างเราจึงรำเล่น ตามเชิงเช่นเพื่อให้สร่างทุกข์
ตามเยี่ยงอย่างตามยุค เล่นสนุกอย่างวัฒนธรรม
เล่นอะไรให้มีระเบียบ ให้งามให้เรียบจึงจะคมขำ
มาซิมาเจ้าเอ๋ยมาฟ้อนรำ มาเล่นระบำของไทยเราเอย

ตารางที่ 5 ความหมายเพลงรำซิมารำ

ความหมายเพลง		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	คำรณ สุนทรานนท์และคณะ,2551	ผู้วิจัย
ขอพวกเรามาเล่นรำวงกันให้สนุกสนานเถิดในยามว่างเช่นนี้จะได้คลายทุกข์ ถึงเวลางานเราก็จะทำงานกันจริงๆ เพื่อจะได้ไม่ลำบาก และการรำก็จะรำอย่างมีระเบียบแบบแผนตามวัฒนธรรมไทยของเราแล้วจะดูงดงามยิ่ง	มาเริงระบำกันให้สนุก เมื่อถึงเวลาทำงานก็ทำงานอย่างจริงจังไม่ทิ้งงาน เวลายามว่างก็จะมาร้องรำเล่นให้สร่างทุกข์ตามวัฒนธรรมไทยที่มีระเบียบให้งดงาม ขอเชิญชวนทุกคนออกมาฟ้อนรำเล่นระบำกัน	การเชิญชวนให้ชาวไทยมาเล่นรำวง เพื่อความสนุกสนานตามแบบแผนวัฒนธรรมไทย ถึงยามทำงานก็ทำเต็มที่ ยามสนุกสนานก็ให้สนุกสนานเต็มที่หลังจากเสร็จสิ้นภาระงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เพลงรำซิมารำใช้วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ

วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ (Consultative style) เป็นการใช้ภาษาที่ผู้ส่งสารมีความจริงจังน้อยกว่าในวัจนลีลาเป็นทางการ แต่ก็มากกว่าในวัจนลีลาเป็นกันเอง ลักษณะด้านภาษาของวัจนลีลากึ่งทางการมีโครงสร้างที่หลวมกว่าและไม่สมบูรณ์ตามกฎไวยากรณ์

จากเพลงรำซิมารำ วิเคราะห์ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาแบบกึ่งทางการ ดังนี้

1) การใช้ภาษาพูด มีการใช้สรรพนามบุรุษที่1 และคำลงท้าย

1.1 สรรพนามบุรุษที่1 “ยามงานเราทำงานกันจริงๆ”“ถึงยามว่างเราจึงรำเล่น”“มาเล่นระบำของไทยเราเอย”

ในโครงสร้างประโยค สรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำๆ สรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษสรรพนามที่1 ใช้แทนตัวผู้พูด เช่น ผม ฉัน (พระยาอุปกิตศิลปสาร,2514) ดิฉัน อิฉัน ผม กระผม กู ข้า ข้าพเจ้า เรา อาตมา เกล้ากระผม เกล้ากระหม่อม ฯลฯ

“เรา” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำสรรพนาม 1) คำสรรพนามบุรุษที่1 ใช้แทนชื่อคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย"เราทั้งหลายร่วมใจกัน" 2) คำสรรพนามบุรุษที่1 ใช้แทนตัวผู้พูดคนเดียว"เราจะสอนเธอทำการบ้านเอง"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เรา” ในที่นี้หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่1 ใช้แทนชื่อคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย (พหูพจน์) " ขอพวกเรามาเล่นรำวงกันให้สนุกสนานเถิดในยามว่างเช่นนี้จะได้คลายทุกข์ ถึงเวลางานพวกเราก็จะทำงานกันจริงๆ เพื่อจะได้ไม่ลำบาก ตามวัฒนธรรมไทยของเราแล้วจะดูงดงามยิ่ง

1.2 คำลงท้าย “มาซิมาเจ้าเอ๋ยมาฟ้อนรำ”“มาเล่นระบำของไทยเราเอย”

ในโครงสร้างประโยค คำลงท้าย หมายถึง คำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ไม่มีความสัมพันธ์กับส่วนใดๆ ในประโยค อีกทั้งไม่มีความหมายที่ชัดเจนในตัวเอง ในภาษาไทยมีคำ

ลงท้าย 2 ประเภท คือ คำลงท้ายที่ใช้แสดงความสุภาพ และคำลงท้ายที่ใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ (นิตยา กาญจนะวรรณ,2556)

“เอ๋ย”ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง1) คำอุทาน คำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอาการสงสาร หรือปลอบโยน"พุทโธ่เอ๋ย" 2) คำวิเศษณ์1.คำลงท้ายชื่อเพื่อบอกให้รู้ หรือร้องเรียกด้วยความเอ็นดูรักใคร่"น้องเอ๋ย"2.เอ๊ย ก็ว่า

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เอ๋ย” ในที่นี้เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง คำลงท้ายประโยคแรกเพื่อบอกให้รู้ หรือร้องเรียกด้วยความเอ็นดูรักใคร่ ได้แก่ มาซิมาพวกเราชาวไทยเจ้าเอ๋ยมาเล่นฟ้อนรำ

“เอย”ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกล่าวประกอบหลังคำจำแนกรายละเอียด เช่น ค่าใช้จ่ายต่างๆ มีค่าน้ำเอย ค่าไฟเอย 2) คำกล่าวประกอบหลังชื่อ เป็นเชิงปรารภเป็นต้น หรือลงท้ายคำกลอน เช่น แม่เอย แกอย่ามาห้ามข้า ตัวของลูกยาก็ไม่ฟัง (มโนห์รา) เจ้ามัทรีเจ้ามาไยเวลาปานฉะนี้ พระน้องเอ่ยผิดเวลากาล (ร่ายยาว กุมาร) ทิ้งทุ่งให้มืดมัวทั่วมลฑล และทิ้งตนตัวเปลี่ยวอยู่เดียวเอย (บทดอกสร้อย)

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เอย” ในที่นี้หมายถึง คำลงท้ายเพลงในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ได้แก่ “.....มาเล่นระบำของไทยเราเอย” เป็นคำลงท้ายเพลง หรือใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ของเพลงที่จบเพลง

2) ใช้การละคำ คือ

“(?)ให้งาม(?)ให้เรียบจึงจะคมขำ”

“(เล่น)ให้งาม(เล่น)ให้เรียบจึงจะคมขำ”ละคำ “เล่น”

ในโครงสร้างประโยคการละคำ หมายถึง การละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,กรุงเทพธุรกิจ,15 พฤศจิกายน2547) คือ การไม่กล่าวถึงบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ การกระทำ หรือสภาพที่ได้กล่าวไปแล้ว เพราะไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ เพื่อให้การร้อยเรียงประโยคสละสลวยมากขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เพราะประโยคหน้าและประโยคหลังกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน เช่น “นารีไม่สบาย วันนี้คงไม่มาโรงเรียน”(ละคำว่า นารี) (บุญกว้าง ศรีสุทโธ,2560) การละคำหรือวลีจะกระทำได้เมื่อประโยคหน้าและประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงบุคคล เหตุการณ์ การกระทำหรือสภาพเดียวกันหรือกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้

“ให้” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกริยา1.มอบ"ให้รางวัล"2.สละ อุทิศยก"ให้ชีวิตเป็นทาน" 2) คำนาม(กฎหมาย)ชื่อสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ให้ โอนทรัพย์สินของตนให้โดยเสน่หาแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับ และผู้รับยอมรับเอาทรัพย์สินนั้น

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ให้” ในที่นี้ ละคำว่า “เล่น”เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ (เล่น)ให้งาม(เล่น)ให้เรียบจึงจะคมขำ ประโยคหน้าคือ เล่นอะไรให้มีระเบียบ..

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ให้” ในที่นี้เป็นกริยาที่ควรมีคำมารองรับว่า อะไรที่ทำให้งามและมีระเบียบแบบแผน ตามวัฒนธรรมไทยของเราแล้วจะดูงดงามยิ่ง เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ (เล่น)ให้งาม(เล่น)ให้เรียบจึงจะคมขำ ประโยคหน้าคือ เล่นอะไรให้มีระเบียบ.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำ ไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

3) ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ

การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ หมายถึงโครงสร้างการโยกย้ายประโยคตามการเน้นความสำคัญ โดยปกติรูปประโยค คือ ประธาน กริยา กรรม เมื่อผู้ส่งสารต้องการเน้น อาจย้ายส่วนประกอบประโยคเหล่านี้มาข้างหน้า โดยเฉพาะหน่วยเติมเต็ม หน่วยเสริมความ กริยา วิเศษณ์วลี บุพบทวลี การย้ายเพื่อให้เกิดสัมผัส และให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพ (กุหลาบ มัลลิกะมาส,2548) หรือการใช้รูปคำซ้อน คือ คำที่มีความหมายเหมือนกัน นำมาเรียงต่อกัน หรือซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเดิม เช่น ซ้อนกริยา+นาม กริยา+กริยา เป็นต้น และคำซ้ำ โดยใช้คำเดียวกัน กล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์ เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น เป็นการสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสาร และอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อ เรียก การซ้ำคำว่า “การกล่าวซ้ำ” ได้ผล 2 ประการ คือ การเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และได้ผลในการเน้นหรือย้ำความนั้นให้ชัดเจน (ธเนศ เวศร์ภาดา,2517;สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา,2549;กุหลาบ มัลลิกะมาส,2517) ซึ่งอาจจะวางไว้ติดกัน หรือวางไว้แยกจากกันแต่ความหมายของคำที่ซ้ำนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงเพื่อต้องการให้ความหมายชัดเจนขึ้น

3.1 “ถึงยามว่างเราจึงรำเล่น ” “เล่นสนุกอย่างวัฒนธรรม”

“เล่นอะไรให้มีระเบียบ” “มาเล่นระบำของไทยเราเอย”

“เล่น” ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกริยา 1.ทำเพื่อสนุก เพลิดเพลิน หรือผ่อนคลายอารมณ์ เช่น เล่นกีฬา เล่นหมากรุก เป็นต้น หรือ 2. แสดง "เล่นละครเวที เล่นหนัง" 2) คำวิเศษณ์ หมายถึง ที่ทำ หรือพูดอย่างไม่เอาจริงเอาจัง หรือไม่เป็นสาระ เช่น "พูดเล่น คิดเล่นเล่นๆ ก็ว่า" เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เล่น” ในที่นี้เป็นการนำคำกริยา โยกมาไว้หน้าประโยคและท้ายประโยคเพื่อเน้นความ คือ การมาเริงระบำกันให้สนุก เมื่อถึงเวลาทำงานก็ทำงานอย่างจริงจังไม่ทิ้งงาน เวลายามว่างก็จะมาร้องรำเล่นให้สร่างทุกข์ตามวัฒนธรรมไทยที่มีระเบียบให้งดงาม ขอเชิญชวนทุกคนออกมาฟ้อนรำเล่นระบำกัน

นอกจากนี้เป็นการซ้ำคำ นั่นคือคำว่า “เล่น” เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และเปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึง การเล่นฟ้อนรำถูกโยงให้เห็นความสำคัญของการฟ้อนรำสามารถทำให้เกิดความสนุกสนาน สร่างทุกข์ และยังแสดงถึงเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย

3.2 “รำมาซิมารำ”

“รำ” ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนาม ผงเยื่อละเอียดที่ได้จากการขัดสีข้าวกล้องให้เป็นข้าวสาร หรือข้าวขาว 2) คำกริยา1.เคลื่อนไหวร่างกายโดยมีลีลาท่าทางเฉพาะให้เข้ากับเสียงเพลง หรือดนตรี."รำฉุยฉาย"2.ถ้ามีอาวุธประกอบท่าทางเรียกตามอาวุธนั้น."รำดาบ"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “รำ” ในที่นี้เป็นการนำคำกริยา โยกมาไว้หน้าประโยคและท้ายประโยคเพื่อเน้นความให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพภาพซ้ำ คือ การเชิญชวนมารำ

นอกจากนี้เป็นการซ้ำคำ นั่นคือคำว่า “รำ” เปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึงการเชิญชวนให้มาร่ายรำให้เด่นชัดมากขึ้น

3.3 “ไม่ละไม่ทิ้งจะเกิดเข็ญขุก”

“ไม่” ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง 1) คำวิเศษณ์1.มิ ใช้วางหน้าคำที่ต้องการให้มีความหมายเชิงปฏิเสธ"ไม่กิน ไม่เชื่อ"2.ถ้าอยู่ท้ายคำ ต้องมีคำ หาอยู่หน้า"หาดีไม่ หารู้ไม่"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ไม่” ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์ โยกมาไว้หน้าประโยคและท้ายประโยคเพื่อเน้นความให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพภาพซ้ำ คือ ถึงเวลางานเราก็จะทำงานกันจริงๆ ไม่ทิ้งงาน เพื่อจะได้ไม่ลำบาก

“เข็ญ”ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์ ยาก ยากลำบาก ยากจน"ยากเย็นแสนเข็ญ ลำบากยากเข็ญ" เป็นต้น

“ขุก” ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกริยา บังเกิดขึ้นโดยพลัน คิดขึ้นได้ทันที เกิดขึ้นในปัจจุบันทันด่วน เช่น อาวุธอย่าวางไกล ขุกค่ำ คืนแฮ (โลกนิติ) 2) คำวิเศษณ์ ขุ่น ลำบาก ชั่ว พลัน ทันทีทันใด เช่น ขุกเข็ญ เกิดความลำบากขึ้นทันที เสียงดังเช่นนั้น อย่างเสียงไอ ขลุก หรือ ขลุกๆ ก็ว่า

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เข็ญขุก” ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์ โยกมาไว้ท้ายประโยคเพื่อให้เกิดสัมผัสกับวรรคต่อไป คือ ตามเชิงเช่นเพื่อให้สร่างทุกข์

โดย“รำมาซิมารำ เริงระบำกันให้สนุก ยามงานเราทำงานกันจริงๆ ไม่ละไม่ทิ้งจะเกิดเข็ญขุก”เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึง การขอเชิญพวกเรามาเล่นรำวงกันให้สนุกสนาน.... ถึงเวลางานเราก็จะทำงานกันจริงๆ เพื่อจะได้ไม่ลำบากมาก

4) ใช้คำถาม

"เล่นอะไรให้มีระเบียบ"

ในโครงสร้างการใช้คำถาม หมายถึง ประโยคที่ใช้ถามเพื่อต้องการคำตอบ คือ 1) ประโยคคำถามที่ต้องการคำตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เขาจะย้ายบ้านไปอยู่ที่ไหน พ่อรู้ได้อย่างไรว่าเขามาเยี่ยมยายในวันนี้ 2) ประโยคที่ต้องการคำตอบเพียงการบอกรับหรือปฏิเสธ เช่น คุณชอบอาชีพครูไหม (วิจินตน์ ภาณุพงศ์,2532) และคำถามที่ไม่ได้ต้องการจะมุ่งหาคำตอบซึ่งเรียกว่า คำถามเชิงวาทศิลป์ หรือ Rhetorical question (ชิษณุพงศ์ อินทรเกษม,2559) ซึ่งเป็นคำถามที่ไม่ต้องตอบกลับเพราะคำตอบนั้นชัดเจน หรือเพราะผู้ถามรู้วิธีตอบ หรือใช้เพื่อเรียกร้องความสนใจหรือกระตุ้นให้เกิดความคิด เช่น วันนี้เรียนภาษาไทยไม่ใช่หรือ

"เล่น"ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกริยา1.ทำเพื่อสนุก เพลิดเพลิน หรือผ่อนคลายอารมณ์"เล่นกีฬา เล่นหมากรุก" 2.แสดง"เล่นละครเวที เล่นหนัง" 2) คำวิเศษณ์ ที่ทำหรือพูดอย่างไม่เอาจริงเอาจัง หรือไม่เป็นสาระ"พูดเล่น คิดเล่นเล่นๆ ก็ว่า"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า "เล่น" ในที่นี้เป็นการนำคำกริยามาถาม คำถามว่า "เล่นอะไร"คำถามเชิงวาทศิลป์เป็นคำถามที่ไม่ต้องตอบกลับเพราะคำตอบนั้นชัดเจนหรือเพราะผู้ถามรู้วิธีตอบ เพราะทราบคำตอบอยู่แล้วคือ เล่นฟ้อนรำ

(4) เพลงคืนเดือนหงาย

คำร้อง : จมื่นมานิตย์นเรศ (นายเฉลิม เศวตนันท์) หัวหน้ากองการสังคีต กรมศิลปากร (ประพันธ์ในนามกรมศิลปากร)

ทำนอง : อาจารย์มนตรี ตราโมท

เนื้อเพลง : ยามกลางคืนเดือนหงาย เย็นพระพายโบกพริ้วปลิวมา
เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต เท่าเย็นผูกมิตรไม่เบื่อระอา
เย็นร่มธงไทยปกไปทั่วหล้า เย็นยิ่งน้ำฟ้ามาประพรมเอย

ตารางที่ 6 ความหมายเพลงคืนเดือนหงาย

ความหมายเพลง		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	คำรณ สุนทรานนท์และคณะ,2551	ผู้วิจัย
เวลากลางคืน เป็นคืนเดือนหงาย มีลมพัดมาเย็นสบายใจ แต่ก็ยังไม่สบายใจเท่ากับการที่ได้ผูกมิตรกับผู้อื่น และที่ร่มเย็นไปทั่วทุกแห่งยิ่งกว่าน้ำฝนที่โปรยลงมา ก็คือการที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่เป็นเอกราช มีธงชาติไทยเป็นเอกลักษณ์ ทำให้ร่มเย็นทั่วไป	คืนเดือนหงายลมพัดมาทำให้เย็นชื่นใจ แต่อย่างไรก็ตามไม่เย็นเท่ากับได้ผูกมิตรไมตรีกับผู้อื่น ความสุขที่เกิดจากใต้ร่มธงไทย	การกล่าวถึงเวลากลางคืนที่เดือนหงาย มีสายลมพัดมาเย็นสบายใจ แต่ไม่เท่ากับที่คนไทยผูกมิตรไมตรีต่อกัน ซึ่งเย็นยิ่งกว่าน้ำฝน แต่เย็นอะไรก็ไม่เท่ากับการที่เรามีเสรีอยู่ภายใต้ร่มธงไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เพลงคืนเดือนหงายใช้วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ

วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ (Consultative style) เป็นการใช้ภาษาที่ผู้ส่งสารมีความจริงจังน้อยกว่าในวัจนลีลาเป็นทางการ แต่ก็มากกว่าในวัจนลีลาเป็นกันเอง ลักษณะด้านภาษาของวัจนลีลากึ่งทางการมีโครงสร้างที่หลวมกว่าและไม่สมบูรณ์ตามกฎไวยากรณ์

จากเพลงคืนเดือนหงาย วิเคราะห์ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาแบบกึ่งทางการ ดังนี้

1) ใช้การละคำ

"เย็นอะไรก็ไม่(?)เย็นจิต"

"เย็นอะไรก็ไม่(เท่า)เย็นจิต"

ในโครงสร้างประโยคการละคำ หมายถึง การละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,กรุงเทพธุรกิจ;15 พฤศจิกายน,2547) คือการไม่กล่าวถึงบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ การกระทำ หรือสภาพที่ได้กล่าวไปแล้ว เพราะไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ เพื่อให้การร้อยเรียงประโยคสละสลวยมากขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เพราะประโยคหน้าและประโยคหลังกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน เช่น "นารีไม่สบาย วันนี้คงไม่มาโรงเรียน"(ละคำว่า นารี) (บุญกว้าง ศรีสุทโธ,2560) การละคำหรือวลีจะกระทำได้เมื่อประโยคหน้าและประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงบุคคล เหตุการณ์ การกระทำหรือสภาพเดียวกันหรือกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้

"ไม่" ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์1.มิใช้วางหน้าคำที่ต้องการให้มีความหมายเชิงปฏิเสธ"ไม่กิน ไม่เชื่อ"2. ถ้าอยู่ท้ายคำ ต้องมีคำ หา อยู่หน้า หาดีไม่ หารู้ไม่"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า"ไม่" ในที่นี้ ละคำว่า "เท่า" เป็นการละคำที่ประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ เย็นอะไรก็ไม่(เท่า)เย็นจิต ประโยคหลังที่ตามมาคือ ..เท่าเย็นผูกมิตรไม่เบื่อระอา

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า "ไม่" ในที่นี้เป็นคำวิเศษณ์ที่ควรมีคำมารองรับว่าเพื่อเปรียบเทียบความเย็น 2 อย่าง เย็นอะไรถึงที่ไม่เท่าเย็นจิตใจ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหลังได้กล่าวไว้ คือ เย็นอะไรก็ไม่(เท่า)เย็นจิต ประโยคหลังที่ตามมาคือ ..เท่าเย็นผูกมิตรไม่เบื่อระอา แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำ ไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

2) ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ

"ยามกลางคืนเดือนหงาย เย็นพระพายโบกพริ้วปลิวมา
เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต เท่าเย็นผูกมิตรไม่เบื่อระอา
เย็นร่มธงไทยปกไปทั่วหล้า เย็นยิ่งน้ำฟ้ามาประพรมเอย"

การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ หมายถึงในโครงสร้างการโยกย้ายประโยคตามการเน้นความสำคัญ โดยปกติรูปประโยค คือ ประธาน กริยา กรรม เมื่อผู้ส่งสารต้องการเน้น อาจย้ายส่วนประกอบประโยคเหล่านี้มาข้างหน้า โดยเฉพาะหน่วยเติมเต็ม หน่วยเสริมความ กริยา วิเศษณ์วลี บุพบทวลี การย้ายเพื่อให้เกิดสัมผัส และให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพ (กุหลาบ มัลลิกะมาส,2548) หรือการใช้รูปคำซ้อน คือ คำที่มีความหมายเหมือนกัน นำมาเรียงต่อกัน หรือซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเดิม เช่น ซ้อนกริยา+นาม กริยา+กริยา เป็นต้น และคำซ้ำ โดยใช้คำเดียวกัน กล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์ เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น เป็นการสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสาร และอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อ เรียก การซ้ำคำว่า “การกล่าวซ้ำ” ได้ผล 2 ประการ คือ การเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และได้ผลในการเน้นหรือย้ำความนั้นให้ชัดเจน (ธเนศ เวศร์ภาดา,2517;สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา,2549;กุหลาบ มัลลิกะมาส,2517) ซึ่งอาจจะวางไว้ติดกัน หรือวางไว้แยกจากกันแต่ความหมายของคำที่ซ้ำนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงเพื่อต้องการให้ความหมายชัดเจนขึ้น

“เย็น” ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนาม 1.เวลาใกล้ค่ำตั้งแต่ประมาณ 16.00 และ2. จนถึงพระอาทิตย์ตกดิน 2) คำวิเศษณ์ หายร้อน ไม่ร้อน หนาว เยือก

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เย็น” ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์ โยกมาไว้หน้าประโยคเพื่อเน้นความ คือ เย็นของคืนเดือนหงายลมพัดมาทำให้เย็นชื่นใจ แต่อย่างไรก็ตามไม่เย็นเท่ากับได้ผูกมิตรไมตรีกับผู้อื่น ความสุขที่เกิดจากใต้ร่มธงไทย มีความร่มเย็นเหมือนฝนประพรมลงมา

นอกจากนี้เป็นการซ้ำคำ นั่นคือคำว่า “เย็น” เปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึงความรู้สึกเย็น หรือมีความสุขให้เด่นชัดมากขึ้น ทั้ง1) ความเย็นจากลมพัด 2) เย็นจากการมีเพื่อนมิตรสหาย และ3) ความเย็นที่เกิดจากไทยมีร่มธงไทยมีความเป็นชาติ

3) ใช้คำถาม คือ

“<u>เย็นอะไร</u>ก็ไม่เย็นจิต”

ในโครงสร้างการใช้คำถาม หมายถึง ประโยคที่ใช้ถามเพื่อต้องการคำตอบ คือ1) ประโยคคำถามที่ต้องการคำตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เขาจะย้ายบ้านไปอยู่ที่ไหน พ่อรู้ได้อย่างไรว่าเขามาเยี่ยมยายในวันนี้ 2) ประโยคที่ต้องการคำตอบเพียงการบอกรับหรือปฏิเสธ เช่น คุณชอบอาชีพครูไหม (วิจินตน์ ภาณุพงศ์,2532) และคำถามที่ไม่ได้ต้องการจะมุ่งหาคำตอบ ซึ่งเรียกว่า คำถามเชิงวาทศิลป์ หรือ Rhetorical question (อ้างถึงใน ชิษณุพงศ์ อินทรเกษม,2559) ซึ่งเป็นคำถามที่ไม่ต้องตอบกลับเพราะคำตอบนั้นชัดเจน หรือเพราะผู้ถามรู้วิธีตอบ หรือใช้เพื่อเรียกร้องความสนใจหรือกระตุ้นให้เกิดความคิด เช่น วันนี้เรียนภาษาไทยไม่ใช่หรือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“เย็น” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนาม 1. เวลาใกล้ค่ำตั้งแต่ประมาณ 16.00 และ2.จนถึงพระอาทิตย์ตกดิน 2) คำวิเศษณ์ หายร้อน ไม่ร้อน หนาว เยือก

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เย็น” ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์มาถามคำถามว่า “เย็นอะไร”คำถามเชิงวาทศิลป์เป็นคำถามที่ไม่ต้องตอบกลับเพราะคำตอบนั้นชัดเจนหรือเพราะผู้ถามรู้วิธีตอบ เพราะทราบคำตอบอยู่แล้วคือ เย็นจิตเย็นใจอะไรก็ไม่เท่ากับการที่เรามีเสรีอยู่ภายใต้ร่มธงไทย

4) ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน คือ

“เย็นพระพายโบกพลิ้วปลิวมา”

ในโครงสร้างการใช้ประโยคไม่ซับซ้อน หมายถึง การมีลักษณะทางภาษาที่สำคัญ คือ 1) ใช้ประโยคเรียบง่าย และส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามหลักไวยากรณ์ในตำราไวยากรณ์ 2) สันธานแบบเรียบง่ายและซ้ำๆ 3) มักไม่ใช้อนุประโยคขยายความ 4) ไม่พูดเรื่องเดียวกันติดต่อกัน 5) ใช้คำคุณศัพท์และวิเศษณ์จำนวนน้อย 6) ใช้คำศัพท์ไม่เฉพาะเจาะจงน้อย 7) มักใช้คำพูดเพื่อเน้น (เบอร์นสไตน์,อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2556) นอกจากนี้ยังหมายถึงประโยคที่ไม่ต้องการส่วนขยาย ก็สามารถเข้าใจความหมายได้ชัดเจนอาจประกอบด้วย ประธาน+กริยา กริยา+กรรม หรือ วิเศษณ์+นาม วิเศษณ์+กริยา เป็นต้น หรือเรียกว่าประโยคความเดียว (เอกรรถประโยค) คือ ประโยคที่มีใจความสำคัญเพียงหนึ่ง คือ มีประธานตัวเดียว กริยาสำคัญเพียงตัวเดียวและอาจมีกรรมหรือไม่มีก็ได้ โดยมีโครงสร้าง ประธาน+กริยา+(บทกรรม) เช่น เราเดินอย่างรวดเร็ว การเดินเป็นการออกกำลังกาย เมื่อคืนนี้พายุพัดบ้านพัง ฯลฯ สรุปได้ว่าประโยคความเดียวเป็นประโยคที่มีหน่วยกริยา 1 หน่วย มีหน่วยนาม 1 หน่วย หรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ (นววรรณ พันธุเมธา,2527:135)

“เย็น” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนาม 1. เวลาใกล้ค่ำตั้งแต่ประมาณ 16.00, 2. จนถึงพระอาทิตย์ตกดิน 2) คำวิเศษณ์ หายร้อน ไม่ร้อน หนาว เยือก

“พระพาย” ตามความหมายวิถีพีเดีย หมายถึง พระพาย เทพเจ้าแห่งลมและพายุ รวมถึงท้องฟ้า ตามคติของศาสนาฮินดูเป็นเทพแห่งธรรมชาติ เช่นเดียวกับพระพิรุณ (ฝน)พระอัคนี (ไฟ) พระแม่คงคา (น้ำ)พระแม่ธรณี (พื้นดิน)

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า“เย็นพระพายโบกพลิ้วปลิวมา” ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์+กริยา ที่ไม่ต้องการกรรมมารองรับก็เข้าใจว่า ลมพัดปลิวไปมา

5) ขาดการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค

“เย็น(__)พระพายโบกพริ้วปลิวมา”

“เย็น(ของ)พระพายโบกพริ้วปลิวมา”คำเชื่อม“ของ”

“เท่าเย็น(__)ผูกมิตรไม่เบื่อระอา”

“เท่าเย็น(ของ)ผูกมิตรไม่เบื่อระอา”คำเชื่อม“ของ”

“เย็น(__)ร่มธงไทยปกไปทั่วหล้า”

“เย็นของร่มธงไทยปกไปทั่วหล้า”คำเชื่อม “ของ”

ในโครงสร้างประโยคคำเชื่อมระหว่างประโยคทำหน้าที่เชื่อมบทกับบท ประโยคกับประโยค หรือทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้น คำหรือวลีที่ใช้เชื่อม จำแนกออกได้เป็น 4 ชนิด คือ 1) บุพบท เช่น ด้วย โดย เมื่อ ในเมื่อ 2) สันธาน เช่น และ แต่ หรือ ก็ ถึง ก็ เพราะฉะนั้น จึง 3) อุทาน เช่น แหม! แม่เจ้าโวย! พุทโธ่เอ๋ย! โอ้โฮ! อนิจจาเอ๋ย และ4) อาลปนะ คือ คำเรียกหรือทักทาย เช่น ท่านทั้งหลาย คุณพ่อครับ โดยคำเชื่อม ใช้แสดงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ หรือระหว่างเหตุการณ์ต่างๆ หรือระหว่างสิ่งต่างๆ กับเหตุการณ (นววรรณ พันธุเมธา,2527,น.55) คำเชื่อม หรือหน่วยเชื่อม มี 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ทางเวลา คำเชื่อมบอกเวลาก่อน ใช้นำหน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดก่อน 2) คำเชื่อมบอกเวลาภายหลัง ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดภายหลัง 3) คำเชื่อมบอกเวลาเดียวกัน ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดในเวลาเดียวกับประโยคหน้า 4) คำเชื่อมบอกเวลาเริ่มต้น ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประโยคหน้าเริ่มขึ้นเมื่อใด 5) คำเชื่อมบอกเวลาสิ้นสุด ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ในประโยคหน้าสิ้นสุดลงเมื่อใด 6) คำเชื่อมบอกสัมพันธ์ทางเหตุผล 6.1 บอกเหตุซึ่งบังเกิดผลคล้อยตาม 6.2 คำเชื่อมบอกเหตุซึ่งเป็นเงื่อนไข 6.3 คำเชื่อมบอกเหตุซึ่งบังเกิดผลขัดแย้ง 6.4 คำเชื่อมบอกผล ใช้นำหน้าประโยคที่แสดงผล 6.5 คำเชื่อมบอกเหตุผลที่เป็นจุดประสงค์ (วิจินตน์ ภาณุพงศ์,2532)

“ของ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนาม สิ่งต่างๆข้าวของ 2) คำบุพบท ใช้นำหน้านาม หรือสรรพนามที่แสดงความเป็นเจ้าของ"ลูกของผู้ใหญ่บ้าน หนังสือของฉัน"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ของ” เป็นคำบุพบท ที่ทำหน้าที่เชื่อมเพื่อเสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือ คืนเดือนหงายลมพัดมาทำให้เย็นชื่นใจ ยังไม่เย็นเท่ากับได้ผูกมิตรไมตรีกับผู้อื่น แต่อย่างไรก็ตามไม่เท่าความร่มเย็นเหมือนฝนประพรมลงมาที่เกิดจากการมีเสรีภาพภายใต้ร่มธงไทย

(5) เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ

คำร้อง : ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม

ทำนอง : อาจารย์มนตรี ตราโมท

เนื้อเพลง : ดวงจันทร์วันเพ็ญ ลอยเด่นอยู่ในนภา

ทรงกลดสดสี รัศมีทอแสงงามตา

แสงจันทร์อร่าม ฉายงามส่องฟ้า

ไม่งามเท่าหน้า นวลน้องยองใย

งามเอยแสนงาม งามจริงยอดหญิงชาติไทย

งามวงพักตร์ยิ่งดวงจันทรา จริตกิริยานิ่มนวลละไม

วาจากังวาน อ่อนหวานจับใจ

รูปทรงสมส่วน ยั่วยวนหทัย

สมเป็นดอกไม้ ขวัญใจชาติเอย

ตารางที่ 7 ความหมายเพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ

ความหมายเพลง		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	คำรณ สุนทรานนท์และคณะ,2551	ผู้วิจัย
พระจันทร์เต็มดวงที่ลอยอยู่บนท้องฟ้านั้นช่างดูสวยงาม เพราะเป็นพระจันทร์ทรงกลด คือมีแสงเลื่อมกระจายออกรอบดวงจันทร์ทั้งดวง แต่ถึงจะงามอย่างไรก็ยังไม่เท่าความงามของดวงหน้าหญิงสาว ที่ดูผุดผ่องมีน้ำมีนวล อีกทั้งรูปร่างก็ดูสมส่วนกิริยาวาจาก็อ่อนหวานไพเราะ สมแล้วกับที่เปรียบว่าหญิงไทยนี้คือดอกไม้	ดวงจันทร์ลอยเด่น ทรงกลดรัศมี ทำให้สวยงาม แต่ก็ไม่งามเท่าน้องหญิง หญิงไทยมีความงดงามทั้งใบหน้าและจริตกิริยา อ่อนหวานละไม เสียงหวานจับใจ เหมาะสมที่จะเป็นดอกไม้ของชาติ	การบรรยายความงามของหญิงไทย กับดวงจันทร์ในท้องฟ้าที่ว่างามแล้ว ยังไม่เท่ากับความงามของสตรีไทยที่เพียบพร้อมทั้งใบหน้า รูปร่างที่สมส่วน กิริยาวาจาอ่อนหวาน สมเป็นกุลสตรีไทยของชาติ แม้จะชมความงามของหญิงสาวแต่อย่างไรก็ตามลงท้ายด้วยคำว่า “ขวัญใจชาติเอย” คือไม่พ้นการสอดแทรกถึงเรื่องความรักชาติไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญใช้วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ

วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ (Consultative style) เป็นการใช้ภาษาที่ผู้ส่งสารมีความจริงจังน้อยกว่าในวัจนลีลาเป็นทางการ แต่ก็มากกว่าในวัจนลีลาเป็นกันเอง ลักษณะด้านภาษาของวัจนลีลาหารือมีโครงสร้างที่หลวมกว่าและไม่สมบูรณ์ตามกฎไวยากรณ์

จากเพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ วิเคราะห์ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาแบบกึ่งทางการดังนี้

Chulalongkorn University

1) การใช้ภาษาพูด มีการใช้สรรพนามบุรุษที่2 และคำลงท้าย

1.1 การใช้สรรพนามบุรุษที่2

“<u>นวลน้อง</u>ยองใย”

ในโครงสร้างประโยค สรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำๆ สรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทนตัวผู้ฟัง เช่น คุณ เธอ มึง เอ็ง เจ้า (พระยาอุปกิตศิลปสาร,2514) มึง แก โยม พระคุณเจ้า ฝ่าพระบาท ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ฯลฯ

“นวลน้อง”มาจากคำ 2 คำ คือ นวล+น้อง โดย “นวล” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน พ.ศ.2554 หมายถึง 1) คำวิเศษณ์1.สีขาวอมเหลืองเล็กน้อย2.ผ่องเป็นยองใย ผ่องเป็นน้ำนวล งามผุดผ่อง"เนื้อนวล ผิวนวล" 2) คำนาม1.ผงแป้งที่โรยบนก้อนแป้งเวลานวด หรือปั้นเพื่อไม่ให้ติดภาชนะ2.ละอองสีขาวบนผิว ผลไม้ หรือใบไม้บางชนิด"นวลแตง นวลกล้วย นวลใบตอง" และ“น้อง”

ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม 1.ผู้เกิดร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกันและเกิดทีหลัง ลูกของอาหรือน้า เรียกคนที่มีอายุน้อยกว่า หรืออายุคราวน้อง"น้องเปิ้ล น้องอร" 2. ออกทีหลังมาทีหลัง"มะพร้าวทะลายน้อง"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “นวลน้อง” ในที่นี้หมายถึง คำประสม (คำนาม+คำนาม) และทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทนหญิงสาว (พหูพจน์) ที่เป็นดอกไม้ของชาติ และยังใช้เปรียบความงามกับหญิงสาวว่า ดวงจันทร์ทรงกลดที่สวยงาม แต่ก็ไม่งามเท่าหญิงไทยมีความงดงามทั้งใบหน้าและจริตกิริยาที่อ่อนหวานละไม เสียงหวานจับใจ เหมาะสมแล้วที่เปรียบว่าหญิงไทยเป็นดอกไม้ของชาติ

“งามจริง<u>ยอดหญิง</u>ชาติไทย”

“ยอดหญิง”มาจากคำ 2 คำ คือ ยอด+หญิง โดย “ยอด” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน พ.ศ.2554 หมายถึง 1) คำนาม ส่วนสูงสุด ส่วนเหนือสุด เช่น ยอดปราสาท ยอดเจดีย์ ยอดเขา ส่วนปลายสุดของพรรณไม้หรือที่แตกใหม่ เช่น ยอดผัก ยอดตำลึง ยอดกระถิน เรียกคนหรือสัตว์ที่มีคุณสมบัติยิ่งยวดเหนือผู้อื่น เช่น ยอดคน ยอดหญิง ยอดสุนัขจำนวนรวม เช่น ยอดเงินฝี (ใช้ในราชาศัพท์ว่า พระยอด) (ปาก) 2) คำวิเศษณ์ ที่สุด เช่น ยอดเยี่ยม ยอดรัก และ “หญิง”ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง1) คำนาม ผู้หญิง เพศแม่ 2) คำวิเศษณ์มีความเป็นผู้หญิงสูง มีลักษณะนุ่มนวลอ่อนหวานอย่างผู้หญิง"ปกติห้าวๆ แต่พอออกงานเธอก็ดูหญิงมาก"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ยอดหญิง” ในที่นี้หมายถึง คำประสม (คำนาม+คำนาม) และยังทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทนหญิงสาวหลายคนที่สมกับเป็นดอกไม้ของชาติ (พหูพจน์) และยังใช้เพื่อเปรียบความงามของหญิงสาวว่า ดวงจันทร์ลอยเด่น ทรงกลดรัศมี ทำให้สวยงาม แต่ก็ไม่งามเท่าน้องหญิง หญิงไทยที่มีความงดงามทั้งใบหน้าและจริตกิริยา อ่อนหวานละไม เสียงหวานจับใจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“<u>ขวัญใจ</u>ชาติเอย”

“ขวัญใจ”ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน หมายถึง 1) คำนาม ผู้เป็นยอดกำลังใจ หญิงผู้เป็นยอดดวงใจ หญิงสุดที่รัก2) คำวิเศษณ์ เป็นที่รัก เป็นที่นิยมรักใคร่"ดาราขวัญใจมหาชน"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ขวัญใจ” ในที่นี้หมายถึง คำประสม (คำนาม+คำนาม) และและยังทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทนหญิงสาวหลายคนที่สมกับเป็นขวัญใจของชาติ (พหูพจน์) และยังใช้เพื่อเปรียบความงามของหญิงสาวว่า หญิงไทยมีความงดงามทั้งใบหน้าและจริตกิริยา อ่อนหวานละไม เสียงหวานจับใจ เหมาะสมที่จะเป็นขวัญใจของชาติ

1.2 คำลงท้าย

“ขวัญใจชาติ<u>เอย</u>”

ในโครงสร้างประโยคคำลงท้าย หมายถึง คำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ไม่มีความสัมพันธ์กับส่วนใดๆ ในประโยค อีกทั้งไม่มีความหมายที่ชัดเจนในตัวเอง ในภาษาไทยมีคำลงท้าย 2 ประเภท คือ คำลงท้ายที่ใช้แสดงความสุภาพ และคำลงท้ายที่ใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ (นิตยา กาญจนะวรรณ,2556)

“เอย”ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกล่าวประกอบหลังคำจำแนกรายละเอียด เช่น ค่าใช้จ่ายต่างๆ มีค่าน้ำเอย ค่าไฟเอย 2) คำกล่าวประกอบหลังชื่อเป็นเชิงปรารภเป็นต้น หรือลงท้ายคำกลอน เช่น แม่เอย แกอย่ามาห้ามข้า ตัวของลูกยาก็ไม่ฟัง (มโนห์รา) เจ้ามัทรีเจ้ามาไยเวลาปานฉะนี้ พระน้องเอ่ยผิดเวลากาล (ร่ายยาว กุมาร) ทิ้งทุ่งให้มืดมัวทั่วมลฑล และทิ้งตนตัวเปลี่ยวอยู่เดียวเอย (บทดอกสร้อย)

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เอย” ในที่นี้หมายถึง คำลงท้ายเพลงในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ได้แก่ “..ขวัญใจชาติเอย” เป็นคำลงท้ายเพลง หรือใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ของเพลงที่จบเพลง

2.) ใช้การละคำ

ในโครงสร้างประโยคการละคำ หมายถึง การละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,กรุงเทพธุรกิจ,15 พฤศจิกายน2547) คือการไม่กล่าวถึงบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ การกระทำ หรือสภาพที่ได้กล่าวไปแล้ว เพราะไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ เพื่อให้การร้อยเรียงประโยคสละสลวยมากขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เพราะประโยคหน้าและประโยคหลังกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน เช่น “นารีไม่สบาย วันนี้คงไม่มาโรงเรียน”(ละคำว่า นารี) (บุญกว้าง ศรีสุทโธ,2560) การละคำหรือวลีจะกระทำได้เมื่อประโยคหน้าและประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงบุคคล เหตุการณ์ การกระทำหรือสภาพเดียวกันหรือกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้

2.1“(?)อ่อนหวานจับใจ”

“(วาจา)อ่อนหวานจับใจ”

“อ่อนหวาน” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์1.ไพเราะ น่าฟัง รื่นหู"พูดจาอ่อนหวาน"2.งามละมุนละไม"ใบหน้าอ่อนหวาน"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “อ่อนหวาน” ในที่นี้ ละคำว่า “วาจา” เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกในประโยคหลังก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ “(วาจา)อ่อนหวานจับใจ ประโยคหน้าคือ วาจากังวาน..

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “(วาจา)อ่อนหวานจับใจ” ในที่นี้เป็นคำวิเศษณ์ที่ควรมีคำมารองรับว่า อะไรที่ทำให้รู้สึกถึงความอ่อนหวานจับใจ ก็คือ วาจานอกจากกังวาน ยังไพเราะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

อ่อนหวานด้วย เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ “(วาจา)อ่อนหวานจับใจ ประโยคหน้าคือ วาจากังวาน.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

2.2 “(?)ยั่วยวนหทัย”

“(รูปทรง) ยั่วยวนหทัย”

“ยั่วยวน” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำกริยา ทำให้เกิดอารมณ์ใคร่"ผู้หญิงแต่งตัวยั่วยวน"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ยั่วยวน” ในที่นี้ ละคำว่า “รูปทรง” เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกในประโยคหลังก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ (รูปทรง)ยั่วยวนหทัย ประโยคหน้าคือ รูปทรงสมส่วน..

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า“(รูปทรง)ยั่วยวนหทัย” ในที่นี้เป็นคำกริยาที่ควรมีคำมารองรับว่า อะไรที่ยั่วยวนหัวใจชายได้ก็คือ รูปทรงสมส่วนแล้วยังยั่วยวนใจชายด้วย เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ (รูปทรง)ยั่วยวนหทัย ประโยคหน้าคือ รูปทรงสมส่วน.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

3) ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ

การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ หมายถึง โครงสร้างการโยกย้ายประโยคตามการเน้นความสำคัญ โดยปกติรูปประโยค คือ ประธาน กริยา กรรม เมื่อผู้ส่งสารต้องการเน้น อาจย้ายส่วนประกอบประโยคเหล่านี้มาข้างหน้า โดยเฉพาะหน่วยเติมเต็ม หน่วยเสริมความ กริยา วิเศษณ์วลี บุพบทวลี การย้ายเพื่อให้เกิดสัมผัส และให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพ (กุหลาบ มัลลิกะมาส,2548) หรือการใช้รูปคำซ้อน คือ คำที่มีความหมายเหมือนกัน นำมาเรียงต่อกัน หรือซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเดิม เช่น ซ้อนกริยา+นาม กริยา+กริยา เป็นต้น และคำซ้ำ โดยใช้คำเดียวกัน กล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์ เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น เป็นการสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสาร และอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อ เรียก การซ้ำคำว่า “การกล่าวซ้ำ” ได้ผล 2 ประการ คือ การเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และได้ผลในการเน้นหรือย้ำความนั้นให้ชัดเจน (ธเนศ เวศร์ภาดา,2517;สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา,2549;กุหลาบ มัลลิกะมาส,2517) ซึ่งอาจจะวางไว้ติดกัน หรือวางไว้แยกจากกันแต่ความหมายของคำที่ซ้ำนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงเพื่อต้องการให้ความหมายชัดเจนขึ้น

คำว่า “งาม” โยกมาเป็นคำวิเศษณ์ คำนามและเป็นคำกิริยา ได้แก่

“ดวงจันทร์วันเพ็ญ ลอยเด่นอยู่ในนภา
ทรงกลดสดสี รัศมีทอแสง<u>งาม</u>ตา
แสงจันทร์อร่าม ฉาย<u>งาม</u>ส่องฟ้า
ไม่<u>งาม</u>เท่าหน้า นวลน้องยองใย

งามเอยแสงงาม งามจริงยอดหญิงชาติไทย
งามวงพักตร์ยิ่งดวงจันทรา จริตกิริยานิ่มนวลละไม
วาจากังวาน อ่อนหวานจับใจ
รูปทรงสมส่วน ยั่วยวนหทัย
สมเป็นดอกไม้ ขวัญใจชาติเอย”

โดย “งาม” หมายถึง ดวงจันทร์ลอยเด่น ทรงกลดรัศมี ทำให้สวยงาม แต่ก็ไม่งามเท่าน้องหญิง หญิงไทยมีความงดงามทั้งใบหน้าและจริตกิริยา อ่อนหวานละไม เสียงหวานจับใจ เหมาะสมที่จะเป็นดอกไม้ของชาติ

งาม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์ 1. ลักษณะที่เห็นแล้วชวนมองชวนให้หลงใหล หรือพึงพอใจ "ผิวงาม รูปงาม กิริยางาม" 2. ลักษณะสมบูรณ์ "ต้นข้าวออกรวงงาม"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “งาม” ในที่นี้เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง ลักษณะที่เห็นแล้วชวนมองชวนให้หลงใหล หรือพึงพอใจ "ผิวงาม รูปงาม กิริยางาม สำหรับเพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ “งาม” คือ1) ความงามของหญิงสาวที่ถูกโยงมาเปรียบเทียบกับแสงจันทร์ และ2) ความงามที่จะบังเกิดขึ้นเมื่อมาอยู่ในการร่ายรำด้วยกัน เป็นการซ้ำคำ โดยการนำคำวิเศษณ์ โยกมาไว้หน้าประโยค ระหว่างประโยค และท้ายประโยคเพื่อเน้นความ คือคำว่า “งาม” ซึ่งเป็นตัวอย่างของการซ้ำคำที่ผู้ประพันธ์ต้องการ เล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และเน้นย้ำเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงความงามของหญิงไทยให้เด่นชัดมากขึ้น

4) ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน คือ

“ดวงจันทร์วันเพ็ญลอยเด่นอยู่ในนภา”

ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน หมายถึง การมีลักษณะทางภาษาที่สำคัญ คือ 1) ใช้ประโยคเรียบง่าย และส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามหลักไวยากรณ์ในตำราไวยากรณ์ 2) สันธานแบบเรียบง่าย และซ้ำๆ 3) มักไม่ใช้อนุประโยคขยายความ 4) ไม่พูดเรื่องเดียวกันติดต่อกัน 5) ใช้คำคุณศัพท์และวิเศษณ์จำนวนน้อย 6) ใช้คำศัพท์ไม่เฉพาะเจาะจงน้อย 7) มักใช้คำพูดเพื่อเน้น (เบอร์นสไตน์,อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ,2556) นอกจากนี้ยังหมายถึงประโยคที่ไม่ต้องการส่วนขยาย ก็สามารถเข้าใจความหมายได้ชัดเจนอาจประกอบด้วย ประธาน+กริยา กริยา+กรรม หรือ วิเศษณ์+นาม วิเศษณ์+กริยา เป็นต้น หรือเรียกว่าประโยคความเดียว (เอกรรถประโยค) คือ ประโยคที่มีใจความสำคัญเพียงหนึ่ง คือ มีประธานตัวเดียว กริยาสำคัญเพียงตัวเดียวและอาจมีกรรมหรือไม่มีก็ได้ โดยมีโครงสร้าง ประธาน+กริยา+(บทกรรม) เช่น เราเดินอย่างรวดเร็ว การเดินเป็นการออกกำลังกาย เมื่อคืนนี้พายุพัดบ้านพัง ฯลฯ สรุปได้ว่าประโยคความเดียว เป็นประโยคที่มีหน่วย กริยา 1 หน่วย มีหน่วยนาม 1 หน่วย หรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ (นววรรณ พันธุเมธา,2527:135)

“ลอย” พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกริยา1.ทรงตัวอยู่ในอากาศ หรือบนผิวน้ำ"ลูกโป่งลอย ว่าวลอย กระทงลอย"2.เด่นขึ้น หรือนูนขึ้น"ภาพบนผนังเหมือนจะลอยออกมา"2) คำวิเศษณ์ ไม่มีสิ่งมาคุ้ม หรือผูกไว้ ใช้ในการเล่นหมากรุก"ม้าลอย"

“เด่น” พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์1.ที่มองเห็นได้ชัดเจน เพราะสูง ใหญ่ นูน หรือโผล่ออกมา"วิหารสูงเด่นเป็นสง่า หน้าผายื่นเด่นออกไปในทะเลหมอก"2.มีคุณสมบัติ หรือความสามารถเหนือผู้อื่น "ดีเด่น งามเด่น"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ดวงจันทร์วันเพ็ญลอยเด่นอยู่ในนภา” ในที่นี้เป็นการนำ ประธาน+กริยา ที่ไม่ต้องการกรรมมารองรับก็เข้าใจว่า ดวงจันทร์ลอยเด่นในท้องฟ้า

5) ขาดการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค

คำเชื่อมระหว่างประโยคทำหน้าที่เชื่อมบทกับบท ประโยคกับประโยค หรือทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้น คำหรือวลีที่ใช้เชื่อม จำแนกออกได้เป็น 4 ชนิด คือ 1.บุพบท เช่น ด้วย โดย เมื่อ ในเมื่อ 2.สันธาน เช่น และ แต่ หรือ ก็ ถึง ก็ เพราะฉะนั้น จึง 3. อุทาน เช่น แหม! แม่เจ้าโวย! พุทโธ่เอ๋ย! โอ้โฮ! อนิจจาเอ๋ย และ4. อาลปนะ คือ คำเรียกหรือทักทาย เช่น ท่านทั้งหลาย คุณพ่อครับ โดยคำเชื่อม ใช้แสดงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ หรือระหว่างเหตุการณ์ต่างๆ หรือระหว่างสิ่งต่างๆ กับเหตุการณ์ (นววรรณ พันธุเมธา,2527,น.55) คำเชื่อม หรือหน่วยเชื่อม มี 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ทางเวลา คำเชื่อมบอกเวลาก่อน ใช้นำหน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดก่อน 2) คำเชื่อมบอกเวลาภายหลัง ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดภายหลัง 3) คำเชื่อมบอกเวลาเดียวกัน ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดในเวลาเดียวกับประโยคหน้า 4) คำเชื่อมบอกเวลาเริ่มต้น ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประโยคหน้าเริ่มขึ้นเมื่อใด 5) คำเชื่อมบอกเวลาสิ้นสุด ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ในประโยคหน้าสิ้นสุดลงเมื่อใด 6) คำเชื่อมบอกสัมพันธ์ทางเหตุผล 6.1 บอกเหตุซึ่งบังเกิดผลคล้อยตาม 6.2 คำเชื่อมบอกเหตุซึ่งเป็นเงื่อนไข 6.3 คำเชื่อมบอกเหตุซึ่งบังเกิดผลขัดแย้ง 6.4 คำเชื่อมบอกผล ใช้นำหน้าประโยคที่แสดงผล 6.5 คำเชื่อมบอกเหตุผลที่เป็นจุดประสงค์ (วิจินตน์ ภาณุพงศ์,2532)

5.1“(__)นวลน้องยองใย”

“(<u>ของ</u>)นวลน้องยองใย”คำเชื่อม“ของ”

“ของ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนามสิ่งต่างๆ ข้าวของ 2) คำบุพบท ใช้นำหน้านาม หรือสรรพนามที่แสดงความเป็นเจ้าของ"ลูกของผู้ใหญ่บ้าน หนังสือของฉัน"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ของ” เป็นคำบุพบท ที่ทำหน้าที่เชื่อมเพื่อเสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือดวงจันทร์ทั้งดวงถึงจะงามอย่างไรก็ยังไม่เท่าความงามของดวงหน้าหญิงสาวที่ดูผุดผ่องมีน้ำมีนวล

5.2“ขวัญใจ(__)ชาติเอย”...”

“ขวัญใจ(ของ)ชาติเอย”คำเชื่อม “ของ”

“ของ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนามสิ่งต่างๆ ข้าวของ 2) คำบุพบท ใช้นำหน้านาม หรือสรรพนามที่แสดงความเป็นเจ้าของ"ลูกของผู้ใหญ่บ้าน หนังสือของฉัน"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ของ” เป็นคำบุพบท ที่ทำหน้าที่เชื่อมเพื่อเสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือความงามของดวงหน้าหญิงสาวที่ดูผุดผ่องมีน้ำมีนวล ยังทั้งรูปร่างที่สมส่วน สมกับเป็นขวัญใจของชาติไทย

(6) เพลงดอกไม้ของชาติ

คำร้อง : ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม

ทำนอง : อาจารย์มนตรี ตราโมท

เนื้อเพลง : ขวัญใจดอกไม้ของชาติ งามวิลาศนวยนาดร่ายรำ
เอวองค์อ่อนงาม ตามแบบนาฏศิลป์
ชี้ชาติไทยเนาว์ถิ่น เจริญวัฒนธรรม
งานทุกสิ่งสามารถ สร้างชาติช่วยชาย
ดำเนินตามนโยบาย สู้ทนเหนื่อยยากตรากตรำ

ตารางที่ 8 ความหมายเพลงดอกไม้ของชาติ

ความหมายเพลง		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	คำรณ สุนทรานนท์และคณะ,2551	ผู้วิจัย
ผู้หญิงไทยเปรียบเสมือนดอกไม้อันเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทย การร่ายรำด้วยการแสดงออกอย่างอ่อนช้อย งดงามตามรูปแบบความเป็นไทย แสดงให้เห็นถึงความเจริญทางด้านวัฒนธรรมของคนไทยนอกจากผู้หญิงจะดีเด่นทางด้านความงามแล้วยังมีความอดทน สามารถทำงานบ้านช่วยเหลืองานผู้ชายหรือแม้งานสำคัญๆ ระดับประเทศก็สามารถช่วยเหลือได้เป็นอย่างดีไม่แพ้ผู้ชาย	หญิงไทยมีความงามเหมือนดอกไม้ของชาติที่มีความงดงาม อ่อนช้อยตามแบบนาฏศิลป์ไทย มีความสามารถในการทำงานและดำเนินแนวทางตามนโยบายของรัฐบาล	การบรรยายถึงกุลสตรีไทย แม้ว่ามีความงามเป็นดอกไม้ประดับชาติ มีลีลาร่ายรำงดงาม แสดงถึงวัฒนธรรมไทย และยังมีความสามารถช่วยเหลืองานของผู้ชาย ช่วยชายสร้างชาติได้ ด้วยความอุตสาห์และอดทน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เพลงดอกไม้ของชาติใช้วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ

วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ (Consultative style) เป็นการใช้ภาษาที่ผู้ส่งสารมีความจริงจังน้อยกว่าในวัจนลีลาเป็นทางการ แต่ก็มากกว่าในวัจนลีลาเป็นกันเอง ลักษณะด้านภาษาของวัจนลีลากึ่งทางการมีโครงสร้างที่หลวมกว่าและไม่สมบูรณ์ตามกฎไวยากรณ์

จากเพลงดอกไม้ของชาติ วิเคราะห์ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาแบบกึ่งทางการ ดังนี้

1) การใช้ภาษาพูด มีการใช้สรรพนามบุรุษที่2

“ขวัญใจดอกไม้ของชาติ”

ในโครงสร้างประโยค สรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำๆ สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้แทนตัวผู้ฟัง เช่น คุณ เธอ มึง เอ็ง เจ้า (พระยาอุปกิตศิลปสาร,2514) มึง แก โยม พระคุณเจ้า ฝ่าพระบาท ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ฯลฯ

“ขวัญใจ”ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถานหมายถึง 1) คำนาม ผู้เป็นยอดกำลังใจ หญิงผู้เป็นยอดดวงใจ หญิงสุดที่รัก 2) คำวิเศษณ์ เป็นที่รัก เป็นที่นิยมรักใคร่"ดาราขวัญใจมหาชน"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า“ขวัญใจ” ในที่นี้หมายถึงคำนาม และยังทำหน้าที่เป็นสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทนผู้หญิงไทยซึ่งเปรียบเสมือนดอกไม้อันเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทย

2) ใช้การละคำ

“ดำเนินตามนโยบาย(?)”

“ดำเนินตามนโยบาย(สร้างชาติ)”

การละคำ หมายถึง การละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,กรุงเทพธุรกิจ,15 พฤศจิกายน2547) คือการไม่กล่าวถึงบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ การกระทำ หรือสภาพที่ได้กล่าวไปแล้ว เพราะไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ เพื่อให้การร้อยเรียงประโยคสละสลวยมากขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เพราะประโยคหน้าและประโยคหลังกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน เช่น “นารีไม่สบาย วันนี้คงไม่มาโรงเรียน”(ละคำว่า นารี) (บุญกว้าง ศรีสุทโธ,2560) การละคำหรือวลีจะกระทำได้เมื่อประโยคหน้าและประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงบุคคล เหตุการณ์ การกระทำหรือสภาพเดียวกันหรือกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้

“นโยบาย” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม แบบแผนความคิดที่ใช้เป็นหลักยึดในการปฏิบัติ หรือการตัดสินใจ มักใช้ในทางการเมือง เศรษฐกิจ และการบริหาร

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า“นโยบาย” ในที่นี้ ละคำว่า “สร้างชาติ” เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกในประโยคหลังก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ ดำเนินตามนโยบาย (สร้างชาติ) ประโยคหน้าคือ “สร้างชาติช่วยชาย”

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “นโยบาย” ในที่นี้เป็นคำนามที่ควรมีคำมารองรับว่า นโยบายอะไรถึงที่สู้ทนเหนื่อยยากตรากตรำ แต่ในที่นี้ได้ละคำ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ ดำเนินตามนโยบาย(สร้างชาติ)”ประโยคหน้าคือ สร้างชาติช่วยชาย.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

3) ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ

การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ หมายถึงในโครงสร้างการโยกย้ายประโยคตามการเน้นความสำคัญ โดยปกติรูปประโยค คือ ประธาน กริยา กรรม เมื่อผู้ส่งสารต้องการเน้นอาจย้ายส่วนประกอบประโยคเหล่านี้มาข้างหน้า โดยเฉพาะหน่วยเติมเต็ม หน่วยเสริมความ กริยา วิเศษณ์ วลี บุพบทวลี การย้ายเพื่อให้เกิดสัมผัส และให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพ (กุหลาบ มัลลิกะมาส,2548) หรือการใช้รูปคำซ้อน คือ คำที่มีความหมายเหมือนกัน นำมาเรียงต่อกัน หรือซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเดิม เช่น ซ้อนกริยา+นาม กริยา+กริยา เป็นต้น และคำซ้ำ โดยใช้คำเดียวกัน กล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์ เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น เป็นการสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสาร และอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อ เรียก การซ้ำคำว่า “การกล่าวซ้ำ” ได้ผล 2 ประการ คือ การเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และได้ผลในการเน้นหรือย้ำความนั้นให้ชัดเจน (ธเนศ เวศร์ภาดา,2517;สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา,2549;กุหลาบ มัลลิกะมาส,2517) ซึ่งอาจจะวางไว้ติดกัน หรือวางไว้แยกจากกันแต่ความหมายของคำที่ซ้ำนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงเพื่อต้องการให้ความหมายชัดเจนขึ้น

3.1 “งามวิลาศนวยนาดร่ายรำ” “งามทุกสิ่งสามารถ”

“งาม” ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์ 1. ลักษณะที่เห็นแล้วชวนมองชวนให้หลงใหล หรือพึงพอใจ"ผิวงาม รูปงาม กิริยางาม" 2. ลักษณะสมบูรณ์ "ต้นข้าวออกรวงงาม"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “งาม” ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์ โยกมาไว้หน้าประโยคเพื่อเน้นความ คือ ความงามของหญิงไทยจากการร่ายรำที่อ่อนช้อยตามแบบนาฏศิลป์ไทยกับความงามของหญิงสาวที่สามารถทำได้ทุกสิ่ง นอกจากนี้เป็นการซ้ำคำ คือคำว่า “งาม” เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และเปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึงความงามให้เด่นชัดมากขึ้นทั้ง1) ความงามของหญิงสาวจากการร่ายรำ และ2) ความงามที่เกิดจากความสามารถทำได้ทุกอย่าง

3.2 “สู้ทนเหนื่อยยากตรากตรำ”

“เหนื่อย” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำกริยา รู้สึกล้า อ่อนแรงอ่อนกำลังลง อิดโรย เป็นต้น

“ยาก” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนาม ความลำบาก 2) คำกริยา ลำบาก และ3) คำวิเศษณ์ พูด**ยาก** ไม่สะดวก เช่น ไปยาก มายาก ไม่ง่าย เช่น ตอบยาก ทำยากจน เช่น คนยาก นิยมใช้เข้าคู่กันเป็น ยากจน (โบ) ขายตัวเป็นทาส

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เหนื่อยยาก” ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์โยกมาไว้กลางประโยคเพื่อให้เกิดสัมผัสในคำต่อไป คือ เหนื่อยยากตรากตำ เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะหรือสัมผัสในประโยคเพื่อให้เกิดภาพที่ชัดขึ้น

“ตรากตรำ” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำกริยา ทน ทำอย่างไม่คิดถึงความยากลำบาก เช่น ทำงานอย่างตรากตรำ อย่างสมบุกสมบันอย่างไม่ปรานีปราศรัย เช่น ใช้อย่างตรากตรำ เป็นต้น

โดย“เหนื่อยยากตรากตรำ” เมื่อรวมความหมายเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงความเหน็ดเหนื่อยลำบากมากขึ้นเมื่อนำคำสองคำมาต่อกัน

4) ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน

“ขวัญใจดอกไม้ของชาติ งามวิลาศนวยนาดร่ายรำ”

ในโครงสร้างการใช้ประโยคไม่ซับซ้อน หมายถึง การมีลักษณะทางภาษาที่สำคัญ คือ 1) ใช้ประโยคเรียบง่าย และส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามหลักไวยากรณ์ในตำราไวยากรณ์ 2) สันธานแบบเรียบง่าย และซ้ำๆ 3) มักไม่ใช้อนุประโยคขยายความ 4) ไม่พูดเรื่องเดียวกันติดต่อกัน 5) ใช้คำคุณศัพท์และวิเศษณ์จำนวนน้อย 6) ใช้คำศัพท์ไม่เฉพาะเจาะจงน้อย 7) มักใช้คำพูดเพื่อเน้น (เบอร์นสไตน์,อ้างถึงในอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2556) นอกจากนี้ยังหมายถึงประโยคที่ไม่ต้องการส่วนขยาย ก็สามารถเข้าใจความหมายได้ชัดเจนอาจประกอบด้วย ประธาน+กริยา กริยา+กรรม หรือ วิเศษณ์+นาม วิเศษณ์+กริยา เป็นต้น หรือเรียกว่าประโยคความเดียว (เอกรรถประโยค) คือ ประโยคที่มีใจความสำคัญเพียงหนึ่ง คือ มีประธานตัวเดียว กริยาสำคัญเพียงตัวเดียวและอาจมีกรรมหรือไม่มีก็ได้ โดยมีโครงสร้าง ประธาน+กริยา+(บทกรรม) เช่น เราเดินอย่างรวดเร็ว การเดินเป็นการออกกำลังกาย เมื่อคืนนี้พายุพัดบ้านพัง ฯลฯ สรุปได้ว่าประโยคความเดียว เป็นประโยคที่มีหน่วย กริยา 1 หน่วย มีหน่วยนาม 1 หน่วย หรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ (นววรรณ พันธุเมธา,2527,น.135)

“งาม”ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนาม 1.เวลาใกล้ค่ำตั้งแต่ประมาณ 16.00 และ2.จนถึงพระอาทิตย์ตกดิน 2) เป็นคำวิเศษณ์ หายร้อน ไม่ร้อน หนาว เยือก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ขวัญใจดอกไม้ของชาติ งามวิลาศนวยนาดร่ายรำ”ในที่นี้เป็นการนำคำประธาน+กริยา ที่ไม่ต้องการกรรมมารองรับก็เข้าใจว่า หญิงสาวซึ่งเป็นขวัญใจของชาติไทย มีความงามเมื่อร่ายรำ

5) ขาดการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค

“(_)สู้ทนเหนื่อยยาก(_)ตรากตรำ”

“(จะ)สู้ทนเหนื่อยยาก(และ)ตรากตรำ”

ในโครงสร้างประโยคคำเชื่อมระหว่างประโยคทำหน้าที่เชื่อมบทกับบท ประโยคกับประโยค หรือทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้น คำหรือวลีที่ใช้เชื่อม จำแนกออกได้เป็น 4 ชนิด คือ 1.บุพบท เช่น ด้วย โดย เมื่อ ในเมื่อ 2.สันธาน เช่น และ แต่ หรือ ก็ ถึง ก็ เพราะฉะนั้น จึง 3. อุทาน เช่น แหม!

แม่เจ้าโวย! พุทโธ่เอ๋ย! โอ้โฮ! อนิจจาเอ๋ย และ4. อาลปนะ คือ คำเรียกหรือทักทาย เช่น ท่านทั้งหลาย คุณพ่อครับ โดยคำเชื่อม ใช้แสดงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ หรือระหว่างเหตุการณ์ต่างๆ หรือระหว่างสิ่งต่างๆกับเหตุการณ (นววรรณ พันธุเมธา,2527,น.55) คำเชื่อม หรือหน่วยเชื่อม มี 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ทางเวลา คำเชื่อมบอกเวลาก่อน ใช้นำหน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดก่อน 2) คำเชื่อมบอกเวลาภายหลัง ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดภายหลัง 3) คำเชื่อมบอกเวลาเดียวกัน ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดในเวลาเดียวกับประโยคหน้า 4) คำเชื่อมบอกเวลาเริ่มต้น ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประโยคหน้าเริ่มขึ้นเมื่อใด 5) คำเชื่อมบอกเวลาสิ้นสุด ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ในประโยคหน้าสิ้นสุดลงเมื่อใด 6) คำเชื่อมบอกสัมพันธ์ทางเหตุผล 6.1 บอกเหตุซึ่งบังเกิดผลคล้อยตาม 6.2 คำเชื่อมบอกเหตุซึ่งเป็นเงื่อนไข 6.3 คำเชื่อมบอกเหตุซึ่งบังเกิดผลขัดแย้ง 6.4 คำเชื่อมบอกผล ใช้นำหน้าประโยคที่แสดงผล 6.5 คำเชื่อมบอกเหตุผลที่เป็นจุดประสงค์ (วิจินตน์ ภาณุพงศ์,2532)

“จะ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำช่วยกริยาบอกอนาคต"จะกินจะนอน"2) คำกร่อนของคำหน้าซึ่งซ้ำกับคำหลังที่มี จ เป็นพยัญชนะต้น"แจ้งแจ้ง เป็น จะแจ้ง แจ่มแจ่ม เป็น จะแจ่ม แปลเหมือนคำเดิม"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “จะ” เป็นคำช่วยกริยาบอกอนาคต“(จะ)สู้ทนเหนื่อยยาก”เชื่อมวิเศษณ์ที่ทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือ นอกจากผู้หญิงจะดีเด่นทางด้านความงามแล้วยังสามารถทำอะไรได้หลายอย่าง ยังมีความอดทนแม้จะเหนื่อยยากเพียงใดก็จะสู้ทน

“และ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกริยา แล่ หรือเถือสิ่งที่ยังมีเหลือติดอยู่กับสิ่งอื่นให้ขาดออกเป็นแผ่นหรือเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย เป็นต้น"และเนื้อจากกระดูก" 2) คำสันธาน ด้วยกัน"เธอ และฉัน"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “และ” เป็นคำสันธาน เชื่อมเพื่อทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือ ผู้หญิงมีความอดทนแม้จะเหนื่อยยากเพียงใดก็จะสู้ทนมีความสามารถในการทำงานและดำเนินตามนโยบายของรัฐบาล

(7) เพลงหญิงไทยใจงาม

คำร้อง : ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม

ทำนอง : ครูเอื้อ สุนทรสนาน

เนื้อเพลง : เดือนพราว ดาวแวววาวระยับ
แสงดาวประดับ ส่งให้เดือนงามเด่น
ดวงหน้า โสภาเพียงเดือนเพ็ญ
คุณความดีที่เห็น เสริมให้เด่นเลิศงาม
ขวัญใจ หญิงไทยส่งศรีชาติ
รูปงามพิลาศ ใจกล้ากาจเรืองนาม

เกียรติยศ ก้องปรากฏทั่วคาม
หญิงไทยใจงาม ยิ่งเดือนดาวพราวแพรว

ตารางที่ 9 ความหมายเพลงหญิงไทยใจงาม

ความหมายเพลง		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	คำรณ สุนทรานนท์และคณะ,2551	ผู้วิจัย
ดวงจันทร์ที่ส่องแสงอยู่บนท้องฟ้ามีความงดงามมาก และยิ่งได้แสงอันระยิบระยับของดวงดาวด้วยแล้ว ยิ่งทำให้ดวงจันทร์นั้นงามเด่นยิ่งขึ้น เปรียบเหมือนกับดวงหน้าของหญิงสาวที่มีความงดงามอยู่แล้ว ถ้ามีคุณความดีด้วย ก็จะทำให้หญิงนั้นงามเป็นเลิศ ผู้หญิงไทยนี้เป็นขวัญใจของชาติ เป็นที่เชิดหน้าชูตาของชาติ รูปร่างก็งดงาม จิตใจก็กล้าหาญ ดังที่มีชื่อเสียงปรากฏอยู่ทั่วไป	แสงดาวระยับบนท้องฟ้า ส่องให้ดวงจันทร์เด่น ดวงหน้างามของผู้หญิงงามเหมือนเดือนเพ็ญ และคุณงามความดีก็จะช่วยให้งามเด่น เป็นขวัญใจของชาติ มีรูปร่างงดงามเกียรติยศก้องไปทั่ว ทำให้หญิงไทยงดงามเหมือนแสงเดือนแพรวพราว	การเปรียบหญิงไทยที่มีความงามพร้อมเหมือนดวงดาวที่ส่องเวหา และมีความดีและความกล้าหาญ ยิ่งส่งเสริมให้หญิงสาวมีความงามยิ่งขึ้น ให้เป็นศรีของชาติไทย ดังที่มีชื่อเสียงปรากฏอยู่ทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เพลงหญิงไทยใจงามใช้วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ

วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ (Consultative style) เป็นการใช้ภาษาที่ผู้ส่งสารมีความจริงจังน้อยกว่าในวัจนลีลาเป็นทางการ แต่ก็มากกว่าในวัจนลีลาเป็นกันเอง ลักษณะด้านภาษาของวัจนลีลากึ่งทางการมีโครงสร้างที่หลวมกว่าและไม่สมบูรณ์ตามกฎไวยากรณ์

จากเพลงหญิงไทยใจงาม วิเคราะห์ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาแบบกึ่งทางการ ดังนี้

1) การใช้ภาษาพูด มีการใช้สรรพนามบุรุษที่2 และคำลงท้าย

1.1 สรรพนามบุรุษที่ 2

“<u>ขวัญใจ</u>ชาติเอย”

ในโครงสร้างประโยค สรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำๆ สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้แทนตัวผู้ฟัง เช่น คุณ เธอ มึง เอ็ง เจ้า (พระยาอุปกิตศิลปสาร,2514) มึง แก โยม พระคุณเจ้า ฝ่าพระบาท ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ฯลฯ

“ขวัญใจ”พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนามผู้เป็นยอดกำลังใจ หญิงผู้เป็นยอดดวงใจ หญิงสุดที่รัก2) คำวิเศษณ์ เป็นที่รัก เป็นที่นิยมรักใคร่"ดาราขวัญใจมหาชน"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ขวัญใจ” ในที่นี้หมายถึง คำนาม และยังทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทน ความงามกับหญิงสาว ซึ่งหมายถึง หญิงสาวที่มีความงดงามอยู่แล้ว ถ้ามีคุณความดีด้วย ก็จะทำให้หญิงนั้นงามเป็นเลิศ ผู้หญิงไทยนี้จึงเป็นขวัญใจของชาติ

1.2 คำลงท้าย

“ขวัญใจชาติเอย”

ในโครงสร้างประโยคคำลงท้าย หมายถึง คำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ไม่มีความสัมพันธ์กับส่วนใดๆ ในประโยค อีกทั้งไม่มีความหมายที่ชัดเจนในตัวเอง ในภาษาไทยมีคำลงท้าย 2 ประเภท คือ คำลงท้ายที่ใช้แสดงความสุภาพ และคำลงท้ายที่ใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ (นิตยา กาญจนะวรรณ,2556)

“เอย”ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกล่าวประกอบหลังคำจำแนกรายละเอียด เช่น ค่าใช้จ่ายต่างๆ มีค่าน้ำเอย ค่าไฟเอย 2) คำกล่าวประกอบหลังชื่อเป็นเชิงปรารภเป็นต้น หรือลงท้ายคำกลอน เช่น แม่เอย แกอย่ามาห้ามข้า ตัวของลูกยาก็ไม่ฟัง (มโนห์รา) เจ้ามัทรีเจ้ามาไยเวลาปานฉะนี้ พระน้องเอ่ยผิดเวลากาล (ร่ายยาว กุมาร) ทิ้งทุ่งให้มืดมัวทั่วมณฑล และทิ้งตนตัวเปลี่ยวอยู่เดียวเอย (บทดอกสร้อย)

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เอย” ในที่นี้หมายถึง คำลงท้ายเพลงในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ได้แก่ “..ขวัญใจชาติเอย” เป็นคำลงท้ายเพลง หรือใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ของเพลงที่จบเพลง

2) ใช้การละคำ

2.1 “เสริมให้(?)เด่นเลิศงาม”

“เสริมให้(หญิงไทย)เด่นเลิศงาม”

การละคำ หมายถึง การละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,กรุงเทพธุรกิจ,15 พฤศจิกายน2547) คือการไม่กล่าวถึงบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ การกระทำ หรือสภาพที่ได้กล่าวไปแล้ว เพราะไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ เพื่อให้การร้อยเรียงประโยคสละสลวยมากขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เพราะประโยคหน้าและประโยคหลังกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน เช่น “นารีไม่สบาย วันนี้คงไม่มาโรงเรียน”(ละคำว่า นารี) (บุญกว้าง ศรีสุทโธ,2560) การละคำหรือวลีจะกระทำได้เมื่อประโยคหน้าและประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงบุคคล เหตุการณ์ การกระทำหรือสภาพเดียวกันหรือกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้

“ให้” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกริยา 1.มอบ"ให้รางวัล"2.สละ อุทิศ ยก"ให้ชีวิตเป็นทาน"2) คำนาม (กฎหมาย)ชื่อสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้ให้ โอนทรัพย์สินของตนให้โดยเสน่หาแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับ และผู้รับยอมรับเอาทรัพย์สินนั้น

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ให้” ในที่นี้ ละคำว่า “หญิงไทย” เป็นการละคำ ที่ประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ เสริมให้(หญิงไทย)เด่นเลิศงาม ประโยคหลังคือ ..หญิงไทยส่งศรีชาติ

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ให้” ในที่นี้ เป็นกริยาที่ควรมีคำมารองรับว่าส่งเสริมให้ใคร เด่น เลิศงาม คือ หญิงสาวที่มีความงดงามอยู่แล้ว ถ้ามีคุณความดีด้วย ก็จะยิ่งส่งเสริมทำให้หญิงนั้นงามเป็นเลิศ แต่ในที่นี้ได้ละคำ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ “เสริมให้(หญิงไทย)เด่นเลิศงาม ประโยคหลังคือ ..หญิงไทยส่งศรีชาติ แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

2.2 “(?)รูปงามพิลาศ”

“(หญิงไทย)รูปงามพิลาศ”

“รูปงาม” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์ โอรสรูปงามองค์นี้ทรงเป็นที่รักของประชาชน

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า“รูปงาม”ในที่นี้ ละคำว่า“หญิงไทย”เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ “(หญิงไทย)รูปงามพิลาศ” ประโยคหน้าคือ “หญิงไทยส่งศรีชาติ..

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “รูปงาม” เป็นคำวิเศษณ์ที่ควรมีคำมารองรับว่า ใครที่มีความงดงามที่เป็นศรีของชาติไทย แต่ในที่นี้ได้ละคำ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ “หญิงไทยส่งศรีชาติ..”แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

3) ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ

3.1“<u>หญิงไทย</u>ส่งศรีชาติ” “<u>หญิงไทย</u>ใจงาม”

การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ หมายถึง โครงสร้างการโยกย้ายประโยคตามการเน้นความสำคัญ โดยปกติรูปประโยค คือ ประธาน กริยา กรรม เมื่อผู้ส่งสารต้องการเน้นอาจย้ายส่วนประกอบประโยคเหล่านี้มาข้างหน้า โดยเฉพาะหน่วยเติมเต็ม หน่วยเสริมความ กริยา วิเศษณ์ วลี บุพบทวลี การย้ายเพื่อให้เกิดสัมผัส และให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพ (กุหลาบ มัลลิกะมาส,2548) หรือการใช้รูปคำซ้อน คือ คำที่มีความหมายเหมือนกัน นำมาเรียงต่อกัน หรือซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเดิม เช่น ซ้อนกริยา+นาม กริยา+กริยา เป็นต้น และคำซ้ำโดยใช้คำเดียวกัน กล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์ เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น เป็นการสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสาร และอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อ เรียก การซ้ำคำว่า “การกล่าวซ้ำ” ได้ผล 2 ประการ คือ การเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และได้ผลในการเน้นหรือย้ำความนั้นให้ชัดเจน (ธเนศ เวศร์ภาดา,2517;สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา,2549;กุหลาบ มัลลิกะมาส,2517) ซึ่งอาจจะวางไว้ติดกัน หรือวางไว้แยกจากกันแต่ความหมายของคำที่ซ้ำนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงเพื่อต้องการให้ความหมายชัดเจนขึ้น

“หญิง” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนาม ผู้หญิงเพศแม่ 2) คำวิเศษณ์ มีความเป็นผู้หญิงสูง มีลักษณะนุ่มนวลอ่อนหวานอย่างผู้หญิง"ปกติห้าว ๆ แต่พอออกงานเธอก็ดูหญิงมาก"

“ไทย” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำนาม1.ชื่อประเทศและชนชาติหนึ่งอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนติดต่อกับประเทศลาว เขมร มาเลเซีย และพม่า ชนเชื้อชาติไทยมีอยู่หลายสาขา"ไทยดำ ไทยน้อย ไทยใหญ่"2. ความมีอิสระ ความไม่เป็นทาส

เมื่อรวม “หญิงไทย” เป็นคำประสมเกิดความหมายใหม่ (คำนาม+คำนาม) หมายถึง หญิงสาวเพศแม่ผู้ซึ่งมีเชื้อชาติไทย

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “หญิงไทย” ในที่นี้เป็นการนำคำนาม โยกมาไว้หน้าประโยคเพื่อเน้นความ คือ

หญิงสาวที่มีความงดงามอยู่แล้ว ถ้ามีคุณความดีด้วย ก็จะทำให้หญิงนั้นงามเป็นเลิศ ผู้หญิงไทยนี้เป็นขวัญใจของชาติ และมีจิตใจดีทำให้หญิงไทยงดงามเหมือนแสงเดือน ดาวที่พราวแพรว

นอกจากนี้เป็นการซ้ำคำ นั่นคือคำว่า “หญิงไทย” เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ เปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึงความงามให้เด่นชัดมากขึ้น ทั้ง1) ความงามของหญิงสาวที่ถูกโยงมาเปรียบเทียบกับคุณความดี และความงามที่เกิดจากการที่มีจิตใจที่ดีงาม 2) ความงามของหญิงสาวที่ยิ่งกว่าแสงดาวที่ส่องพราวแพรวบนท้องฟ้า

3.2 “ยิ่งเดือนดาวพราวแพรว”

“เดือน” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำนาม ดวงจันทร์ ส่วนของปี โดยปกติ 1 ปี มี 12 เดือน เดือนละ 30 วัน

“ดาว” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำนาม1.สิ่งที่เห็นเป็นดวงมีแสงสว่างในท้องฟ้าเวลามืด นอกเหนือจากดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ ยกเว้นในตำราโหราศาสตร์ จะนับดวงอาทิตย์และดวงจันทร์เป็นดาวในพวกดาวนพเคราะห์2.กลุ่มดาว"ดาวไถ ดาวจระเข้"

“พราว” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์ เลื่อม แววาว"เครื่องประดับพราวหูตาพราว" และหมายถึง มากมาย."มีลูกเล่นพราว"

“แพรว” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์ เลื่อม วาว แววววาว มีแสงวับๆ วาบๆ แพร้ว ก็ใช้.

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เดือนดาวพราวแพรว” ในที่นี้เป็นคำประสม (คำนาม+คำวิเศษณ์+คำวิเศษณ์) และโยกมาไว้กลางประโยคเพื่อให้เกิดสัมผัสในคำต่อไป หรือสัมผัสในประโยคเพื่อให้เกิดภาพที่ชัดขึ้น และเป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ

โดย“เดือนดาวพราวแพรว” เมื่อรวมความหมายเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึง ความงามของหญิงไทยงดงามเหมือนแสงเดือนดาวที่ระยิบระยับในท้องฟ้าเวลากลางคืน

4) ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน

“เดือนพราวดาวแวววาวระยับ”

ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน หมายถึง การมีลักษณะทางภาษาที่สำคัญ คือ 1) ใช้ประโยคเรียบง่าย และส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามหลักไวยากรณ์ในตำราไวยากรณ์ 2) สันธานแบบเรียบง่าย และซ้ำๆ 3) มักไม่ใช้อนุประโยคขยายความ 4) ไม่พูดเรื่องเดียวกันติดต่อกัน 5) ใช้คำคุณศัพท์และวิเศษณ์จำนวนน้อย 6) ใช้คำสรรพไม่เฉพาะเจาะจงน้อย 7) มักใช้คำพูดเพื่อเน้น (เบอร์นสไตน์,อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ,2556) นอกจากนี้ยังหมายถึงประโยคที่ไม่ต้องการส่วนขยาย ก็สามารถเข้าใจความหมายได้ชัดเจนอาจประกอบด้วย ประธาน+กริยา กริยา+กรรม หรือ วิเศษณ์+นาม วิเศษณ์+กริยา เป็นต้น หรือเรียกว่าประโยคความเดียว (เอกรรถประโยค) คือ ประโยคที่มีใจความสำคัญเพียงหนึ่ง คือ มีประธานตัวเดียว กริยาสำคัญเพียงตัวเดียวและอาจมีกรรมหรือไม่มีก็ได้ โดยมีโครงสร้าง ประธาน+กริยา+(บทกรรม) เช่น เราเดินอย่างรวดเร็ว การเดินเป็นการออกกำลังกาย เมื่อคืนนี้พายุพัดบ้านพัง ฯลฯ สรุปได้ว่าประโยคความเดียว เป็นประโยคที่มีหน่วยกริยา 1 หน่วย มีหน่วยนาม 1 หน่วยหรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ (นววรรณ พันธุเมธา,2527,น.135)

“เดือน” พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม 1.ดวงจันทร์.2. ส่วนของปี โดยปกติ 1 ปี มี 12 เดือน เดือนละ 30 วัน

“พราว” พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์1.เลื่อม แววาว"เครื่องประดับพราวหูตาพราว"2.มากมาย"มีลูกเล่นพราว"

“ดาว” พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม1.สิ่งที่เห็นเป็นดวงมีแสงสว่างในท้องฟ้าเวลามืด นอกเหนือจากดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ ยกเว้นในตำราโหราศาสตร์ จะนับดวงอาทิตย์และดวงจันทร์เป็นดาวในพวกดาวนพเคราะห์2.กลุ่มดาว"ดาวไถ ดาวจระเข้"

“แวววาว” พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำกริยา1.มีแสงกลอกกลิ้งอยู่ ข้างใน สะท้อนแสงวูบวาบ"เพชรเม็ดนี้น้ำแวววาว"2.วาวแวว ก็ว่า

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เดือนพราวดาวแวววาวระยับ”ในที่นี้เป็นการนำประธาน+กริยา ที่ไม่ต้องการกรรมมารองรับก็เข้าใจว่า เดือนพราว และดาวแวววาว ส่องแสงระยิบระยับ ในที่นี้ หมายถึง หญิงไทยเป็นขวัญใจของชาติ มีรูปร่างงดงาม เกียรติยศก้องไปทั่ว ทำให้หญิงไทยงดงามเหมือนแสงเดือน แสงดาวแพรวพราวระยับในท้องฟ้า

(8) เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

คำร้อง : ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามทำนอง

ทำนอง : ครูเอื้อ สุนทรสนาน

เนื้อเพลง : ดวงจันทร์ขวัญฟ้า ชื่นชีวาขวัญพี่

จันทร์ประจำราตรี แต่ขวัญพี่ประจำใจ

ที่เทิดทูนคือชาติ เอกราชอธิปไตย

ถนอมแนบสนิทใน คือขวัญใจพี่เอย

ตารางที่ 10 ความหมายเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

ความหมายเพลง		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	คำรณ สุนทรานนท์และคณะ,2551	ผู้วิจัย
ในเวลาค่ำคืนท้องฟ้ามีดวงจันทร์ประจำอยู่ในใจของชายก็มีหญิงอันเป็นสุดที่รักประจำอยู่เช่นกัน สิ่งที่เทิดทูนยกย่องไว้ก็คือชาติไทยที่เป็นเอกราชมีอิสระแก่ตนไม่ขึ้นกับใคร และสิ่งที่แนบสนิทอยู่ในใจของชายก็คือหญิงอันเป็นสุดที่รัก	บนท้องฟ้าที่มีดวงจันทร์ชายก็มีหญิงในดวงใจ พระจันทร์ประจำเวลากลางคืนเช่นเดียวกับน้องที่เป็นขวัญใจของพี่ สิ่งที่เทิดทูนคือเอกราชของชาติ เช่นเดียวกับความรักที่มีต่อน้อง ซึ่งเป็นขวัญใจของพี่	การบรรยายความรักผู้ชายรักผู้หญิงเปรียบเหมือนดวงใจของชาย สถิตอยู่ในจิตใจ แต่ความรักนั้นก็น้อยกว่าการเทิดทูนชาติให้มีเอกราชอยู่เหนือสิ่งอื่นใด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าใช้วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ

วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ (Consultative style) เป็นการใช้ภาษาที่ผู้ส่งสารมีความจริงจังน้อยกว่าในวัจนลีลาเป็นทางการ แต่ก็มากกว่าในวัจนลีลาเป็นกันเอง ลักษณะด้านภาษาของวัจนลีลากึ่งทางการมีโครงสร้างที่หลวมกว่าและไม่สมบูรณ์ตามกฎไวยากรณ์

จากเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า วิเคราะห์ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาแบบกึ่งทางการดังนี้

1) การใช้ภาษาพูด มีการใช้สรรพนามบุรุษที่2 และคำลงท้าย

1.1 สรรพนามบุรุษที่2

“ชื่นชีวา<u>ขวัญพี่</u>” “<u>ขวัญพี่</u>ประจำใจ”

ในโครงสร้างประโยค สรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำๆ สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้แทนตัวผู้ฟัง เช่น คุณ เธอ มึง เอ็ง เจ้า (พระยาอุปกิตศิลปสาร,2514) มึง แก โยม พระคุณเจ้า ฝ่าพระบาท ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ฯลฯ

“ขวัญ” พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม 1.ผม หรือขนที่ขึ้นเวียนเป็นก้นหอยมีทั้งเวียนซ้าย และเวียนขวา 2.ลายเส้นที่วนเป็นก้นหอยในงานจิตรกรรม ใช้แทนผมหรือขนเช่น ในรูปราชสีห์ หรือลิง เป็นต้น

“พี่” พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม1.ผู้ร่วมบิดา หรือมารดาเดียวกัน และเกิดก่อน อาจเป็นหญิง หรือชายก็ได้ ผู้ที่มีศักดิ์เสมอพี่เช่นลูกของลุง เป็นต้น2.คำที่ใช้นำหน้าชื่อคนที่มีอายุคราวพี่ หรือมีศักดิ์เสมอพี่"พี่คนนั้น"

เมื่อรวมกันเป็นคำประสม ที่เป็นคำใหม่ “ขวัญพี่” หมายถึง หญิงอันเป็นสุดที่รักที่อยู่ในใจ

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ขวัญพี่” ในที่นี้หมายถึง คำประสม (คำนาม+คำนาม) และยังทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทนหญิงสาวที่เป็นดวงใจ หลายคน (พหูพจน์) โดยในเวลาค่ำคืนท้องฟ้ามีดวงจันทร์ประจำอยู่ในใจของชายก็มีหญิงอันเป็นสุดที่รักประจำอยู่เช่นกัน สิ่งที่เทิดทูนยกย่องไว้ก็คือชาติไทยที่เป็นเอกราช มีอิสระแก่ตนไม่ขึ้นกับใคร และสิ่งที่แนบสนิทอยู่ในใจของชายก็คือหญิงอันเป็นสุดที่รัก

“ขวัญใจพี่เอย”

ในโครงสร้างประโยค สรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำๆ สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้แทนตัวผู้ฟัง เช่น คุณ เธอ มึง เอ็ง เจ้า (พระยาอุปกิตศิลปสาร,2514) มึง แก โยม พระคุณเจ้า ฝ่าพระบาท ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ฯลฯ

“ขวัญใจ”ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน หมายถึง 1) คำนาม ผู้เป็นยอดกำลังใจ หญิงผู้เป็นยอดดวงใจ หญิงสุดที่รัก2) คำวิเศษณ์ เป็นที่รัก เป็นที่นิยมรักใคร่"ดาราขวัญใจมหาชน"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ขวัญใจ” ในที่นี้หมายถึง คำนาม และยังทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทน ความงามกับหญิงสาว ซึ่งหมายถึง หญิงไทยเปรียบเหมือนดวงใจขวัญใจของชาย สถิตอยู่ในจิตใจ แต่ความรักนั้นก็น้อยกว่าการเทิดทูนชาติให้มีเอกราชอยู่เหนือสิ่งอื่นใด

1.2 คำลงท้าย

“ขวัญใจชาติเอย”

ในโครงสร้างประโยค คำลงท้าย หมายถึง คำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ไม่มีความสัมพันธ์กับส่วนใดๆ ในประโยค อีกทั้งไม่มีความหมายที่ชัดเจนในตัวเอง ในภาษาไทยมีคำลงท้าย 2 ประเภท คือ คำลงท้ายที่ใช้แสดงความสุภาพ และคำลงท้ายที่ใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ (นิตยา กาญจนะวรรณ,2556)

“เอย”ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกล่าวประกอบหลังคำจำแนกรายละเอียด เช่น ค่าใช้จ่ายต่างๆ มีค่าน้ำเอย ค่าไฟเอย 2) คำกล่าวประกอบหลังชื่อเป็นเชิงปรารภเป็นต้น หรือลงท้ายคำกลอน เช่น แม่เอย แกอย่ามาห้ามข้า ตัวของลูกยาก็ไม่ฟัง (มโนห์รา) เจ้ามัทรีเจ้ามาไยเวลาปานฉะนี้ พระน้องเอ่ยผิดเวลากาล (ร่ายยาว กุมาร) ทิ้งทุ่งให้มืดมัวทั่วมณฑล และทิ้งตนตัวเปลี่ยวอยู่เดียวเอย (บทดอกสร้อย)

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เอย” ในที่นี้หมายถึง คำลงท้ายเพลงในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ได้แก่ “..ขวัญใจชาติเอย” เป็นคำลงท้ายเพลง หรือใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ของเพลงที่จบเพลง

2) ใช้การละคำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

การละคำ หมายถึง การละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,กรุงเทพธุรกิจ;15 พฤศจิกายน,2547) คือการไม่กล่าวถึงบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ การกระทำ หรือสภาพที่ได้กล่าวไปแล้ว เพราะไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ เพื่อให้การร้อยเรียงประโยคสละสลวยมากขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เพราะประโยคหน้าและประโยคหลังกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน เช่น “นารีไม่สบาย วันนี้คงไม่มาโรงเรียน”(ละคำว่า นารี) (บุญกว้าง ศรีสุทโธ,2560) การละคำหรือวลีจะกระทำได้เมื่อประโยคหน้าและประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงบุคคล เหตุการณ์ การกระทำหรือสภาพเดียวกันหรือกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้

2.1“(?)จันทร์ประจำราตรี”

“(ดวง)จันทร์ประจำราตรี”

“จันทร์” พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม1.ดวงเดือน ชื่อเทวดาองค์หนึ่งในนิยาย เรียกว่า พระจันทร์ ชื่อดาวพระเคราะห์ที่ 2 ตามตำราโหราศาสตร์ 2.ชื่อวันที่ 2 ของสัปดาห์

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า“จันทร์” ในที่นี้ ละคำว่า “ดวง” เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ “(ดวง)จันทร์ประจำราตรี” ประโยคหน้าคือ ดวงจันทร์ขวัญฟ้า

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “จันทร์” ในที่นี้หมายถึง คำนามที่ควรมีคำมารองรับให้คำสมบูรณ์ขึ้นว่า ดวงจันทร์นั้นคู่กับฟ้า และเป็นดวงจันทร์ที่อยู่ปรากฏในเวลาค่ำคืนเสมอ แต่ในที่นี้ได้ละคำ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้คือ ดวงจันทร์ขวัญฟ้า.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.2“(?)เอกราชอธิปไตย”

“(เทิดทูน)เอกราชอธิปไตย”

“เอกราช” พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์ เป็นอิสระไม่ขึ้นแก่ใคร

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เอกราช” ในที่นี้ ละคำว่า “เทิดทูน” เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ “(เทิดทูน)เอกราชอธิปไตย ประโยคหน้าคือ ที่เทิดทูนคือชาติ..

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “เอกราช” ในที่นี้หมายถึง คำวิเศษณ์ที่ควรมีคำมารองรับว่า นอกจากสิ่งที่ชายเทิดทูนคือชาติแล้วยังเทิดทูนอะไร แต่ในที่นี้ได้ละคำ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ ที่เทิดทูนคือชาติ.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

3) ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ

การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ หมายถึง โครงสร้างการโยกย้ายประโยคตามการเน้นความสำคัญ โดยปกติรูปประโยค คือ ประธาน กริยา กรรม เมื่อผู้ส่งสารต้องการเน้น อาจย้ายส่วนประกอบประโยคเหล่านี้มาข้างหน้า โดยเฉพาะหน่วยเติมเต็ม หน่วยเสริมความ กริยา วิเศษณ์วลี บุพบทวลี การย้ายเพื่อให้เกิดสัมผัส และให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพ (กุหลาบ มัลลิกะมาส,2548) หรือการใช้รูปคำซ้อน คือ คำที่มีความหมายเหมือนกัน นำมาเรียงต่อกัน หรือซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเดิม เช่น ซ้อนกริยา+นาม กริยา+กริยา เป็นต้น และคำซ้ำ โดยใช้คำเดียวกัน กล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์ เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น เป็นการสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสาร และอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อ เรียก การซ้ำคำว่า “การกล่าวซ้ำ” ได้ผล 2 ประการ คือ การเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และได้ผลในการเน้นหรือย้ำความนั้นให้ชัดเจน (ธเนศ เวศร์ภาดา,2517;สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา,2549;กุหลาบ มัลลิกะมาส,2517) ซึ่งอาจจะวางไว้ติดกัน หรือวางไว้แยกจากกันแต่ความหมายของคำที่ซ้ำนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงเพื่อต้องการให้ความหมายชัดเจนขึ้น

3.1 “ชื่นชีวาขวัญพี่.. แต่ขวัญพี่ประจำใจ”

“ขวัญ” พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม 1.ผม หรือขนที่ขึ้นเวียนเป็นก้นหอยมีทั้งเวียนซ้าย และเวียนขวา 2.ลายเส้นที่วนเป็นก้นหอยในงานจิตรกรรม ใช้แทนผมหรือขนเช่น ในรูปราชสีห์ หรือลิง เป็นต้น

“พี่” พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม1.ผู้ร่วมบิดา หรือมารดาเดียวกัน และเกิดก่อน อาจเป็นหญิง หรือชายก็ได้ ผู้ที่มีศักดิ์เสมอพี่เช่นลูกของลุง เป็นต้น2.คำที่ใช้นำหน้าชื่อคนที่มีอายุคราวพี่ หรือมีศักดิ์เสมอพี่"พี่คนนั้น"

เมื่อรวมกันเป็นคำประสม (คำนาม+คำนาม) ที่เป็นคำใหม่ “ขวัญพี่” หมายถึง หญิงอันเป็นสุดที่รักที่อยู่ในใจ

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ขวัญพี่” ในที่นี้เป็นการนำคำโยกมาไว้ท้ายประโยคเพื่อเน้นความ และอยู่กลางประโยคคือ การย้ายเพื่อให้เกิดสัมผัสของคำท้ายประโยค คือ คำว่า “ประจำใจ+อธิปไตย” โดยความหมาย ของ “ชื่นชีวาขวัญพี่.. แต่ขวัญพี่ประจำใจ” สื่อให้เห็นถึงหญิงสาวอันเป็นขวัญใจของชายหนุ่ม ความรักของชายหนุ่มเปรียบกับท้องฟ้าที่มีดวงจันทร์ประจำท้องฟ้า ชายหนุ่มก็มีหญิงสาวอยู่ประจำในหัวใจเช่นกัน นอกจากนี้เป็นการซ้ำคำ นั่นคือคำว่า “ขวัญพี่” เปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึง ชายหนุ่มที่มีหญิงสาวอยู่ประจำในหัวใจ โดยเปรียบเทียบ1) ดวงจันทร์อยู่คู่ท้องฟ้า และราตรีที่ค่ำคืน และ2) หญิงสาวซึ่งเป็นขวัญใจของพี่นั้นอยู่ประจำในหัวใจพี่ เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และเปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึงความรักของชายหนุ่มให้เด่นชัดมากขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.2 “ถนอมแนบสนิทใน”

“ถนอม” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำกริยา 1.คอยดูแลระมัดระวังอย่างดี"ถนอมจิตใจ" 2.ใช้อย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้เสีย หรือหมดเร็ว เก็บไว้อย่างดี "ถนอมข้าวของ"เป็นต้น

“แนบ” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำกริยา 1.แอบชิดแอบเคียง 2.ติดไปด้วย"แนบภาพประกอบมาพร้อมต้นฉบับ"

“สนิท”พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์ 1.ใกล้ชิดคุ้นเคย"ญาติสนิท เพื่อนสนิท" 2.แนบชิด ชิดกันดี เรียบร้อย"วางโต๊ะเข้ามุมได้สนิท"เป็นต้น

“ใน” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง คำบุพบท ตรงกันข้ามกับนอก ไม่ใช่นอก"ในห้อง ในประเทศ" 2.แห่ง ของ"พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว"

โดย“ถนอมแนบสนิทใน”จะไม่ปรากฏใช้ร่วมกัน คือ ถนอมกับแนบ และสนิทกับใน แต่เมื่อรวมความหมาย เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงสิ่งที่แนบสนิทอยู่ในใจของชายก็คือหญิงอันเป็นสุดที่รัก

นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงการซ้ำคำ และคำซ้ำซึ่งอาจจะวางไว้ติดกัน หรือวางไว้แยกจากกันแต่ความหมายของคำที่ซ้ำนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงและเน้นให้เห็นถึงการเน้นคำนั้น เพื่อต้องการให้ความหมายชัดเจนขึ้น นั่นคือคำว่า “ขวัญพี่” ซึ่งวางแยกไว้คนละประโยค เป็นตัวอย่างของการซ้ำคำที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะเน้นย้ำให้เห็นถึงในใจของชายก็มีหญิงอันเป็นสุดที่รักและสิ่งที่แนบสนิทอยู่ในใจของชายก็คือหญิงอันเป็นสุดที่รัก ซึ่งเป็นขวัญใจของพี่ โดยโยงท้องฟ้ามีดวงจันทร์มาเปรียบเทียบเช่นเดียวกับน้องที่เป็นขวัญใจของพี่ให้เด่นชัดมากขึ้น เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และเปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึงความรัก ความในใจของขายหนุ่มที่มีต่อหญิงสาวให้เด่นชัดมากขึ้น

4) ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน

“ดวงจันทร์ขวัญฟ้า ชื่นชีวาขวัญพี่”

ในโครงสร้างการใช้ประโยคไม่ซับซ้อน หมายถึง การมีลักษณะทางภาษาที่สำคัญ คือ 1) ใช้ประโยคเรียบง่าย และส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามหลักไวยากรณ์ในตำราไวยากรณ์ 2) สันธานแบบเรียบง่ายและซ้ำๆ 3) มักไม่ใช้อนุประโยคขยายความ 4) ไม่พูดเรื่องเดียวกันติดต่อกัน 5) ใช้คำคุณศัพท์และวิเศษณ์จำนวนน้อย 6) ใช้คำศัพท์ไม่เฉพาะเจาะจงน้อย 7) มักใช้คำพูดเพื่อเน้น (เบอร์นสไตน์,อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2556) นอกจากนี้ยังหมายถึงประโยคที่ไม่ต้องการส่วนขยาย ก็สามารถเข้าใจความหมายได้ชัดเจนอาจประกอบด้วย ประธาน+กริยา กริยา+กรรม หรือ วิเศษณ์+นาม วิเศษณ์+กริยา เป็นต้น หรือเรียกว่าประโยคความเดียว (เอกรรถประโยค) คือ ประโยคที่มีใจความสำคัญเพียงหนึ่ง คือ มีประธานตัวเดียว กริยาสำคัญเพียงตัวเดียวและอาจมีกรรมหรือไม่มีก็ได้ โดยมีโครงสร้าง ประธาน+กริยา+(บทกรรม) เช่น เราเดินอย่างรวดเร็ว การเดินเป็นการออกกำลังกาย เมื่อคืนนี้พายุพัดบ้านพัง ฯลฯ สรุปได้ว่าประโยคความเดียว

เป็นประโยคที่มีหน่วยกริยา 1 หน่วย มีหน่วยนาม 1 หน่วยหรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไมก็ได (นววรรณ พันธุเมธา,2527,น.135)

“ดวงจันทร์” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนามเทหวัตถุที่เป็นบริวารดวงเดียวของโลก มีความสว่างรองจากดวงอาทิตย์ เส้นผ่านศูนย์กลาง 3,476 กิโลเมตร โคจรรอบโลก 1 รอบใช้เวลา 29.5 วัน แรงโน้มถ่วงระหว่างโลกและดวงจันทร์ ก่อให้เกิดปรากฏการณ์น้ำขึ้นน้ำลง.

“ขวัญ” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม 1. ผม หรือขนที่ขึ้นเวียนเป็นก้นหอยมีทั้งเวียนซ้าย และเวียนขวา2.ลายเส้นที่วนเป็นก้นหอยในงานจิตรกรรมใช้แทนผม หรือขนเช่น ในรูปราชสีห์ หรือลิง เป็นต้น.

“ฟ้า” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนาม1. ส่วนเบื้องบนที่มองเห็นปกคลุมแผ่นดิน อยู่"เมฆเต็มฟ้า"2.อากาศ"ฟ้ามืดครึ้ม ฟ้าแจ่มใส" 2) คำวิเศษณ์ สีน้ำเงินอ่อนอย่างสีของท้องฟ้าในวันที่อากาศแจ่มใส เรียกว่า สีฟ้า

เมื่อรวมกันเป็นคำประสม (คำนาม+คำนาม) ที่เป็นคำใหม่ “ขวัญฟ้า” หมายถึง มิ่งขวัญของสวรรค์

“ชื่น” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำกริยา แจ่มใส "หน้าชื่น" 2) คำวิเศษณ์ เบิกบาน ยินดี ชื่นใจ แช่มชื่น" 3) คำนาม มดอ้ายชื่น

“ชีวา” ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม (กลอน) ชีวิต

เมื่อรวมกันเป็นคำประสมประสม(คำกริยา+คำนาม)ที่เป็นคำใหม่ “ชื่นชีวา”หมายถึง การมีชีวิตที่สดชื่น แจ่มใส

“ขวัญ” พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม 1.ผม หรือขนที่ขึ้นเวียนเป็นก้นหอยมีทั้งเวียนซ้าย และเวียนขวา 2.ลายเส้นที่วนเป็นก้นหอยในงานจิตรกรรม ใช้แทนผม หรือขนเช่น ในรูปราชสีห์ หรือลิง เป็นต้น

“พี่” พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม1.ผู้ร่วมบิดา หรือมารดาเดียวกัน และเกิดก่อน อาจเป็นหญิง หรือชายก็ได้ ผู้ที่มีศักดิ์เสมอพี่เช่นลูกของลุง เป็นต้น2.คำที่ใช้นำหน้าชื่อคนที่มีอายุคราวพี่ หรือมีศักดิ์เสมอพี่"พี่คนนั้น"

เมื่อรวมกันเป็นคำประสม (คำนาม+คำนาม) ที่เป็นคำใหม่ “ขวัญพี่” หมายถึง หญิงอันเป็นสุดที่รักที่อยู่ในใจ และยังทำหน้าที่เป็นคำสรรพนาม หมายถึงหญิงสาวที่เป็นขวัญใจ อยู่ในดวงใจของชาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ดวงจันทร์ขวัญฟ้า ชื่นชีวาขวัญพี่” ในที่นี้เป็นการนำคำนาม+คำนาม ที่ไม่ต้องการกรรมมารองรับก็เข้าใจว่า ดวงจันทร์เป็นคู่ขวัญของท้องฟ้า หญิงสาวคือขวัญใจของพี่

(9) เพลงยอดชายใจหาญ

คำร้อง : ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามทำนอง

ทำนอง : ครูเอื้อ สุนทรสนาน

เนื้อเพลง : โอ้ยอดชายใจหาญ ขอสมานไมตรี
น้องขอร่วมชีวี กอร์ปกรณีกิจชาติ
แม้สุดยากลำเค็ญ ไม่ขอเว้นเดินตาม
น้องจักสู้พยายาม ทำเต็มความสามารถ

ตารางที่ 11 ความหมายเพลงยอดชายใจหาญ

ความหมายเพลง		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	คำรณ สุนทรานนท์และคณะ,2551	ผู้วิจัย
ขอผูกมิตรไมตรีกับชายผู้กล้าหาญ และจะขอมีส่วนในการทำประโยชน์ทำหน้าที่ของชาวไทย แม้จะลำบากยากแค้น ก็จะขอช่วยเหลือจนเต็มความสามารถ	ชายผู้กล้าหาญ ขอสมานมิตรและร่วมชีวิตเพื่อประกอบกิจเพื่อชาติ แม้จะยากเข็ญเพียงใด น้องก็จะสู้เต็มความสามารถ	หญิงสาวบรรยายถึงความรักที่มีต่อชายว่าจะขอรักและร่วมชีวิตต่อชายอันเป็นที่รัก โดยจะขอร่วมช่วยเหลือกิจการงานของชาติ แม้จะยากลำบากก็จะสู้พยายามทำอย่างเต็มความสามารถ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เพลงยอดชายใจหาญใช้วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ

วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ (Consultative style) เป็นการใช้ภาษาที่ผู้ส่งสารมีความจริงจังน้อยกว่าในวัจนลีลาเป็นทางการ แต่ก็มากกว่าในวัจนลีลาเป็นกันเอง ลักษณะด้านภาษาของวัจนลีลาหารือมีโครงสร้างที่หลวมกว่าและไม่สมบูรณ์ตามกฎไวยากรณ์

จากเพลงยอดชายใจหาญ วิเคราะห์ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาแบบกึ่งทางการ ดังนี้

1) การใช้ภาษาพูด มีการใช้สรรพนามบุรุษที่1และบุรุษที่2

1.1 สรรพนามบุรุษที่1

“น้องขอร่วมชีวี” “น้องจักสู้พยายาม”

ในโครงสร้างประโยค สรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำๆ สรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษสรรพนามที่1 ใช้แทนตัวผู้พูด เช่น ผม ฉัน (พระยาอุปกิตศิลปสาร,2514) ดิฉัน อิฉัน ผม กระผม กู ข้า ข้าพเจ้า เรา อาตมา เกล้ากระผม เกล้ากระหม่อม ฯลฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“น้อง”พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม 1.ผู้เกิดร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกันและเกิดทีหลัง ลูกของอาหรือน้า เรียกคนที่มีอายุน้อยกว่า หรืออายุคราวน้อง"น้องเปิ้ลน้องอร"2.ออกทีหลัง มาทีหลัง "มะพร้าวทะลายน้อง"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “น้อง” ในที่นี้หมายถึง คำนาม และยังทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่1ใช้แทนชื่อคนหลายคน (พหูพจน์) โดยหมายถึงหญิงสาวกล่าวถึงชายผู้กล้าหาญ จะขอสมานมิตรและร่วมชีวิตเพื่อประกอบกิจเพื่อชาติ แม้จะยากเข็ญเพียงใด น้องก็จะสู้เต็มความสามารถ

1.2 สรรพนามบุรุษที่2

“โอ้ยอดชายใจหาญ”

ในโครงสร้างประโยค สรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำๆ สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้แทนตัวผู้ฟัง เช่น คุณ เธอ มึง เอ็ง เจ้า (พระยาอุปกิตศิลปสาร,2514) มึง แก โยม พระคุณเจ้า ฝ่าพระบาท ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ฯลฯ

“ยอดชาย”พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำพ้องความหมาย หมายถึง ปลาย เลิศ สุด

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ยอดชาย” ในที่นี้หมายถึงคำพ้องความหมายและยังทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทนชายผู้กล้าหาญ ที่หญิงสาวจะขอสมานมิตรและร่วมชีวิตเพื่อมีส่วนในการทำประโยชน์ทำหน้าที่ของชาวไทย แม้จะลำบากยากแค้น ก็จะขอช่วยเหลือจนเต็มความสามารถ

2) ใช้การละคำ

2.1“(?)ขอสมานไมตรี”

“(น้อง)ขอสมานไมตรี”

ในโครงสร้างประโยคการละคำ หมายถึง การละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,กรุงเทพธุรกิจ,15 พฤศจิกายน2547) คือการไม่กล่าวถึงบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ การกระทำ หรือสภาพที่ได้กล่าวไปแล้ว เพราะไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ เพื่อให้การร้อยเรียงประโยคสละสลวยมากขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เพราะประโยคหน้าและประโยคหลังกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน เช่น “นารีไม่สบาย วันนี้คงไม่มาโรงเรียน”(ละคำว่า นารี) (บุญกว้าง ศรีสุทโธ ,2560) การละคำหรือวลีจะกระทำได้เมื่อประโยคหน้าและประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงบุคคล เหตุการณ์ การกระทำหรือสภาพเดียวกันหรือกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้

“ขอ”พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนาม 1.ไม้ หรือเหล็กงอสำหรับชัก เกี่ยว แขวน หรือสับ ตะขอ หรือตาขอ ก็ใช้2.ชื่อว่านชนิดหนึ่งต้นคล้ายขมิ้น 2) คำกริยา พูดเพื่อให้เขายกสิ่งที่ต้องการให้ วิงวอน ร้องเอา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า“ขอ”ในที่นี้ ละคำว่า“น้อง”เป็นการละคำที่ประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกันจึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ“(น้อง)ขอสมานไมตรี”ประโยคหลังที่ตามมา คือ ..น้องขอร่วมชีวี

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า“ขอ” ในที่นี้หมายถึง คำกริยาที่ควรมีคำมารองรับว่า ใครที่ขอสมานไมตรี แต่ในที่นี้ได้ละคำ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหลังได้กล่าวไว้ คือ ..น้องขอร่วมชีวี แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

2.2“(?)ไม่ขอเว้นเดินตาม”

“(น้อง)ไม่ขอเว้นเดินตาม”

“ไม่”พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์1.มิ ใช้วางหน้าคำที่ต้องการให้มีความหมายเชิงปฏิเสธ"ไม่กิน ไม่เชื่อ"2. ถ้าอยู่ท้ายคำ ต้องมีคำ หา อยู่หน้า หาดีไม่ หารู้ไม่"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ไม่” ในที่นี้ ละคำว่า “น้อง” เป็นการละคำที่ประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกันจึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ“(น้อง)ไม่ขอเว้นเดินตาม”ประโยคหลังที่ตามมา คือ ..น้องจักสู้พยายาม

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “ไม่” ในที่นี้หมายถึง คำวิเศษณ์ที่ควรมีคำมารองรับว่า ใครที่จะเดินตามชายผู้กล้าหาญ เพื่อขอสมานไมตรีและร่วมชีวิตเพื่อประกอบกิจเพื่อชาติ แม้จะยากเข็ญเพียงใดก็จะสู้เต็มความสามารถ แต่ในที่นี้ได้ละคำ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหลังได้กล่าวไว้ คือ ..น้องจักสู้พยายาม แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

3) ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ

3.1“<u>น้อง</u>ขอร่วมชีวี” “<u>น้อง</u>จักสู้พยายาม”

การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ หมายถึง โครงสร้างการโยกย้ายประโยคตามการเน้นความสำคัญ โดยปกติรูปประโยค คือ ประธาน กริยา กรรม เมื่อผู้ส่งสารต้องการเน้นอาจย้ายส่วนประกอบประโยคเหล่านี้มาข้างหน้า โดยเฉพาะหน่วยเติมเต็ม หน่วยเสริมความ กริยา วิเศษณ์ วลี บุพบทวลี การย้ายเพื่อให้เกิดสัมผัส และให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพ (กุหลาบ มัลลิกะมาส,2548) หรือการใช้รูปคำซ้อน คือ คำที่มีความหมายเหมือนกัน นำมาเรียงต่อกัน หรือซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเดิม เช่น ซ้อนกริยา+นาม กริยา+กริยา เป็นต้น และคำซ้ำ โดยใช้คำเดียวกัน กล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์ เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น เป็นการสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสาร และอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อ เรียก การซ้ำคำว่า “การกล่าวซ้ำ” ได้ผล 2 ประการ คือ การเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และได้ผลในการเน้นหรือย้ำความนั้นให้ชัดเจน (ธเนศ เวศร์ภาดา,2517;สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา,2549;กุหลาบ มัลลิกะมาส,2517) ซึ่งอาจจะวางไว้ติดกัน หรือวางไว้แยกจากกันแต่ความหมายของคำที่ซ้ำนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงเพื่อต้องการให้ความหมายชัดเจนขึ้น

“น้อง” ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำนาม1.ผู้เกิดร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกันและเกิดทีหลัง ลูกของอาหรือน้า เรียกคนที่มีอายุน้อยกว่า หรืออายุคราวน้อง"น้องเปิ้ล น้องอร"2.ออกทีหลัง มาทีหลัง "มะพร้าวทะลายน้อง"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “น้อง” ในที่นี้เป็นการนำคำนามโยกมาไว้หน้าประโยคเพื่อเน้นความรักของหญิงสาวที่มีต่อชายผู้กล้าหาญ และจะขอมีส่วนในการทำประโยชน์ทำหน้าที่ของชาวไทย แม้จะลำบากยากแค้น ก็จะขอช่วยเหลือจนเต็มความสามารถ นอกจากนี้เป็นการซ้ำคำ นั่นคือคำว่า “น้อง” เปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึง หญิงสาวให้เด่นชัดมากขึ้น เน้นย้ำ ถึงคำว่า น้อง ซึ่งหมายถึงหญิงสาว ผู้ที่เทิดทูนชายผู้กล้าหาญ เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และเปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึงความรักของหญิงสาวที่บูชาชายผู้กล้าหาญให้เด่นชัดมากขึ้น

3.2“<u>โอ้ยอดชายใจหาญ</u>”

“ใจ” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำนาม 1.สิ่งที่ทำหน้าที่รู้ รู้สึก นึก และคิด เช่น "ใจคิดไปเอง" 2.หัวใจ เช่น "ใจหวิว ๆ ใจสั่น" เป็นต้น

“หาญ” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์ 1.เก่ง กล้า องอาจ เช่น "ทหารหาญ ทวยหาญ" 2.บังอาจ เช่น "หาญสู้"

โดยเมื่อรวมความหมาย “โอ้ยอดชายใจหาญ” เป็นคำซ้อนเน้นย้ำให้เห็นถึงชายผู้ที่มีจิตใจที่กล้าหาญมากขึ้นเมื่อนำคำสองคำมาต่อกัน

3.3“<u>แม้สุดยากลำเค็ญ</u>”

“ยาก” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง 1) คำนาม ความลำบาก เช่น "ตกทุกข์ได้ยาก" เป็น 2)คำกริยา หมายถึง 1.ลำบาก"พูดยาก" 2.ไม่สะดวก "ไปมายาก" เป็นต้น

“ลำเค็ญ” พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) หมายถึง คำวิเศษณ์ ลำบากยากแค้น เช่น เขามีชีวิตลำเค็ญ

โดยเมื่อรวมความหมาย “<u>แม้สุดยากลำเค็ญ ไม่ขอเว้นเดินตาม</u>” เป็นคำซ้อนเน้นย้ำให้เห็นถึงหญิงไทยผู้ผูกสมัครรักชายที่กล้าหาญ จะขอมีส่วนในการทำประโยชน์ทำหน้าที่ของชาวไทย แม้จะลำบากยากแค้นก็จะขอช่วยเหลือเคียงคู่ชายจนเต็มความสามารถ

(10) เพลงบูชานักรบ

คำร้อง : ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามทำนอง

ทำนอง : ครูเอื้อ สุนทรสนาน

เนื้อเพลง : น้องรักรักบูชาพี่ ที่มั่นคงที่มั่นคงกล้าหาญ

เป็นนักสู้เชี่ยวชาญ สมศักดิ์ชาตินักรบ

น้องรักรักบูชาพี่ มานะที่มานะอดทน

หนักแสนหนักพี่ผจญ เกียรติพี่ขจรจบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

น้องรักรักบูชาพี่ ที่ขยันที่ขยันกิจการ
บากบั่นสร้างหลักฐาน ทำทุกด้านทำทุกด้านครันครบ
น้องรักรักบูชาพี่ ที่รักชาติที่รักชาติยิ่งชีวิต
เลือดเนื้อพี่พลีอุทิศ ชาติยงอยู่ยงอยู่คู่พิภพ

ตารางที่ 12 ความหมายเพลงบูชานักรบ

ความหมายเพลง		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	คำรณ สุนทรานนท์และคณะ,2551	ผู้วิจัย
น้องรักและบูชาพี่ เพราะมีความกล้าหาญ เป็นนักสู้ที่เก่งกล้าสามารถสมกับเป็นชายชาตินักรบที่มีความมานะอดทน แม้ว่าจะยากเย็นแสนเข็ญพี่ก็ต่อสู้จนชื่อเสียงเลื่องลือไปทั่ว นอกจากนี้ยังขยันขันแข็งในงานทุกอย่าง อุตส่าห์สร้างหลักฐานให้มั่นคงและพี่ยังมีความรักในชาติบ้านเมืองยิ่งกว่าชีวิต ยอมสละได้แม้ชีวิตและเลือดเนื้อเพื่อให้ชาติไทยคงอยู่คู่โลกต่อไป	น้องรักพี่ เพราะพี่มีความกล้าหาญเป็นนักสู้นักรบ น้องรักพี่ เพราะพี่อดทน แม้งานหนักก็พร้อมที่จะผจญ น้องรักพี่ เพราะพี่ขยันบากบั่นทำงานทุกทาง น้องรักบูชาพี่ เพราะพี่รักชาติ ที่ยอมอุทิศเพื่อชาติ	หญิงไทยที่รักชายอันเป็นที่รักและบูชายิ่ง เพราะชายมีความกล้าหาญ มีความมานะอดทน มีความขยันพากเพียร และมีความรักชาติยิ่งชีวิต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เพลงบูชานักรบใช้วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ

วัจนลีลาแบบกึ่งทางการ (Consultative style) เป็นการใช้ภาษาที่ผู้ส่งสารมีความจริงจังน้อยกว่าในวัจนลีลาเป็นทางการ แต่ก็มากกว่าในวัจนลีลาเป็นกันเอง ลักษณะด้านภาษาของวัจนลีลากึ่งทางการมีโครงสร้างที่หลวมกว่าและไม่สมบูรณ์ตามกฎไวยากรณ์

จากเพลงบูชานักรบ วิเคราะห์ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลาแบบกึ่งทางการ ดังนี้

1) การใช้ภาษาพูด มีการใช้สรรพนามบุรุษที่1และบุรุษที่2

1.1 สรรพนามบุรุษที่1

“น้องรักรักบูชาพี่”

ในโครงสร้างประโยค สรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำๆ สรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษสรรพนามที่1 ใช้แทนตัวผู้พูด เช่น ผม ฉัน (พระยาอุปกิตศิลปสาร,2514) ดิฉัน อิฉัน ผม กระผม กู ข้า ข้าพเจ้า เรา อาตมา เกล้ากระผม เกล้ากระหม่อม ฯลฯ

“น้อง”พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม 1.ผู้เกิดร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกันและเกิดทีหลัง ลูกของอาหรือน้า เรียกคนที่มีอายุน้อยกว่า หรืออายุคราวน้อง"น้องเปิ้ลน้องอร"2.ออกทีหลัง มาทีหลัง "มะพร้าวทะลายน้อง"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “น้อง” ในที่นี้หมายถึงคำนาม และยังทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่1ใช้แทนหญิงสาวหลายคน (พหูพจน์) โดยหมายถึง น้องที่รักและบูชาพี่ เพราะพี่มีความกล้าหาญเป็นนักสู้ นักรบ น้องรักพี่ เพราะพี่อดทน แม้งานหนักก็พร้อมที่จะผจญ น้องรักพี่ เพราะพี่ขยันบากบั่นทำงานทุกทาง น้องรักบูชาพี่ เพราะพี่รักชาติ ที่ยอมอุทิศเพื่อชาติ

1.2 สรรพนามบุรุษที่2

“น้องรักรักบูชาพี่” “เกียรติพี่ขจรจบ”

ในโครงสร้างประโยค สรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำๆ สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้แทนตัวผู้ฟัง เช่น คุณ เธอ มึง เอ็ง เจ้า (พระยาอุปกิตศิลปสาร,2514) มึง แก โยม พระคุณเจ้า ฝ่าพระบาท ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ฯลฯ

“พี่”พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) หมายถึง คำนาม1.ผู้ร่วมบิดา หรือมารดาเดียวกัน และเกิดก่อน อาจเป็นหญิง หรือชายก็ได้ ผู้ที่มีศักดิ์เสมอพี่เช่นลูกของลุง เป็นต้น2.คำที่ใช้นำหน้าชื่อคนที่มีอายุคราวพี่ หรือมีศักดิ์เสมอพี่"พี่คนนั้น"

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า “พี่” ในที่นี้หมายถึง คำนาม และยังทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทนชายผู้กล้าหาญ ที่หญิงสาวเป็นน้องที่รักพี่ เพราะพี่มีความกล้าหาญเป็นนักสู้ นักรบ น้องรักพี่ เพราะพี่อดทน แม้งานหนักก็พร้อมที่จะเผชิญ น้องรักพี่เพราะพี่ขยันบากบั่นทำงานทุกทาง น้องรักบูชาพี่เพราะพี่รักชาติ และยอมอุทิศเพื่อชาติ

2) ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ

“....น้องรักรักบูชาพี่ ที่มั่นคงที่มั่นคงกล้าหาญ
เป็นนักสู้เชี่ยวชาญ สมศักดิ์ชาตินักรบ
น้องรักรักบูชาพี่ ที่มานะที่มานะอดทน
หนักแสนหนักพี่ผจญ เกียรติพี่ขจรจบ
น้องรักรักบูชาพี่ ที่ขยันที่ขยันกิจการ
บากบั่นสร้างหลักฐาน ทำทุกด้านทำทุกด้านครันครบ
น้องรักรักบูชาพี่ ที่รักชาติที่รักชาติยิ่งชีวิต
เลือดเนื้อพี่พลีอุทิศ ชาติยงอยู่ยงอยู่คู่พิภพ...”

การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ หมายถึงโครงสร้างการโยกย้ายประโยคตามการเน้นความสำคัญ โดยปกติรูปประโยค คือ ประธาน กริยา กรรม เมื่อผู้ส่งสารต้องการเน้น อาจย้ายส่วนประกอบประโยคเหล่านี้มาข้างหน้า โดยเฉพาะหน่วยเติมเต็ม หน่วยเสริมความ กริยา วิเศษณ์วลี บุพบทวลี การย้ายเพื่อให้เกิดสัมผัส และให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพ (กุหลาบ มัลลิกะมาส,2548) หรือการใช้รูปคำซ้อน คือ คำที่มีความหมายเหมือนกัน นำมาเรียงต่อกัน หรือซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเดิม เช่น ซ้อนกริยา+นาม กริยา+กริยา เป็นต้น และคำซ้ำ โดยใช้คำ

เดียวกัน กล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์ เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น เป็นการสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสาร และอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อ เรียก การซ้ำคำว่า “การกล่าวซ้ำ” ได้ผล 2 ประการ คือ การเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และได้ผลในการเน้นหรือย้ำความนั้นให้ชัดเจน (ธเนศ เวศร์ภาดา,2517;สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา,2549;กุหลาบ มัลลิกะมาส,2517) ซึ่งอาจจะวางไว้ติดกัน หรือวางไว้แยกจากกันแต่ความหมายของคำที่ซ้ำนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงเพื่อต้องการให้ความหมายชัดเจนขึ้น

เพลงบูชานักรบเป็นการแสดงให้เห็นถึงการซ้ำคำ ซ้ำประโยค นั่นคือคำว่า “น้องรักรักบูชาพี่” “ที่มั่นคงที่มั่นคง”“ที่มานะที่มานะ”“ที่ขยันที่ขยัน” “ทำทุกด้านทำทุกด้าน”“ที่รักชาติที่รักชาติ”“ยงอยู่ยงอยู่” ซึ่งเป็นตัวอย่างของการซ้ำคำ ซ้ำประโยคที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะเน้นย้ำ โดยเป็นคำซ้ำที่วางไว้ติดกัน เพื่อให้เห็นถึงความหมายคือ หญิงสาวรักชายที่กล้าหาญ..ที่มานะอดทน...ที่ขยัน...และรักชาติยิ่งชีวิต

สำหรับความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยหรือความหมายแฝงที่ซ่อนอยู่ในบทเพลงรำวงมาตรฐาน โดยเฉพาะความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) เป็นความหมายทางอ้อมที่เกิดจากข้อตกลงของกลุ่มหรือเกิดจากประสบการณ์เฉพาะของบุคคล ต้องการการตีความหมายอีกระดับหนึ่ง เป็นความหมายที่ถูกสร้างให้เชื่อมโยงลงไปอีกชั้นหนึ่ง การที่จะถอดความหมายโดยนัยออกมาได้นั้นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของแต่ละแห่ง และแต่ละนโยบาย วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารนั้นเพราะจะทำให้เข้าใจความหมายได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งอย่างแท้จริง ตัวอย่างเช่น ความหมายโดยตรง (Denotative Meaning) เป็นความหมายแบบตรงไปตรงมา เช่น รถยนต์ มีความหมายว่าเป็นยานพาหนะชนิดหนึ่งที่มีเครื่องยนต์ สามารถเคลื่อนตัวพาคนหรือผู้โดยสารไปไหนมาไหนได้โดยที่ไม่ต้องเดิน หรือ ในกรณีของบ้าน มีความหมายว่าเป็นที่อยู่อาศัยพักพิงหลบแดดหลบฝน ซึ่งเป็นความหมายทางกายภาพ และความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) เป็นความหมายขั้นที่สอง ซึ่งให้ความหมายที่ลึกซึ้งกินใจเกินกว่าความหมายในขั้นแรก ความหมายในระดับนี้จะมีนัยความหมายที่ลุ่มลึกแฝงเร้นไปด้วยความหมายทางสังคมหรือเป็นความหมายที่เป็นข้อตกลงของแต่ละสังคม ความหมายนี้จะแปรผันไปตามวัฒนธรรมของแต่ละสังคม เช่น รถยนต์ หรือ บ้าน อาจจะหมายถึง ความหรูหรา ราคาแพง ความมีรสนิยม หรือดูแตกต่างจากคนอื่น ซึ่งความหมายที่ได้นี้จะดูมีความแตกต่างจากความหมายโดยตรงที่มองว่าเป็นเพียงยานพาหนะ หรือเป็นที่พักอาศัยเพียงอย่างเดียว โดยความหมายโดยนัยซึ่งเป็นความหมายทางวัฒนธรรมที่แฝงฝังอยู่ในปรากฏการณ์ต่างๆ เป็นความหมายในเชิงลึก โดยผู้อ่านความหมายหรือผู้ศึกษาจะต้องวิเคราะห์โดยผูกโยงเข้ากับค่านิยมหรือความเชื่อทางสังคมจึงจะช่วยให้สามารถเข้าถึงความหมายนั้นๆได้ เช่น ในด้านวิทยาศาสตร์จะมีสัดส่วนของความหมายในขั้นแรกสูงกว่าความหมายโดยนัย ในขณะที่ด้านศิลปะจะมีสัดส่วนที่ตรงข้ามกันคือ มีความหมายโดยนัยมากกว่า (เดอ โซซูร์ (De Saussure) อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ,2543,น.34-35)

การสร้างความหมายเพื่อสร้างชาตินิยมความเป็นไทย คือ ความรักชาติ ความสามัคคี เอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และการเผยแพร่อุดมการณ์ทางการเมืองในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญทัดเทียมกับอารยะประเทศผ่านรำวงมาตรฐาน ของผู้นำรัฐบาลในสมัยนั้น ซึ่งได้แก่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม รำวงมาตรฐานแม้จะเป็นการละเล่นเพื่อความสนุกสนานรื่นเริงเพื่อปลอบขวัญเป็นกำลังใจให้กับประชาชนและทหารหลังภาวะสงครามในสมัยนั้นแล้ว แต่ก็ยังแฝงไว้ด้วยความรักชาติ ความสามัคคี เอกลักษณ์ความเป็นศิลปวัฒนธรรมไทยเพื่อเผยแพร่ให้นานาประเทศได้รับรู้ แม้ว่าโดยส่วนใหญ่บทร้องถ้าพิจารณาจากการละเล่นจับคู่ชาย-หญิง เนื้อร้องจะเกี่ยวกับการเกี้ยวพาราสี การชมความงามของหญิงสาวซึ่งเป็นการสื่อความหมายโดยตรง แต่ความหมายโดยนัยที่แท้จริงในบทเพลงรำวงมาตรฐานที่ผู้นำคือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องการสื่อความหมายผ่านการใช้ภาษาในบทเพลงรำวงมาตรฐานในแต่ละเพลงอย่างไร ดังรายละเอียดการวิเคราะห์องค์ประกอบความหมายในเพลงรำวงมาตรฐาน ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์องค์ประกอบความหมายในเพลงรำวงมาตรฐาน

องค์ประกอบความหมายในเพลงรำวงมาตรฐาน (Element)			
เพลงรำวงมาตรฐาน	**สัญญลักษณ์ (Sign)**	**ความหมายโดยอรรถ/ตรง (Denotative meaning)**	**ความหมายโดยนัย (Connotative meaning)**
1. เพลงงามแสงเดือน	ความสามัคคี	- การเปรียบความงามของพระจันทร์ กับความงามของหญิงสาว ความงามของแสงจันทร์ในยามค่ำคืน - การรำวงเพื่อความสนุกสนานเพื่อละทิ้งความทุกข์โศกและสามัคคีของชาวไทย	- ความสนุกสนานจากการที่ได้มาทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความสุขความสนุกสนานถือเป็นการสื่อความหมายอีกอย่างหนึ่งที่เป็นเครื่องหมายแสดงถึง ความสามัคคี
2. เพลงชาวไทย	ความรักชาติ	- การเล่นรำวงด้วยความสนุกสนานปราศจากความทุกข์ก็เพราะประเทศชาติของเรามีเอกราช - การที่ทุกคนทำหน้าที่ของตน ก็จะทำให้ชาติพัฒนาเพื่อความสุขยิ่งขึ้นต่อไป	- การตระหนักในหน้าที่ของคนไทยให้รู้จักหน้าที่ของตนเองเป็นการสื่อความหมายแสดงถึงความรักชาติเป็นหน้าที่ของคนไทย จึงทำให้ไทยเป็นเอกราช เช่นทุกวันนี้
3. เพลงรำซิมารำ	ศิลปวัฒนธรรมไทย	- รำวงมาตรฐาน เป็นการรำที่สนุกสนาน มีระเบียบแบบแผนตามวัฒนธรรมไทย	- การละเล่นรำวงมาตรฐานแสดงถึงความเอกลักษณ์เป็นไทยที่มีระเบียบแบบแผนที่สวยงามและทุกคนทำได้ อย่างเท่าเทียมกันเพราะเป็นวัฒนธรรม
4. เพลงคืนเดือนหงาย	ความรักชาติ	- กล่าวถึงเวลากลางคืนเดือนหงาย มีสายลมพัดมาเย็นสบายใจ แต่ไม่เท่าที่คนไทยผูกมิตรไมตรีต่อกัน ซึ่งเย็นยิ่งกว่าน้ำฝนนั้น ไม่เท่ากับการที่เรามีเสรีอยู่ภายใต้ร่มธงไทย	- การผูกมิตรไมตรีของคนไทย นอกจากก่อให้เกิดความสามัคคีแล้ว เป็นสุขใจแล้ว มากไปกว่านั้นยังแสดงให้เห็นถึงภาพของความเป็นปึกแผ่นของชาติไทยอีกด้วย โดยมีธงชาติไทยเป็นเอกลักษณ์แสดงถึงความเป็นเอกราชที่มั่นคง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 13 (ต่อ)

องค์ประกอบความหมายในเพลงรำวงมาตรฐาน (Element)			
เพลงรำวงมาตรฐาน	**สัญญลักษณ์ (Sign)**	**ความหมายโดยอรรถ/โดยตรง (Denotative meaning)**	**ความหมายโดยนัย (Connotative meaning)**
5. เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ	แบบอย่างสตรีไทย (ความงาม)	- บรรยายความงามของพระจันทร์ทรงกลด คือ มีแสงเลื่อมกระจายรอบดวงจันทร์ทั้งดวง แต่ถึงจะงามอย่างไรก็ยังไม่เท่าความงามของดวงหน้าของสตรีไทยที่ดูผุดผ่องมีน้ำมีนวลอีกทั้งรูปร่างก็ดูสมส่วนกิริยาวาจาก็อ่อนหวานไพเราะ โดยเปรียบว่าหญิงไทยนี้คือดอกไม้ของชาติ	- ความงามของสตรีไทยนอกจากดวงหน้าที่งดงาม รูปร่างที่สมส่วนแล้ว กิริยา วาจาที่นุ่มนวลอ่อนหวาน ที่เป็นแบบอย่างเฉพาะของสตรีไทยที่ไม่เหมือนกับชาติอื่น
6. เพลงดอกไม้ของชาติ	แบบอย่างสตรีไทย (ความรักชาติ)	- บรรยายถึงสตรีไทย แม้ว่ามีความงามเป็นดอกไม้ประดับชาติ สามารถร่ายรำงดงามตามแบบวัฒนธรรมไทยแล้ว และยังมีความสามารถในการช่วยเหลืองานของผู้ชาย ช่วยชายสร้างชาติด้วยความอุตสาหะอดทน	-สตรีไทยมีความงดงาม ประดับเป็นดอกไม้ของชาติแล้ว ยังมีความกล้าหาญ มีความรักชาติเคียงบ่าเคียงไหล่บุรุษได้ เฉกเช่นวีรสตรีไทยในอดีต อาทิ นางเรือง ท้าวเทพสตรีและท้าวศรีสุนทร เป็นต้น เป็นการปลูกฝังให้สตรีไทยที่ควรเป็นคือ มีความรักชาติ
7. เพลงหญิงไทยใจงาม	แบบอย่างสตรีไทย (ความกล้าหาญ)	- กล่าวถึงความงามพร้อมของสตรีไทยเหมือนดวงดาวที่ส่องเวหา มีความดีและความกล้าหาญ ยิ่งส่งให้หญิงสามีความงามยิ่งขึ้น ส่งให้เป็นศรีของชาติไทย ดังที่มีชื่อเสียงปรากฏอยู่ทั่วไป	- สตรีไทย เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปถึงความงดงามแล้ว แบบอย่างสตรีไทยที่งดงามอีกรูปแบบหนึ่งคือความกล้าหาญที่ปรากฏให้เห็นในวีรสตรีของไทยแต่โบราณ ปลูกฝังความกล้าหาญ
8. เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า	แบบอย่างบุรุษไทย (ความรักชาติ)	- บรรยายความรักผู้ชายรักผู้หญิงเปรียบเหมือนดวงใจของชาย แต่ก็น้อยกว่าการรักชาติ เทิดทูนชาติให้มีเอกราชอยู่เหนือสิ่งอื่นใด	- ความรักของบุรุษไทยที่มีต่อหญิงสาวนั้นอยู่ในดวงใจ ซึ่งเปรียบได้ว่าสำคัญเท่าชีวิตแล้ว แต่เหนือกว่าชีวิตนั้น คือ ความรักชาติ ความมีเอกราชของชาติ ที่สำคัญเหนือสิ่งอื่นใด
9. เพลงยอดชายใจหาญ	แบบอย่างสตรีไทย (ความรักชาติ)	- การขอผูกมิตรไมตรีของหญิงสาวกับชายผู้กล้าหาญ จะขอรักและร่วมชีวิตต่อชายอันเป็นที่รัก และทำหน้าที่ช่วยกิจการงานของชาติ แม้จะลำบากเพียงใด ก็จะสู้พยา ยามทำอย่างเต็มความสามารถ	- แสดงให้เห็นถึงสตรีไทยมักมีความนิยมชมชอบ และรักบุรุษไทยที่มีความกล้าหาญ เสียสละเพื่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน นั่นคือ ความรักชาติ
10. เพลงบูชานักรบ	แบบอย่างสตรีไทย (ความรักชาติ)	- ความรักของหญิงสาวที่พึงรักชายที่มีความ กล้าหาญ มีความมานะอดทนด้วยความขยันพากเพียร สร้างหลักฐานให้มั่นคงและมีความรักในชาติบ้านเมืองยิ่งกว่าชีวิต	- แสดงให้เห็นถึงคุณสมบัติ ลักษณะของชายไทยที่สตรีพึงนิยมเลือกเป็นคู่ครอง ประกอบด้วย ความมานะอดทน ความขยันพากเพียร สร้างหลักฐานให้มั่นคงและมีความกล้าหาญ เสียสละเพื่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน นั่นคือ ความรักชาติ เพราะฉะนั้นหญิงที่ดีควรเลือกชายที่มีคุณสมบัติดังนี้

ดังนั้นแล้วบทร้องเพลงรำวงมาตรฐาน มีการสื่อความหมายเกี่ยวกับอุดมการณ์ความเป็นชาตินิยมไว้อย่างมากมาย ที่สะท้อนผ่านความเป็นเอกลักษณ์ไทย วัฒนธรรมไทย ความรักของชายหนุ่มหญิงสาวที่สื่อความรักและเทิดทูนชาติเหนือสิ่งอื่นใด เป็นการปลูกฝังอุดมการณ์ชาตินิยมไทยให้เกิดขึ้นในจิตสำนึกของคนไทย ได้แก่

1. ย้ำเตือนให้ประชาชนชาวไทยทั้งชายและหญิงตระหนัก และระลึกถึงความเป็นชาติที่มีเอกราชและมีวัฒนธรรมอันดีงาม มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นที่บ่งชี้แสดงถึงความเป็นไทย ให้ประจักษ์แก่สายตาประชาคมชาวโลก

2. ปลูกฝังให้ประชาชนชาวไทยทั้งชายและหญิงมีความสามัคคี มีความเสียสละคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนนั่นคือ การรักและเทิดทูนชาติเหนือสิ่งอื่นใด

3. ปลูกฝังขนบธรรมเนียมของการเป็นสตรีไทย และบุรุษไทยที่พึงมีและพึงเป็นตามขนบธรรมเนียมของชาติไทย ที่สตรีไทยพึงรักและชอบบุรุษที่กล้าหาญ มีความมานะพากเพียร และเหนือสิ่งอื่นใดต้องรักและเทิดทูนชาติเหนือสิ่งอื่นใด และบุรุษไทยพึงรักสตรีไทยที่งดงามด้วยกริยามรรยาทอ่อนหวานนุ่มนวล และมีคุณความดี แต่เหนือสิ่งอื่นใดคือ การที่ได้ช่วยสนับสนุนบุรุษในการสร้างชาติและเทิดทูนชาติเพื่อรักษาเอกราชให้คงอยู่ยิ่งยืนนาน

โดยเมื่อพิจารณาถึงบทร้องเพลงรำวงมาตรฐานที่สื่อออกมา และการประมวลเหตุการณ์ทางการเมืองในสมัยของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2484-2498) ด้วยภาวะสงครามที่ประชาชนหวาดหวั่นและตึงเครียดนั้น ทำให้ขาดความเป็นหนึ่งเดียวกันในการรวมใจในความเป็นชาติไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นจึงต้องการให้มีศิลปวัฒนธรรมเพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นชาติไทย และผ่อนคลายความตึงเครียดจากภาวะสงคราม แต่ต้องสะท้อนถึงความรักชาติ ความสมานสามัคคีเป็นหนึ่งเดียว การละเล่น “รำวงมาตรฐาน” จึงเกิดขึ้น

ตารางที่ 14 สรุปตารางวิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

สรุปตารางวิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

วัจนลีลา” ตาม<u>ทฤษฎีของ มาร์ติน โจส</u>

เพลงรำวงมาตรฐาน	วัจนลีลาตายตัว (frozen style)	วัจนลีลาเป็นทางการ (formal style)	วัจนลีลากึ่งทางการ (consultative style)	วัจนลีลาเป็นกันเอง (casual style)	วัจนลีลาสนิทสนม (intimate style)
งามแสงเดือน			✓		
ชาวไทย			✓		
รำซิมารำ			✓		
คืนเดือนหงาย			✓		
ดวงจันทร์วันเพ็ญ			✓		
ดอกไม้ของชาติ			✓		
หญิงไทยใจงาม			✓		
ดวงจันทร์ขวัญฟ้า			✓		
ยอดชายใจหาญ			✓		
บูชานักรบ			✓		
จำนวน (รวม)			10		
ร้อยละ			100%		

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 15 ลักษณะเด่นทางภาษาของวัจนลีลากึ่งทางการ

เพลงรำวงมาตรฐาน	ลักษณะเด่นทางภาษา					
	มีการใช้สรรพนามบุรุษที่1 และบุรุษที่2 และคำลงท้าย	ใช้การละคำ	ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ	ใช้คำถาม	ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน	ขาดการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค
งามแสงเดือน	(1)✓(คำลงท้าย)	✓	✓			
ชาวไทย	(1)✓(คำลงท้าย)	✓	✓			✓
รำซิมารำ	(1)✓(คำลงท้าย)	✓	✓	✓		
คืนเดือนหงาย		✓	✓	✓	✓	✓
ดวงจันทร์วันเพ็ญ	(2)✓(คำลงท้าย)	✓	✓		✓	✓
ดอกไม้ของชาติ	(2)✓	✓	✓		✓	✓
หญิงไทยใจงาม	(2)✓	✓	✓		✓	
ดวงจันทร์ขวัญฟ้า	(1,2)✓(คำลงท้าย)	✓	✓		✓	
ยอดชายใจหาญ	(1,2)✓	✓	✓			
บูชานักรบ	(1,2)✓		✓			
จำนวน (รวม)	9	9	10	2	5	4
ร้อยละ	90%	90%	100%	20%	50%	40%

ส่วนที่ 2 สังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน

สำหรับการวิจัย ในที่นี้เป็นการศึกษาสังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเนื้อเพลงรำวงมาตรฐาน โดยพิจารณาในมิติวิธภาษาหน้าที่ หรือทำเนียบภาษาซึ่งผู้ส่งสารจงใจเลือกใช้ โดยมุ่งหวังให้ผู้รับสารเกิดอารมณ์สะเทือนใจ จินตภาพ และเข้าใจเนื้อหาอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ทำเนียบภาษามีผู้ให้นิยามไว้หลากหลาย ดังนี้

ทำเนียบภาษา หมายถึง การใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสภาพทางสังคมของบุคคล อาทิ ภาษาที่ใช้ระหว่างหมอกับคนไข้ พ่อกับลูก การใช้ภาษาตามสถานการณ์ อาทิ ภาษาที่ใช้ในพิธี ภาษาที่ใช้ในการบรรยายในชั้นเรียน ฯลฯ และภาษาที่เกิดจากวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน เช่น ภาษาโฆษณา ภาษากฎหมาย ภาษานาฏศิลป์ และภาษาสังคีต ฯลฯ โดยทำเนียบภาษาเหล่านี้จึงเรียกว่า “ภาษาเฉพาะกิจ” (อมรา ประสิทธิรัฐสินธุ์,2545)

ภาษานาฏศิลป์ เป็นทำเนียบภาษาเฉพาะกิจประเภทหนึ่ง หมายถึง ภาษานาฏศิลป์ หรือภาษาทางนาฏศาสตร์ แสดงถึงความสุนทรีย์ ความงดงามของงานศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย ช่วยสื่อความหมายและทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันทั้งผู้แสดงและผู้ชม นอกจากนี้ยังเป็นภาษาที่ใช้สำหรับการสื่อสารเพื่อให้เข้าใจโดยใช้ท่าทางนาฏศิลป์เป็นตัวสื่อไม่ใช้คำพูด เป็นอวัจนภาษาอย่างหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่งนั้นคือภาษาใบ้ ส่วนใหญ่จะใช้อากัปกิริยาของอวัยวะร่างกายเป็นตัวสื่อสารเพื่อบอกอาการความต้องการให้ผู้รับสารเข้าใจในการสื่อสาร ภาษานาฏศิลป์มีปรากฏอยู่ในการแสดงละคร หรือบทระบำของละครไทยบางเพลงก็มี ซึ่ง “นาฏศิลป์”ความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) เป็นคำนาม หมายถึง ศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ

ศัพท์นาฏศิลป์ หมายถึง ภาษาเฉพาะที่ใช้พูดกันในวงการนาฏศิลป์ไทย หรือ “นาฏยศัพท์” ที่หมายถึงศัพท์ที่บัญญัติขึ้นไว้ในการฟ้อนรำแสดงลักษณะและการเคลื่อนไหวร่างกายที่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง (รานี ชัยสงคราม ,2544) นอกจากนี้ เรณู โกศินานนท์ (2546) กล่าวว่า “นาฏยศัพท์” หมายถึง ศัพท์เฉพาะในทางนาฏศิลป์เป็นชื่อลักษณะท่ารำของไทย

สรุป นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์เฉพาะที่ใช้เรียกเกี่ยวกับลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกายที่เป็นท่ารำทั้งลักษณะท่ารำที่ใช้ในการฝึกหัด และเพื่อใช้ในการแสดงละคร การแสดงนาฏศิลป์ และเป็นคำที่ใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทยเพื่อสื่อความหมายในการแสดงและการฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย นาฏยศัพท์แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ นามศัพท์ กิริยาศัพท์ และนาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด (ปารัชญ์ เรียกจำรัส,2561)

ศัพท์สังคีต เป็นทำเนียบภาษาเฉพาะกิจประเภทหนึ่ง หมายถึง ภาษาเฉพาะที่ใช้พูดกันในวงการดนตรีไทย ซึ่งเป็นที่รู้กันว่าหมายความถึงอะไร หรือให้ปฏิบัติอย่างไร (สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน เล่ม1,2516) โดยคำว่า “สังคีต”ความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน (2554) เป็นคำนาม หมายถึง 1.การขับร้องรับดนตรี และบางทีก็มีรำด้วย 2. การร้องรำทำเพลง

โดยเพลงรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลง ปรากฏทำเนียบภาษาทางนาฏศิลป์หรือศัพท์นาฏศิลป์ภาษาสังคีตหรือศัพท์สังคีต และการเปรียบเทียบความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน ดังนี้

(1) เพลงงามแสงเดือน

เนื้อเพลง : งามแสงเดือนมาเยือนส่องหล้า งามใบหน้าเมื่ออยู่วงรำ (ซ้ำ)

เราเล่นกันเพื่อสนุก เปลื้องทุกข์วายระกำ

ขอให้เล่นฟ้อนรำ เพื่อสามัคคีเอย

ภาษานาฏศิลป์/ศัพท์นาฏศิลป์

ฟ้อน หมายถึง ศิลปะการแสดง หรือการประดิดประดอยกิริยาท่าทางต่างๆ Acting Action เช่น อาจเป็นการเคลื่อนไหว กาย แขน ขา มือ เท้าให้งดงาม มีลีลาพร้อมด้วยมีความรู้สึกเป็น

อารมณ์สะเทือนใจ ตามท่วงทำนองดนตรี หรือบทขับร้อง คำว่า “ฟ้อน” มักจะมีขอบเขตของการใช้เรียกศิลปะการแสดงลีลาท่าทางเฉพาะของท้องถิ่นลานนา (สุมิตร เทพวงษ์,2525)

รำ หมายถึง การแสดงที่มุ่งความงามของการร่ายรำ หรือการแสดงท่าทางลีลาของผู้รำ โดยใช้มือ แขน เป็นหลัก ได้แก่ รำเดี่ยว รำคู่ และการรำหมู่ (สุมิตร เทพวงษ์,2525)

ฟ้อนรำ หมายถึง การแสดงลักษณะและการเคลื่อนไหวร่างกายที่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง (รานี ชัยสงคราม,2544)

ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554)

ฟ้อน หมายถึง คำกริยา รำ ระบำ

รำ หมายถึง 1) คำนาม ผงเยื่อละเอียดที่ได้จากการขัดสีข้าวกล้องให้เป็นข้าวสาร หรือข้าวขาว 2) คำกริยา1.เคลื่อนไหวร่างกายโดยมีลีลาท่าทางเฉพาะให้เข้ากับเสียงเพลง หรือดนตรี"รำฉุยฉาย"2.ถ้ามีอาวุธประกอบท่าทางเรียกตามอาวุธนั้น"รำดาบ

ฟ้อนรำ หมายถึง คำกริยา รำ ร่ายรำฟ้อน ตัวอย่างประโยคเธอฟ้อนรำได้อ่อนช้อยสวยงามสมกับเป็นนักเรียนนาฏศิลป์ หมายเหตุ แสดงท่าทางเคลื่อนไหว โดยมีลีลาและแบบท่าของการเคลื่อนไหวให้เข้ากับทำนองดนตรี

ตารางที่ 16 ทำเนียบภาษาเพลงงามแสงเดือน

ทำเนียบภาษา

คำ	ภาษานาฏศิลป์/ศัพท์นาฏศิลป์	ภาษาสังคีต/ศัพท์สังคีต	พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน
ฟ้อน	ศิลปะการแสดง หรือการประดิดประดอยกิริยาท่าทางต่างๆ Acting Action เช่น อาจเป็นการเคลื่อนไหว กาย แขน ขา มือ เท้าให้งดงาม มีลีลาพร้อมด้วยมีความรู้สึกเป็นอารมณ์สะเทือนใจ ตามท่วงทำนองดนตรี หรือบทขับร้องคำว่า “ฟ้อน” มักจะมีขอบเขตของการใช้เรียกศิลปะการแสดงลีลาท่าทางเฉพาะของท้องถิ่นลานนา	-	รำ ระบำ
รำ	การแสดงที่มุ่งความงามของการร่ายรำ หรือการแสดงท่าทางลีลาของผู้รำ โดยใช้มือ แขน เป็นหลัก ได้แก่ รำเดี่ยว รำคู่ และการรำหมู่	-	1) คำนาม ผงเยื่อละเอียดที่ได้จากการขัดสีข้าวกล้องให้เป็นข้าวสาร หรือข้าวขาว 2) คำกริยา1.เคลื่อนไหวร่างกายโดยมีลีลาท่าทางเฉพาะให้เข้ากับเสียงเพลง หรือดนตรี"รำฉุยฉาย" 2.ถ้ามีอาวุธประกอบท่าทางเรียกตามอาวุธนั้น"รำดาบ
ฟ้อนรำ	การแสดงลักษณะและการเคลื่อนไหวร่างกายที่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง	-	รำ ร่ายรำฟ้อน ตัวอย่างประโยคเธอฟ้อนรำได้อ่อนช้อยสวยงามสมกับเป็นนักเรียนนาฏศิลป์ หมายเหตุ แสดงท่าทางเคลื่อนไหว โดยมีลีลาและแบบท่าของการเคลื่อนไหวให้เข้ากับทำนองดนตรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

(2) เพลงชาวไทย

เนื้อเพลง: ชาวไทยเจ้าเอ๋ย ขออย่าละเลยในการทำหน้าที่
การที่เราได้เล่นสนุก เปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้
เพราะชาติเราได้เสรี มีเอกราชสมบูรณ์
เราจึงควรช่วยชูชาติ ให้เก่งกาจเจิดจำรูญ
เพื่อความสุขเพิ่มพูน ของชาวไทยเราเอย

ภาษาสังคีต/ศัพท์สังคีต

เล่น คือ ลูกเล่น หมายความถึงลูกที่ผู้บรรเลงเล่นให้มันพลิกแพลงไปจากธรรมดา หรือลูกที่ผู้แต่งเพลงตั้งใจแต่งให้มันพลิกแพลงไป จึงมีคำกล่าวว่า “ลูกเล่นของเพลงนี้ไม่เลว” ดังนี้เป็นต้น (สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย “ภาคคีตะ-ดุริยางค์”,2560)

ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554)

เล่น หมายถึง คำกริยา1.ทำเพื่อสนุก เพลิดเพลิน หรือผ่อนคลายอารมณ์"เล่นกีฬา เล่นหมากรุก"2.แสดง "เล่นละครเวที เล่นหนัง"คำวิเศษณ์ที่ทำ หรือพูดอย่างไม่เอาจริงเอาจัง หรือไม่เป็นสาระ" พูดเล่น คิดเล่นเล่น ๆ ก็ว่า"

ตารางที่ 17 ทำเนียบภาษาเพลงชาวไทย

ทำเนียบภาษา

คำ	ภาษานาฏศิลป์/ศัพท์นาฏศิลป์	ภาษาสังคีต/ศัพท์สังคีต	พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน
เล่น	-	หมายความถึงลูกที่ผู้บรรเลงเล่นให้มันพลิกแพลงไปจากธรรมดา หรือลูกที่ผู้แต่งเพลงตั้งใจแต่งให้มันพลิกแพลงไป จึงมีคำกล่าวว่า “ลูกเล่นของเพลงนี้ไม่เลว”	ทำเพื่อสนุก เพลิดเพลิน หรือผ่อนคลายอารมณ์"เล่นกีฬา เล่นหมากรุก"2.แสดง"เล่นละครเวที เล่นหนัง"คำวิเศษณ์ที่ทำ หรือพูดอย่างไม่เอาจริงเอาจัง หรือไม่เป็นสาระ"พูดเล่น คิดเล่นเล่น ๆ ก็ว่า"

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

(3) เพลงรำซิมารำ

เนื้อเพลง : รำมาซิมารำ เริงระบำกันให้สนุก
ยามงานเราทำงานกันจริงๆ ไม่ละไม่ทิ้งจะเกิดเข็ญขุก
ถึงยามว่างเราจึงรำเล่น ตามเชิงเช่นเพื่อให้สร่างทุกข์
ตามเยี่ยงอย่างตามยุค เล่นสนุกอย่างวัฒนธรรม
เล่นอะไรให้มีระเบียบ ให้งามให้เรียบจึงจะคมขำ
มาซิมาเจ้าเอ๋ยมาฟ้อนรำ มาเล่นระบำของไทยเราเอย

ภาษานาฏศิลป์/ศัพท์นาฏศิลป์ ได้แก่

รำ หมายถึง การแสดงที่มุ่งความงามของการร่ายรำ หรือการแสดงท่าทางลีลาของผู้รำ โดยใช้มือ แขน เป็นหลัก ได้แก่ รำเดี่ยว รำคู่ และการรำหมู่ (สุมิตร เทพวงษ์,2525)

ระบำ หมายถึง ศิลปะของการร่ายรำที่แสดงพร้อมกันเป็นหมู่ เป็นชุด ไม่ดำเนินเรื่องราว ท่ารำ บางครั้งก็มีความหมายเข้ากับเนื้อเรื่อง บางครั้งก็ไม่มีความหมายนอกจากความสวยงาม คำว่า “ระบำ” ย่อมรวมเอา ฟ้อน และ เซิ้ง เข้าๆไว้ด้วยกัน เพราะวิธีการแสดงไปในรูปแบบเดียวกัน หากแต่แยกให้เห็นความแตกต่างของท้องถิ่น วิธีร่ายรำ ตลอดจนการแต่งกายตามระเบียบประเพณีเท่านั้น แบ่งได้เป็น ระบำแบบดั้งเดิม หรือระบำมาตรฐาน และระบำที่ปรับปรุงหรือระบำเบ็ดเตล็ด (สุมิตร เทพวงษ์,2525)

ฟ้อนรำ หมายถึง การแสดงลักษณะและการเคลื่อนไหวร่างกายที่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง (รานี ชัยสงคราม, 2544) การฟ้อนรำ หรือ ความรู้แบบแผนของการฟ้อนรำ ศิลปะ เป็นคำภาษาสันสกฤต (ส.ศิลปะ;ป.สิปุป ว่า มีฝีมืออย่างยอดเยี่ยม) ซึ่งหมายถึง การแสดงออกมาให้ปรากฏขึ้นอย่างงดงามน่าพึงชม ก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Arts" (อมรา กล่ำเจริญ,2542)

ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554)

รำ หมายถึง 1) คำนาม ผงเยื่อละเอียดที่ได้จากการขัดสีข้าวกล้องให้เป็นข้าวสาร หรือข้าวขาว 2) คำกริยา 1.เคลื่อนไหวร่างกายโดยมีลีลาท่าทางเฉพาะให้เข้ากับเสียงเพลง หรือดนตรี"รำฉุยฉาย" 2.ถ้ามีอาวุธประกอบท่าทางเรียกตามอาวุธนั้น"รำดาบ"

ระบำ หมายถึง 1) คำนาม การร่ายรำที่ใช้ท่าฟ้อนรำ ไม่เน้นเรื่องราวแต่มุ่งความสวยงามตามจังหวะ"ระบำศรีวิชัย ระบำเชียงแสน" 2) คำกริยา ร่ายรำโดยใช้ท่าฟ้อนรำ แสดงระบำ"ระบำหลายชุดจนเหนื่อย"

ฟ้อนรำ หมายถึง คำกริยา รำ ร่ายรำ ฟ้อน ตัวอย่างประโยคเธอฟ้อนรำได้อ่อนช้อยสวยงามสมกับเป็นนักเรียนนาฏศิลป์ หมายเหตุ แสดงท่าทางเคลื่อนไหว โดยมีลีลาและแบบท่าของการเคลื่อนไหวให้เข้ากับทำนองดนตรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 18 ทำเนียบภาษาเพลงรำซิมารำ

ทำเนียบภาษา

คำ	ภาษานาฏศิลป์/ศัพท์นาฏศิลป์	ภาษาสังคีต/ศัพท์สังคีต	พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน
รำ	การแสดงที่มุ่งความงามของการร่ายรำ หรือการแสดงท่าทางลีลาของผู้รำ โดยใช้มือ แขน เป็นหลัก ได้แก่ รำเดี่ยว รำคู่ และการรำหมู่	-	1) คำนาม ผงเยื่อละเอียดที่ได้จากการขัดสีข้าวกล้องให้เป็นข้าวสาร หรือข้าวขาว 2) คำกริยา 1.เคลื่อนไหวร่างกายโดยมีลีลาท่าทางเฉพาะให้เข้ากับเสียงเพลง หรือดนตรี"รำฉุยฉาย"2.ถ้ามีอาวุธประกอบท่าทางเรียกตามอาวุธนั้น"รำดาบ"
ระบำ	ศิลปะของการร่ายรำที่แสดงพร้อมกันเป็นหมู่ เป็นชุด ไม่ดำเนินเรื่องราว ท่ารำ บางครั้งก็มีความหมายเข้ากับเนื้อเรื่อง บางครั้งก็ไม่มีความหมายนอกจากความสวยงาม คำว่า “ระบำ” ย่อมรวมเอา ฟ้อน และ เซิ้ง เข้าๆไว้ด้วยกัน เพราะวิธีการแสดงไปในรูปแบบเดียวกัน หากแต่แยกให้เห็นความแตกต่างของท้องถิ่น วิธีร่ายรำ ตลอดจนการแต่งกายตามระเบียบประเพณีเท่านั้น แบ่งได้เป็น ระบำแบบดั้งเดิม หรือระบำมาตรฐาน และระบำที่ปรับปรุงหรือระบำเบ็ดเตล็ด	-	1) คำนาม การร่ายรำที่ใช้ท่าฟ้อนรำ ไม่เน้นเรื่องราวแต่มุ่งความสวยงามตามจังหวะ"ระบำศรีวิชัย ระบำเชิงแสน"2) คำกริยา ร่ายรำโดยใช้ท่าฟ้อนรำ แสดงระบำ"ระบำหลายชุดจนเหนื่อย"
ฟ้อนรำ	1) การแสดงลักษณะและการเคลื่อนไหวร่างกายที่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง 2) ความรู้แบบแผนของการฟ้อนรำ ศิลปะ เป็นคำภาษาสันสกฤต (ส.ศิลปะ; ป.สิปฺป ว่า มีฝีมืออย่างยอดเยี่ยม) ซึ่งหมายถึง การแสดงออกมา ให้ปรากฏขึ้นอย่างงดงามน่าพึงชม ก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Arts"	-	รำ ร่ายรำ ฟ้อน ตัวอย่างประโยคเธอฟ้อนรำได้อ่อนช้อยสวยงามสมกับเป็นนักเรียนนาฏศิลป์ หมายเหตุ - แสดงท่าทางเคลื่อนไหว โดยมีลีลาและแบบท่าของการเคลื่อนไหวให้เข้ากับทำนองดนตรี

(4) เพลงคืนเดือนหงาย

เนื้อเพลง : ยามกลางคืนเดือนหงาย เย็นพระพายโบกพริ้วปลิวมา
เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต เท่าเย็นผูกมิตรไม่เบื่อระอา
เย็นร่มธงไทยปกไปทั่วหล้า เย็นยิ่งน้ำฟ้ามาประพรมเอย

ภาษาสังคีต/ศัพท์สังคีต

โบก หมายถึง การโบกจังหวะหลักของเพลง โดยการใช้ไม้ปาต๊องที่มือขวาของผู้อำนวยเพลง หรือวาทยกร ซึ่งวิธีการโบกจะเป็นที่เข้าใจในหมู่นักดนตรี ส่วนมือซ้ายจะทำหน้าที่บอกคิวการเข้าออกของเครื่องดนตรีกลุ่มต่างๆ (สดับพิณ รัตนเรือง,2548)

พริ้ว หมายถึง การบรรเลงทางดนตรี อาทิ เทคนิคการตีระนาดที่พริ้วไหว หนักหน่วง (กฤษฎิ์ เลกะกุล,2560) หรือหมายถึงกริยา การพรมนิ้ว วิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดเสียงพริ้วและสั่นระรัวของเครื่องดนตรี โดยใช้ปลายนิ้วแตะเร็วๆ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน,2554)

ประ หมายถึง วิธีปฏิบัติของเครื่องดนตรีประเภทซอ ซึ่งในตอนที่ใช้เสียงสายเปล่ายาวๆ แล้ว เขามักใช้กลางนิ้วแตะสายเปล่าๆขึ้นลงๆ ให้มีความถี่พอเหมาะ เสียงซอก็จะดังเป็นเสียงเดิมสลับกับ

เสียงสูง (ที่กลางนิ้วแตะลงไป) ถี่ๆทำให้เกิดความไพเราะขึ้น อาการที่ทำอย่างนี้เรียกว่า“ประ” (สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย “ภาคคีตะ-ดุริยางค์”,2560)

พรม หมายถึง เทคนิคอย่างหนึ่งที่ทำให้ละเอียดหรือถี่ขึ้นแล้ว สำหรับเครื่องดนตรีที่ใช้นิ้วบังคับเสียง เช่น ปี่ ขลุ่ย และซอประเภทต่างๆ เป็นต้น การ “พรม” หรือเรียกเต็มๆว่า “พรมนิ้ว” มีวิธีดังต่อไปนี้ 1) พรมแบบเดียวกับ “ประ” (ดูคำว่า”ประ”) แต่ทำให้ละเอียดหรือถี่กว่าปะ 2) การพรมไม่จำเป็นต้องสายเปล่าอย่างเดียว จะเล่นนิ้วไหนอยู่ก็พรมได้ทั้งนั้น ขอแต่ให้นิ้วหนึ่งทำเสียงยืนแล้วนิ้วที่ถัดไปแตะขึ้นลงเร็วๆ แล้วก็ใช้ได้ จะบังเกิดเป็นเสียงสูง (เสียงพรม) สลับกับเสียงยืนพื้นถี่ๆ น่าฟังมากนอกจากนั้นเราจะไม่พรมด้วยนิ้วที่ถัดอยู่ขึ้นไปก็ได้ อาจจะพรมข้ามเสียง เช่น เป่าขลุ่ยเสียง “เร” ยืนพื้นไว้ แล้วพรมด้วยนิ้วเสียง “ฟา”ก็ได้ ทั้งนี้ก็แล้วแต่ความเหมาะสมของทำนองตรงนั้นเป็นสำคัญ (สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย “ภาคคีตะ-ดุริยางค์”,2560)

ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554)

โบก หมายถึง คำกริยา1.พัด ทำให้เคลื่อนไหวหรือแกว่งไกวไปมา"โบกธง โบกผ้า"2.ทา ฉาบ"โบกปูน"

พริ้ว หมายถึง คำกริยา โบกไหว สั่นไหว สายน้ำพริ้วเป็นระลอกเล็กๆ ก่อตัวสะท้อนประกายแดดระยิบ

ประ หมายถึง คำกริยา1.ปะทะ ต่อสู้ "ประดาบ ประคารม"2.ระ"ผมยาวประบ่า"คำนาม (ถิ่น-ใต้,มลายู) ต้นกระ

พรม หมายถึง คำนาม1.เครื่องปูลาดทำด้วยขนสัตว์ หรือใยสังเคราะห์ เป็นต้น2.เรียกสิ่งอื่นที่ใช้ปูลาดอย่างพรม"พรมน้ำมัน"คำกริยา เอาของเหลวเช่นน้ำ เป็นต้น ประโปรยให้กระจายเป็นฝอย หรือเป็นเม็ดเล็กๆ"พรมน้ำมนต์"

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 19 ทำเนียบภาษาเพลงคืนเดือนหงาย

ทำเนียบภาษา

คำ	ภาษานาฏศิลป์/ศัพท์นาฏศิลป์	ภาษาสังคีต/ศัพท์สังคีต	พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน
โบก		การโบกจังหวะหลักของเพลงโดยการใช้ไม้ปาต้องที่มือขวาของผู้อำนวยเพลง หรือวาทยกร ซึ่งวิธีการโบกจะเป็นที่เข้าใจในหมู่นักดนตรี ส่วนมือซ้ายจะทำหน้าที่บอกคิวการเข้าออกของเครื่องดนตรีกลุ่มต่างๆ	พัด ทำให้เคลื่อนไหวหรือแกว่งไกวไปมา"โบกธง โบกผ้า"และคือ ทา ฉาบ"โบกปูน"

ตารางที่ 19 (ต่อ)

คำ	ภาษานาฏศิลป์/ศัพท์นาฏศิลป์	ภาษาสังคีต/ศัพท์สังคีต	พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน
พริ้ว		การบรรเลงทางดนตรี อาทิ เทคนิคการตีระนาดที่พริ้วไหว หนักหน่วง หรือหมายถึงกริยา การพรมนิ้ว วิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดเสียงพริ้วและสั่นระรัวของเครื่องดนตรี โดยใช้ปลายนิ้วแตะเร็วๆ	โบกไหว สั่นไหว สายน้ำพริ้วเป็นระลอกเล็กๆ ก่อตัวสะท้อนประกายแดดระยิบ
ประ		ประ เป็นวิธีปฏิบัติของเครื่องดนตรีประเภทซอ ซึ่งในตอนที่ใช้เสียงสายเปล่ายาวๆ แล้ว เขามักใช้กลางนิ้วแตะสายเปล่าๆขึ้นลงๆ ให้มีความถี่พอเหมาะ เสียงซอก็จะดังเป็นเสียงเดิมสลับกับเสียงสูง (ที่กลางนิ้วแตะลงไป) ถี่ๆทำให้เกิดความไพเราะขึ้น อาการที่ทำอย่างนี้เรียกว่า “ประ”	ปะทะ ต่อสู้"ประดาบ ประคารม" และ คือ ประ"ผมยาวประบ่า"คำนาม (ถิ่น-ใต้,มลายู) ต้นกระ
พรม		“พรม” เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่ละเอียดหรือถี่ขึ้นแล้ว บางท่านเรียกว่า สำหรับเครื่องดนตรีที่ใช้นิ้วบังคับเสียง เช่น ปี่ ขลุ่ย และซอประเภทต่างๆ เป็นต้น การ “พรม” หรือเรียกเต็มๆว่า “พรมนิ้ว” มีวิธีดังต่อไปนี้ 1) พรมแบบเดียวกับ“ประ”(ดูคำว่า”ประ”) แต่ทำให้ละเอียดหรือถี่กว่าประ 2) การพรมไม่จำเป็นต้องสายเปล่าอย่างเดียว จะเล่นนิ้วไหนอยู่ก็พรมได้ทั้งนั้น ขอแต่ให้นิ้วหนึ่งทำเสียงยืนแล้วนิ้วที่ถัดไปแตะขึ้นลงเร็วๆแล้วก็ใช้ได้ จะบังเกิดเป็นเสียงสูง (เสียงพรม) สลับกับเสียงยืนพื้นถี่ๆ น่าฟังมากนอกจากนั้น เราจะไม่พรมด้วยนิ้วที่ถัดอยู่ขึ้นไปก็ได้ อาจจะพรมข้ามเสียง เช่น เป่าขลุ่ยเสียง “เร” ยืนพื้นไว้ แล้วพรมด้วยนิ้วเสียง “ฟา” ก็ได้ ทั้งนี้ก็แล้วแต่ความเหมาะสมของทำนองตรงนั้นเป็นสำคัญ	เครื่องปูลาดทำด้วยขนสัตว์ หรือใยสังเคราะห์ เป็นต้น และใช้เรียกสิ่งอื่นที่ใช้ปูลาดอย่างพรม"พรมน้ำมัน"และคือ เอาของเหลวเช่นน้ำ เป็นต้น ประโปรยให้กระจายเป็นฝอย หรือเป็นเม็ดเล็กๆ"พรมน้ำมนต์"

(5) เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ

เนื้อเพลง : ดวงจันทร์วันเพ็ญ ลอยเด่นอยู่ในนภา
ทรงกลดสดสี รัศมีทอแสงงามตา
แสงจันทร์อร่าม ฉายงามส่องฟ้า
ไม่งามเท่าหน้า นวลน้องยองใย
งามเอยแสงงาม งามจริงยอดหญิงชาติไทย
งามวงพักตร์ยิ่งดวงจันทรา จริตกิริยานิ่มนวลละไม
วาจากังวาน อ่อนหวานจับใจ
รูปทรงสมส่วน ยั่วยวนหทัย
สมเป็นดอกไม้ ขวัญใจชาติเอย

- ไม่มีศัพท์นาฏศิลป์ และศัพท์สังคีต

(6) เพลง ดอกไม้ของชาติ

เนื้อเพลง : ขวัญใจดอกไม้ของชาติ งามวิลาศนวยนาดร่ายรำ
เอวองค์อ่อนงาม ตามแบบนาฏศิลป์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ชี้ชาติไทยเนาว์ถิ่น เจริญวัฒนธรรม
งามทุกสิ่งสามารถ สร้างชาติช่วยชาย
ดำเนินตามนโยบาย สู้ทนเหนื่อยยากตรากตรำ

ภาษานาฏศิลป์/ศัพท์นาฏศิลป์

ร่ายรำ หมายถึง สิ่งที่มนุษย์เราได้ปรุงแต่งจากธรรมชาติให้สวยสดงดงามขึ้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายถึงแต่การร่ายรำเพียงอย่างเดียว จะต้องมีดนตรีเป็นองค์ประกอบไปด้วย จึงจะช่วยให้สมบูรณ์แบบตามหลักวิชานาฏศิลป์ (อาคม สายาคม,2545)

นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะการร้องรำทำเพลงที่มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์โดยประดิษฐ์ขึ้นอย่างประณีตและมีแบบแผน ให้ความรู้ ความบันเทิง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมความรุ่งเรืองของชาติได้เป็นอย่างดี (สุมิตร เทพวงษ์,2548,น.2) นอกจากนี้คำว่า “นาฏศิลป์” เป็นคำสมาส แยกได้เป็น 2 คำ คือ นาฏ และศิลป์นาฏ หมายถึง การฟ้อนรำ ศิลป์ ได้แก่ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ในเมื่อธรรมชาติไม่สามารถอำนวยให้แต่ต้องสร้าง ให้ประณีต ดีงาม และสำเร็จสมบูรณ์ ศิลปะเกิดขึ้นด้วยทักษะคือ ความชำนาญในการปฏิบัติ (จาตุรงต์ มนตรีศาสตร์,2517)

ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554)

ร่ายรำ หมายถึง คำกริยา เดินหรือจับระบำไปตามจังหวะดนตรีของละครรำ

นาฏศิลป์ หมายถึง คำนาม ศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ

ตารางที่ 20 ทำเนียบภาษาเพลงดอกไม้ของชาติ

ทำเนียบภาษา

คำ	ภาษานาฏศิลป์/ศัพท์นาฏศิลป์	ภาษาสังคีต/ศัพท์สังคีต	พจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน
ร่ายรำ	สิ่งที่มนุษย์เราได้ปรุงแต่งจากธรรมชาติให้สวยสดงดงามขึ้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายถึงแต่การร่ายรำเพียงอย่างเดียวจะต้องมีดนตรีเป็นองค์ประกอบไปด้วยจึงจะช่วยให้สมบูรณ์แบบตามหลักวิชานาฏศิลป์	-	เดินหรือจับระบำไปตามจังหวะดนตรีของละครรำ
นาฏศิลป์	1) ศิลปะการร้องรำทำเพลงที่มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์โดยประดิษฐ์ขึ้นอย่างประณีตและมีแบบแผน ให้ความรู้ ความบันเทิง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมความรุ่งเรืองของชาติได้เป็นอย่างดี 2) คำว่า “นาฏศิลป์”เป็นคำสมาส แยกได้เป็น 2คำ คือ นาฏ และศิลป์ คำว่า นาฏ หมายถึง การฟ้อนรำ ศิลป์ ได้แก่ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ในเมื่อธรรมชาติไม่สามารถอำนวยให้แต่ต้องสร้างให้ประณีต ดีงามและสำเร็จสมบูรณ์ ศิลปะเกิดขึ้นด้วยทักษะคือ ความชำนาญในการปฏิบัติ	-	ศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ

(7) เพลงหญิงไทยใจงาม

เนื้อเพลง : เดือนพราว ดาวแวววาวระยับ
แสงดาวประดับ ส่งให้เดือนงามเด่น

ดวงหน้า โสภาเพียงเดือนเพ็ญ
คุณความดีที่เห็น เสริมให้เด่นเลิศงาม
ขวัญใจ หญิงไทยส่งศรีชาติ
รูปงามพิลาศ ใจกล้ากาจเรืองนาม
เกียรติยศ ก้องปรากฏทั่วคาม
หญิงไทยใจงาม ยิ่งเดือนดาวพราวแพรว

- **ไม่มีศัพท์นาฏศิลป์ และศัพท์สังคีต**

(8) เพลง ดวงจันทร์ขวัญฟ้า

เนื้อเพลง : ดวงจันทร์ขวัญฟ้า ชื่นชีวาขวัญพี่
จันทร์ประจำราตรี แต่ขวัญพี่ประจำใจ
ที่เทิดทูนคือชาติ เอกราชอธิปไตย
ถนอมแนบสนิทใน คือขวัญใจพี่เอย

- **ไม่มีศัพท์นาฏศิลป์ และศัพท์สังคีต**

(9) เพลงยอดชายใจหาญ

เนื้อเพลง : โอ้ยอดชายใจหาญ ขอสมานไมตรี
น้องขอร่วมชีวี กอร์ปกรณีกิจชาติ
แม้สุดยากลำเค็ญ ไม่ขอเว้นเดินตาม
น้องจักสู้พยายาม ทำเต็มความสามารถ

- **ไม่มีศัพท์นาฏศิลป์ และศัพท์สังคีต**

(10) เพลงบูชานักรบ

เนื้อเพลง : น้องรักรักบูชาพี่ ที่มั่นคงที่มั่นคงกล้าหาญ
เป็นนักสู้เชี่ยวชาญ สมศักดิ์ชาตินักรบ
น้องรักรักบูชาพี่ ที่มานะที่มานะอดทน
หนักแสนหนักพี่ผจญ เกียรติพี่ขจรจบ
น้องรักรักบูชาพี่ ที่ขยันที่ขยันกิจการ
บากบั่นสร้างหลักฐาน ทำทุกด้านทำทุกด้านครันครบ
น้องรักรักบูชาพี่ ที่รักชาติที่รักชาติยิ่งชีวิต
เลือดเนื้อพี่พลีอุทิศ ชาติยงอยู่ยงอยู่คู่พิภพ

- **ไม่มีศัพท์นาฏศิลป์ และศัพท์สังคีต**

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 21 สรุปตารางสังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน (รูปแบบทำเนียบภาษา)

ทำเนียบภาษา

ชื่อเพลงรำวงมาตรฐาน	คำ	ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
งามแสงเดือน	ฟ้อน, รำ, ฟ้อนรำ	✓	
ชาวไทย	เล่น		✓
รำซิมารำ	รำ, ระบำ, ฟ้อนรำ	✓	
คืนเดือนหงาย	โบก, พริ้ว, ประและพรม		✓
ดวงจันทร์วันเพ็ญ			
ดอกไม้ของชาติ	ร่ายรำ,นาฏศิลป์	✓	
หญิงไทยใจงาม			
ดวงจันทร์ขวัญฟ้า			
ยอดชายใจหาญ			
บูชานักรบ			
จำนวน (รวม)		3	2

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วิเคราะห์องค์ประกอบของเพลงรำวงมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 21

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์/สังเคราะห์องค์ประกอบของเพลงรำวงมาตรฐาน

องค์ประกอบ	เพลงรำวงมาตรฐาน									
	งามแสงเดือน	ชาวไทย	รำซิมารำ	คืนเดือนหงาย	ดวงจันทร์วันเพ็ญ	ดอกไม้ของชาติ	หญิงไทยใจงาม	ดวงจันทร์ขวัญฟ้า	ยอดชายใจหาญ	บูชานักรบ
ส่วนที่1 วิเคราะห์วัจนลีลา										
(ระดับภาษา)										
-ระดับตายตัว										
-ระดับเป็นทางการ										
-ระดับกึ่งทางการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
-ระดับเป็นกันเอง										
-ระดับสนิทสนม										
(ลักษณะเด่นทางภาษา)										
-การใช้สรรพนามบุรุษที่1,2 และคำลงท้าย	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
-การละคำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
-การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
-การใช้คำถาม			✓	✓						
-การใช้ประโยคไม่ซับซ้อน				✓	✓	✓	✓	✓		
-การขาดการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค		✓		✓	✓	✓				
ส่วนที่2 สังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์										
(ทำเนียบภาษา)										
-ภาษานาฏศิลป์	✓		✓			✓				
-ภาษาสังคีต		✓		✓						

ส่วนที่ 3. ศึกษาการรับรู้ และการเข้าใจในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการสัมภาษณ์การรับรู้ และการเข้าใจในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย จำนวน 3 คน และครูนาฏศิลป์ไทย จำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน ได้ให้ข้อมูล ได้แก่

<u>ตอนที่1</u> ข้อมูลการรับรู้ในเพลงรำวงมาตรฐาน พบว่า

1) นิยาม “เพลงรำวงมาตรฐาน”

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงเพลงที่เป็นมาตรฐานที่เราต้องอนุรักษ์ และสืบทอดตามรูปแบบรำวงมาตรฐานให้ถูกต้องมากที่สุด เป็นแบบแผน เป็นมาตรฐานที่ใครจะเปลี่ยนไม่ได้ และเป็นศิลปะของคนไทยประจำชาติที่นำไปแลกเปลี่ยนในต่างประเทศ

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงการแสดงรำเป็นหมู่ การละเล่นประจำชาติ ปรับปรุงการเล่นรำโทนให้มีระเบียบแบบแผน รูปแบบการร้องและลีลาท่ารำ และมีการแต่งกายที่สวยงามโดยกรมศิลปากร เป็นการรำเป็นคู่ๆ เดินเป็นวงกลม แต่งเนื้อร้อง ทำนอง และท่ารำมาจากแม่บทกำหนดเป็นท่ารำเฉพาะแต่ละเพลง จำนวน 10 เพลง และเป็นเพลงที่มีเนื้อร้อง ท่วงทำนองเพลง และท่ารำตามลำดับของเพลงที่1-10 นอกจากนี้อาจเรียกเพลงรำวง “ลีลาศของไทย”

2) ความหมายเพลงรำวงมาตรฐาน ทั้ง 10 เพลง

2.1 เพลงงามแสงเดือน

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงการชมความงามของพระจันทร์กับความงามของหญิงสาว และเป็นการรำของชาย-หญิง ในคืนพระจันทร์เดือนหงาย เพื่อความสนุกสนานแต่สอดแทรกความสามัคคี รักชาติ

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงบทร้องที่เป็นการกล่าวถึง ความงามของแสงจันทร์ในยามค่ำคืน และบรรยากาศที่มีการแสดงรำวงเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีของชาวไทย

2.2 เพลงชาวไทย

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงคนไทยมีศิลปวัฒนธรรม เป็นเพลงรักชาติ ให้รู้จักหน้าที่ว่าต้องทำอะไรเพื่อชาติบ้านเมืองแต่ก็อย่าละเลยในการทำหน้าที่ แม้จะเล่นเพื่อสนุกสนานก็ต้องให้เกิดความสามัคคีด้วยคือ ก็ไม่ทิ้งทั้งการบ้านการเมือง

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงการกล่าวถึงหน้าที่ของชาวไทยที่พึงมีต่อประเทศชาติ สร้างจิตสำนึกให้คนไทยรู้จักหน้าที่ของตนเอง ความมีเสรี เอกราชของชาติไทยทำให้คนไทยมีความสุข การรู้จักหน้าที่เป็นสิ่งที่ทุกคนควรทำอย่าได้ละเลยไปเสีย ขอให้คนไทยช่วยกันสร้างชาติให้พัฒนา เชิดชูชาติไทยให้เจริญรุ่งเรือง ผลคือคนในชาติจะอยู่กันอย่างมีความสุข เพื่อความสุขสนุกสนานยิ่งขึ้นของชาวไทย

2.3 เพลงรำซิมารำ

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย ว่าเรามีการร่ายรำประจำชาติอย่างมีแบบแผนมีวัฒนธรรม มีความสุขในการเล่นรำวงอย่างสนุกสนาน บันเทิงใจ และสอนให้คนมีระเบียบนอกจากความสนุกสนาน ถึงเวลาทำงานก็ต้องทำงาน ถึงเวลาพักเราก็มารำวงกัน ทุกคนรู้จักหน้าที่ของตนเอง

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงการสร้างจิตสำนึกในการทำงานอย่างจริงจัง และสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ คือปลูกฝังการทำสิ่งใดควรตั้งใจจริง ทั้งงาน และการร่วมรำวงอย่างสนุกสนานโดยในเวลาทำงานก็ตั้งใจกันทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เมื่อเสร็จงานก็มาผ่อนคลายด้วยการฟ้อนรำตามแบบลักษณะสวยงามของวัฒนธรรมไทย

2.4 เพลงคืนเดือนหงาย

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงยามค่ำคืนคืนเดือนหงาย ลมพัดเย็นสบายในคืนเดือนหงาย ก็ไม่เท่ากับการมีมิตร แต่ที่ยิ่งใหญ่คือ ธงไทยของชาติไทยที่เป็นเอกราช ทำให้มีความสุขใจเหมือนน้ำมาประพรมใจ และมีคำว่า “ธงไทย” เพื่อเน้นให้เห็นถึงการให้รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ คือแทรกให้รักชาติตลอดเวลาไม่ว่าเป็นกลางวัน กลางคืนในทุกขณะจิตของเราแม้ยามปลอดโปร่งก็ต้องระแวดระวังด้วย

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงเวลากลางคืนเดือนหงาย มีสายลมพัดมาเย็นสบายใจ แต่ก็ยังไม่เท่ากับการผูกมิตรไมตรีต่อกัน และที่ร่มเย็นไปทั่วทุกแห่งยิ่งกว่าน้ำฝนที่โปรยปรายลงมา ก็คือ การที่ประเทศเราเป็นเอกราช มีธงชาติเป็นสัญลักษณ์ ทำให้ร่มเย็นโดยทั่วกัน และเย็นอะไรก็ไม่เท่ากับการที่เรามีเสรีอยู่ภายใต้ร่มธงไทย

2.5 เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงการเกี้ยวพาราสี บรรยายความงามของหญิงไทย งามใดไม่เท่ากับความงามของหญิงไทย ผู้หญิงเปรียบเหมือนดอกไม้ทั้งงามมรรยาท วาจาอ่อนหวาน จะเดินก็งามสง่าสมกุลสตรีไทยของชาติ ความงามของผู้หญิงบ่งชี้ความนุ่มนวลละไม ยังเป็นศักดิ์เป็นศรีของประเทศ แม้จะเป็นบทชมความงามของหญิงสาวแต่ก็ลงท้ายด้วยคำว่า “ขวัญใจชาติเอย” คือไม่พ้นเรื่องรักชาติ

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงการเปรียบเทียบความงามของพระจันทร์ กับหญิงสาวที่มีความงามทั้งกาย วาจา และรูปร่าง หน้าตา แม้ว่าดวงจันทร์เต็มดวงลอยอยู่บนท้องฟ้า สวยงามเพราะจันทร์ทรงกลด มีแสงรัศมีงดงาม แต่ก็ไม่งามเท่าดวงหน้าของหญิงสาวที่ดูผุดผ่อง มีรูปร่างที่สมส่วน กิริยาวาจาอ่อนหวาน ไพเราะสมกับเป็นหญิงไทยเปรียบเหมือนดอกไม้ของชาติไทย

2.6 เพลงดอกไม้ของชาติ

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงการบรรยายกุลสตรีไทย การชมความงามของผู้หญิง นอกจากผู้หญิงสวยงาม ต้องรักนวลสงวนตัว มีระเบียบ ไม่ชิงสุกก่อนห่าม ผู้หญิงไม่ได้แต่เฉพาะสวยงามเป็นดอกไม้ประดับอย่างเดียว ถึงเวลาช่วยทำศึก ก็สามารถสนับสนุนช่วยชายในการทะนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปในทุกด้าน หญิงไทยสามารถเป็นช้างเท้าหลังดูแลครอบครัวได้ เช่น นางเสือง พระศรีสุริโยทัยและท้าวสุรนารี ท้าวศรีสุนทร เป็นต้น แม้เป็นบทชมความงามของหญิงสาวแต่ยังแทรกด้วยการให้นึกถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คือต้องจบท้ายด้วยความรักชาติ

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงการกล่าวถึงหญิงไทยที่มีความงามมีความสามารถช่วยเหลืองานของผู้ชาย และประเทศชาติด้วยความอุตส่าห์ อดทน ผู้หญิงเปรียบเหมือนกับดอกไม้ของชาติ ยามกรีดกรายร่ายรำมีความอ่อนช้อย งดงาม มีเสน่ห์แบบนาฏศิลป์ไทย เพลงนี้ชี้ให้เห็นว่าชาติไทยเป็นชาติเจริญรุ่งเรืองด้วยวัฒนธรรม ผู้หญิงนอกจากจะงาม ยังเก่งเรื่องการงานทำได้ทุกอย่าง ยอมเหนื่อยยากลำบาก เพื่อช่วยชายสร้างชาติให้เจริญรุ่งเรืองตามนโยบายของชาติ โดยเปรียบหญิงสาวเสมือนดอกไม้ของชาติที่มีทั้งความดีงาม และความสามารถช่วยสร้างชาติไทยไม่แพ้ชาย

2.7 เพลงหญิงไทยใจงาม

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงการเปรียบความดีของหญิง ชื่นชมผู้หญิงไม่ได้เป็นเพียงไม้ประดับเฉยๆ นอกจากมีคุณความดียังเก่ง กล้าหาญ สมเป็นหญิงไทยที่ส่งศรีชาติ หญิงไทยต้องรักนวลสงวนตัว มีกิริยา มรรยาทที่งดงาม ไม่อย่างนั้นจะมีการประกวดโดยที่หญิงไทยใส่ชุดไทยราชนิยมและการใส่ชุดไทยในการรำวงมาตรฐาน เปรียบหญิงไทยที่มีความงามพร้อมหมดส่งให้เห็นว่ากุลสตรีไทยมีหลายรูปแบบ เช่น นางเสือง พระศรีสุริโยทัย กล้าหาญเป็นคู่พระทัยของกษัตริย์ และนางนพมาศ ด้านประดิษฐ์ฝีมือ เช่น ประดิษฐ์กระทง

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงหญิงไทยนอกจากมีความงามด้วยรูปลักษณ์ภายนอกแล้ว ความดีที่อยู่ภายในยิ่งส่งเสริมให้งามขึ้น โดยการเปรียบเทียบผู้หญิงกับดวงดาวที่ส่องแสงระยิบระยับว่า ดวงจันทร์ส่องแสงบนท้องฟ้างดงามงามมาก ยิ่งได้แสงดาวระยิบระยับยิ่งทำให้ดวงจันทร์งามเด่น เปรียบเหมือนดวงหน้าของหญิงสาวที่มีความงามอยู่แล้ว ถ้ามีคุณความดีมีความกล้าหาญ ก็จะยิ่งทำให้หญิงนั้นงามเลิศ เป็นขวัญใจของชาติ เป็นที่เชิดหน้าชูตาของชาติดังที่มีชื่อเสียงปรากฏอยู่ทั่วไป

2.8 เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึง การเกี้ยวพาราสี กล่าวถึงผู้หญิงซึ่งเป็นดวงใจของผู้ชาย แต่ก็น้อยกว่าการเทิดทูนชาติให้มีเอกราชอยู่ ถึงจะรักน้องอย่างไรก็ต้องรักชาติเหนือสิ่งอื่นใด ดังคำว่า“ที่เทิดทูนคือชาติ”เป็นข้อคิดเตือนใจต้องการให้รู้จักอดีตเป็นอย่างไร เกิดอะไรขึ้น

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงการกล่าวถึงความรักแบบชายหนุ่ม-หญิงสาว และความรักชาติ โดยบรรยายว่าในยามค่ำคืนท้องฟ้ามีดวงจันทร์ประจำอยู่ ใจของชายก็มีหญิงอัน

เป็นสุดที่รักประจำอยู่เช่นกัน สิ่งที่เทิดทูนยกย่องไว้คือชาติที่เป็นเอกราช มีอิสระแก่ตนไม่ขึ้นกับใคร สิ่งที่แนบสนิทอยู่ในใจของชาย ก็คือหญิงอันเป็นที่รักยิ่งดวงจันทร์คู่ฟ้า สาวงามคู่กายพี่แต่สิ่งที่เราทั้งสองเทิดทูน คือชาติ และเอกราชของชาติ เราทั้งสอง (และคนไทย) ต้องช่วยกันรักษาเอกราชของชาติ

2.9 เพลงยอดชายใจหาญ

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงหญิงสาวได้กล่าวถึงชายที่กล้าหาญ (ทหาร) ที่มีหน้าที่รักษาชาติ น้องก็จะขอร่วมชีวิตไปด้วยกัน ร่วมสนับสนุนเดินตามเพื่อรักษาชาติ กิจการงานของชาติด้วย เหมือนที่ผู้หญิงในสมัยก่อนที่จะบอกผู้ชายอันเป็นที่รักว่า “แม้จะเหนื่อยยากลำบากยากเข็ญเพียงใด ก็จะร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกันไปในทุกกรณี”และต้องมองย้อนไปเพลงรำวงมาตรฐานที่แต่งตอนนั้น (สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม) แต่งเพื่ออะไร

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงความรักแบบชายหนุ่ม-หญิงสาว และความรักชาติ เป็นการกล่าวชมชายโดยกล่าวถึงหญิงไทยที่ขอผูกไมตรีต่อชายผู้กล้าหาญว่าจะรักและร่วมชีวิตต่อชายอันเป็นที่รัก และหญิงสาวก็จะขอช่วยเหลือกิจกรรมในการช่วยสร้างชาติเพื่อดำรงชาติไว้ อย่างเต็มความสามารถที่พึงมี ถึงแม้ว่าจะลำบากยากแค้นจะเหน็ดเหนื่อยสักเพียงใดก็ตาม

2.10 เพลงบูชานักรบ

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักชาย-หญิง กล่าวถึงหญิงชมชายที่รักก็เพราะ เป็นชายที่กล้าหาญ เป็นทหาร นักรบ เป็นชายที่ขยันสร้างหลักฐานแต่เหนืออื่นใด เพราะพี่รักชาติยิ่งกว่าชีพ เนื้อเพลงยังคงแทรกต้องมีความรักชาติ ดังคำว่า “ชาติยงอยู่ยงอยู่คู่พิภพ”คือ แม้อยู่ท่ามกลางการเกี้ยวพาราสี ด้วยความนุ่มนวลของเนื้อร้อง แต่ก็จบด้วยความรักชาติ ทำให้ชาติเราไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของใครผู้หญิงสรรเสริญผู้ชาย เฉกเช่น สมเด็จพระนเรศวรก็จะมีผู้หญิงคอยให้กำลังใจในการรักชาติ กู้ชาติ

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า หมายถึงการกล่าวถึงหญิงไทยที่รักชายอันเป็นที่รักและบูชายิ่ง เพราะชาย 1) มั่นคงกล้าหาญ 2) มานะอดทน 3) ขยันพากเพียร และ4) รักชาติยิ่ง

<u>ตอนที่ 2</u> ข้อมูลการเข้าใจในเพลงรำวงมาตรฐาน

3) การถ่ายทอดเพลงรำวงมาตรฐานสู่ผู้เรียน มีวิธีการถ่ายทอดความหมายอย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า การถ่ายทอดเพลงรำวงมาตรฐานสู่ผู้เรียนก่อนอื่นต้องให้จดเพลง ร้องเพลงให้ได้และจำเนื้อร้องให้ได้เป็นการตีบทในตัว เน้นถ่ายทอดท่ารำและให้ย่ำตามจังหวะ บอกชื่อประจำท่ารำ เราจะอธิบายประวัติรำวง เนื้อเพลง ความหมายของเพลง สื่อท่ารำประจำเพลงที่ให้ทำให้เด็กสามารถสอดแทรก คืออารมณ์จากความหมายของท่ารำของเนื้อเพลงไปด้วย เพราะเพลงรำวงมาตรฐานสร้างมาเพื่อบ่งชี้เพื่อความสามัคคี และเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ตัวอย่างบุคลากรที่จะไปเป็นทูตที่ต่างประเทศ ตั้งแต่อดีตต้องมาฝึกรำวงมาตรฐาน เพื่อไปเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติให้ต่างชาติได้เห็นเป็นประจักษ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า วิธีถ่ายทอดเพลงรำวงมาตรฐานสู่ผู้เรียนโดยอธิบายประวัติความเป็นมาของรำวงมาตรฐาน อธิบายนาฏยศัพท์ และศัพท์สังคีตที่ใช้ในการรำในแต่ละเพลง พร้อมให้ฝึกปฏิบัติเริ่มจากให้หัดอ่าน แบ่งวรรค เนื้อเพลง และหัดร้องทีละวรรคเพลง พร้อมปรบมือเข้าจังหวะเพลง แล้วจึงให้ฝึกมือก่อน แล้วจึงให้ฝึกก้าวเท้าตามทำนองเพลง และเนื้อร้องในแต่ละเพลง เพื่อปฏิบัติทั้งมือและเท้าได้ถูกต้องจึงให้ปฏิบัติพร้อมกันต่อเนื่อง ปฏิบัติพร้อมกันโดยเข้าวงกลมใหญ่ และเดินเคลื่อนไปตามทวนเข็มนาฬิกา ในขณะรำให้นักเรียนร้องเพลงไปพร้อมกับการปฏิบัติท่ารำ ในขณะนักเรียนรำ ครูรำนำหน้าและเมื่อนักเรียนรำได้ถูกต้องแล้ว ครูสังเกตดูนักเรียนรำ และแก้ไขท่ารำที่ยังไม่ถูกต้องตามแบบแผน การตั้งวง การจีบมือ การทรงตัว การเอียง การก้าวเท้าถ่ายน้ำหนักตัว และการหมุนตัวของนักเรียนในแต่ละเพลงเมื่อรำ ร้องได้จะให้นักเรียนร่วมกันอธิบาย ครูคอยกำกับ ชี้แนะ และสรุปโดยครูนักเรียน ช่วยกันแปลความหมาย สรุปแง่คิดที่ได้จากเพลงว่าเพลงแต่ละเพลงกล่าวถึงอะไร

4) ท่านคิดว่า ความรู้ที่จะใช้ในการศึกษาเพื่อให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานต้องเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรี หรือไม่ อย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่าต้องเข้าใจนาฏศิลป์ และดนตรีด้วยเพื่อการศึกษาเพลงรำวงมาตรฐานจะได้เข้าใจมากขึ้น การถ่ายทอดต้องดูเนื้อเพลง จังหวะทำนองพร้อมกัน เพราะแต่ละเพลง จังหวะไม่เหมือนกัน ช้าบ้าง เร็วบ้าง ตามลักษณะบทร้องที่ทำไว้ เวลารำ และบรรเลงเพลงจะได้เข้าใจเนื้อเพลงด้วย ดนตรีที่ใส่ในเพลงทำให้เกิดความรู้สึกลึกซึ้งในเนื้อหาของเพลง ถ้าเป็นการแสดงเรียกว่าทำให้เกิดสุนทรียรสในการแสดง หมายความว่าต้องเพียบพร้อมครบ ได้แก่ เสียงเพลง ทำนอง เนื้อร้อง และท่ารำ เพราะรำวงมาตรฐานมันเป็นมาตรฐานสำหรับโลก ถ้าตีความรำวงมาตรฐานควรจะได้เป็นมรดกโลกจะทำให้เกิดความรู้และเข้าใจมากขึ้น โดยไม่ใช่แต่ให้เด็กรู้เพียงท่ารำอย่างเดียว ควรเอาสิ่งที่มีคุณค่าใส่ไว้ในการสอนด้วย ให้เด็กเกิดความรักชาติ และความเป็นไทยด้วย

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่าการศึกษาเพื่อให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน ต้องเข้าใจนาฏศิลป์ และดนตรีก่อน จึงจะทำให้การเรียนนาฏศิลป์ไทยได้อย่างถูกต้อง เช่น ต้องการศึกษาการแสดงนาฏศิลป์ไทยของรำวงมาตรฐาน นาฏยศัพท์และศัพท์สังคีตที่ใช้ในแต่ละเพลงได้ เพื่อจะได้ปฏิบัติท่ารำและรำได้อย่างถูกต้องตามจังหวะ จะช่วยให้เพลงมีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น จึงจะทำให้สามารถเข้าถึงสุนทรีย์ในวัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐานและจะสามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกได้อย่างถูกต้อง อย่างน้อยควรมีพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์และดนตรีอยู่บ้าง เนื่องจากบางคำศัพท์ในเพลงรำวงมาตรฐานมีความเกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์และดนตรี แม้บางประโยคอาจไม่เกี่ยวข้องโดยตรงแต่ก็แฝงนัยหรืออุปมาไว้

5) ศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรี ช่วยให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน หรือไม่ อย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่าศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรีจะช่วยให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานมากขึ้น เพราะจะทำให้เข้าถึงความหมายเนื้อร้อง ทำนองเพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดต่อไป ถ้า

เด็กรู้ศัพท์นาฏศิลป์ จะทำให้เข้าใจการสื่อความหมายของเพลงได้ดีว่า วงรำ คือ การรำเป็นวง ด้านดนตรี คือจะรำสวยได้ก็ด้วยดนตรี จะทำให้การสื่องดงามขึ้นมาก ดังที่คุณครูเฉลย ศุขะวณิช หรือ “แม่เหลย”ของลูกศิษย์นาฏศิลป์ ได้เคยบอกว่า “เรารำสวยเพราะดนตรีที่ประกอบคำร้อง” คือหมายถึง บทร้องกับเพลงมันเข้ากับท่ารำ ทุกอย่างสมานกันสมบูรณ์ ดนตรีช่วยทำให้บทเพลงอ่อนหวาน

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า นาฏยศัพท์คือ ศัพท์ที่ใช้ในนาฏศิลป์ไทยเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติท่ารำ ซึ่งบัญญัติขึ้นมาเพื่อใช้เรียก ลักษณะการรำ การใช้มือตั้งวง การก้าวเท้า การเคลื่อนไหว มือ เท้า โดยกำหนดชื่อเรียกให้เข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย ซึ่งในการถ่ายทอดรำวงมาตรฐาน และทุกการแสดงนาฏศิลป์ไทย มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติท่ารำและดนตรีจะช่วยทำให้จำท่ารำและเข้าใจในบทเพลงมากขึ้น

6) จัดกลุ่มคำศัพท์ด้านนาฏศิลป์ และดนตรี และให้ความหมาย

6.1 เพลงงามแสงเดือน

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า รำ - มี 2 รำ รำปกติหรือรำธรรมดา รำหน้าพาทย์ และความหมายรำหนึ่งคือ รำละคร อีกลำคือ ลำนำ (ร้อง) ฟ้อน - ส่วนมากใช้ทางภาคเหนือ แต่ปัจจุบันก็ใช้ในภาคอิสานด้วยเช่นกัน เช่น ฟ้อนภูไทย เป็นการแสดงท้องถิ่น และฟ้อนรำ-การแสดงท่าทางเคลื่อนไหวโดยมีลีลา และแบบท่าของการเคลื่อนไหวให้เข้ากับทำนอง ดนตรี หรือเป็นเป็นการรำที่สวย มาจาก 2 คำ คำว่า “ฟ้อน” คือ อ่อนช้อย กับ“รำ”

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า รำ- ศิลปะแห่งการร่ายรำที่มีผู้แสดง 1-2 คน เช่น รำเดี่ยว รำคู่ การรำอาวุธ เป็นต้น รูปแบบรำไม่แสดงเป็นเรื่องราว ก็มีบทร้องหรือดนตรีก็ได้ หรือการแสดงกิริยา ท่าทางเข้ากับดนตรี ฟ้อน- ศิลปะการร่ายรำแบบพื้นเมือง ที่มีลีลาการร่ายรำค่อนข้างช้า การแต่งกาย และเครื่องดนตรีแบบพื้นเมือง จุดประสงค์เพื่อการแสดงความงดงาม อ่อนช้อย มีลีลาหรือการแสดงกิริยา ท่าทางเข้ากับดนตรี และฟ้อนรำ-การแสดงท่าทางเคลื่อนไหว โดยมีลีลา และแบบท่าของการเคลื่อนไหวให้เข้ากับทำนอง ดนตรี

6.2 เพลงชาวไทย

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า เล่น -ไม่มีในภาษานาฏศิลป์เป็นการนำคำมาประกอบให้สวยงามตามลักษณะภาษาไทย เช่น รำเป็นกิริยาที่เน้นการใช้ท่าเป็นหลัก เช่น การย่ำเท้า การก้าวเท้าเดิน

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า เล่น -การทำกิริยา ทำเพื่อสนุกสนาน เพื่อผ่อนคลายอารมณ์ เช่น เล่นเรือ เล่นดนตรี ถ้าเป็นการแสดง เช่น เล่นโขน เล่นละคร เป็นต้น

6.3 เพลงรำซิมารำ

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า รำ - มี 2 รำ รำปกติหรือรำธรรมดา รำหน้าพาทย์ และความหมายรำคือ รำละคร อีกลำคือ ลำนำ (ร้อง) ระบำ- การรำที่เป็นหมวดหมู่ โดยมากรำเป็นคู่ ชาย-

หญิง เช่น ระบำดาวดึงส์ ระบำกฤษดา และฟ้อนรำ-การแสดงท่าทางเคลื่อนไหว โดยมีลีลา และแบบท่าของการเคลื่อนไหวให้เข้ากับทำนอง ดนตรี หรือเป็นเป็นการรำที่สวยงาม มาจาก 2 คำ คำว่า “ฟ้อน” คือ อ่อนช้อย กับ“รำ”

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า รำ- ศิลปะแห่งการร่ายรำที่มีผู้แสดง 1-2 คน เช่น รำเดี่ยว รำคู่ การรำอาวุธ เป็นต้น รูปแบบรำไม่แสดงเป็นเรื่องราว ก็มีบทร้องหรือดนตรีก็ได้ หรือการแสดงกิริยา ท่าทางเข้ากับดนตรี ระบำ- การแสดงที่มุ่งความสวยงาม หรือบันเทิงใช้ผู้แสดงเป็นหมู่ เช่น ระบำดาวดึงส์ ระบำเทพบันเทิง เป็นต้น และฟ้อนรำ-การแสดงท่าทางเคลื่อนไหว โดยมีลีลา และแบบท่าของการเคลื่อนไหวให้เข้ากับทำนอง ดนตรี

6.4 เพลงคืนเดือนหงาย

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า โบก- หมายถึงเวลาหมดเพลงแม่บท แล้วจีบตั้งวงล่าง ตั้งวงบน และโบก พริ้ว- ไม่มีในนาฏศิลป์ ประ และพรม- ไม่มีในนาฏศิลป์

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า โบก- ทำให้เคลื่อนไหวไปมา เช่นการโบกธง การโบกมือลักษณะของลมพัดโบก พริ้ว- สะบัดเป็นคลื่นไปหาลม เช่น ธง และลักษณะของลมพัดโบกพลิ้ว ประ และพรม- ลักษณะของการโปรยน้ำไปทั่ว เช่น ประพรมน้ำมนต์ ประพรมน้ำอบ อาการที่ฝนตก เป็นต้น หรือการตีท่าตามความหมายของคำว่า “ประพรม”

6.5 เพลงดอกไม้ของชาติ

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ความเห็นว่า ร่ายรำ - ร่าย เป็นชื่อท่ารำ เป็นท่ารำส่ายก็ได้ เป็นท่ารำอื่นก็ได้ ร่ายรำเป็นชื่อท่ารำ เป็นการเรียบเรียงท่ารำให้สวยงาม อ่อนช้อย “ร่าย” เป็นกิริยาที่บ่งบอก เหมือนส่งสัญญาณให้มาร่ายรำกัน เช่น “เดี๋ยวมาร่ายรำกันนะ”และนาฏศิลป์ - เป็นคำ 2 คำ รวมกัน คือ นาฏ+ศิลป์ คำว่า “นาฏ” คือ กิริยาด้านการรำ“ศิลป”คือ ศิลปะ สิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นมาทั้งหลายมารวมกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ครูนาฏศิลป์ไทย 9 ท่าน ให้ความเห็นว่า ร่ายรำ -การรำอย่างอ่อนช้อย และ นาฏศิลป์-เป็นคำผสมของคำว่า “นาฏ” กับ คำว่า “ศิลป์”

ทั้งนี้มี 5 เพลงที่ไม่มีทำเนียบภาษา ซึ่งเป็นคำศัพท์ด้านนาฏศิลป์ และดนตรี ซึ่งได้แก่ เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ เพลงหญิงไทยใจงาม เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า เพลงยอดชายใจหาญ และเพลงบูชานักรบ

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน สังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน และศึกษาการรับรู้และการเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เกณฑ์วิเคราะห์วัจนลีลาในระดับภาษาและลักษณะเด่นทางภาษาของมาร์ติน โจส (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2545) สังเคราะห์ภาษาวรรณศิลป์ในรูปแบบทำเนียบภาษาในด้านนาฏศิลป์ไทย และสังคีตศิลป์ และศึกษาการรับรู้ และการเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป โดยผลการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน คือ

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

โดยผลการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

การสรุปผลการศึกษา ผู้วิจัยได้ตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยทั้ง 3 ข้อ ดังต่อไปนี้

5.1.1 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่1 เพื่อวิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ระดับภาษาและลักษณะเด่นทางภาษา ตามทฤษฎีของมาร์ติน โจส (Joos,1961,อ้างถึงใน อมรา เลิศประสิทธิ์สินธุ์ ,2545) สามารถสรุปได้ว่า เพลงรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลง คือ (1) เพลงงามแสงเดือน (2) เพลงชาวไทย (3) เพลงรำซิมารำ (4) เพลงคืนเดือนหงาย (5) เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ (6) เพลงดอกไม้ของชาติ (7) เพลงหญิงไทยใจงาม (8) เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า (9) เพลงยอดชายใจหาญ และ (10) เพลงบูชานักรบ เป็นระดับภาษาแบบกึ่งทางการ โดยลักษณะเด่นทางภาษาพบว่า 1. ใช้ภาษาพูด คือ มีการใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง และบุรุษที่สอง คำลงท้าย 9 เพลง 2. ใช้การละคำ 9 เพลง 3. ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ 10 เพลง 4. ใช้คำถาม 2 เพลง 5. ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน 5 เพลง และ6. ขาดการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค 4 เพลง ได้แก่

1. ใช้ภาษาพูด คือ มีการใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งและบุรุษที่สอง และคำลงท้าย เพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง โดยการใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง และบุรุษที่สอง หมายถึง คำที่ใช้เรียกแทนผู้พูด ผู้ที่พูดด้วย หรือ ผู้ที่พูดถึง แบ่งได้เป็น บุรุษสรรพนามที่1 ใช้แทนตัวผู้พูด เช่น ผม ฉัน กู สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้แทนตัวผู้ฟัง เช่น มึง เอ็ง เจ้า (พระยาอุปกิตศิลปสาร,2514) นอกจากนี้ยังหมายถึง

คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำๆ และเป็นสรรพนามแทนผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่กล่าวถึง (บุรุษสรรพนาม) ได้แก่ สรรพนามบุรุษที่1 แทนชื่อผู้พูด เช่น ฉัน ดิฉัน อิฉัน ผม กระผม กู ข้า ข้าพเจ้า เรา อาตมา เกล้ากระผม เกล้ากระหม่อม ฯลฯ และสรรพนามบุรุษที่2 แทนชื่อผู้ฟัง เช่น คุณ เธอ ท่าน เจ้า เอ็ง มึง แก โยม พระคุณเจ้า ฝ่าพระบาท ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ฯลฯ และคำลงท้าย ซึ่งหมายถึง คำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ไม่มีความสัมพันธ์กับส่วนใดๆ ในประโยค อีกทั้งไม่มีความหมายที่ชัดเจนในตัวเอง ในภาษาไทยมีคำลงท้าย 2 ประเภท คือ คำลงท้ายที่ใช้แสดงความสุภาพ และคำลงท้ายที่ใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ (นิตยา กาญจนะวรรณ,2556) ปรากฏในเพลงรำวงมาตรฐาน ได้แก่

(1) เพลงงามแสงเดือน

สรรพนามบุรุษที่1 คือ “เราเล่นกันเพื่อสนุก”

“เรา” ในที่นี้หมายถึงคำสรรพนามบุรุษที่1 ใช้แทนคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย (พหูพจน์) “เราทั้งหลายร่วมใจกันเล่นรำวงเพื่อความสนุกสนาน” และคำลงท้าย คือ “เพื่อสามัคคีเอย” เป็นคำลงท้ายเพลง หรือใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ของเพลงที่จบเพลง

(2) เพลงชาวไทย

สรรพนามบุรุษที่ 1 คือ “การที่เราได้เล่นสนุก”“เพราะชาติเราได้เสรี”“เราจึงควรช่วยชูชาติ”

“เรา” ในที่นี้หมายถึงคำสรรพนามบุรุษที่1 ใช้แทนชื่อคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย (พหูพจน์) "เราทั้งหลายร่วมใจกันเล่นรำวงเพื่อความสนุกสนาน เพราะชาติไทยของพวกเรามีเสรี มีเอกราช ดังนั้นพวกเราทุกคนต้องช่วยกันยกย่องชาติให้มีความเจริญ เพราะชาติเป็นของเราทุกคน

คำลงท้าย คือ “ชาวไทยเจ้าเอ๋ย”“เพื่อสามัคคีเอย”

“เอ๋ย” ในที่นี้เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง คำลงท้ายประโยคแรกเพื่อบอกให้รู้ หรือร้องเรียกด้วยความเอ็นดูรักใคร่ ได้แก่ พวกเราชาวไทยเจ้าเอ๋ยขออย่าละเลยในการทำหน้าที่....

“เอย” ในที่นี้หมายถึง คำลงท้ายเพลงในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ได้แก่ “..เพื่อสามัคคีเอย” เป็นคำลงท้ายเพลง หรือใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ของเพลงที่จบเพลง

(3) เพลงรำซิมารำ คือ

สรรพนามบุรุษที่1 คือ “ยามงานเราทำงานกันจริงๆ” “ถึงยามว่างเราจึงรำเล่น” “มาเล่นระบำของไทยเราเอย”

“เรา” ในที่นี้หมายถึงคำสรรพนามบุรุษที่1 ใช้แทนชื่อคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย (พหูพจน์) " ขอพวกเรามาเล่นรำวงกันให้สนุกสนานเถิดในยามว่างเช่นนี้จะได้คลายทุกข์ ถึงเวลางานพวกเราก็ทำงานกันจริงๆ เพื่อจะได้ไม่ลำบาก ตามวัฒนธรรมไทยของเราแล้วจะดูงดงามยิ่ง

คำลงท้าย คือ “มาซิมาเจ้าเอ๋ยมาฟ้อนรำ”“มาเล่นระบำของไทยเราเอย”

“เอ๋ย” ในที่นี้เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง คำลงท้ายประโยคแรกเพื่อบอกให้รู้ หรือร้องเรียกด้วยความเอ็นดูรักใคร่ ได้แก่ มาซิมาพวกเราชาวไทยเจ้าเอ๋ยมาเล่นฟ้อนรำ

“เอย” ในที่นี้หมายถึง คำลงท้ายเพลงในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ได้แก่ “..... มาเล่นระบำของไทยเราเอย” เป็นคำลงท้ายเพลง หรือใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ของเพลงที่จบเพลง

(4) เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ

สรรพนามบุรุษที่2

“นวลน้องยองใย”

“นวลน้อง” ในที่นี้หมายถึงคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทนคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย (พหูพจน์) ""นวลน้อง” ในที่นี้หมายถึงคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทนหญิงสาวที่มีความงาม ซึ่งหมายถึง ดวงจันทร์ทรงกลดที่ สวยงาม แต่ก็ไม่งามเท่าหญิงไทยมีความงดงามทั้งใบหน้าและจริตกิริยาอ่อนหวานละไม เสียงหวานจับใจ เหมาะสมที่จะเป็นดอกไม้ของชาติสมแล้วกับที่เปรียบว่าหญิงไทยนี้คือดอกไม้

“งามจริงยอดหญิงชาติไทย”

“ยอดหญิง” ในที่นี้หมายถึงคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทนคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย (พหูพจน์) ""ยอดหญิง” ในที่นี้หมายถึงคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทน ดวงจันทร์ลอยเด่น ทรงกลดรัศมี ทำให้สวยงาม แต่ก็ไม่งามเท่าน้องหญิง หญิงไทยมีความงดงามทั้งใบหน้าและจริตกิริยา อ่อนหวานละไม เสียงหวานจับใจ

“ขวัญใจชาติเอย”

“ขวัญใจ” ในที่นี้หมายถึงคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทน ความงามกับหญิงสาวซึ่งหมายถึง หญิงไทยมีความงดงามทั้งใบหน้าและจริตกิริยา อ่อนหวานละไม เสียงหวานจับใจ เหมาะสมที่จะเป็นดอกไม้ของชาติสมแล้วกับที่เปรียบว่าหญิงไทยนี้คือดอกไม้ของชาติ

คำลงท้าย คือ “ขวัญใจชาติเอย”

“เอย” ในที่นี้หมายถึง คำลงท้ายเพลงในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ได้แก่ “.. ขวัญใจชาติเอย” เป็นคำลงท้ายเพลง หรือใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ของเพลงที่จบเพลง

(5) เพลงดอกไม้ของชาติ

“ขวัญใจดอกไม้ของชาติ”

“ขวัญใจ” ในที่นี้หมายถึงคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทนผู้หญิงไทยเปรียบเสมือนดอกไม้อันเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทยที่มีความงดงาม อ่อนช้อยตามแบบนาฏศิลป์ไทย

(6) เพลงหญิงไทยใจงาม

“ขวัญใจ..หญิงไทยส่งศรีชาติ”

“ขวัญใจ” ในที่นี้หมายถึงคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทน ความงามกับหญิงสาว ซึ่งหมายถึง หญิงสาวที่มีความงดงามอยู่แล้ว ถ้ามีคุณความดีด้วย ก็จะทำให้หญิงนั้นงามเป็นเลิศ ผู้หญิงไทยนี้เป็นขวัญใจของชาติ

(7) เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

สรรพนามบุรุษที่2

“ชื่นชีวา<u>ขวัญพี่</u>” “<u>ขวัญพี่</u>ประจำใจ” “<u>ขวัญใจ</u>พี่เอย”

เป็นคำประสม ที่เป็นคำใหม่ “ขวัญพี่” หมายถึง หญิงอันเป็นสุดที่รักที่อยู่ในใจ

“ขวัญพี่” ในที่นี้หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่2ใช้แทน หญิงสาวอันเป็นที่รัก โดยเวลาค่ำคืนท้องฟ้ามีดวงจันทร์ประจำอยู่ในใจชายก็มีหญิงอันเป็นสุดที่รักประจำอยู่เช่นกัน สิ่งที่เทิดทูนยกย่องไว้ก็คือชาติไทยที่เป็นเอกราช มีอิสระแก่ตนไม่ขึ้นกับใคร และสิ่งที่แนบสนิทอยู่ในใจของชายก็คือหญิงอันเป็นสุดที่รัก

คำลงท้าย คือ “ขวัญใจพี่<u>เอย</u>”

“เอย” ในที่นี้หมายถึง คำลงท้ายเพลงในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ได้แก่ “..ขวัญใจพี่เอย” เป็นคำลงท้ายเพลง หรือใช้แสดงสถานะของเหตุการณ์ของเพลงที่จบเพลง

(8) เพลงยอดชายใจหาญ

สรรพนามบุรุษที่1

“<u>น้อง</u>ขอร่วมชีวี” “<u>น้อง</u>จักสู้พยายาม”

“น้อง” ในที่นี้หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่1ใช้แทนชื่อคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย (พหูพจน์) โดยหมายถึงหญิงสาวกล่าวถึงชายผู้กล้าหาญ จะขอสมานมิตรและร่วมชีวิตเพื่อประกอบกิจ เพื่อชาติ แม้จะยากเข็ญเพียงใด น้องก็จะสู้เต็มความสามารถ

สรรพนามบุรุษที่2

“โอ้<u>ยอดชาย</u>ใจหาญ”

“ยอดชาย” ในที่นี้หมายถึงคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทนชายผู้กล้าหาญ ที่หญิงสาวจะขอสมานมิตรและร่วมชีวิตเพื่อมีส่วนในการทำประโยชน์ทำหน้าที่ของชาวไทย แม้จะลำบากยากแค้นก็จะขอช่วยเหลือจนเต็มความสามารถ

(9) เพลงบูชานักรบ ประกอบด้วยลักษณะเด่นทางภาษา 2 ประการ ได้แก่

สรรพนามบุรุษที่1

“<u>น้อง</u>รักรักบูชาพี่”

“น้อง” ในที่นี้หมายถึง คำสรรพนามบุรุษที่1ใช้แทนชื่อคนหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้พูดด้วย (พหูพจน์) โดยหมายถึง น้องที่รักและบูชาพี่ เพราะพี่มีความกล้าหาญเป็นนักสู้ นักรบ น้องรักพี่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เพราะพี่อดทน แม้งานหนักก็พร้อมที่จะผจญ น้องรักพี่ เพราะพี่ขยันบากบั่นทำงานทุกทาง น้องรักบูชาพี่ เพราะพี่รักชาติ ที่ยอมอุทิศเพื่อชาติ

สรรพนามบุรุษที่2

“น้องรักรักบูชาพี่” “เกียรติพี่ขจรจบ”

“พี่” ในที่นี้หมายถึงคำสรรพนามบุรุษที่2 ใช้แทนชายผู้กล้าหาญ ที่หญิงสาวเป็นน้องที่รักพี่ เพราะพี่มีความกล้าหาญเป็นนักสู้ นักรบ น้องรักพี่ เพราะพี่อดทน แม้งานหนักก็พร้อมที่จะผจญ น้องรักพี่ เพราะพี่ขยันบากบั่นทำงานทุกทาง น้องรักบูชาพี่ เพราะพี่รักชาติ ที่ยอมอุทิศเพื่อชาติ

2. การละคำ หมายถึง การละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, กรุงเทพธุรกิจ, 15 พฤศจิกายน 2547) คือการไม่กล่าวถึงบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ การกระทำ หรือสภาพที่ได้กล่าวไปแล้ว เพราะไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ เพื่อให้การร้อยเรียงประโยคสละสลวยมากขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เพราะประโยคหน้าและประโยคหลังกล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน เช่น “นารีไม่สบาย วันนี้คงไม่มาโรงเรียน”(ละคำว่า นารี) (บุญกว้าง ศรีสุทโธ,2560) ปรากฏในเพลงรำวงมาตรฐาน ได้แก่

(1) เพลงงามแสงเดือน

“เราเล่น(?)กันเพื่อสนุก”

“เราเล่น(ฟ้อนรำ)กันเพื่อสนุก” ละคำ “ฟ้อนรำ”

“เล่น” ในที่นี้ ละคำว่า “ฟ้อนรำ” เป็นการละคำ ที่ประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ เราเล่น (ฟ้อนรำ) กันเพื่อสนุก ประโยคหลังที่ตามมาคือ ...ขอให้เล่นฟ้อนรำ

“เล่น” ในที่นี้เป็นกริยาที่ควรมีคำมารองรับว่า ว่าเล่นอะไรถึงสนุกสนาน เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหลังได้กล่าวไว้ คือ เราเล่น(ฟ้อนรำ)กันเพื่อสนุก ประโยคหลังที่ตามมาคือ ...ขอให้เล่นฟ้อนรำ แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำ ไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

“(?)เปลื้องทุกข์วายระกำ”

“(เพื่อ)เปลื้องทุกข์วายระกำ” ละคำ “เพื่อ”

“เปลื้องทุกข์” ในที่นี้ ละคำว่า “เพื่อ” เป็นการละคำ ที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ (เพื่อ)เปลื้องทุกข์วายระกำ ประโยคหน้า คือ เราเล่นกันเพื่อสนุก...

“เปลื้องทุกข์” ในที่นี้เป็นกริยาที่ควรมีคำมารองรับว่า เล่นรำวงเพื่อสนุกและเพื่ออะไร เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ (เพื่อ)เปลื้องทุกข์วายระกำ ประโยคหน้า คือ เราเล่นกันเพื่อสนุก.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำ ไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

(2) เพลงชาวไทย

“ขอ(?)อย่าละเลยในการทำหน้าที่”

“ขอ(ชาวไทย)อย่าละเลยในการทำหน้าที่” ละคำ “ชาวไทย”

“ขอ” ในที่นี้ละคำว่า“ชาวไทย” เป็นการละคำ ที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ ขอ(ชาวไทย)อย่าละเลยในการทำหน้าที่ ประโยคหน้าคือ ชาวไทยเจ้าเอ๋ย..

“ขอ” ในที่นี้เป็นกริยาที่ควรมีคำมารองรับว่า ร้องขออะไร ให้ทำอะไร เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ ขอ(ชาวไทย)อย่าละเลยในการทำหน้าที่ ประโยคหน้าคือ ชาวไทยเจ้าเอ๋ย.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

(3) เพลงรำซิมารำ

“(?)ให้งาม(?)ให้เรียบจึงจะคมขำ”

“(เล่น)ให้งาม(เล่น)ให้เรียบจึงจะคมขำ”ละคำ “เล่น”

“ให้” ในที่นี้ ละคำว่า “เล่น”เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ (เล่น)ให้งาม(เล่น)ให้เรียบจึงจะคมขำ ประโยคหน้าคือ เล่นอะไรให้มีระเบียบ..

“ให้” ในที่นี้เป็นกริยาที่ควรมีคำมารองรับว่า อะไรที่ทำให้งามและมีระเบียบแบบแผน ตามวัฒนธรรมไทยของเราแล้วจะดูงดงามยิ่ง เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ (เล่น)ให้งาม(เล่น)ให้เรียบจึงจะคมขำ ประโยคหน้าคือ เล่นอะไรให้มีระเบียบ.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำ ไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

(4) เพลงคืนเดือนหงาย

“เย็นอะไรก็ไม่(?)เย็นจิต”

“เย็นอะไรก็ไม่(เท่า)เย็นจิต”

“ไม่” ในที่นี้ ละคำว่า “เท่า” เป็นการละคำที่ประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ เย็นอะไรก็ไม่(เท่า)เย็นจิต ประโยคหลังที่ตามมาคือ ..เท่าเย็นผูกมิตรไม่เบื่อระอา

“ไม่” ในที่นี้เป็นคำวิเศษณ์ที่ควรมีคำมารองรับ เพื่อเปรียบเทียบความเย็น 2 อย่าง เย็นอะไรถึงที่ไม่เท่าเย็นจิตใจ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหลังได้กล่าวไว้ คือ เย็นอะไรก็ไม่(เท่า)เย็นจิต ประโยคหลังที่ตามมาคือ ..เท่าเย็นผูกมิตรไม่เบื่อระอา แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

(5) เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ

“(?)อ่อนหวานจับใจ”

“(วาจา)อ่อนหวานจับใจ”

“อ่อนหวาน” ในที่นี้ ละคำว่า “วาจา” เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกในประโยคหลังก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ “(วาจา)อ่อนหวานจับใจ ประโยคหน้าคือ วาจากังวาน..

“(วาจา)อ่อนหวานจับใจ” ในที่นี้เป็นคำวิเศษณ์ที่ควรมีคำมารองรับว่า อะไรที่ทำให้รู้สึกถึงความอ่อนหวานจับใจ ก็คือ วาจานอกจากกังวาน ยังไพเราะอ่อนหวานด้วย เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ “(วาจา)อ่อนหวานจับใจ ประโยคหน้าคือ วาจากังวาน.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

“(?)ยั่วยวนหทัย”

“(รูปทรง)ยั่วยวนหทัย”

“ยั่วยวน” ในที่นี้ ละคำว่า “รูปทรง” เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกในประโยคหลังก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ (รูปทรง)ยั่วยวนหทัย ประโยคหน้าคือ รูปทรงสมส่วน..

“(รูปทรง)ยั่วยวนหทัย” ในที่นี้เป็นคำกริยาที่ควรมีคำมารองรับว่า อะไรที่ยั่วยวนหัวใจชายได้ก็คือ รูปทรงสมส่วนแล้วยังยั่วยวนใจชายด้วย เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ (รูปทรง)ยั่วยวนหทัย ประโยคหน้าคือ รูปทรงสมส่วน.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

(6) เพลงดอกไม้ของชาติ

“ดำเนินตามนโยบาย(?)”

“ดำเนินตามนโยบาย(สร้างชาติ)”

“นโยบาย” ในที่นี้ ละคำว่า “สร้างชาติ” เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกในประโยคหลังก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ ดำเนินตามนโยบาย(สร้างชาติ)”ประโยคหน้า คือ สร้างชาติช่วยชาย..

“นโยบาย” ในที่นี้เป็นคำนามที่ควรมีคำมารองรับว่า นโยบายอะไรถึงที่สู้ทนเหนื่อยยากตรากตรำ แต่ในที่นี้ได้ละคำ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ ดำเนินตามนโยบาย(สร้างชาติ)”ประโยคหน้าคือ สร้างชาติช่วยชาย.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

(7) เพลงหญิงไทยใจงาม

“เสริมให้(?)เด่นเลิศงาม” “(?)รูปงามพิลาศ”

“เสริมให้(หญิงไทย)เด่นเลิศงาม” “(หญิงไทย)รูปงามพิลาศ”

“ให้” ในที่นี้ ละคำว่า “หญิงไทย” เป็นการละคำ ที่ประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ เสริมให้(หญิงไทย)เด่นเลิศงาม ประโยคหลังคือ ..หญิงไทยส่งศรีชาติ

“ให้” ในที่นี้ เป็นกริยาที่ควรมีคำมารองรับว่า ส่งเสริมให้ใคร เด่น เลิศงาม คือ หญิงสาวที่มีความงดงามอยู่แล้ว ถ้ามีคุณความดีด้วย ก็จะยิ่งส่งเสริมทำให้หญิงนั้นงามเป็นเลิศ แต่ในที่นี้ได้ละคำ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ “เสริมให้(หญิงไทย)เด่นเลิศงาม ประโยคหลังคือ ..หญิงไทยส่งศรีชาติ แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

“รูปงาม”ในที่นี้ ละคำว่า“หญิงไทย”เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ “(หญิงไทย)รูปงามพิลาศ” ประโยคหน้าคือ “หญิงไทยส่งศรีชาติ..

“รูปงาม” เป็นคำวิเศษณ์ที่ควรมีคำมารองรับว่า ใครที่มีความงดงามที่เป็นศรีของชาติไทย แต่ในที่นี้ได้ละคำ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ “หญิงไทยส่งศรีชาติ ..”แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

(8) เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

“(?)จันทร์ประจำราตรี”

“(ดวง)จันทร์ประจำราตรี”

“จันทร์” ในที่นี้ ละคำว่า “ดวง” เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ “(ดวง)จันทร์ประจำราตรี” ประโยคหน้าคือ ดวงจันทร์ขวัญฟ้า..

“จันทร์” ในที่นี้หมายถึง คำนามที่ควรมีคำมารองรับให้คำสมบูรณ์ขึ้นว่า ดวงจันทร์นั้นคู่กับฟ้า และเป็นดวงจันทร์ที่อยู่ปรากฏในเวลาค่ำคืนเสมอ แต่ในที่นี้ได้ละคำ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้คือ ดวงจันทร์ขวัญฟ้า.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

“(?)เอกราชอธิปไตย”

“(เทิดทูน)เอกราชอธิปไตย”

“เอกราช” ในที่นี้ ละคำว่า “เทิดทูน” เป็นการละคำที่ประโยคหน้ามีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ “(เทิดทูน)เอกราชอธิปไตย ประโยคหน้าคือ ที่เทิดทูนคือชาติ..

“เอกราช” ในที่นี้หมายถึง คำวิเศษณ์ที่ควรมีคำมารองรับว่า นอกจากสิ่งที่ชายเทิดทูนคือชาติแล้วยังเทิดทูนอะไร แต่ในที่นี้ได้ละคำ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหน้าได้กล่าวไว้ คือ ที่เทิดทูนคือชาติ.. แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

(9) เพลงยอดชายใจหาญ

“(?)ขอสมานไมตรี” “(?)ไม่ขอเว้นเดินตาม”

“(น้อง)ขอสมานไมตรี” “(น้อง)ไม่ขอเว้นเดินตาม”

“ขอ”ในที่นี้ ละคำว่า“น้อง”เป็นการละคำที่ประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกันจึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ “(น้อง)ขอสมานไมตรี”ประโยคหลังที่ตามมา คือ ..น้องขอร่วมชีวี

“ขอ” ในที่นี้หมายถึง คำกริยาที่ควรมีคำมารองรับว่า ใครที่ขอสมานไมตรี แต่ในที่นี้ได้ละคำ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหลังได้กล่าวไว้ คือ ..น้องขอร่วมชีวี แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

“ไม่” ในที่นี้ ละคำว่า “น้อง” เป็นการละคำที่ประโยคหลังมีส่วนที่กล่าวถึงการกระทำอย่างเดียวกันจึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกก็ได้ เป็นการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ “(น้อง)ไม่ขอเว้นเดินตาม”ประโยคหลังที่ตามมา คือ ..น้องจักสู้พยายาม

“ไม่” ในที่นี้หมายถึง คำวิเศษณ์ที่ควรมีคำมารองรับว่า ใครที่จะเดินตามชายผู้กล้าหาญ เพื่อขอสมานไมตรีและร่วมชีวิตเพื่อประกอบกิจเพื่อชาติ แม้จะยากเข็ญเพียงใดก็จะสู้เต็มความสามารถ แต่ในที่นี้ได้ละคำ เนื่องจากเป็นประโยคคู่ขนานที่ประโยคหลังได้กล่าวไว้ คือ ..น้องจักสู้พยายาม แต่ได้ใช้ลักษณะทางภาษา คือ การละคำไว้ เพื่อความสละสลวยของบทประพันธ์

3. ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ หมายถึง โครงสร้างการโยกย้ายประโยคตามการเน้นความสำคัญ โดยปกติรูปประโยค คือ ประธาน กริยา กรรม เมื่อผู้ส่งสารต้องการเน้น อาจย้ายส่วนประกอบประโยคเหล่านี้มาข้างหน้า โดยเฉพาะหน่วยเติมเต็ม หน่วยเสริมความ กริยา วิเศษณ์วลี บุพบทวลี การย้ายเพื่อให้เกิดสัมผัส และให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพ คือภาพที่เห็นด้วยใจคิด ด้วยความรู้สึก เพื่อสร้างความเข้าใจ และความรู้สึกร่วมที่ลึกซึ้ง (กุหลาบ มัลลิกะมาส,2548) หรือการใช้รูปคำซ้อน คือ คำที่มีความหมายเหมือนกัน นำมาเรียงต่อกัน หรือซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายเดิม เช่น ซ้อนกริยา+นาม กริยา+กริยา เป็นต้น และคำซ้ำ โดยใช้คำเดียวกัน กล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์ เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น เป็นการสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสาร และอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อ เรียก การซ้ำคำว่า “การกล่าวซ้ำ” ได้ผล 2 ประการ คือ การ

เล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และได้ผลในการเน้นหรือย้ำความนั้นให้ชัดเจน (ธเนศ เวศร์ภาดา,2517;สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา,2549;กุหลาบ มัลลิกะมาส,2517) ซึ่งอาจจะวางไว้ติดกัน หรือวางไว้แยกจากกันแต่ความหมายของคำที่ซ้ำนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงเพื่อต้องการให้ความหมายชัดเจนขึ้น

นอกจากนี้การโยกย้ายส่วนของประโยคโดยส่วนของประโยคสามารถย้ายที่ได้ ส่วนที่ย้ายได้ได้แก่ หน่วยกรรมตรง และหน่วยกรรมรอง ตำแหน่งที่ย้ายคือ มาอยู่ต้นประโยคหรือหน้าหน่วยประธาน ส่วนของประโยคอาจไม่ติดกัน โดยรูปประโยคหลักของไทย มี 4 แบบ ได้แก่ 1) ประโยคประธาน คือ ประโยคที่เอาผู้กระทำขึ้นต้นประโยค เช่น บีเตะตะกร้อ 2) ประโยคกรรม คือประโยคที่เอาผู้กระทำขึ้นต้นประโยค เช่น วิทวัศถูกครูตำหนิ 3) ประโยคกริยา คือ ประโยคที่เอากริยา เกิด มี ปรากฏ ขึ้นต้นประโยค เช่น มีปลาในน้ำ และ4) ประโยคการิต คือ ประธานของประโยค ประโยคกรรมมีผู้รับใช้แทรกเข้ามา เช่น คุณพ่อให้ฉันรดน้ำต้นไม้ (ประธานมีผู้รับใช้) หนังสือถูกอาจารย์ให้นักศึกษาอ่าน (กรรมมีผู้รับใช้) มาลีให้ฉันทำการบ้าน (ประธานมีผู้รับใช้) (วิจินตน์ ภาณุพงศ์,2532)ปรากฏในเพลงรำวงมาตรฐาน ได้แก่

(1) เพลงงามแสงเดือน

“งามแสงเดือนมาเยือนส่องหล้า งามใบหน้าเมื่ออยู่วงรำ”

“งาม” ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์ โยกมาไว้หน้าประโยคเพื่อเน้นความ คือ งามแสงเดือนมาเยือนส่องหล้า งามใบหน้าเมื่ออยู่วงรำ และเป็นการซ้ำคำ นั่นคือคำว่า “งาม” เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และเปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึงความงามให้เด่นชัดมากขึ้น ทั้ง1) ความงามของหญิงสาวที่ถูกโยงมาเปรียบเทียบกับแสงจันทร์ และ2) ความงามที่จะบังเกิดขึ้นเมื่อมาอยู่ในการร่ายรำด้วยกัน

“เปลื้องทุกข์วายระกำ”

การใช้รูปคำซ้อน เพื่อเน้นความ คือ กริยา+นาม ได้แก่ เปลื้องทุกข์ และวายระกำ และปกติ“วาย”จะไม่ปรากฏใช้ร่วมกัน คือ วาย กับ ระกำ อาทิ จะใช้ วายชนม์ แต่เมื่อรวมความหมาย <u>เปลื้องทุกข์วายระกำ</u> เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงความทุกข์หนักขึ้นเมื่อนำรูปคำสองคำมาต่อกัน

(2) เพลงชาวไทย

“เปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้”

การใช้รูปคำซ้อน เพื่อเน้นความ คือ กริยา+นาม ได้แก่ เปลื้องทุกข์ แต่เมื่อรวมความหมาย “เราเล่นกันเพื่อสนุก <u>เปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้</u>”เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงการรำวงทำให้คลายทุกข์ สนุกสนาน เมื่อนำคำ ประโยคมาต่อกัน

“ให้เก่งกาจเจิดจำรูญ”

การใช้รูปคำซ้อน เพื่อเน้นความ คือ คำวิเศษณ์ +คำวิเศษณ์ ได้แก่ เก่งกาจ และ เจิดจำรูญ แต่เมื่อรวมความหมาย “เราจึงควรช่วยชูชาติ ให้<u>เก่งกาจเจิดจำรูญ</u>” เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงการเชิดชูชาติไทยให้มีความเจริญรุ่งเรืองให้มากยิ่งขึ้น เมื่อนำคำมาต่อกัน

“เพื่อความสุขเพิ่มพูน”

การใช้รูปคำซ้อน เพื่อเน้นความ คือ คำกริยา +คำวิเศษณ์ ได้แก่ เพิ่มพูน แต่เมื่อรวมความหมาย

“เพื่อความสุขเพิ่มพูน ของชาวไทยเราเอย” จึงเน้นย้ำถึง มีความสุขจนล้นของชาวไทย

(3) เพลงรำซิมารำ

“ถึงยามว่างเราจึงรำเล่น ” “เล่นสนุกอย่างวัฒนธรรม”

“เล่นอะไรให้มีระเบียบ” “มาเล่นระบำของไทยเราเอย”

“เล่น” ในที่นี้เป็นการนำคำกริยา โยกมาไว้หน้าประโยคและท้ายประโยคเพื่อเน้นความ คือ การมาเริงระบำกันให้สนุก เมื่อถึงเวลาทำงานก็ทำงานอย่างจริงจังไม่ละทิ้งงาน เวลายามว่างก็จะมาร้องรำเล่นให้สร่างทุกข์ตามวัฒนธรรมไทยที่มีระเบียบงดงาม ขอเชิญชวนทุกคนออกมาฟ้อนรำเล่นระบำกัน

การซ้ำคำ นั่นคือคำว่า “เล่น” เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และเปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึง การเล่นฟ้อนรำถูกโยงให้เห็นความสำคัญของฟ้อนรำสามารถสนุกสนาน สร่างทุกข์ ยังแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย

“รำมาซิมารำ”

“รำ” ในที่นี้เป็นการนำคำกริยา โยกมาไว้หน้าประโยคและท้ายประโยคเพื่อเน้นความให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพภาพซ้ำ คือ การเชิญชวนมารำ

การซ้ำคำ นั่นคือคำว่า“รำ”เปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึงการเชิญชวนให้มาร่ายรำให้เด่นชัดมากขึ้น

“ไม่ละไม่ทิ้งจะเกิดเข็ญขุก”

“ไม่” ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์ โยกมาไว้หน้าประโยคและท้ายประโยคเพื่อเน้นความให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพภาพซ้ำ คือ ถึงเวลางานเราก็จะทำงานกันจริงๆ ไม่ทิ้งงาน เพื่อจะได้ไม่ลำบาก

“เข็ญขุก” ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์ โยกมาไว้ท้ายประโยคเพื่อให้เกิดสัมผัสกับวรรคต่อไป คือ ตามเชิงเช่นเพื่อให้สร่างทุกข์

“รำมาซิมารำ เริงระบำกันให้สนุก ยามงานเราทำงานกันจริงๆ ไม่ละไม่ทิ้งจะเกิดเข็ญขุก”เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึง การขอเชิญพวกเรามาเล่นรำวงกันให้สนุกสนาน.... ถึงเวลางานเราก็จะทำงานกันจริงๆ เพื่อจะได้ไม่ลำบากมาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

(4) เพลงคืนเดือนหงาย

“ยามกลางคืนเดือนหงาย เย็นพระพายโบกพริ้วปลิวมา
เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต เท่าเย็นผูกมิตรไม่เบื่อระอา
เย็นร่มธงไทยปกไปทั่วหล้า เย็นยิ่งน้ำฟ้ามาประพรมเอย”

“เย็น” ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์ โยกมาไว้หน้าประโยคเพื่อเน้นความ คือ เย็นของคืนเดือนหงายลมพัดมาทำให้เย็นชื่นใจ แต่อย่างไรก็ตามไม่เย็นเท่ากับได้ผูกมิตรไมตรีกับผู้อื่น ความสุขที่เกิดจากใต้ร่มธงไทย มีความร่มเย็นเหมือนฝนประพรมลงมา

การซ้ำคำ นั่นคือคำว่า “เย็น” เปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึงความรู้สึกเย็นให้เด่นชัดมากขึ้น ทั้ง1) ความเย็นจากลมพัด 2)เย็นจากการมีเพื่อนมิตรสหาย และ3) ความเย็นที่เกิดจากไทยมีร่มธงไทยมีความเป็นชาติ

(5) เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ

“รัศมีทอแสงงามตา”“ฉายงามส่องฟ้า”“ไม่งามเท่าหน้านวลน้อง”“งามเอยแสงงาม”“งามวงพักตร์ยิ่งดวงจันทรา”

“งาม” ในที่นี้เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง ลักษณะที่เห็นแล้วชวนมองชวนให้หลงใหลหรือพึงพอใจ "ผิวงาม รูปงาม กิริยางาม สำหรับเพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ “งาม” คือ1) ความงามของหญิงสาวที่ถูกโยงมาเปรียบเทียบกับแสงจันทร์ และ2) ความงามที่จะบังเกิดขึ้นเมื่อมาอยู่ในการร่ายรำด้วยกัน เป็นการซ้ำคำ โดยการนำคำวิเศษณ์ โยกมาไว้หน้าประโยคเพื่อเน้นความ นั่นคือคำว่า “งาม” ซึ่งเป็นตัวอย่างของการซ้ำคำที่ผู้ประพันธ์ต้องการ เล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และเน้นย้ำเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงความงามของหญิงไทยให้เด่นชัดมากขึ้น

(6) เพลงดอกไม้ของชาติ

“งามวิลาศนวยนาดร่ายรำ” “งามทุกสิ่งสามารถ”

“งาม” ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์ โยกมาไว้หน้าประโยค เพื่อเน้นความ คือ ความงามของหญิงไทยจากการร่ายรำที่อ่อนช้อยตามแบบนาฏศิลป์ไทย มีรูปทรงเอวที่อ้อนแอ้นสวยงาม กับความงามของหญิงสาวที่สามารถทำได้ทุกสิ่ง นอกจากนี้เป็นการซ้ำคำ นั่นคือคำว่า “งาม” เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และเปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึงความงามให้เด่นชัดมากขึ้นทั้ง1) ความงามของหญิงสาวจากการร่ายรำ รูปทรงเอวที่อ้อนแอ้นสวยงาม และ2) ความงามที่เกิดจากความสามารถทำได้ทุกอย่าง

“สู้ทนเหนื่อยยากตรากตรำ”

การใช้รูปคำซ้อน เพื่อเน้นความ คือ กริยา+กริยา และวิเศษณ์+วิเศษณ์ได้แก่ เหนื่อย+ยาก และตราก+ตรำ และเป็นการนำคำโยกมาไว้กลางและท้ายประโยคเพื่อให้เกิดสัมผัสในคำต่อไป เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ หรือสัมผัสในประโยคเพื่อให้เกิดภาพที่ชัดขึ้น แต่เมื่อรวมความหมาย

“เหนื่อยยากตรากตรำ” เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึง ความเหน็ดเหนื่อยลำบากมากขึ้นเมื่อนำคำสองคำมาต่อกัน

(7) เพลงหญิงไทยใจงาม

“หญิงไทยส่งศรีชาติ” “หญิงไทยใจงาม” ”

“หญิงไทย” เป็นคำประสมเกิดความหมายใหม่

“หญิงไทย” ในที่นี้เป็นการนำคำนาม โยกมาไว้หน้าประโยคเพื่อเน้นความ คือ หญิงสาวที่มีความงดงามอยู่แล้ว ถ้ามีคุณความดีด้วย ก็จะทำให้หญิงนั้นงามเป็นเลิศ ผู้หญิงไทยนี้เป็นขวัญใจของชาติ และมีจิตใจดีทำให้หญิงไทยงดงามเหมือนแสงเดือนแสงดาวระยิบระยับ

การซ้ำคำ นั่นคือคำว่า “หญิงไทย” เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ เปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึงความงามให้เด่นชัดมากขึ้น ทั้ง1) ความงามของหญิงสาวที่ถูกโยงมาเปรียบเทียบกับคุณความดี และ2) ความงามที่เกิดจากการที่มีจิตใจที่ดีงาม

“เดือนดาวพราวแพรว”

การใช้รูปคำซ้อน เพื่อเน้นความ คือ นาม+นาม และวิเศษณ์+วิเศษณ์ ได้แก่ เดือน + ดาว และพราว + แพรวเป็นการนำคำโยกมาไว้กลางและท้ายประโยคเพื่อให้เกิดสัมผัสในคำต่อไป เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ หรือสัมผัสในประโยคเพื่อให้เกิดภาพที่ชัดขึ้น แต่เมื่อรวมความหมาย “เดือนดาวพราวแพรว”เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึง ความงามของหญิงไทยงดงามเหมือนแสงเดือนดาวที่ระยิบระยับ

(8) เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

ชื่นชีวาขวัญพี่.. แต่ขวัญพี่ประจำใจ”

เมื่อรวมกันเป็นคำประสม ที่เป็นคำใหม่ “ขวัญพี่” หมายถึง หญิงอันเป็นสุดที่รักที่อยู่ในใจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

“ขวัญพี่” ในที่นี้เป็นการนำคำประสม โยกมาไว้ท้ายประโยคและอยู่กลางประโยคเพื่อเน้นความ และการสัมผัสของคำท้ายประโยค คือ คำว่า “ประจำใจ+อธิปไตย” โดยความหมาย ของ “ดวงจันทร์ขวัญฟ้า ชื่นชีวาขวัญพี่.. แต่ขวัญพี่ประจำใจ” สื่อให้เห็นถึงหญิงสาวอันเป็นขวัญใจของชายหนุ่ม ความรักของชายหนุ่มเปรียบกับท้องฟ้าที่มีดวงจันทร์ประจำท้องฟ้า ชายหนุ่มก็มีหญิงสาวอยู่ประจำในหัวใจเช่นกัน นอกจากนี้เป็นการซ้ำคำ นั่นคือคำว่า “ขวัญพี่” เปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึง ชายหนุ่มที่มีหญิงสาวอยู่ประจำในหัวใจ โดยเปรียบเทียบ1) ดวงจันทร์อยู่คู่ท้องฟ้าและราตรีที่ค่ำคืน และ2) หญิงสาวซึ่งเป็นขวัญใจของพี่นั้นอยู่ประจำในหัวใจพี่ เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และเปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึงความรักของชายหนุ่มให้เด่นชัดมากขึ้น

“ถนอมแนบสนิทใน”

“ถนอมแนบสนิทใน”จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าเป็นการใช้รูปคำซ้อน เพื่อเน้นความ คือ กริยา+กริยา กริยา+บุพบท ได้แก่ “ถนอม+แนบ” “สนิท+ใน”จะไม่ปรากฏใช้ร่วมกันคือ ถนอม

กับแนบ และสนิทกับใน แต่เมื่อรวมความหมาย เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงสิ่งที่แนบสนิทอยู่ในใจของชายก็คือหญิงอันเป็นสุดที่รัก

(9) เพลงยอดชายใจหาญ

"น้องขอร่วมชีวี" "น้องจักสู้พยายาม"

"น้อง" ในที่นี้เป็นการนำคำนาม โยกมาไว้หน้าประโยคเพื่อเน้นความรักของหญิงสาวที่มีต่อชายผู้กล้าหาญ และจะขอมีส่วนในการทำประโยชน์ทำหน้าที่ของชาวไทย แม้จะลำบากยากแค้น ก็จะขอช่วยเหลือจนเต็มความสามารถ นอกจากนี้เป็นการซ้ำคำ นั่นคือคำว่า "น้อง" เปรียบเทียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นถึง ถึงคำว่า น้อง ซึ่งหมายถึงหญิงสาว ผู้ที่เทิดทูนชายผู้กล้าหาญ เป็นการเล่นคำให้มีเสียงไพเราะ และเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงความรักของหญิงสาวที่บูชาชายผู้กล้าหาญให้เด่นชัดมากขึ้น

"แม้สุดยากลำเค็ญ" จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าเป็นการใช้รูปคำซ้อน เพื่อเน้นความ คือ กริยา+กริยา ได้แก่ "สุด+ยาก" จะไม่ปรากฏใช้ร่วมกันคือ สุดกับยาก แต่เมื่อรวมความหมาย แม้สุดยากลำเค็ญ เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงหญิงไทยผู้ผูกสมัครรักชายที่กล้าหาญ จะขอมีส่วนในการทำประโยชน์ทำหน้าที่ของชาวไทย แม้จะลำบากยากแค้นก็จะขอช่วยเหลือเคียงคู่ชายจนเต็มความสามารถ

(10) เพลงบูชานักรบ

"....น้องรักรักบูชาพี่ ที่มั่นคงที่มั่นคงกล้าหาญ
เป็นนักสู้เชี่ยวชาญ สมศักดิ์ชาตินักรบ
น้องรักรักบูชาพี่ ที่มานะที่มานะอดทน
หนักแสนหนักพี่ผจญ เกียรติพี่ขจรจบ
น้องรักรักบูชาพี่ ที่ขยันที่ขยันกิจการ
บากบั่นสร้างหลักฐาน ทำทุกด้านทำทุกด้านครันครบ
น้องรักรักบูชาพี่ ที่รักชาติที่รักชาติยิ่งชีวิต
เลือดเนื้อพี่พลีอุทิศ ชาติยงอยู่ยงอยู่คู่พิภพ..."

การซ้ำคำ ซ้ำประโยค นั่นคือคำว่า "น้องรักรักบูชาพี่" "ที่มั่นคงที่มั่นคง""ที่มานะที่มานะ""ที่ขยันที่ขยัน" "ทำทุกด้านทำทุกด้าน""ที่รักชาติที่รักชาติ""ยงอยู่ยงอยู่" ซึ่งเป็นตัวอย่างของการซ้ำคำ ซ้ำประโยคที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะเน้นย้ำ โดยเป็นคำซ้ำที่วางไว้ติดกัน เพื่อให้เห็นถึงความหมายคือหญิงสาวรักชายที่กล้าหาญ..ที่มานะอดทน...ที่ขยัน...และรักชาติยิ่งชีวิต

4. ใช้คำถาม หมายถึง ประโยคที่ใช้ถามเพื่อต้องการคำตอบ คือ1) ประโยคคำถามที่ต้องการคำตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เขาจะย้ายบ้านไปอยู่ที่ไหน พ่อรู้ได้อย่างไรว่าเขามาเยี่ยมยายในวันนี้ 2) ประโยคที่ต้องการคำตอบเพียงการบอกรับหรือปฏิเสธ เช่น คุณชอบอาชีพครูไหม (วิจินตน์ ภาณุพงศ์,2532) และคำถามที่ไม่ได้ต้องการจะมุ่งหาคำตอบ ซึ่งเรียกว่า คำถามเชิงวาทศิลป์ หรือ Rhetorical question

(ชิษณุพงศ์ อินทรเกษม,2559) ซึ่งเป็นคำถามที่ไม่ต้องตอบกลับเพราะคำตอบนั้นชัดเจน หรือเพราะผู้ถามรู้วิธีตอบ หรือใช้เพื่อเรียกร้องความสนใจหรือกระตุ้นให้เกิดความคิด เช่น วันนี้เรียนภาษาไทยไม่ใช่หรือ ปรากฏในเพลงรำวงมาตรฐาน ได้แก่

(1) เพลงรำซิมารำ

"เล่นอะไรให้มีระเบียบ"

"เล่น" ในที่นี้เป็นการนำคำกริยามาถามคำถามว่า "เล่นอะไร"คำถามเชิงวาทศิลป์เป็นคำถามที่ไม่ต้องตอบกลับเพราะคำตอบนั้นชัดเจนหรือเพราะผู้ถามรู้วิธีตอบ เพราะทราบคำตอบอยู่แล้ว คือ เล่นฟ้อนรำวง

(2) เพลงคืนเดือนหงาย คือ

"เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต"

"เย็น" ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์มาถามคำถามว่า "เย็นอะไร"คำถามเชิงวาทศิลป์เป็นคำถามที่ไม่ต้องตอบกลับเพราะคำตอบนั้นชัดเจนหรือเพราะผู้ถามรู้วิธีตอบ เพราะทราบคำตอบอยู่แล้ว คือ เย็นอะไรไม่เท่าที่คนไทยผูกมิตรไมตรีต่อกัน ซึ่งเย็นยิ่งกว่าน้ำฝน แต่เย็นอะไรก็ไม่เท่ากับการที่เรามีเสรีอยู่ภายใต้ร่มธงไทย

5. ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน หมายถึง การมีลักษณะทางภาษาที่สำคัญ คือ 1) ใช้ประโยคเรียบง่าย และส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามหลักไวยากรณ์ในตำราไวยากรณ์ 2) สันธานแบบเรียบง่าย และซ้ำๆ 3) มักไม่ใช้อนุประโยคขยายความ 4) ไม่พูดเรื่องเดียวกันติดต่อกัน 5) ใช้คำคุณศัพท์และวิเศษณ์จำนวนน้อย 6) ใช้คำศัพท์ไม่เฉพาะเจาะจงน้อย 7) มักใช้คำพูดเพื่อเน้น (เบอร์นสไตน์,อ้างในอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2556) นอกจากนี้ยังหมายถึงประโยคที่ไม่ต้องการส่วนขยายก็สามารถเข้าใจความหมายได้ชัดเจนอาจประกอบด้วย ประธาน+กริยา กริยา+กรรม หรือ วิเศษณ์+นาม วิเศษณ์+กริยา เป็นต้น หรือเรียกว่าประโยคความเดียว (เอกรรถประโยค) คือ ประโยคที่มีใจความสำคัญเพียงหนึ่ง คือ มีประธานตัวเดียว กริยาสำคัญเพียงตัวเดียว และอาจมีกรรมหรือไม่มีก็ได้ โดยมีโครงสร้าง ประธาน+กริยา+(บทกรรม) เช่น เราเดินอย่างรวดเร็ว การเดินเป็นการออกกำลังกาย เมื่อคืนนี้พายุพัดบ้านพัง ฯลฯ สรุปได้ว่าประโยคความเดียวเป็นประโยคที่มีหน่วยกริยา 1 หน่วย มีหน่วยนาม 1 หน่วยหรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ (นววรรณ พันธุเมธา,2527,น.135) ปรากฏในเพลงรำวงมาตรฐาน ได้แก่

(1) เพลงคืนเดือนหงาย

"เย็นพระพายโบกพลิ้วปลิวมา"

"เย็นพระพายโบกพลิ้วปลิวมา" ในที่นี้เป็นการนำคำวิเศษณ์+กริยา ที่ไม่ต้องการกรรมมารองรับก็เข้าใจว่า ลมพัดปลิวไปมา

(2) เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ

“ดวงจันทร์วันเพ็ญลอยเด่นอยู่ในนภา”

“ดวงจันทร์วันเพ็ญลอยเด่นอยู่ในนภา” ในที่นี้เป็นการนำ ประธาน+กริยา ที่ไม่ต้องการกรรมมารองรับก็เข้าใจว่า ดวงจันทร์ลอยเด่นในนภา

(3) เพลงดอกไม้ของชาติ

“ขวัญใจดอกไม้ของชาติ งามวิลาศนวยนาดร่ายรำ”

“ขวัญใจดอกไม้ของชาติ งามวิลาศนวยนาดร่ายรำ”ในที่นี้เป็นการนำคำประธาน+กริยา ที่ไม่ต้องการกรรมมารองรับก็เข้าใจว่า หญิงสาวซึ่งเป็นขวัญใจของชาติไทย มีความงามเมื่อร่ายรำ

(4) เพลงหญิงไทยใจงาม

“เดือนพราวดาวแวววาวระยับ”

“เดือนพราวดาวแวววาวระยับ”ในที่นี้เป็นการนำประธาน+กริยา ที่ไม่ต้องการกรรมมารองรับก็เข้าใจว่า เดือนพราว และดาวแวววาว ส่องแสงระยิบระยับ ในที่นี้ หมายถึง ความงามของหญิงไทยงดงามเหมือนแสงเดือนดาวที่ระยิบระยับในท้องฟ้าเวลากลางคืน

(5) เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

“ดวงจันทร์ขวัญฟ้า ชื่นชีวาขวัญพี่”

คำประสมที่เป็นคำใหม่ “ขวัญฟ้า”หมายถึง มิ่งขวัญของสวรรค์ และ“ขวัญพี่” หมายถึง หญิงอันเป็นสุดที่รักที่อยู่ในใจ

“ดวงจันทร์ขวัญฟ้า ชื่นชีวาขวัญพี่” ในที่นี้เป็นการนำคำนาม+คำนาม ที่ไม่ต้องการกรรมมารองรับก็เข้าใจว่า ดวงจันทร์คู่ขวัญของท้องฟ้า หญิงสาวคือขวัญใจของพี่

6. ขาดการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค หมายถึง ในโครงสร้างประโยคคำเชื่อมระหว่างประโยคทำหน้าที่เชื่อมบทกับบท ประโยคกับประโยค หรือทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้น คำหรือวลีที่ใช้เชื่อม จำแนกออกได้เป็น 4 ชนิด คือ 1.บุพบท เช่น ด้วย โดย เมื่อ ในเมื่อ 2.สันธาน เช่น และ แต่ หรือ ก็ ถึงก็ เพราะฉะนั้น จึง 3. อุทาน เช่น แหม! แม่เจ้าโวย! พุทโธ่เอ๋ย! โอ้โฮ! อนิจจาเอ๋ย และ4. อาลปนะ คือ คำเรียกหรือทักทาย เช่น ท่านทั้งหลาย คุณพ่อครับ โดยคำเชื่อม ใช้แสดงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ หรือระหว่างเหตุการณ์ต่างๆ หรือระหว่างสิ่งต่างๆกับเหตุการณ (นววรรณ พันธุเมธา,2527,น.55) คำเชื่อมหรือหน่วยเชื่อม มี 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ทางเวลา คำเชื่อมบอกเวลาก่อน ใช้นำหน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดก่อน 2) คำเชื่อมบอกเวลาภายหลัง ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดภายหลัง 3) คำเชื่อมบอกเวลาเดียวกัน ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดในเวลาเดียวกับประโยคหน้า 4) คำเชื่อมบอกเวลาเริ่มต้น ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประโยคหน้าเริ่มขึ้นเมื่อใด 5) คำเชื่อมบอกเวลาสิ้นสุด ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ในประโยคหน้าสิ้นสุดลงเมื่อใด 6) คำเชื่อมบอกสัมพันธ์ทางเหตุผล 6.1 บอกเหตุซึ่งบังเกิดผลคล้อยตาม 6.2 คำเชื่อมบอกเหตุซึ่งเป็นเงื่อนไข 6.3 คำเชื่อมบอกเหตุซึ่งบัง

เกิดผลขัดแย้ง 6.4 คำเชื่อมบอกผล ใช้นำหน้าประโยคที่แสดงผล 6.5 คำเชื่อมบอกเหตุผลที่เป็นจุดประสงค์ (วิจินตน์ ภาณุพงศ์,2532) ปรากฏในเพลงรำวงมาตรฐาน ได้แก่

(1) เพลงชาวไทย

“(__)เปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้”

“(เพื่อ)เปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้”คำเชื่อม “เพื่อ”

“เพื่อ” เป็นคำบุพบท เชื่อมเพื่อบอกเหตุผลที่เป็นจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ที่ทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือ การที่เราได้เล่นสนุก เพื่อเปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้

“เพราะชาติ(__)เราได้เสรี”

“เพราะชาติ(ของ)เราได้เสรี”คำเชื่อม “ของ”

“ของ” เป็นคำบุพบท เชื่อมเพื่อบอกเหตุผลที่เป็นจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย และทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือ เพราะชาติของเราได้เสรี

“(__)มีเอกราชสมบูรณ์”

“(จึง)มีเอกราชสมบูรณ์”คำเชื่อม “จึง”

“จึง” เป็นคำสันธาน เชื่อมเพื่อบอกผล ใช้นำหน้าประโยคที่แสดงผล คือ เพราะชาติเราได้เสรีจึงมีเอกราชสมบูรณ์

“(__)ให้เก่งกาจเจิดจำรูญ”

“(เพื่อ)ให้เก่งกาจเจิดจำรูญ”คำเชื่อม “เพื่อ”

“เพื่อ”เป็นคำบุพบท เชื่อมเพื่อบอกเหตุผลที่เป็นจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ที่ทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือ เราจึงควรช่วยชูชาติเพื่อให้เก่งกาจเจิดจำรูญ

(2) เพลงคืนเดือนหงาย

“เย็น(__)พระพายโบกพริ้วปลิวมา”

“เย็น(ของ)พระพายโบกพริ้วปลิวมา”คำเชื่อม“ของ”

“เท่าเย็น(__)ผูกมิตรไม่เบื่อระอา”

“เท่าเย็น(ของ)ผูกมิตรไม่เบื่อระอา”คำเชื่อม“ของ”

“เย็น(__)ร่มธง ไทยปก ไปทั่วหล้า”

“เย็นของร่มธง ไทยปก ไปทั่วหล้า”คำเชื่อม“ของ”

“ของ” เป็นคำบุพบท เชื่อมเพื่อทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือ คืนเดือนหงายลมพัดมาทำให้เย็นชื่นใจ แต่อย่างไรก็ตามไม่เย็นเท่ากับได้ผูกมิตรไมตรีกับผู้อื่น ความสุขที่เกิดจากใต้ร่มธงไทย มีความร่มเย็นเหมือนฝนประพรมลงมา

(3) เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ

“(__)นวลน้องยองใย”

“(ของ)นวลน้องยองใย”คำเชื่อม“ของ”

“ของ” เป็นคำบุพบท เชื่อมเพื่อทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือดวงจันทร์ทั้งดวงถึงจะงามอย่างไรก็ยังไม่เท่าความงามของดวงหน้าหญิงสาวที่ดูผุดผ่องมีน้ำมีนวล

“ขวัญใจ(__)ชาติเอย”...”

“ขวัญใจ(ของ)ชาติเอย”คำเชื่อม “ของ”

“ของ” เป็นคำบุพบท เชื่อมเพื่อทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือความงามของดวงหน้าหญิงสาวที่ดูผุดผ่องมีน้ำมีนวล ยังทั้งรูปร่างที่สมส่วน สมกับเป็นขวัญใจของชาติไทย

(4) เพลงดอกไม้ของชาติ

“(_)สู้ทนเหนื่อยยาก(_)ตรากตรำ”

“(จะ)สู้ทนเหนื่อยยาก(และ)ตรากตรำ”

“จะ” เป็นคำช่วยกริยาบอกอนาคต““(จะ)สู้ทนเหนื่อยยาก”เชื่อมวิเศษณ์ที่ทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือ นอกจากผู้หญิงจะดีเด่นทางด้านความงามแล้วยังสามารถทำอะไรได้หลายอย่าง ยังมีความอดทนแม้จะเหนื่อยยากเพียงใดก็จะสู้ทน

“และ” เป็นคำสันธาน เชื่อมเพื่อทำหน้าที่เสริมความให้เด่นขึ้นชัดเจนขึ้น คือ ผู้หญิงมีความอดทนแม้จะเหนื่อยยากเพียงใดก็จะสู้ทนมีความสามารถในการทำงานและดำเนินตามนโยบายของรัฐบาล

จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่1 สรุปได้ว่า วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลง เป็นระดับภาษาแบบกึ่งทางการ เป็นรูปแบบภาษาที่มีความจริงจังน้อยกว่าวัจนลีลาเป็นทางการ มีโครงสร้างที่หลวมกว่าและไม่สมบูรณ์ตามกฎไวยากรณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้และง่ายต่อการจดจำ โดยลักษณะเด่นทางภาษาแบบกึ่งทางการ ได้แก่ ใช้ภาษาพูด คือ มีการใช้สรรพนามบุรุษที่1 และบุรุษที่2 และคำลงท้ายเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ไม่มีการใช้คำแสลง ใช้การละคำ ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ ใช้คำถาม ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน และขาดการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค โดยรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลงพบว่า มีการใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความหมายในทุกเพลง รองลงมาคือ มีการใช้สรรพนามบุรุษที่1,2 และคำลงท้าย และการละคำ โดยมีการใช้คำถามน้อยที่สุด สำหรับการใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคใช้เพื่อเน้นความหมาย แต่ก็ยังมีความงามของบทร้องจากการสัมผัสคล้องจองของคำและประโยค และให้เกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพในบทร้อง คือภาพที่เห็นด้วยใจคิด ด้วยความรู้สึก เพื่อสร้างความเข้าใจและความรู้สึกร่วมที่ลึกซึ้ง (กุหลาบ มัลลิกะมาส,2548) โดยมีการใช้รูปคำซ้อน และคำซ้ำ เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น เป็นการสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสารและอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อ ตลอดจนสุนทรียะของบทร้องที่เกิดจากสัมผัสของคำและประโยค แต่บทร้องก็สะท้อนและ

สอดแทรกความรักชาติด้วย เนื่องจากเพลงรำวงมาตรฐานเป็นเพลงที่ต้องการให้มีบทบาทในการสื่อถึงการรักชาติในรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น สอดคล้องกับ แวง พลังวรรณ (2553) กล่าวว่า จอมพล ป.ให้รำวงเป็นวาระแห่งชาติ เรียกว่า “รำวงสร้างชาติ”

5.1.2 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่2 เพื่อศึกษาสังเคราะห์รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเนื้อเพลงรำวงมาตรฐาน โดยพิจารณามิติของวรรณศิลป์ผ่านมุมมองวิธภาษาหน้าที่ หรือทำเนียบภาษาอันเป็นศิลปะการใช้ถ้อยคำประเภทหนึ่ง โดยการสังเคราะห์วรรณศิลป์ในรูปแบบทำเนียบภาษาของอมรา ประสิทธิรัฐสินธุ์ (2545) ด้านนาฏศิลป์และด้านสังคีตศิลป์ในบทเพลงรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลง คือ (1) เพลงงามแสงเดือน (2) เพลงชาวไทย (3) เพลงรำซิมารำ (4) เพลงคืนเดือนหงาย (5) เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ (6) เพลงดอกไม้ของชาติ (7) เพลงหญิงไทยใจงาม (8) เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า (9) เพลงยอดชายใจหาญ และ (10) เพลงบูชานักรบ พบว่า ภาษาด้านนาฏศิลป์และด้านสังคีตศิลป์หรือดนตรีมีเพียง 5 เพลง โดยเป็นภาษานาฏศิลป์ 3 เพลง คือ เพลงงามแสงเดือน เพลงรำซิมารำ และเพลงดอกไม้ของชาติ และภาษาสังคีต 2 เพลง คือ เพลงชาวไทย และเพลงคืนเดือนหงาย ได้แก่

1. ภาษานาฏศิลป์ เป็นทำเนียบภาษาเฉพาะกิจประเภทหนึ่ง หมายถึง ภาษาทางนาฏศาสตร์หรือศัพท์นาฏศิลป์ แสดงถึงความสุนทรีย์ ความงดงามของงานศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย และช่วยสื่อความหมายและทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันทั้งผู้แสดงและผู้ชม นอกจากนี้ยังเป็นภาษาที่ใช้สำหรับการสื่อสารเพื่อให้เข้าใจโดยใช้ท่าทางนาฏศิลป์เป็นตัวสื่อไม่ใช้คำพูด เป็นอวัจนภาษาอย่างหนึ่ง ส่วนใหญ่จะใช้อากัปกิริยาของอวัยวะร่างกายเป็นตัวสื่อสารเพื่อบอกอาการความต้องการให้ผู้รับสารเข้าใจในการสื่อสาร ภาษานาฏศิลป์มีปรากฏอยู่ในการแสดงละคร หรือบทระบำของละครไทยบางเพลงก็มี “นาฏศิลป์” ความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายถึง ศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ ปรากฏในเพลงรำวงมาตรฐาน 3 เพลง ได้แก่

(1) เพลงงามแสงเดือน

<u>ฟ้อน</u> หมายถึง ศิลปะการแสดง หรือการประดิดประดอยกิริยาท่าทางต่างๆ Acting Action เช่น อาจเป็นการเคลื่อนไหว กาย แขน ขา มือ เท้าให้งดงาม มีลีลาพร้อมด้วยมีความรู้สึกเป็นอารมณ์สะเทือนใจ ตามท่วงทำนองดนตรี หรือบทขับร้อง คำว่า “ฟ้อน” มักจะมีขอบเขตของการใช้เรียกศิลปะการแสดงลีลาท่าทางเฉพาะของท้องถิ่นลานนา (สุมิตร เทพวงษ์,2525)

<u>รำ</u> หมายถึง การแสดงที่มุ่งความงามของการร่ายรำ หรือการแสดงท่าทางลีลาของผู้รำ โดยใช้มือ แขน เป็นหลัก ได้แก่ รำเดี่ยว รำคู่ และการรำหมู่ (สุมิตร เทพวงษ์,2525)

<u>ฟ้อนรำ</u> หมายถึง การแสดงลักษณะและการเคลื่อนไหวร่างกายที่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง (รานี ชัยสงคราม,2544)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

(2) เพลงรำซิมารำ

รำ หมายถึง การแสดงที่มุ่งความงามของการร่ายรำ หรือการแสดงท่าทางลีลาของผู้รำ โดยใช้มือ แขน เป็นหลัก ได้แก่ รำเดี่ยว รำคู่ และการรำหมู่ (สุมิตร เทพวงษ์,2525)

ระบำ หมายถึง ศิลปะของการร่ายรำที่แสดงพร้อมกันเป็นหมู่ เป็นชุด ไม่ดำเนินเรื่องราว ท่ารำ บางครั้งก็มีความหมายเข้ากับเนื้อเรื่อง บางครั้งก็ไม่มีความหมายนอกจากความสวยงาม คำว่า “ระบำ” ย่อมรวมเอา ฟ้อน และ เซิ้ง เข้าไว้ด้วยกัน เพราะวิธีการแสดงไปในรูปแบบเดียวกัน หากแต่แยกให้เห็นความแตกต่างของท้องถิ่น วิธีร่ายรำ ตลอดจนการแต่งกายตามระเบียบประเพณีเท่านั้น แบ่งได้เป็นระบำแบบดั้งเดิม หรือระบำมาตรฐาน และระบำที่ปรับปรุงหรือระบำเบ็ดเตล็ด (สุมิตร เทพวงษ์,2525)

ฟ้อนรำ หมายถึง การแสดงลักษณะและการเคลื่อนไหวร่างกายที่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง (รานี ชัยสงคราม, 2544,69) การฟ้อนรำ หรือ ความรู้แบบแผนของการฟ้อนรำ ศิลปะ เป็นคำภาษาสันสกฤต (ส.ศิลปะ; ป.สิปุป ว่า มีฝีมืออย่างยอดเยี่ยม) ซึ่งหมายถึง การแสดงออกมาให้ปรากฏขึ้นอย่างงดงามน่าพึงชม ก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Arts" (อมรา กล่ำเจริญ,2542)

(3) เพลงดอกไม้ของชาติ

ร่ายรำ หมายถึง สิ่งที่มนุษย์เราได้ปรุงแต่งจากธรรมชาติให้สวยสดงดงามขึ้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายถึงแต่การร่ายรำเพียงอย่างเดียว จะต้องมีดนตรีเป็นองค์ประกอบไปด้วย จึงจะช่วยให้สมบูรณ์แบบตามหลักวิชานาฏศิลป์ (อาคม สายาคม,2545)

นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะการร้องรำทำเพลงที่มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์โดยประดิษฐ์ขึ้นอย่างประณีตและมีแบบแผน ให้ความรู้ ความบันเทิง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมความรุ่งเรืองของชาติได้เป็นอย่างดี (สุมิตร เทพวงษ์,2548,น.2) นอกจากนี้ คำว่า “นาฏศิลป์” เป็นคำสมาส แยกได้เป็น 2 คำ คือ นาฏ และศิลป์นาฏ หมายถึง การฟ้อนรำ ศิลป์ ได้แก่ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ในเมื่อธรรมชาติไม่สามารถอำนวยให้แต่ต้องสร้าง ให้ประณีต ดีงาม และสำเร็จสมบูรณ์ ศิลปะเกิดขึ้นด้วยทักษะ คือ ความชำนาญในการปฏิบัติ (จาตุรงต์ มนตรีศาสตร์,2517)

2. ภาษาสังคีตหรือศัพท์สังคีต เป็นทำเนียบภาษาเฉพาะกิจเป็นภาษาเฉพาะที่ใช้สื่อสารกันในวงการดนตรีไทย ซึ่งเป็นที่รู้กันว่าหมายความถึงอะไร หรือให้ปฏิบัติอย่างไร (สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน ,2516,เล่ม1) โดยคำว่า “สังคีต”ความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง การขับร้องรับดนตรี และบางทีก็มีรำด้วย และยังหมายถึงการร้องรำทำเพลง ปรากฏในเพลงรำวงมาตรฐาน 2 เพลง ได้แก่

(1) เพลงชาวไทย

เล่น คือ ลูกเล่น หมายความถึงลูกที่ผู้บรรเลงเล่นให้มันพลิกแพลงไปจากธรรมดา หรือลูกที่ผู้แต่งเพลงตั้งใจแต่งให้มันพลิกแพลงไป จึงมีคำกล่าวว่า “ลูกเล่นของเพลงนี้ไม่เลว” ดังนี้เป็นต้น (สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย “ภาคคีตะ-ดุริยางค์,2560)

(2) เพลงคืนเดือนหงาย

<u>โบก</u> หมายถึงการโบกจังหวะหลักของเพลง โดยการใช้ไม้ปาต๊องที่มือขวาของผู้อำนวยเพลง หรือวาทยกร ซึ่งวิธีการโบกจะเป็นที่เข้าใจในหมู่นักดนตรี ส่วนมือซ้ายจะทำหน้าที่บอกคิวการเข้าออกของเครื่องดนตรีกลุ่มต่างๆ (สดับพิณ รัตนเรือง,2548)

<u>พริ้ว</u> หมายถึง หมายถึง การบรรเลงทางดนตรี อาทิ เทคนิคการตีระนาดที่พริ้วไหวหนักหน่วง (กฤษฎ์ เลกะกุล,2560) หรือหมายถึงกริยา การพรมนิ้ว วิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดเสียงพริ้วและสั่นระรัวของเครื่องดนตรี โดยใช้ปลายนิ้วแตะเร็วๆ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน,2554)

<u>ประ</u> เป็นวิธีปฏิบัติของเครื่องดนตรีประเภทซอ ซึ่งในตอนที่ใช้เสียงสายเปล่ายาวๆ แล้ว เขามักใช้กลางนิ้วแตะสายเปล่าๆ ขึ้นลงๆ ให้มีความถี่พอเหมาะ เสียงซอก็จะดังเป็นเสียงเดิมสลับกับเสียงสูง (ที่กลางนิ้วแตะลงไป) ถี่ๆทำให้เกิดความไพเราะขึ้น อาการที่ทำอย่างนี้เรียกว่า“ประ”

<u>พรม</u> เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่ทำให้ละเอียดหรือถี่ขึ้น บางท่านเรียกว่า “พรม” สำหรับเครื่องดนตรีที่ใช้นิ้วบังคับเสียง เช่น ปี่ ขลุ่ย และซอประเภทต่างๆ เป็นต้น “พรม” หรือเรียกเต็มๆ ว่า “พรมนิ้ว” มีวิธีดังต่อไปนี้ 1) พรมแบบเดียวกับ “ประ” (ดูคำว่า”ประ”) แต่ทำให้ละเอียดหรือถี่กว่าประ 2) การพรมไม่จำเป็นต้องสายเปล่าอย่างเดียว จะเล่นนิ้วไหนอยู่ก็พรมได้ทั้งนั้น ขอแต่ให้นิ้วหนึ่งทำเสียงยืนแล้วนิ้วที่ถัดไปแตะขึ้นลงเร็วๆแล้วก็ใช้ได้ จะบังเกิดเป็นเสียงสูง (เสียงพรม) สลับกับเสียงยืนพื้นถี่ๆ น่าฟังมากนอกจากนั้นเราจะไม่พรมด้วยนิ้วที่ถัดอยู่ขึ้นไปก็ได้ อาจจะพรมข้ามเสียง เช่น เป่าขลุ่ยเสียง “เร” ยืนพื้นไว้ แล้วพรมด้วยนิ้วเสียง “ฟา” ก็ได้ ทั้งนี้ก็แล้วแต่ความเหมาะสมของทำนองตรงนั้นเป็นสำคัญ (สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย “ภาคคีตะ-ดุริยางค์,2560)

ทั้งนี้ ทำเนียบภาษาด้านนาฏศิลป์และด้านสังคีตศิลป์หรือดนตรี ไม่ปรากฏ ใน 5 เพลง ได้แก่ เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ เพลงหญิงไทยใจงาม เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า เพลงยอดชายใจหาญ และเพลงบูชานักรบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่2 สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน ในมุมมองวิธภาษาหน้าที่ หรือทำเนียบภาษา เป็นการสื่อความหมายให้เข้าใจได้ชัดเจน ตรงวัตถุประสงค์ แม้ว่าจะใช้ต่างกันตามหน้าที่ สถานการณ์ วัตถุประสงค์ และแวดวงวิชาชีพ ซึ่ง “วิธภาษา”หมายถึง “ชนิดต่างๆ ของภาษาใดภาษาหนึ่ง” เช่นเมื่อพูดถึงการที่ภาษาไทยแตกย่อยออกเป็นชนิดต่างๆ ซึ่งชนิดต่างๆ ของภาษาไทยก็คือ วิธภาษานั้นเอง เช่น ภาษาสุพรรณ ภาษาผู้หญิงไทย ภาษาวัยรุ่นไทย ภาษาโฆษณาของไทย ฯลฯ ก็เรียกว่าเป็นวิธภาษาของภาษาไทยทั้งสิ้น (อมรา ประสทธิ์รัฐสนธิ์ ,2548,น.7) สำหรับทำเนียบภาษาในเพลงรำวงมาตรฐานในที่นี้คือ ภาษานาฏศิลป์ หรือภาษาทางนาฏศาสตร์หรือศัพท์นาฏศิลป์ ซึ่งแสดงถึงความสุนทรีย์ ความงดงามของงานศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย และช่วยสื่อความหมายทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันทั้งผู้แสดงและผู้ชม และภาษาสังคีตหรือศัพท์สังคีต เป็นทำเนียบภาษาเฉพาะกิจเป็นภาษาเฉพาะที่ใช้พูดกันในวงการดนตรีไทย ซึ่งเป็นที่รู้กันว่า

หมายความถึงอะไร หรือให้ปฏิบัติอย่างไร (สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน เล่ม1,2516) ทั้งนี้ในเพลงรำวงมาตรฐานปรากฏทำเนียบภาษา ใน 5 เพลง ได้แก่ งามแสงเดือน ชาวไทย รำมาซิมารำ คืนเดือนหงาย และดอกไม้ของชาติ และพบว่า ภาษานาฏศิลป์พบในเพลงรำวงมาตรฐานมากกว่าภาษาสังคีต คือ งามแสงเดือน รำมาซิมารำ และดอกไม้ของชาติ โดยภาษานาฏศิลป์ ได้แก่ คำว่า “รำ ฟ้อน ฟ้อนรำ ระบำ ร่ายรำ และนาฏศิลป์”สำหรับภาษาสังคีต คือเพลงชาวไทย และคืนเดือนหงาย ได้แก่ คำว่า “ เล่น โบก พริ้ว ประและพรม” จากการที่พบภาษานาฏศิลป์มากกว่าภาษาสังคีตหรือภาษาทางดนตรี อธิบายได้ว่า เพลงรำวงมาตรฐาน มีที่มาจากการละเล่นหรือการแสดง ที่เรียกกันว่า “การแสดงนาฏศิลป์” จากการละเล่นคือ รำโทน ซึ่งเป็นการละเล่นหรือการแสดงพื้นเมืองของชาวบ้าน และต่อมา จอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องการให้รำวง หรือรำโทน เป็นศิลปะที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย จึงได้ให้กรมศิลปากรแต่งเนื้อร้อง และประดิษฐ์ท่ารำ เพื่อเป็นการละเล่นที่เป็นศิลปะประจำชาติไทย สอดคล้องกับชูวงศ์ กลิ่นเลขา (2548,น.3) ได้กล่าวถึง เพลงรำวงมาตรฐาน เป็นกลุ่มของเพลงรำวงที่เกิดขึ้นในช่วงแรก แต่ได้รับการปรับปรุงจากลักษณะเพลงชาวบ้านมาสู่เพลงชาวเมืองเป็นลักษณะเพลงไทยสากล โดยเป็นเพลงที่มีลักษณะเป็นแบบแผนในทำนองเพลง เครื่องดนตรี และมีท่ารำที่งดงามตามแบบนาฏศิลป์ไทย จึงเรียกว่า รำวงมาตรฐาน ดังนั้นภาษานาฏศิลป์จึงพบในเพลงรำวงมาตรฐานมากกว่าภาษาสังคีต แต่อย่างไรก็ตามสัดส่วนของความแตกต่างไม่ได้ต่างกันมาก คือ จากทำเนียบภาษา 5 เพลง มีภาษานาฏศิลป์หรือศัพท์นาฏศิลป์ 3 เพลง และภาษาสังคีตหรือศัพท์สังคีต 2 เพลง เพราะการละเล่น การแสดงจะสมบูรณ์ สวยงามได้ ท่ารำ ทำนอง บทร้อง ต้องสมานกลมกลืนไปด้วยกัน

5.1.3 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่3 เพื่อศึกษาการรับรู้ และการเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทยจำนวน 3 คน และครูนาฏศิลป์ไทยจำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกใน 2 ตอนคือ ตอนที่1 ข้อมูลการรับรู้ในเพลงรำวงมาตรฐาน และตอนที่2 ข้อมูลด้านการเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐาน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย และครูนาฏศิลป์ไทย มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ

จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่3 ในส่วนตอนที่1 ข้อมูลการรับรู้ในเพลงรำวงมาตรฐาน สามารถสรุปได้ว่า การรับรู้ในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทยจำนวน 3 คน และครูนาฏศิลป์ไทย จำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน พบว่า ในส่วนของนิยามและความหมายของ “เพลงรำวงมาตรฐาน” มีความเข้าใจและให้คำนิยามความหมายไปในทิศทางเดียวกัน โดยนิยามของเพลงรำวงมาตรฐาน หมายถึง การแสดงรำเป็นหมู่ การละเล่นประจำชาติ ปรับปรุงมาจากการเล่นรำโทนให้มีระเบียบแบบแผน รูปแบบการร้องและลีลาท่ารำ การแต่งกายโดยกรมศิลปากร เป็นการรำเป็นคู่ๆ เดินเป็นวงกลม แต่เนื้อร้อง ทำนอง และท่ารำมาจากแม่บทกำหนดเป็นท่ารำเฉพาะแต่ละเพลงจำนวน 10 เพลง และเป็นเพลงและการละเล่นที่เป็นมาตรฐานที่เราต้อง

อนุรักษ์ และสืบทอดตามรูปแบบรำวงมาตรฐานให้ถูกต้องมากที่สุด เป็นแบบแผนเป็นมาตรฐานที่ใครจะเปลี่ยนไม่ได้ และเป็นศิลปะของคนไทยประจำชาติที่นำไปแลกเปลี่ยนในต่างประเทศ สำหรับความหมายที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันของเพลงรำวงมาตรฐาน อาทิ เพลงงามแสงเดือน หมายถึง การชมความงามของพระจันทร์กับความงามของหญิงสาว โดยการกล่าวถึง ความงามของแสงจันทร์ในยามค่ำคืน และบรรยากาศที่มีการแสดงรำวงเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีของชาวไทยแต่สอดแทรกความสามัคคี รักชาติ

สำหรับในส่วนตอนที่2 ข้อมูลด้านการเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐานสามารถสรุปได้ว่า ด้านการถ่ายทอดเพลงรำวงมาตรฐานสู่ผู้เรียน มีวิธีการถ่ายทอดความหมาย คือ การเน้นถ่ายทอดท่ารำโดยให้ผู้เรียนจดเพลง ร้องเพลงให้ได้และจำเนื้อร้องให้ได้เป็นการตีบทในตัว และอธิบายประวัติความเป็นมาของรำวงมาตรฐาน อธิบายนาฏยศัพท์ และศัพท์สังคีตที่ใช้ในการรำในแต่ละเพลงพร้อมให้ฝึกปฏิบัติ ด้านความรู้ที่จะใช้ในการศึกษาเพื่อให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานต้องเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรี และศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรีนั้น คือ ทำให้การศึกษาเพลงรำวงมาตรฐานเข้าใจมากขึ้น ปฏิบัติและจำท่ารำและรำได้อย่างถูกต้องตามจังหวะ ตลอดจนช่วยให้เพลงมีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น สามารถเข้าถึงสุนทรีย์ในวัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน ผู้รำและร้องสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างถูกต้อง โดยการถ่ายทอดนั้นต้องดูเนื้อเพลง จับจังหวะในการบรรเลงเพลงยังช่วยทำให้เข้าใจเนื้อเพลงด้วย โดยศัพท์นาฏศิลป์จะทำให้เข้าใจในการสื่อความหมายผ่านท่ารำของเพลงได้ดี สำหรับด้านดนตรี จังหวะและทำนองนั้น กล่าวได้ว่าการรำสวยได้ก็ด้วยดนตรี จะทำให้การสื่อออกมาได้งดงามมากขึ้น เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติท่ารำและดนตรี ทั้งนี้การจัดกลุ่มคำศัพท์ด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และให้ความหมาย พบว่า ศัพท์นาฏศิลป์ ได้แก่ คำว่า รำ ฟ้อน ฟ้อนรำ ระบำ ร่ายรำ และนาฏศิลป์ และศัพท์สังคีต ได้แก่ เล่น โบก พริ้ว และประและพรม อาทิ ศัพท์ด้านนาฏศิลป์ คำว่า รำ หมายถึง ศิลปะแห่งการร่ายรำที่มีผู้แสดง 1-2 คน ไม่แสดงเป็นเรื่องราว เช่น รำเดี่ยว รำคู่ และรำปกติหรือรำธรรมดา รำหน้าพาทย์ เป็นต้น มีบทร้องหรือดนตรีก็ได้ หรือการแสดงกิริยา ท่าทางเข้ากับดนตรี สำหรับศัพท์สังคีต ได้แก่ เล่น โบก พริ้ว ประและพรม โดยผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย และครูนาฏศิลป์ไทยให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ เป็นศัพท์ทางด้านนาฏศิลป์ถึง 11 คน มีเพียงครูนาฏศิลป์ไทย 2 คน ระบุว่า พริ้ว ประและพรม เป็นศัพท์ด้านดนตรี แต่ก็ไม่ได้ให้ความหมายแต่อย่างใด สำหรับคำว่า เล่น และโบก นั้น ได้ระบุว่าเป็นศัพท์นาฏศิลป์ แต่ มีผู้เชี่ยวชาญ 1 คน และ ครูนาฏศิลป์ไทย 1 คน ที่ระบุว่าเป็นศัพท์ด้านดนตรี แต่ก็ไม่ได้ให้ความหมายแต่อย่างใด โดยในส่วนที่เหลือได้ให้ความหมายของคำว่า “เล่น”ว่า หมายถึง การทำกิริยา ทำเพื่อสนุกสนาน เพื่อผ่อนคลายอารมณ์ เช่น เล่นเรือ เล่นดนตรี ถ้าเป็นการแสดง เช่น เล่นโขน เล่นละคร เป็นต้น และคำว่า “โบก” หมายถึงทำให้เคลื่อนไหวไปมา เช่น การโบกธง การโบกมือลักษณะของลมพัดโบก คำว่า “พริ้ว” หมายถึง การสะบัดเป็นคลื่นไปหาลม เช่น ธง และลักษณะของลมพัดโบกพริ้ว และคำว่า “ประและพรม” หมายถึง ลักษณะของการโปรยน้ำไปทั่ว เช่น ประพรมน้ำมนต์ ประพรมน้ำอบ อาการที่ฝนตก เป็นต้น หรือการตีท่าตามความหมายของคำว่า “ประพรม”

ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทยและครูนาฏศิลป์ไทย มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน เหตุผลดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจากเป็นผู้ที่อยู่ในแวดวงของนาฏศิลป์ไทยค่อนข้างลึกซึ้ง อาทิ ผู้เชี่ยวชาญมีประสบการณ์สอนในระดับมัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์สอนรายวิชาทางด้านนาฏศิลป์ไทยไม่น้อยกว่า 10 ปี และครูนาฏศิลป์ไทยเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าทางด้านนาฏศิลป์ไทย มีประสบการณ์สอนรายวิชาทางด้านนาฏศิลป์ไทยไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีประสบการณ์สอนในระดับมัธยมศึกษาในเพลงรำวงมาตรฐาน โดยบุคลากรที่รับการสัมภาษณ์มีรากฐานจากแหล่งการศึกษาเดียวกัน คือ วิทยาลัยนาฏศิลป ดังนั้นความคิดเห็นจึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5.2 อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัย วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน ผู้วิจัยมีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจใน 3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย นำมาอภิปราย ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน ทั้ง 10 เพลงเป็นวัจนลีลาระดับกึ่งทางการ โดยพบว่าลักษณะเด่นทางภาษาในเพลงรำวงมาตรฐาน มีการใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความมากที่สุด คือทั้ง 10 เพลง รองลงมาใช้การละคำ และการใช้สรรพนามบุรุษที่1 และบุรุษที่ 2 และคำลงท้าย ใน 9 เพลง และน้อยสุดคือ การใช้คำถาม 2 เพลง

จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่1 สรุปได้ว่า วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลง เป็นระดับภาษาแบบกึ่งทางการ เป็นรูปแบบภาษาที่มีความจริงจังน้อยกว่าวัจนลีลาเป็นทางการ มีโครงสร้างที่หลวมกว่าและไม่สมบูรณ์ตามกฎไวยากรณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้และง่ายต่อการจดจำ โดยลักษณะเด่นทางภาษาแบบกึ่งทางการ ได้แก่ ใช้ภาษาพูด คือ มีการใช้สรรพนามบุรุษที่1 และบุรุษที่2 และคำลงท้ายเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ไม่มีการใช้คำแสลง ใช้การละคำ ใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความ ใช้คำถาม ใช้ประโยคไม่ซับซ้อน และขาดการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค โดยรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลงพบว่า มีการใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความหมายในทุกเพลง รองลงมาคือ มีการใช้สรรพนามบุรุษที่1,2 และคำลงท้าย และการละคำ โดยมีการใช้คำถามน้อยที่สุด สำหรับการใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคใช้เพื่อเน้นความหมาย ความงามจากการสัมผัส คล้องจองของคำและประโยค และเกิดความชัดเจนเกิดจินตภาพในบทร้อง คือภาพที่เห็นด้วยใจคิด ด้วยความรู้สึก เพื่อสร้างความเข้าใจ และความรู้สึกร่วมที่ลึกซึ้ง (กุหลาบ มัลลิกะมาส,2548) โดยมีการใช้รูปคำซ้อน และคำซ้ำ เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น เป็นการสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสาร และอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อ เนื่องจากเพลงรำวงมาตรฐานเป็นเพลงที่ต้องการให้มีบทบาทในการสื่อถึงการรักชาติในรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น สอดคล้องกับ แวง พลังวรรณ (2553) กล่าวว่า จอมพล ป.ให้รำวงเป็นวาระแห่งชาติ เรียกว่า “รำวงสร้างชาติ”

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นด้วยกับเพลงรำวงมาตรฐานที่ใช้รูปแบบภาษาแบบกึ่งทางการนั้น เป็นการต่อรองของระดับภาษาไม่เป็นทางการกับภาษาอย่างเป็นทางการเป็น “กึ่งทางการ” และเนื่องจากว่า เพลงรำวงก่อเกิดจากการรำพื้นบ้านคือ รำโทน ภาษาที่ใช้จึงต้องการให้เกิดความเข้าใจง่าย จดจำได้ง่ายในทุกชนชั้นโดยเฉพาะชาวบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับศิริวัฒน์ ฉัตรเมธี(2547,น.122-123) กล่าวถึงเพลงรำวงมาตรฐานเป็นเพลงขนาดสั้น ที่มีจังหวะในการร้องและจดจำได้ง่าย รำวงมาตรฐานถูกใช้เป็นสื่อและเป็นส่วนหนึ่งในการรวมชาติ หรือสร้างชาติด้วยการตระหนักถึงความเป็นไทย คุณค่านิยมความเป็นไทย สอดคล้องกับแวง พลังวรรณ (2553) กล่าวว่า รำวงมาตรฐานถูกจัดสร้างตามนโยบายที่เร่งรณรงค์เผยแพร่นโยบายการสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ทางรัฐบาลสนับสนุนการรำวงมาตรฐาน โดยจัดให้ข้าราชการรำวงทุกวันพุธบ่าย เร่งสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคหัดรำวง ส่งเสริมให้มีการประกวดรำวง และยังใช้ในการเผยแพร่อุดมการณ์ทางการเมืองในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญทัดเทียมอารยะประเทศ เป็นการแสดงทางศิลปะที่ถูกนำมาใช้ในการแสดงศักยภาพของประเทศ รำวงมาตรฐานถูกใช้เป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลและประเทศพันธมิตรในการจัดแสดงต้อนรับแขกผู้มีเกียรติจากต่างประเทศที่รัฐบาลจัดขึ้น (ศิริวัฒน์ ฉัตรเมธี,2547,น.111-119) ดังที่สอดคล้องกับคำกล่าวของ นพรัตน์ศุภาการ หวังในธรรม (สัมภาษณ์,2563) ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป กล่าวว่า เพลงรำวงมาตรฐานเป็นศิลปะของคนไทยประจำชาติไทย ที่นำไปแลกเปลี่ยนในต่างประเทศ โดยเฉพาะบุคคลที่ไปดำรงตำแหน่งทางการทูตในต่างประเทศต้องมาฝึกรำวงมาตรฐานซึ่งถือว่าเป็นศิลปเอกลักษณ์ประจำชาติไทย จากการที่รำวงมาตรฐานถูกใช้เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความเป็นชาติไทยนั้น ชาวบ้านและผู้แสดง และจอมพล ป.พิบูลสงครามและรัฐบาล จึงอยู่ในฐานะผู้ส่งสาร สารคือ ความหมายของบทร้องและรูปแบบการละเล่นรำวงมาตรฐานเพื่อสะท้อนความหมายของความรักชาติและความสามัคคี ผ่านช่องทางคือ การละเล่นพื้นบ้านคือ “รำวงมาตรฐาน/เพลงรำวงมาตรฐาน” สู่ผู้รับสาร คือ ผู้ชมการละเล่น ผู้ชมที่รับชมการแสดง และประชาชนชาวไทย ดังองค์ประกอบของการสื่อสาร ที่แสดงในตารางที่ 23

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 23 องค์ประกอบของการสื่อสารตามทฤษฎีการสื่อสารของเบอร์โล

ผู้ส่งสาร	สาร	ช่องทาง	ผู้รับสาร
ชาวบ้าน/ผู้แสดง/ จอมพล ป. พิบูลสงคราม และรัฐบาล	ความหมายของบทร้อง และรูปแบบการละเล่นรำวงมาตรฐาน เพื่อสะท้อนความหมายของ ความรักชาติ และความสามัคคี	ผ่านการละเล่นพื้นบ้าน “รำวง มาตรฐาน/เพลงรำวงมาตรฐาน”	ผู้ชมการละเล่น/ผู้ชมที่รับชมการแสดง และประชาชนชาวไทย

สอดคล้องกับรูปแบบการสื่อสารของเบอร์โล (Berlo,1960) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของการสื่อสารต้องประกอบด้วย S -M - C - R คือ S (Source) ⟶M (Message)⟶ C (Channel)⟶ R (Receiver) โดยองค์ประกอบในการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ 1) แหล่งข้อมูลข่าวสารหรือผู้ส่งสาร (Source,

Sender) หมายถึง สิ่งที่ก่อกำเนิดข่าวสารหรือ ผู้เป็นต้นเหตุของข่าวสารอาจเป็นบุคคลเดียวหรือหลายคนก็ได้ 2) ข่าวสาร (Message) หมายถึง เนื้อหาสาระหรือเครื่องหมายที่ผู้ส่งดำเนินการถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร 3) ช่องทางของข่าวสาร (Channel) หมายถึง สื่อกลางในการนำข่าวสารไปยังผู้รับสาร เช่น หนังสือ ภาพยนตร์ โทรศัพท์ วิทยุ โทรทัศน์ และ4) ผู้รับข่าวสาร (Receiver) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มคน หรือสิ่งของที่ทำหน้าที่รับรู้ข่าวสารที่ส่งมาจากผู้ส่งข่าวสาร(หลักการติดต่อสื่อสาร,สื่อออนไลน์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

จากที่กล่าวข้างต้นนอกจากที่เพลงรำวงมาตรฐานจะก่อกำเนิดจากการละเล่นพื้นบ้านโดยชาวบ้านแล้ว นโยบายของรัฐบาลในสมัยนั้นต้องการให้เพลงรำวงมาตรฐานเป็นการละเล่น หรือศิลปะประจำชาติเพื่อรวบรวมคนไทยให้เป็นหนึ่งเดียวกัน เกิดความสามัคคี ความรักชาติ และให้เกิดความสนุกสนานไปทุกหย่อมหญ้าจากภาวะความทุกข์โศกของการผ่านภาวะสงครามโลกครั้งที่สอง ดังนั้นลักษณะเด่นทางภาษาจึงต้องเข้าใจง่าย ไม่เป็นทางการ และเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำแต่สื่อความหมายได้ชัดเจน โดยการใช้การโยกย้ายส่วนของประโยคเพื่อเน้นความหมาย และมีการใช้สรรพนามบุรุษที่1,2 เช่น น้อง พี่ เรา เพื่อแสดงบทบาทความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด เปรียบเสมือนคนในครอบครัว ทำให้ก่อให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียว สมัครสมานสามัคคีร่วมใจเป็นหนึ่งเดียวได้ง่ายขึ้น แต่กระนั้นผู้ประพันธ์บทร้องก็ไม่ลืมที่จะสอดแทรกวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ ความเป็นไทย ได้แก่ ความสามัคคี ปลูกฝังค่านิยมความรักชาติไทย และไม่ละเลยความงามด้านสุนทรีย์ของบทเพลง แม้จะเน้นภาษาที่เข้าใจง่าย แต่ก็ไม่ละที่จะใช้คำ ประโยค ให้เกิดลีลาการสัมผัสคล้องจอง แต่สามารถสื่อเน้นความหมายให้หนักแน่น ชัดเจน การโยกย้ายส่วนของประโยค คือ การย้ายส่วนคำ ข้อความมาไว้หน้า หรือท้ายประโยค หรือการใช้รูปคำซ้อนและคำซ้ำ และการใช้การละคำก็ดีเหล่านี้เพื่อย้ำความหมาย สร้างความชัดเจนความหนักแน่นของสาร และอารมณ์ ความรู้สึกที่ต้องการจะสื่อเพื่อให้เกิดภาพที่ต้องการหรือจินตภาพได้ชัดเจนสอดคล้องกับกุหลาบ มัลลิกะมาส (2548) กล่าวว่า การสื่อความหมายให้เกิดความชัดเจนต้องเกิดจินตภาพคือภาพที่เห็นด้วยใจคิด ด้วยความรู้สึก เพื่อสร้างความเข้าใจและความรู้สึกร่วมให้เกิดขึ้น

สำหรับด้านการสื่อความของวัจนลีลาในบทเพลงรำวงมาตรฐานนั้น เนื่องจากนโยบาย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนโยบายของชาติ ซึ่งภาษาที่ใช้ควรจะเป็นระดับวัจนลีลาแบบทางการ ขณะเดียวกันตัวบทเพลงรำวงมาตรฐานมีความไม่เป็นทางการเพื่อการเข้าถึงได้ในทุกระดับ และจากการที่รำวงมาตรฐานมีต้นกำเนิดจากการละเล่นเพลงพื้นเมืองคือ รำโทน ซึ่งเป็นการละเล่นของชาวบ้านระดับภาษาที่ใช้จึงไม่เป็นทางการ ดังนั้นเมื่อมีการพัฒนามาเป็นรำวงมาตรฐาน ระดับภาษาที่ใช้จึงอยู่ระหว่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการ ดังนั้นจึงปรากฏเป็นการใช้ระดับภาษากึ่งทางการ เพื่อต่อรองความเป็นทางการและเพื่อประโยชน์ในการสอดแทรกนโยบายชาติสู่ผู้รับสารหรือประชาชนได้ในทุกระดับชนชั้น ดังนั้นในการออกแบบสารผู้ส่งสารพึงพิจารณาระดับภาษาที่เหมาะสมต่อบริบทและเนื้อหาที่ต้องการเสนอ

5.2.2 การสังเคราะห์วรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน ทั้ง 10 เพลง พบว่ามีทำเนียบภาษาเพียง 5 เพลงได้แก่เพลงงามแสงเดือน เพลงชาวไทย เพลงรำซิมารำ เพลงเดือนหงาย และเพลงดอกไม้ของชาติ โดยทำเนียบภาษาเป็นภาษานาฏศิลป์หรือศัพท์นาฏศิลป์ 3 เพลง และภาษาสังคีตหรือศัพท์ทางดนตรี 2 เพลง ในทั้งหมด 10 เพลง

จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่2 สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ในเพลงรำวงมาตรฐาน ในมุมมองวิธภาษาหน้าที่ หรือทำเนียบภาษา เป็นการสื่อความหมายให้เข้าใจได้ชัดเจน ตรงวัตถุประสงค์ แม้ว่าจะใช้ต่างกันตามหน้าที่ สถานการณ์ วัตถุประสงค์ และแวดวงวิชาชีพ ทำเนียบภาษาในเพลงรำวงมาตรฐานในที่นี้คือ ภาษานาฏศิลป์ หรือภาษาทางนาฏศาสตร์ หรือศัพท์นาฏศิลป์ ซึ่งแสดงถึงความสุนทรีย์ ความงดงามของงานศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย และช่วยสื่อความหมายและทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันทั้งผู้แสดงและผู้ชม และภาษาสังคีตหรือศัพท์สังคีต เป็นทำเนียบภาษาเฉพาะกิจเป็นภาษาเฉพาะที่ใช้พูดกันในวงการดนตรีไทย ซึ่งเป็นที่รู้กันว่าหมายความถึงอะไร หรือให้ปฏิบัติอย่างไร (สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน เล่ม1,2516) ทั้งนี้ในเพลงรำวงมาตรฐานปรากฏทำเนียบภาษา ใน 5 เพลง ได้แก่ งามแสงเดือน ชาวไทย รำมาซิมารำ คืนเดือนหงาย และดอกไม้ของชาติ และพบว่า ภาษานาฏศิลป์พบในเพลงรำวงมาตรฐานมากกว่าภาษาสังคีต คือ งามแสงเดือน รำมาซิมารำ และดอกไม้ของชาติ โดยภาษานาฏศิลป์ ได้แก่ คำว่า “ฟ้อน รำ ฟ้อนรำ ระบำ ร่ายรำ และนาฏศิลป์”สำหรับภาษาสังคีต คือเพลงชาวไทย และคืนเดือนหงาย ได้แก่ คำว่า “ เล่น โบก พริ้ว ประและพรม” จากการที่พบภาษานาฏศิลป์มากกว่าภาษาสังคีตหรือภาษาทางดนตรี อธิบายได้ว่า เพลงรำวงมาตรฐาน มีที่มาจากการละเล่นหรือการแสดง ที่เรียกกันว่า “การแสดงนาฏศิลป์” มาจากการละเล่นคือ รำโทน ซึ่งเป็นการละเล่นหรือการแสดงพื้นเมืองของชาวบ้าน และต่อมา จอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องการให้รำวง หรือรำโทน เป็นศิลปะที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย จึงได้ให้กรมศิลปากรแต่งเนื้อร้อง และประดิษฐ์ท่ารำ เพื่อเป็นการละเล่นที่เป็นศิลปะประจำชาติไทย สอดคล้องกับชูวงศ์ กลิ่นเลขา (2548,น.3) ได้กล่าวถึง เพลงรำวงมาตรฐาน เป็นกลุ่มของเพลงรำวงที่เกิดขึ้นในช่วงแรก แต่ได้รับการปรับปรุงจากลักษณะเพลงชาวบ้านมาสู่เพลงชาวเมืองเป็นลักษณะเพลงไทยสากล โดยเป็นเพลงที่มีลักษณะเป็นแบบแผนในทำนองเพลง เครื่องดนตรี และมีท่ารำที่งดงามตามแบบนาฏศิลป์ไทย จึงเรียกว่า เพลงรำวงมาตรฐาน ดังนั้นภาษานาฏศิลป์จึงพบในเพลงรำวงมาตรฐานมากกว่าภาษาสังคีต แต่อย่างไรก็ตามสัดส่วนของความแตกต่างไม่ได้ต่างกันมาก คือ จากทำเนียบภาษา 5 เพลง มีภาษานาฏศิลป์หรือศัพท์นาฏศิลป์ 3 เพลง และภาษาสังคีตหรือศัพท์ทางดนตรี 2 เพลง เพราะการละเล่น การแสดงจะสมบูรณ์ สวยงามได้ ท่ารำ ทำนอง บทร้อง ต้องสมานกลมกลืนไปด้วยกัน

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นด้วยกับเพลงรำวงมาตรฐานที่ใช้รูปแบบภาษาวรรณศิลป์ ในมุมมองวิธภาษาหน้าที่ หรือทำเนียบภาษา เนื่องจากจะทำให้การสื่อความหมายให้เข้าใจได้ชัดเจน เพราะทำเนียบภาษาเป็นภาษาใช้ต่างกันตามหน้าที่ สถานการณ์ วัตถุประสงค์ และแวดวงวิชาชีพ สำหรับเพลงรำ

วงมาตรฐาน กำเนิดจากนโยบายรัฐบาลในสมัยนั้นที่ต้องการให้รำวงมาตรฐานเป็นสื่อกลางในการรวมชาติไทย ตระหนักถึงความเป็นไทย มีความสามัคคี แต่สอดแทรกความรักชาติ เสียสละเพื่อชาติ และการคลายทุกข์โศกจากภาวะสงครามผ่านบทเพลงและการละเล่นรำวงมาตรฐาน จึงเป็นเหตุผลให้ศิลปะด้านนาฏศิลป์และดนตรีเข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญ เนื่องจากต้องทำหน้าที่ส่งสารให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป็นไปตามนโยบายของผู้นำในสมัยนั้น สอดคล้องกับปิยวดี มากพา (2559) ที่กล่าวถึง วิวัฒนาการของรำวงมาตรฐานมาจากรำโทน ในพ.ศ. 2481-2488 สมัยปฏิรูปวัฒนธรรม รำโทนถูกใช้เป็นเครื่องมือสร้างเอกลักษณ์ชาติ โดยการกำหนดนโยบายของรัฐบาลจอมพลแปลก พิบูล สงคราม และพ.ศ.2487 ได้มอบหมายให้กรมศิลปากรปรับปรุงบทร้องแล้วบรรจุท่ารำให้งดงามตามแบบนาฏศิลป์มาตรฐาน 4 เพลง และเพิ่มอีก 6 เพลง โดยการแต่งเนื้อเพลงของคุณหญิงละเอียด พิบูลสงคราม และกรมศิลปากรตั้งชื่อเป็น “รำวงมาตรฐาน” นอกจากการสื่อความหมายให้เข้าใจได้ชัดเจน วิธภาษาหน้าที่ หรือทำเนียบภาษาก็ไม่ได้ละเลยความงาม หรือสุนทรีย์ของบทร้อง และท่ารำของการละเล่นดังกล่าวด้วย ในส่วนของบทร้องนอกจากจะใช้ภาษากึ่งทางการ ใช้การโยกย้ายคำ ประโยค ในรูปของคำซ้อน และคำซ้ำ ตลอดจนการละคำ เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย และเกิดความงามของการสัมผัส คล้องจองของภาษาแล้ว ความงดงามจะสมบูรณ์ไม่ได้ถ้าขาดจังหวะ ทำนอง และท่วงท่าร่ายรำที่สวยงามจับตาของภาษานาฏศิลป์ และดนตรี ดังที่สอดคล้องกับคำกล่าวของ อัจฉรา สุภาไชยกิจ (สัมภาษณ์,2563) ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป กล่าวว่า การรำจะรำสวยได้ก็ด้วยดนตรี จะทำให้การสื่องดงามขึ้นมาก ดังที่คุณครูเฉลย ศุขะวณิช หรือ “แม่เหลย” ของลูกศิษย์นาฏศิลป์ ได้เคยบอกว่า “เรารำสวยเพราะดนตรีที่ประกอบคำร้อง คือหมายถึง บทร้องกับเพลงมันเข้ากับท่ารำ ทุกอย่างสมานกันสมบูรณ์ ดนตรีช่วยทำให้บทเพลงอ่อนหวาน”

สำหรับทำเนียบภาษาพบว่า ทำเนียบภาษานาฏศิลป์หรือศัพท์นาฏศิลป์ และภาษาดนตรีหรือภาษาสังคีตหรือศัพท์สังคีตผลสรุปไม่แตกต่างกันมากนัก คือ สัดส่วน 2 ใน 3 จากเหตุผลดังที่กล่าวข้างต้นว่า การสื่อสารด้วยการละเล่น หรือการแสดงที่งดงาม การร่ายรำและดนตรีต้องสมานสัมพันธ์กัน จึงจะเกิดความงดงามที่สมบูรณ์แบบ แต่ถึงอย่างไรก็ตามเพลงรำวงมาตรฐานนั้นคนทั่วไปก็สามารถเข้าถึงได้ เนื่องจากทำเนียบภาษา ไม่ว่าจะเป็นภาษานาฏศิลป์ หรือภาษาดนตรีจะปรากฏเพียงประปรายใน 5 เพลง และภาษาที่ปรากฏมีไม่มากนักเป็นคำที่ใช้ซ้ำกัน ซึ่งบุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้ ได้แก่ ภาษานาฏศิลป์ คือคำว่า “ฟ้อน รำ ฟ้อนรำ ระบำ ร่ายรำ และนาฏศิลป์”สำหรับภาษาสังคีต คือ คำว่า “เล่น โบก พริ้ว ประ และพรม”

จากการที่มีการใช้ทำเนียบภาษาในเพลงรำวงมาตรฐาน จำนวน 5 เพลง ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่าบทเพลงรำวงมาตรฐานมีผู้แต่ง 2 ท่าน ได้แก่ เพลงงามแสงเดือน เพลงชาวไทย เพลงรำซิมารำ และเพลงคืนเดือนหงาย ซึ่งประพันธ์โดยครูมนตรี ตราโมท 4 เพลง ในช่วงปีพ.ศ. 2487 และท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ได้ประพันธ์ 6 เพลง ได้แก่ เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ เพลงดอกไม้ของชาติ เพลงหญิงไทยใจงาม เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า เพลงยอดชายใจหาญ และเพลงบูชานักรบ ซึ่งเห็นได้ว่า ทำเนียบภาษาที่พบในชุดเพลงครู

มนตรี ตราโมท ซึ่งท่านเป็นบรมครูด้านดนตรีปรากฏเป็นทำเนียบภาษาสังคีตหรือศัพท์ทางด้านดนตรี คือ เพลงชาวไทย และเพลงคืนเดือนหงาย และบทเพลงฯท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามนั้นปรากฏทำเนียบภาษานาฏศิลป์เพียง 1 เพลง คือเพลงดอกไม้ของชาติ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ภูมิหลังของผู้ประพันธ์มีอิทธิพลต่อการออกแบบสารและกระบวนการเลือกใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อความหมาย ทั้งนี้ผู้รับสารที่อยู่ในแวดวงดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทยจะเข้าใจความหมายและเกิดจินตภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

5.2.3 การสำรวจการรับรู้ และการเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพบว่า การรับรู้และความเข้าใจในเพลงรำวงมาตรฐาน 10 เพลง ของผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย และครูนาฏศิลป์ไทยมีการรับรู้และความเข้าใจในเพลงรำวงมาตรฐาน 10 เพลงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่3 ในตอนที่1 ข้อมูลการรับรู้ในเพลงรำวงมาตรฐานสามารถสรุปได้ว่า การรับรู้ในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย จำนวน 3 คน และครูนาฏศิลป์ไทย จำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน พบว่า ในส่วนของนิยามและความหมายของ “เพลงรำวงมาตรฐาน” โดยนิยามของเพลงรำวงมาตรฐาน หมายถึง การแสดงรำเป็นหมู่ การละเล่นประจำชาติ โดยปรับปรุงมาจากการเล่นรำโทนให้มีระเบียบแบบแผน รูปแบบการร้องและลีลาท่ารำ การแต่งกายโดยกรมศิลปากร เป็นการรำเป็นคู่ๆ เดินเป็นวงกลม แต่เนื้อร้องทำนอง และท่ารำมาจากแม่บทกำหนดเป็นท่ารำเฉพาะแต่ละเพลงจำนวน 10 เพลง และเป็นเพลงและการละเล่นที่เป็นมาตรฐานที่เราต้องอนุรักษ์ และสืบทอดตามรูปแบบรำวงมาตรฐานให้ถูกต้องมากที่สุด เป็นแบบแผนเป็นมาตรฐานที่ใครจะเปลี่ยนไม่ได้ และเป็นศิลปะของคนไทยประจำชาติที่นำไปแลกเปลี่ยนในต่างประเทศ สำหรับความหมายที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันของเพลงรำวงมาตรฐาน อาทิ เพลงงามแสงเดือน หมายถึง การชมความงามของพระจันทร์กับความงามของหญิงสาว โดยการกล่าวถึง ความงามของแสงจันทร์ในยามค่ำคืน และบรรยากาศที่มีการแสดงรำวงเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีของชาวไทยแต่สอดแทรกความสามัคคี รักชาติ

สำหรับในตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐานสามารถสรุปได้ว่า ด้านการถ่ายทอดเพลงรำวงมาตรฐานสู่ผู้เรียน มีวิธีการถ่ายทอดความหมาย คือ การเน้นถ่ายทอดท่ารำ โดยให้ผู้เรียนจดเพลง ร้องเพลงให้ได้และจำเนื้อร้องให้ได้เป็นการตีบทในตัว และอธิบายประวัติความเป็นมาของรำวงมาตรฐาน อธิบายนาฏยศัพท์ และศัพท์สังคีตที่ใช้ในการรำในแต่ละเพลงพร้อมให้ฝึกปฏิบัติ ด้านความรู้ที่จะใช้ในการศึกษาเพื่อให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานต้องเข้าใจนาฏศิลป์ไทยและดนตรีไทย และศัพท์ด้านนาฏศิลป์ไทย และดนตรีไทย นั้น คือ ทำให้การศึกษาเพลงรำวงมาตรฐานเข้าใจมากขึ้น ปฏิบัติและจำท่ารำและรำได้อย่างถูกต้องตามจังหวะ ตลอดจนช่วยให้เพลงมีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น สามารถเข้าถึงสุนทรีย์ในวัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน ผู้รำและร้องสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างถูกต้อง โดยการถ่ายทอดนั้นต้องดูเนื้อเพลง จับจังหวะในการบรรเลงเพลงยังช่วยทำให้เข้าใจเนื้อเพลงด้วย โดยศัพท์

นาฏศิลป์ จะทำให้เข้าใจในการสื่อความหมายผ่านท่ารำของเพลงได้ดี สำหรับด้านดนตรี จังหวะและทำนองนั้น กล่าวได้ว่าการรำสวยได้ก็ด้วยดนตรีจะทำให้การสื่อออกมาได้งดงามมากขึ้น เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติท่ารำและดนตรี ทั้งนี้การจัดกลุ่มคำศัพท์ด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และให้ความหมาย พบว่า ศัพท์นาฏศิลป์ไทย ได้แก่ คำว่า ฟ้อน รำ ฟ้อนรำ ระบำ ร่ายรำ และนาฏศิลป์ และศัพท์ดนตรี ได้แก่ เล่น โบก พริ้ว ประและพรม อาทิ ศัพท์ด้านนาฏศิลป์ คำว่า รำ หมายถึง ศิลปะแห่งการร่ายรำที่มีผู้แสดง 1-2 คน ไม่แสดงเป็นเรื่องราว เช่น รำเดี่ยว รำคู่ และรำปกติหรือรำธรรมดา รำหน้าพาทย์ เป็นต้น มีบทร้องหรือดนตรีก็ได้ หรือการแสดงกิริยา ท่าทางเข้ากับดนตรี สำหรับศัพท์ดนตรี ได้แก่ เล่น โบก พริ้ว และประและพรม โดยผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย และครูนาฏศิลป์ไทยให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ เป็นศัพท์ทางนาฏศิลป์ไทยถึง 10 คน มีเพียงครูนาฏศิลป์ไทย 2 คน ระบุว่า พริ้ว และประและพรม เป็นศัพท์ด้านดนตรี แต่ก็ไม่ได้ให้ความหมายแต่อย่างใด สำหรับคำว่า เล่นและโบก นั้น ได้ระบุว่าเป็นศัพท์นาฏศิลป์ไทย แต่มีผู้เชี่ยวชาญฯ 1 คน และครูนาฏศิลป์ไทย 1 คน ที่ระบุว่าเป็นศัพท์ด้านดนตรีไทย แต่ก็ไม่ได้ให้ความหมายแต่อย่างใด ทั้งนี้ได้ให้ความหมายของคำว่า “เล่น” หมายถึง การทำกิริยา ทำเพื่อสนุกสนาน เพื่อผ่อนคลายอารมณ์ เช่น เล่นเรือ เล่นดนตรี ถ้าเป็นการแสดง เช่น เล่นโขน เล่นละคร เป็นต้น และคำว่า “โบก” หมายถึงทำให้เคลื่อนไหวไปมา เช่น การโบกธง การโบกมือลักษณะของลมพัดโบก คำว่า “พริ้ว” หมายถึง การสะบัดเป็นคลื่นไปหาลม เช่น ธง และลักษณะของลมพัดโบกพริ้ว และคำว่า “ประและพรม” หมายถึง ลักษณะของการโปรยน้ำไปทั่ว เช่น ประพรมน้ำมนต์ ประพรมน้ำอบ อาการที่ฝนตก เป็นต้น หรือการตีท่าตามความหมายของคำว่า “ประและพรม”

ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทยและครูนาฏศิลป์ไทย มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน เหตุผลดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจากเป็นผู้ที่อยู่ในแวดวงของนาฏศิลป์ไทยค่อนข้างลึกซึ้ง อาทิ ผู้เชี่ยวชาญฯ มีประสบการณ์สอนในระดับมัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์สอนรายวิชาทางด้านนาฏศิลป์ไทยไม่น้อยกว่า 10 ปี และครูนาฏศิลป์ไทยเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าทางด้านนาฏศิลป์ไทย มีประสบการณ์สอนรายวิชาทางด้านนาฏศิลป์ไทยไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีประสบการณ์สอนในระดับมัธยมศึกษาในเพลงรำวงมาตรฐาน โดยบุคลากรที่รับการสัมภาษณ์มีรากฐานจากแหล่งการศึกษาเดียวกัน คือ วิทยาลัยนาฏศิลป ดังนั้นความคิดเห็นจึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นด้วยในภาพรวมของผลสรุปการสำรวจการรับรู้ และการเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐานของครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในตอนที่1 ข้อมูลการรับรู้ในเพลงรำวงมาตรฐาน และในตอนที่2 ข้อมูลด้านการเข้าใจความหมายในเพลงรำวงมาตรฐาน สามารถสรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทยและครูนาฏศิลป์ไทย มีความเข้าใจและให้คำนิยามความหมายไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ในแวดวงของนาฏศิลป์ไทยไทยค่อนข้างลึกซึ้ง อาทิ ผู้เชี่ยวชาญมีประสบการณ์สอนในระดับมัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์สอนรายวิชาทางด้านนาฏศิลป์ไทยไม่น้อยกว่า 10 ปี และครูนาฏศิลป์ไทยเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือ

เทียบเท่าทางด้านนาฏศิลป์ไทยมีประสบการณ์สอนรายวิชาทางด้านนาฏศิลป์ไทยไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีประสบการณ์สอนในระดับมัธยมศึกษาในเพลงรำวงมาตรฐาน และมีรากฐานจากแหล่งการศึกษาเดียวกัน คือ วิทยาลัยนาฏศิลป สำหรับด้านการถ่ายทอดเพลงรำวงมาตรฐานสู่ผู้เรียน โดยส่วนใหญ่มีความเห็นที่เน้นท่ารำ จังหวะและการปฏิบัติท่าให้ได้ถูกต้อง เป็นความสำคัญอันดับแรก ลำดับต่อมาจึงเน้นเรื่องประวัติความเป็นมาของเพลง และความหมายของภาษาในการสื่อความ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เป็นบุคลากรด้านนาฏศิลป์ไทย ท่ารำ การปฏิบัติจึงมีความสำคัญในการถ่ายทอดท่ารำเป็นอันดับแรก ซึ่งจากผลสรุปดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความสำคัญของการถ่ายทอดศาสตร์ด้านศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นนาฏศิลป์ไทยและดนตรีไทยก็ตาม ความสำคัญของความหมายด้านภาษาที่สื่อออกไปมีความสำคัญ ไม่แพ้กับจังหวะและท่ารำที่ใช้สื่อความหมาย ถ้าผู้เรียนและผู้ถ่ายทอดมีความเข้าใจในความหมายที่ต้องการสื่อสารแล้วจะทำให้ท่วงท่าและทำนองสามารถถ่ายทอดทอดอารมณ์ ความรู้สึกได้ถูกต้อง สวยงาม ซึ่งภาษาที่สื่อความหมายหรือที่เรียกในภาษาวิชาการคือ “ศาสตร์ทางวาทวิทยา” ดังนั้นหลักสูตรการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ไทยและดนตรีไทย ควรบรรจุศาสตร์วิชา วาทวิทยา ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่วิชาการที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเบื้องต้นในโอกาสต่างๆ เท่านั้น การเข้าใจความหมายของภาษาได้อย่างถ่องแท้เปรียบเสมือนกับเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพราะมนุษย์เราใช้ภาษาในการสื่อสารในชีวิตเกือบ 24 ชั่วโมงในแต่ละวัน สอดคล้องกับ ศุภรัศมิ์ ฐิติกุลเจริญ (2560,น.7) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเราเป็นอย่างมาก เรียกได้ว่า ตลอดเวลาที่เราตื่น เราจะทำการสื่อสารตลอดเวลา การสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่มใหญ่ การสื่อสารด้วยคำพูด การสื่อสารด้วยตัวหนังสือ การสื่อสารด้วยกิริยาท่าทาง และการสื่อสารมวลชนกิจกรรมต่างๆ ที่เราทำประจำวันนั้นมีการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ไม่เว้นแม้กระทั่งเวลาเรานอนหลับอยู่ หากเราฝันละเมอเรื่องใดก็ตามนั้นก็ถือว่าเป็นการสื่อสารรูปแบบหนึ่งคือ การสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal Communication) ดังนั้นศาสตร์หรือกลวิธีในการถ่ายทอด หรือสื่อสารไปยังผู้รับสารจึงมีความสำคัญยิ่ง ที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เรียนนอกเหนือจากความรู้ นอกจากนี้เพื่อให้รู้เท่าทัน และสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของภาวะความเปลี่ยนแปลงและทันสมัยของโลก การบูรณาการ หรือ Integrate ของความรู้ มีความสำคัญในการศึกษาเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในตัวเด็กหรือผู้เรียนให้เป็นผู้รอบรู้และเชี่ยวชาญ เพราะ “ศาสตร์นาฏศิลป์” เป็นองค์ความรู้ที่รวบรวมศาสตร์ต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน อาทิ เช่น การแต่งกายของโขนละคร ต้องมีศาสตร์องค์ความรู้ด้านศิลปกรรม จิตรกรรม ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของที่มาของการแสดงนั้นๆ สอดคล้องกับ สุรัตน์ จงดา (2556) กล่าวถึง วิธีการสร้างเครื่องแต่งกายแบบโบราณที่มีความประณีตงดงามต้องนำเอาหลักทฤษฎีทางด้านศิลปกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม และทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ไทยเข้ามาศึกษาจึงจะสามารถประดิษฐ์เครื่องแต่งกายได้งดงามสอดคล้องกับแหล่งที่มาของการแสดงนั้นๆ

ในส่วนของความรู้ที่จะใช้ในการศึกษาเพื่อให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานต้องเข้าใจนาฏศิลป์ไทยและดนตรีไทยด้วย และเข้าใจความหมายของกลุ่มคำศัพท์ด้านนาฏศิลป์ไทย และดนตรีไทย นั้น จะช่วย

ให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกได้อย่างถูกต้องจากภาษาในบทร้องและท่วงท่ารำตามทำนองดนตรี ดังเหตุผลที่กล่าวข้างต้น สำหรับการจัดกลุ่มคำศัพท์ด้านนาฏศิลป์ไทยและดนตรีไทยและการให้ความหมาย เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญและครูนาฏศิลป์ไทย ปรากฏผลเป็นทำเนียบภาษานาฏศิลป์เป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าศัพท์ดังกล่าวจะเป็นภาษาสังคีตก็ตาม ดังนั้นจึงควรมีการทบทวนและจัดหลักสูตรบูรณาการรายวิชาในการเรียนด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และศาสตร์อื่นๆ เข้าด้วยกัน ตลอดจนมีการพัฒนา จัดการอบรมเพื่อให้ครูผู้สอนมีความรอบรู้ให้ลุ่มลึกครอบคลุมศาสตร์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับสำเนา หมื่นแจ่ม (2562) ที่กล่าวว่า ครูในศตวรรษที่ 21 ควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความสนใจเสาะแสวงหาความรู้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรอบรู้ในทุกด้านทั้งทางวิชาการ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทักษะวิชาชีพที่สอนอย่างลุ่มลึก ชัดเจน และสอดคล้องกับเรวดี สายาคม (สัมภาษณ์,2563) ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป ได้กล่าวว่า การถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยควรใช้ความรู้ 4.0 จะทำให้เกิดความรู้และเข้าใจมากขึ้น ไม่ใช่แต่ให้เด็กรู้เพียงท่ารำอย่างเดียว ดังนั้นครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ต้องไม่ติดว่าตนเองรู้แล้ว หรือประเมินตนเองสูงกว่าความเป็นจริง เพราะครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องไม่ตั้งตนเป็นผู้รู้แล้ว แต่ต้องแสวงหาความรู้ตลอดเวลา (นวพร ชลารักษ์,2558) ดังนั้นจากข้อมูลข้างต้นเห็นได้ว่าการรับรู้ และเข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานของครูนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสนใจในมิติด้านนาฏศิลป์เป็นสำคัญ ทำให้มิติในด้านอื่นอันเป็นองค์ประกอบของเพลงรำวงมาตรฐาน อาทิ ด้านวรรณศิลป์ไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้นเป็นไปในลักษณะของการถ่ายทอดด้านท่ารำ จังหวะเพลง ท่องจำเนื้อร้องเพลง และสามารถจำท่ารำได้เป็นส่วนสำคัญ ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนในขั้นต้นควรให้ความสำคัญกับวรรณศิลป์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจความหมายและความงามของภาษาในเบื้องต้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการถ่ายทอดการเรียนการสอนรำวงมาตรฐาน

นอกจากนี้ความหมายในเพลงรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลง ที่ผู้นำในสมัยนั้นได้แก่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องการสร้างให้เกิดขึ้น คือ “ความเป็นไทย” ซึ่งสรุปได้เป็นแนวคิดหลักๆ 2 แนวคิด คือ เอกลักษณ์ไทย และความรักชาติ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เอกลักษณ์ไทย หมายถึง สิ่งที่บ่งบอกความเป็นไทย ศิลปวัฒนธรรมไทย ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ พ.ศ. 2549 ได้ให้ความหมายของ “เอกลักษณ์ของชาติ” “การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ” ไว้ว่า เอกลักษณ์ของชาติ เป็นลักษณะที่แสดงถึงความเด่นและความดีงามเฉพาะที่ร่วมกันของชาติไทยเกี่ยวกับประชากร ดินแดน ศิลปวัฒนธรรม ภาษาไทย ความเป็นเอกราชและอธิปไตยเกียรติภูมิของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอัน เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเป็นชาติช่วยให้ประเทศไทยสามารถรักษาความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าบนพื้นฐานของความสงบสุข ประชาชนมีความรัก ความสามัคคี เอื้ออาทรและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาได้จนถึงทุกวันนี้ (สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ,2549) จากการ

พิจารณาบทเพลงรำวงมาตรฐาน ทั้ง 10 เพลงพบว่า เป็นไปตามนโยบายของผู้นำในสมัยนั้น คือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ต้องการให้เพลงรำวงมาตรฐาน เป็นส่วนหนึ่งในการปลูกสร้างวัฒนธรรมไทยใหม่เพื่อให้คนไทยมีจิตใจและศีลธรรมที่ดีงาม มีความสามัคคี รวมทั้งกิริยามรรยาทที่สุภาพอ่อนน้อม ที่จำเป็นต่อการสร้างชาติให้เข้มแข็งและมั่นคงยิ่งใหญ่ทั้งทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม โดยรัฐบาลได้ตั้งกระทรวงวัฒนธรรม ด้วยเหตุผลที่ว่าวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญในการรักษาชาติ และยังใช้วัฒนธรรมบันเทิงเป็นสื่อเผยแพร่นโยบายของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นลิเก ละครปลุกใจ รวมทั้งการละเล่นพื้นเมือง คือ รำวง และได้ปรับปรุงเป็นรำวงมาตรฐาน ในต่อมา เพื่อใช้ประชาสัมพันธ์นโยบายของรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ยังใช้เพื่อแสดงศักยภาพผู้นำที่สามารถนำประเทศไปสู่ความเจริญทัดเทียมกับอารยะประเทศได้ จึงทำให้คำจำกัดความ “วัฒนธรรม” มีความหมายถึง ความเจริญที่เกี่ยวพันกับเกียรติยศ ความมั่นคงของชาติ (นุจรี คงโพธิ์น้อย ,2555,ภัทรวดีภูชฎาภิรย์,2549) ซึ่งลักษณะของเอกลักษณ์ไทยในมิติความหมายของเพลงรำวงมาตรฐาน ซึ่งได้แก่ เพลงงามแสงเดือน เพลงรำซิมารำ และเพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ

2. ความรักชาติ หมายถึงระดับความรู้สึก ความเชื่อ และการปฏิบัติตนที่แสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญ การปกป้อง พิทักษ์รักษา เคารพยึดมั่น เทิดทูน เห็นคุณค่า และยอมสละชีวิตเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยการแสดงออกทั้งทาง กาย วาจา และใจ (นัฏฐิกา งามเพราะแต่ง,2555อ้างถึงใน รุจน์สวัตต์ ครองภูมินทร์,2558) ในช่วง พ.ศ. 2484-2486 นับว่าศิลปวัฒนธรรมไทยถูกใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดของรัฐ เพราะสามารถจูงใจ ปรุงแต่งที่จะสร้างให้คนไทยมีคุณสมบัติตามนโยบายผู้นำ คือ รักชาติ เชื่อผู้นำ มีการศึกษา มีจริยธรรม กิริยามรรยาทที่งดงาม เพื่อที่จะเป็นพลเมืองดีและนำรัฐชาติไปสู่ความก้าวหน้าแบบอารยะประเทศ โดย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ นำ “ความรักชาติ” เป็นแรงจูงใจและเงื่อนไขผูกมัด และยังกำหนดทัศนะใหม่ให้กับประชาชนชาวไทยด้วยการนำแนวคิดเรื่อง “ชาตินิยม มาใช้ในการเผยแพร่และปลูกฝัง “ความเป็นไทย” อีกด้วย (ศศิเสตะจันทร์,2536อ้างถึงในพิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ,2555) จากการพิจารณาบทเพลงรำวงมาตรฐาน ทั้ง 10 เพลงพบว่า เป็นไปตามนโยบายของผู้นำในสมัยนั้น คือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ต้องการให้เพลงรำวงมาตรฐาน เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความรักชาติให้เกิดขึ้นตามเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ได้แก่เพลงชาวไทย เพลงคืนเดือนหงาย เพลงดอกไม้ของชาติ เพลงหญิงไทยใจงาม เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า เพลงยอดชายใจหาญ และเพลงบูชานักรบ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความหมายในบทเพลงรำวงมาตรฐาน สามารถอธิบายถึงความเป็นไทย ได้แก่ เอกลักษณ์ ไทยหรือศิลปวัฒนธรรมไทย และความรักชาติ คือการที่ประชาชนชาวไทยมีความเป็นน้ำหนึ่งน้ำใจอันเดียวกัน มีความสามัคคี เป็นชาติที่นิยมไทย มีศิลปวัฒนธรรมไทย ที่ผู้นำในสมัยนั้น คือ จอมพล ป. พิบูลสงครามต้องการสร้างให้เกิดขึ้นจากความรู้สึกที่ท้อแท้ ขาดความมั่นคงทางจิตใจของประชาชนจากภาวะสงคราม เพื่อสร้างจิตสำนึก การตระหนักถึงความเป็นไทยที่มีความรักชาติ และมีศิลปวัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองและเผยแพร่ทำให้ชาวโลกได้ประจักษ์ เพราะจะสะท้อนให้ได้เห็นถึงความเป็นเอก

ราชของชาติไทยที่ไม่เป็นเมืองขึ้นของประเทศใด ให้เกิดความเข้มแข็งเป็นปึกแผ่นด้วยความอยู่รอดปลอดภัย ดำรงไว้ซึ่งความสงบสุขกลมเกลียวกันของคนภายในชาติ

เนื่องจากบทเพลงของเพลงรำวงมาตรฐานเป็นบทเพลงที่มีการใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการทำความเข้าใจถึงการดำเนินนโยบายของรัฐบาล โดยมีที่มาจากการละเล่นพื้นบ้านมาก่อน การใช้ภาษาจึงต่างจากบทเพลงของปลุกใจ เพลงชาติ ที่แสดงวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนในการสื่อความหมายของความเป็นไทย คือ การรักชาติ และความสามัคคี โดยเฉพาะเพลงปลุกใจมีภาษาของบทเพลง ท่วงทำนองที่แข็งกร้าวเพื่อปลุกเร้าใจให้ฮึกเหิม แต่บทเพลงรำวงมาตรฐานเป็นการใช้ภาษาที่ง่ายๆ ไม่ซับซ้อน ประชาชนในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นชาวบ้านก็สามารถเข้าใจได้ แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่ละทิ้งความงดงามด้านภาษาในถ้อยคำของการสัมผัส คล้องจองเพื่อให้เกิดความงดงามในด้านวัจนลีลา และวรรณศิลป อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญคือ เป็นการถ่ายทอดองค์ความคิดและนโยบายที่รัฐบาลผ่านบทเพลงรำวงมาตรฐาน ซึ่งเป็นการสร้างความจริงตามการอธิบายของภาษาศาสตร์ เพื่อเป็นการตอกย้ำให้ประชาชนและประชาคมโลกได้เห็นและรับทราบในสิ่งที่รัฐบาลมุ่งหวัง อีกทั้งสร้างความเข้าใจในการสร้างความร่วมมือที่ดีระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เพื่อความสำเร็จในการ“สร้างชาตินิยม”“สร้างความเป็นไทย” สอดคล้องกับ ศศิ เสตะจันทร์ (2537,อ้างถึงในพิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ,2555) กล่าวถึง จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ใช้ “ลัทธิชาตินิยม” ในการบริหารประเทศให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของตน 3 ประการ คือ

1. ต้องการให้ประเทศไทยเป็นเอกราช (Independence) คือเป็นอิสระแก่ตนไม่เป็นเมืองขึ้นของประเทศมหาอำนาจ

2. ต้องการให้ประเทศไทยเป็นอธิปไตย (Sovereignty) โดยการใช้อำนาจสูงสุดของรัฐที่จะบังคับบัญชาในอนาคตของตนให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย

3. ต้องการเห็นประเทศมีความเป็นชาติ (Nationhood) และต้องการเห็นคนไทยมีความเป็นไทย (Thainess) จริงๆ คือ รักชาติ รักแผ่นดิน และรักความสามัคคี

ซึ่งจากการศึกษาพบว่า เพลงรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลงที่ผู้นำในสมัยนั้นได้แก่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องการสร้างให้เกิดขึ้น คือ “ความเป็นไทย” ซึ่งสรุปได้เป็นแนวคิดหลักๆ 2 แนวคิด คือ เอกลักษณ์ไทย และความรักชาติ

ถ้ามองด้านแนวคิดองค์ประกอบของการสื่อสาร รำวงมาตรฐานถูกใช้เป็นสื่อกลางในการสร้างความหมาย ถ้าอธิบายในด้านสื่อมวลชนจะอธิบายได้ว่า การสร้างความหมายของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ผ่านบทเพลงรำวงมาตรฐาน ผู้นำต้องการสร้างความหมายให้เกิดเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะยาว ดังตารางที่24 (พรทิพย์ วรกิจโภคาทร,2541)

ตารางที่ 24 การสร้างความหมายทางสังคมของสื่อมวลชน,จาก “ผู้รับสารในการสื่อสารมวลชน”:ในเอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วย6 โดยพรทิพย์ วรกิจโภคาทร,2541,นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช.อ้างถึงใน รุจพ์สวัตต์ ครองภูมินทร์,2558)

Source	Content	Effect (1)	Effect (2)	Effect (3)
รำวงมาตรฐาน	-บทเพลงรำวงมาตรฐาน -การละเล่นรำวงมาตรฐาน	-สร้างทัศนคติ ค่านิยมความเป็นไทยคือ เอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย และความรักชาติ	- ปฏิกิริยาตอบสนองของประชาชนชาวไทย และชาวต่างชาติ	-ประชนชาวไทยรับรู้ว่าบทเพลง การละเล่นรำวงมาตรฐานเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นไทยและส่งผลถึงความเป็นชาติไทย มีความรักชาติ และความภูมิใจในชาติไทยที่เป็นเอกราช

จากภาพของการสื่อสาร แนวคิดนี้ให้ความสนใจมากที่สุดคือ ผลกระทบระยะยาวที่เกิดจากการค่อยๆๆ สั่งสม และตกตะกอนที่ละน้อย จนกระทั่งแข็งตัวกลายเป็นผลึกทางวัฒนธรรมของผู้คน เปรียบเหมือนนโยบายของท่านผู้นำจอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องการปรับทัศนคติ สร้างค่านิยมในความเป็นไทย ให้เห็นคุณค่าของเอกลักษณ์ วัฒนธรรมไทย และความรักชาติ ผ่านบทร้องและการละเล่นรำวงมาตรฐาน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. บทเพลงรำวงมาตรฐาน ควรมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องในการสื่อความหมายของบทเพลง เพื่อให้ทุกระดับ ทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานด้านการศึกษาได้รับประโยชน์จากการรับรู้บทเพลงรำวงมาตรฐานมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงควรมีการกระจายบทเพลงอย่างกว้างขวางในทุกสื่อ เพื่อให้เกิดการเข้าถึงอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2. การเผยแพร่บทเพลงรำวงมาตรฐาน ควรมีการสอดแทรกองค์ความรู้ในเนื้อหาของบทเพลงที่มีความเข้าใจที่ผิดแผกหรือคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเท่าที่สามารถจะกระทำได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวัจนลีลาในเพลงด้านนาฏศิลป์และดนตรีเพลงอื่น และศึกษางานเขียนบทประพันธ์อื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบการใช้วัจนลีลาเพื่อพิจารณาว่าผู้เขียนใช้กลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาและใช้ภาษาอย่างไร จึงทำให้ผู้อ่านประทับใจ

2. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ตัวบทเนื้อหาของสารเพลงด้านนาฏศิลป์และดนตรีเพลงอื่นในการศึกษาเชิงของผู้รับสารเข้ามาประกอบการวิจัยเพื่อประกอบการวิเคราะห์และตีความด้วย อาจนำไปสู่การค้นพบที่น่าสนใจและมีความแตกต่างไปจากงานวิจัยในชิ้นนี้

บรรณานุกรม

กุหลาบ มัลลิกามาส. (2548).วรรณคดีวิจารณ์: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ

กาญจนา แก้วเทพ.(2543).*ความเรียงว่าด้วยสัญญะวิทยากับสื่อสารมวลชนในมองสื่อใหม่มองสังคมใหม่.* กรุงเทพมหานคร.

กาญจนา แก้วเทพ.(2549).*ทฤษฎีการสร้างสาร.*เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างสารในงานนิเทศศาสตร์ หน่วยที่ 1-7, (น.127-128).นนทบุรี,มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

กิติมา จันทร์ลาว.(2555).*วิเคราะห์กวีนิพนธ์ของสถาพร ศรีสัจจัง.*วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์.(2555).*การออกแบบสาร (Message Design) เพื่อการนำเสนอ.*สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2563,จาก http://www.thairath.co.th/content/edu/89304

กิติมา อินทรัมพรรย์ และ ปนันดา เลอเลิศยุติธรรม.(2558).รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการภาษาแห่งอำนาจ: *การวิเคราะห์วัจนลีลาของภาษากฎหมาย ภาษาการเมือง ภาษาสื่อ และภาษาวิชาการของสังคมไทย โครงการย่อยที่ 3 การวิเคราะห์วัจนลีลาภาษาสื่อไทย.* สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

กษิรา จันทะสะเร.(2558).*การศึกษาการออกเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์ในภาษาไทยของผู้เรียนชาวญี่ปุ่น.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กฤษฎ์ เลกะกุล.(2560).*ระเบียงทัศน์:จาก"โหมโรง"สู่การเมืองเหลืองแดงวัฒนธรรมแห่งการประชันในรัตนโกสินทร์.* สืบค้น 25 มีนาคม 2563,บีบีซี นิวส์ จาก https://www.bbc.com/thai/thailand-52081945

การศึกษาออนไลน์ *บทเรียนที่5 หลักการติดต่อสื่อสาร* คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2563, จาก http://agecon-extens.agri.cmu.ac.th/Course_online/Course/352311/5.pdf

ขวัญใจ บุญคุ้ม.(2559).*วัจนลีลาและบทบาทหน้าที่ของเพลงลูกทุ่ง.*วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

จินดา ไชยสวัสดิ์.(2549).*การวิเคราะห์และประเมินค่าด้านวรรณศิลป์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่6.* เอกสารชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์,โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี.(2530).*สังคีตนิยมว่าด้วยดนตรีไทยฉบับปรับปรุง* กรุงเทพฯ:สำนำพิมพ์โอเดียนสโตร์

ชูวงศ์ กลิ่นเลขา.(2548).*การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมเพลงรำวง.*กรุงเทพ: สาขาวิชาภาษาไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณรงค์ชัย ปิฎกรัชต์.(2524).*สารานุกรมไทย.*กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์

ณฐา สุวันทารัตน์.(2555).*การเลือกใช้สื่อและการออกแบบสารเพื่อการเคลื่อนไหวทางสังคมของโครงการบิ๊กทรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณัฐภูมิ อมรเดชเทวินทร์.(2558).*แนวทางการออกแบบเนื้อหาสารเพื่อการตลาดบนเว็บไซต์ของผู้ให้บริการงานพิมพ์ระบบ Print on Demand*:การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ทิพย์วรรณ ทัศนา.(2554).*วิชาสารสนเทศสำหรับครู* หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2563,จาก http://namtipteww.blogspot.com/

ธนสิน ชุตินธรานนท์.(2559).*การเสริมสร้างความเป็นไทยโดยใช้การสอนแบบละครเป็นฐานแก่นิสิตนักศึกษาปริญญาบัณฑิต*,วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต,สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธนสิน ชุตินธรานนท์ (2562).*สตรีในเพลงรำวงมาตรฐานของท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม* (กรกฎาคม - ธันวาคม 2562).วารสารไทยศึกษา,15 (ฉบับที่2)

นพรุจ ต้นทัพไทย.(2555).*การวิเคราะห์สัญญะในภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ที่มีเด็กเป็นตัวละครหลัก*ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มีนาคม, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

นุจรี คงโพธิ์น้อย.(2555). การพัฒนาแบบวัดความภูมิใจในความเป็นไทย สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 จังหวัดนนทบุรี,วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นัทภณิตา วารีปาน และคณะ.(2558).*วัจนลีลาในกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์:หนังสือเรื่องไม่มีหญิงสาวในบทกวีของซะ การีย์ยา อมตยา*:โครงการวิจัยจากเงินกองทุนส่งเสริมงานวิจัย คณะศิลปศาสตร์ ศูนย์สุพรรณบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

นาวินี หลำประเสริฐ.(2550).*ภาษาวรรณศิลป์ในเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิตยา กาญจนะวรรณ.(2556).*คำลงท้ายในภาษาไทย.*เดลินิวส์ ออนไลน์. สืบค้น 8 มีนาคม 2563,จาก https://www.dailynews.co.th/article/192389

นววรรณ พันธุเมธา.(2558).*ไวยากรณ์ไทย*.กรุงเทพ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นวพร ชลารักษ์.(2558).*บทบาทของครู กับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21.*วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์ อีสเทอร์,น. 9(1),น.64-71.

บุญกว้าง ศรีสุทโธ.(2560).*บทเรียนออนไลน์วิชาภาษาไทย3* กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนห้วยแถลง พิทยาคม จังหวัดนครราชสีมา

ปรานี กุลละวณิชย์ และคณะ.(2535).*ภาษาทัศนา*.กรุงเทพ: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปิยวดี มากพา(2559)*นาฏศิลป์ไทย:การสังเคราะห์องค์ความรู้จากวิทยานิพนธ์ด้านนาฏศิลป์ไทย*.วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,

ปารัชญ์ เรียกจำรัส.(2561) *เรื่อง ลีลานาฏศัพท์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1*.นาฏศิลป์ลีลาไทย เล่ม1

พิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ.(2556).วาทกรรมชาตินิยมของรัฐบาลไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง 2550.วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พงศ์กฤษฎิ์ พละเลิศ.(2561) *ศึกษาบทบาทการใช้สื่อพื้นบ้านในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนตลาดเก้าห้อง อ.บางปลาม้า จ. สุพรรณบุรี*.คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร:กรุงเทพฯ.

มนตรี ตราโมท (2540) *ดุริยางคศาสตร์ไทย* ภาควิชาการ กรุงเทพฯ บริษัท พิฆเณศ พริ้นท์ติ้งเซ็นเตอร์ จำกัด

รานี ชัยสงคราม.(2544).*นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น*.พิมพ์ครั้งที่1.กรุงเทพฯ:องค์การค้าของคุรุสภา

เรณู โกศินานนท์.(2546).*นาฏยศัพท์ภาษาท่านาฏศิลป์ไทย*.กรุงเทพมหานคร:วัฒนาพานิช

ราชบัณฑิตสถาน(2556)*พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ.2554* พิมพ์ครั้งที่2,กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตสถาน

รุจพ์สวัตต์ ครองภูมินทร์ (2558) *มายาคติในบทเพลงของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ.* วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน)สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิเชียร วรินทรเวช.(2525)*สังคีตนิยม (เอกสารประกอบการสอน)* ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,2525.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2560). แก้ไขล่าสุดเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2560 เวลา 11:49 น.

วิจินตน์ ภาณุพงศ์.(2543).*โครงสร้างของภาษาไทย:ระบบไวยากรณ์*.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แวง พลังวรรณ โครงการสัมมนาวิชาการแบ่งปันความรู้*“ร่องรอย กาลเวลา:โขง สายนทีแห่งชีวิต เครือญาติชาตพันธุ์ วรรณา”หัวข้อ “ศิลปะ เพลง ดนตรี กวี”เรื่องสายน้ำโขง:แอ่งแรงบันดาลใจแห่งอารยธรรมเพลง* (5 มิถุนายน 2553).สืบค้น 8 มีนาคม 2563,จาก http://www.thaipoet.net/index.php?lay=show&ac=article&Id=538779422&Ntype=2

วิไลวรรณ จงวิไลเกษม.(2556).*เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ “จับประเด็นเขียนเป็นข่าว*

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

”วันที่ 4-5 มิถุนายน 2556.สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิริวัฒน์ ฉัตรเมธี.(2547).*การวิเคราะห์เพลงรำวงมาตรฐาน*:วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

ศุภรัศมิ์ ฐิติกุลเจริญ.*(2558).คุณค่าข่าวในการนำเสนอของสื่อมวลชนไทย.ทุนอุดหนุนวิจัย,*คณะสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สุมิตร เทพวงษ์.(2525).*สารานุกรม ระบำ รำ ฟ้อน*. พิมพ์ครั้งที่3.กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์

สุชาดา เทวะผลิน(2531).*คำสแลงในภาษาไทยจากหนังสือพิมพ์รายวัน.*วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุทธาสินี สิทธิเกษร.(2540).*บทบาทของประโยคคำถามในมาตุภาษาไทย:การศึกษาเชิงพัฒนาการต่อเนื่อง.* วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต,ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนันท์ อัญชลีนุกูล.(2546).*ระบบคำภาษาไทย*. กรุงเทพ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุจริตรา จงสถิตย์วัฒนา.(2548).*เจิมจันทน์กังสดาลภาษาวรรณศิลป์ในวรรณคดีไทย.*กรุงเทพ:โครงการเผยแพร่ผลงาน วิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สดับพิณ รัตนเรือง.(2548).*คัมภีร์เพลงคลาสสิก.(พิมพ์ครั้งที่1)*กรุงเทพฯ:เพื่อนคู่หูการพิมพ์

สุรัตน์ จงดา (2556) *ศิลปกรรมพัสตราภรณ์โขนละคร* วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยทางศิลปกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ และนัทธ์ชนัน นาถประทาน.(2558).รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการภาษาแห่งอำนาจ: *การวิเคราะห์วัจนลีลาของภาษากฎหมาย ภาษาการเมือง ภาษาสื่อ และภาษาวิชาการของสังคมไทย โครงการย่อยที่1 การวิเคราะห์วัจนลีลาภาษากฎหมายไทย.* สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช (2559) สืบค้น 8 มีนาคม 2563 จาก

http://www.trueplookpanya.com

สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย.*ภาคคีตะ-ดุริยางค์.(พิมพ์ครั้งที่ 3).*กองศิลปกรรม.กรุงเทพฯ:2560

โสภนา ศรีจำปา.(2561).*ภาษา:สิทธิและพลังเพื่อการพัฒนา*:สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล หนังสือเรื่อง“ภาษากับอำนาจ” บทความจากการสัมมนาวิชาการ สืบค้น 8 มีนาคม 2563 จาก sophana.sri@mahidol.ac.th, sophana@gmail.com

สำเนา หมื่นแจ่ม.(2562) *การพัฒนาครูในการผลิตสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น* คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่:สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยราช

ภัฏเชียงใหม่

อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และ จาตุรงค์ มนตรีศาสตร์.(2517).*วิชานาฏศิลป์ศึกษา.*กรุงเทพฯ: องค์การค้าคุรุสภา

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2542). ภาษาในสังคมไทย: *ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง และการพัฒนา.* (พิมพ์ครั้งที่ 2).กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา กล่ำเจริญ.(2542). *สุนทรียนาฏศิลป์ไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3).*กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

อาคม สายาคม.(2545). *รวมงานพระราชนิพนธ์ ของ นายอาคม สายาคม* ผู้เชี่ยวชาญ.กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

อนงค์นาฏ นุศาสตร์เลิศ และนัฐวุฒิ ไชยเจริญ. (2558).รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการภาษาแห่งอำนาจ: *การวิเคราะห์วัจนลีลาของภาษากฎหมาย ภาษาการเมือง ภาษาสื่อ และภาษาวิชาการของสังคมไทย โครงการย่อยที่ 2 การวิเคราะห์วัจนลีลาภาษาการเมืองไทย.* สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์.(2556).*ภาษาศาสตร์สังคม*.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2558).รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการภาษาแห่งอำนาจ: *การวิเคราะห์วัจนลีลาของภาษากฎหมาย ภาษาการเมือง ภาษาสื่อ และภาษาวิชาการของสังคมไทย โครงการย่อยที่ 4 การวิเคราะห์วัจนลีลาภาษาวิชาการไทย.* สำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษา และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์.(2561). *ภาษา พลังและอำนาจ* : บทความ ฉบับที่ 25 มกราคม - มิถุนายน 2561.

Berlo , David K. The process of communication. New York : Holt Rinchart and Winston, 1960

Joos, Martin.(1961).*The Five Clocks: a Linguistic Excursion into the Five Styles of English Usage*. New York: Harcourt, Brace and World.

Uwe,Flick.(2014).*An Introduction to Qualitative Research*.Norman K.Denzin,University of Illinois at Urbana-Champaign.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ก

รายนามผู้รับการสัมภาษณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้รับการสัมภาษณ์

ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป

1. นางนพรัตน์ศุภาการ หวังในธรรม ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย
2. นางสาวเรวดี สายาคม ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย
3. นางสาวอัจฉรา สุภาไชยกิจ ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย

ครูนาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป

1. นางกัญจนภัสร สุทธิประภา ครูนาฏศิลป์ไทย (ข้าราชการบำนาญ)
2. นางสุธัญญา ว่องไชยสิทธิ์ ครูชำนาญการพิเศษ
3. นางวาสนา บุญญาพิทักษ์ ครูเชี่ยวชาญ
4. นางจิตตินัฏ ชุ่มชื่น ครูชำนาญการ
5. นางสาวปภาวรินทร์ แสงเจริญ ครูชำนาญการพิเศษ
6. นางอินทนิล บุญประกอบ ครูชำนาญการพิเศษ
7. นางอัญชลี บุญจงรักษ์ ครูชำนาญการ
8. นางสาววรางคณา บุญเนาว์ ครูชำนาญการ
9. นางเปรมใจ เพ็งสุข ครูชำนาญการพิเศษ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ข

บทร้องเพลงรำวงมาตรฐาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทร้องเพลงรำวงมาตรฐาน

1) เพลงงามแสงเดือน

คำร้อง : จมื่นมานิตย์นเรศ (นายเฉลิม เศวตนันท์) หัวหน้ากองการสังคีต กรมศิลปากร

(ประพันธ์ในนามกรมศิลปากร)

ทำนอง : อาจารย์มนตรี ตราโมท

เนื้อเพลง : งามแสงเดือนมาเยือนส่องหล้า งามใบหน้าเมื่ออยู่วงรำ (ซ้ำ)

เราเล่นกันเพื่อสนุก เปลื้องทุกข์วายระกำ

ขอให้เล่นฟ้อนรำ เพื่อสามัคคีเอย

2) เพลงชาวไทย

คำร้อง : จมื่นมานิตย์นเรศ (นายเฉลิม เศวตนันท์) หัวหน้ากองการสังคีต กรมศิลปากร

(ประพันธ์ในนามกรมศิลปากร)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ทำนอง : อาจารย์มนตรี ตราโมท

เนื้อเพลง: ชาวไทยเจ้าเอ๋ย ขออย่าละเลยในการทำหน้าที่

การที่เราได้เล่นสนุก เปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้

เพราะชาติเราได้เสรี มีเอกราชสมบูรณ์

เราจึงควรช่วยชูชาติ ให้เก่งกาจเจิดจำรูญ

เพื่อความสุขเพิ่มพูน ของชาวไทยเราเอย

3) เพลงรำซิมารำ

คำร้อง : จมื่นมานิตย์นเรศ (นายเฉลิม เศวตนันท์) หัวหน้ากองการสังคีต กรมศิลปากร (ประพันธ์ในนามกรมศิลปากร)

ทำนอง : อาจารย์มนตรี ตราโมท

เนื้อเพลง : รำมาซิมารำ เริงระบำกันให้สนุก
ยามงานเราทำงานกันจริง จริง ไม่ละไม่ทิ้งจะเกิดเข็ญขุก
ถึงยามว่างเราจึงรำเล่น ตามเชิงเช่นเพื่อให้สร่างทุกข์
ตามเยี่ยงอย่างตามยุค เล่นสนุกอย่างวัฒนธรรม
เล่นอะไรให้มีระเบียบ ให้งามให้เรียบจึงจะคมขำ
มาซิมาเจ้าเอ๋ยมาฟ้อนรำ มาเล่นระบำของไทยเราเอย

4) เพลงคืนเดือนหงาย

คำร้อง : จมื่นมานิตย์นเรศ (นายเฉลิม เศวตนันท์) หัวหน้ากองการสังคีต กรมศิลปากร (ประพันธ์ในนามกรมศิลปากร)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ทำนอง : อาจารย์มนตรี ตราโมท

เนื้อเพลง : ยามกลางคืนเดือนหงาย เย็นพระพายโบกพริ้วปลิวมา
เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต เท่าเย็นผูกมิตรไม่เบื่อระอา
เย็นร่มธงไทยปกไปทั่วหล้า เย็นยิ่งน้ำฟ้ามาประพรมเอย

5) เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ

คำร้อง : ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามทำนอง

ทำนอง : อาจารย์มนตรี ตราโมท

เนื้อเพลง : ดวงจันทร์วันเพ็ญ ลอยเด่นอยู่ในนภา
ทรงกลดสดสี รัศมีทอแสงงามตา
แสงจันทร์อร่าม ฉายงามส่องฟ้า
ไม่งามเท่าหน้า นวลน้องยองใย
งามเอยแสงงาม งามจริงยอดหญิงชาติไทย
งามวงพักตร์ยิ่งดวงจันทรา จริตกิริยานิ่มนวลละไม
วาจากังวาน อ่อนหวานจับใจ
รูปทรงสมส่วน ยั่วยวนหทัย
สมเป็นดอกไม้ ขวัญใจชาติเอย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

6) เพลง ดอกไม้ของชาติ

คำร้อง : ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม

ทำนอง : อาจารย์มนตรี ตราโมท

เนื้อเพลง : ขวัญใจดอกไม้ของชาติ งามวิลาศนวยนาดร่ายรำ
เอวองค์อ่อนงาม ตามแบบนาฏศิลป์
ชี้ชาติไทยเนาว์ถิ่น เจริญวัฒนธรรม
งามทุกสิ่งสามารถ สร้างชาติช่วยชาย

ดำเนินตามนโยบาย สู้ทนเหนื่อยยากตรากตรำ

7) เพลงหญิงไทยใจงาม

คำร้อง : ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม

ทำนอง : ครูเอื้อ สุนทรสนาน

เนื้อเพลง : เดือนพราว ดาวแวววาวระยับ

แสงดาวประดับ ส่งให้เดือนงามเด่น

ดวงหน้า โสภาเพียงเดือนเพ็ญ

คุณความดีที่เห็น เสริมให้เด่นเลิศงาม

ขวัญใจ หญิงไทยส่งศรีชาติ

รูปงามพิลาศ ใจกล้ากาจเรืองนาม

เกียรติยศ ก้องปรากฏทั่วคาม

หญิงไทยใจงาม ยิ่งเดือนดาวพราวแพรว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

8) เพลง ดวงจันทร์ขวัญฟ้า

คำร้อง : ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามทำนอง

ทำนอง : ครูเอื้อ สุนทรสนาน

เนื้อเพลง : ดวงจันทร์ขวัญฟ้า ชื่นชีวาขวัญพี่

จันทร์ประจำราตรี แต่ขวัญพี่ประจำใจ

ที่เทิดทูนคือชาติ เอกราชอธิปไตย

ถนอมแนบสนิทใน คือขวัญใจพี่เอย

9) เพลงยอดชายใจหาญ

คำร้อง : ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามทำนอง

ทำนอง : ครูเอื้อ สุนทรสนาน

เนื้อเพลง : โอ้ยอดชายใจหาญ ขอสมานไมตรี

น้องขอร่วมชีวี กอร์ปกรณียกิจชาติ

แม้สุดยากลำเค็ญ ไม่ขอเว้นเดินตาม

น้องจักสู้พยายาม ทำเต็มความสามารถ

10) เพลงบูชานักรบ

คำร้อง : ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามทำนอง

ทำนอง : ครูเอื้อ สุนทรสนาน

เนื้อเพลง : น้องรักรักบูชาพี่ ที่มั่นคงที่มั่นคงกล้าหาญ

เป็นนักสู้เชี่ยวชาญ สมศักดิ์ชาตินักรบ

น้องรักรักบูชาพี่ ที่มานะที่มานะอดทน

หนักแสนหนักพี่ผจญ เกียรติพี่ขจรจบ

น้องรักรักบูชาพี่ ที่ขยันที่ขยันกิจการ

บากบั่นสร้างหลักฐาน ทำทุกด้านทำทุกด้านครันครบ

น้องรักรักบูชาพี่ ที่รักชาติที่รักชาติยิ่งชีวิต

เลือดเนื้อพี่พลีอุทิศ ชาติยงอยู่ยงอยู่คู่พิภพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ค

หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย

(INFORMED CONSENT FORM)

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

วันให้คำยินยอม วันศุกร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ข้าพเจ้า นางนพรัตน์ศุภาการ หวังในธรรม ที่อยู่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับเอกสารและคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว ผู้วิจัยได้ตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังไม่ซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าอนุญาตให้ผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าได้ตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควร ข้าพเจ้าเข้าร่วมการวิจัยนี้โดยความสมัครใจ และมีสิทธิ์ที่จะยุติการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้

ผู้วิจัยขอให้คำรับรองว่า ข้อมูลของท่านที่ถูกบันทึกไว้ในระหว่างการศึกษา ท่านยินยอมให้นำมาเปิดเผยในลักษณะของการศึกษาเท่านั้น

ผู้วิจัยแจ้งด้วยว่าข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับผู้วิจัย นางสาวณัฏฐา ระกำพล ได้ที่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 092-2692624

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการจึงได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ..... ผู้เข้าร่วมการวิจัย

(นางนพรัตน์ศุภาการ หวังในธรรม)

ลงนาม ..... ผู้วิจัย

(นางสาวณัฏฐา ระกำพล)

หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย

(INFORMED CONSENT FORM)

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

วันให้คำยินยอม วันศุกร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ข้าพเจ้า นางสาวเรวดี สายาคม ที่อยู่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับเอกสารและคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว ผู้วิจัยได้ตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังไม่ซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าอนุญาตให้ผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าได้ตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควร ข้าพเจ้าเข้าร่วมการวิจัยนี้โดยความสมัครใจ และมีสิทธิ์ที่จะยุติการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้

ผู้วิจัยขอให้คำรับรองว่า ข้อมูลของท่านที่ถูกบันทึกไว้ในระหว่างการศึกษา ท่านยินยอมให้นำมาเปิดเผยในลักษณะของการศึกษาเท่านั้น

ผู้วิจัยแจ้งด้วยว่าข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับผู้วิจัย นางสาวณัฏฐา ระกำพล ได้ที่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 092-2692624

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการจึงได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม เรวดี สายาคม ผู้เข้าร่วมการวิจัย

(นางสาวเรวดี สายาคม)

ลงนาม ณัฏฐา ร. ผู้วิจัย

(นางสาวณัฏฐา ระกำพล)

หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย

(INFORMED CONSENT FORM)

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

วันให้คำยินยอม วันศุกร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ข้าพเจ้า นางสาวอัจฉรา สุภาไชยกิจ ที่อยู่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับเอกสารและคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว ผู้วิจัยได้ตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังไม่ซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าอนุญาตให้ผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าได้ตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควร ข้าพเจ้าเข้าร่วมการวิจัยนี้โดยความสมัครใจ และมีสิทธิ์ที่จะยุติการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้

ผู้วิจัยขอให้คำรับรองว่า ข้อมูลของท่านที่ถูกบันทึกไว้ในระหว่างการศึกษา ท่านยินยอมให้นำมาเปิดเผยในลักษณะของการศึกษาเท่านั้น

ผู้วิจัยแจ้งด้วยว่าข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับผู้วิจัย นางสาวณัฏฐา ระกำพล ได้ที่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 092-2692624

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการจึงได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม อัจฉรา สุภาไชยกิจ ผู้เข้าร่วมการวิจัย

(นางสาวอัจฉรา สุภาไชยกิจ)

ลงนาม ผู้วิจัย

(นางสาวณัฏฐา ระกำพล)

หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย

(INFORMED CONSENT FORM)

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

วันให้คำยินยอม วันศุกร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ข้าพเจ้า นางกัญจนภัสร สุทธิประภา ที่อยู่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับเอกสารและคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว ผู้วิจัยได้ตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังไม่ซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าอนุญาตให้ผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าได้ตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควร ข้าพเจ้าเข้าร่วมการวิจัยนี้โดยความสมัครใจ และมีสิทธิ์ที่จะยุติการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้

ผู้วิจัยขอให้คำรับรองว่า ข้อมูลของท่านที่ถูกบันทึกไว้ในระหว่างการศึกษา ท่านยินยอมให้นำมาเปิดเผยในลักษณะของการศึกษาเท่านั้น

ผู้วิจัยแจ้งด้วยว่าข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับผู้วิจัย นางสาวณัฏฐา ระกำพล ได้ที่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 092-2692624

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการจึงได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ..... ผู้เข้าร่วมการวิจัย

(นางกัญจนภัสร สุทธิประภา)

ลงนาม ..... ผู้วิจัย

(นางสาวณัฏฐา ระกำพล)

หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย

(INFORMED CONSENT FORM)

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

วันให้คำยินยอม วันศุกร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ข้าพเจ้า นางสุธัญญา ว่องไชยสิทธิ์ ที่อยู่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับเอกสารและคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว ผู้วิจัยได้ตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังไม่ซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าอนุญาตให้ผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าได้ตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควร ข้าพเจ้าเข้าร่วมการวิจัยนี้โดยความสมัครใจ และมีสิทธิ์ที่จะยุติการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้

ผู้วิจัยขอให้คำรับรองว่า ข้อมูลของท่านที่ถูกบันทึกไว้ในระหว่างการศึกษา ท่านยินยอมให้คำอธิบายเปิดเผยในลักษณะของการศึกษาเท่านั้น

ผู้วิจัยแจ้งด้วยว่าข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับผู้วิจัย นางสาวณัฏฐา ระกำพล ได้ที่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 092-2692624

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการจึงได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ..... ผู้เข้าร่วมการวิจัย

(นางสุธัญญา ว่องไชยสิทธิ์)

ลงนาม ..... ผู้วิจัย

(นางสาวณัฏฐา ระกำพล)

หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย

(INFORMED CONSENT FORM)

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

วันให้คำยินยอม วันศุกร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ข้าพเจ้า นางวาสนา บุญญาพิทักษ์ ที่อยู่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับเอกสารและคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว ผู้วิจัยได้ตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังไม่ซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าอนุญาตให้ผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าได้ตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควร ข้าพเจ้าเข้าร่วมการวิจัยนี้โดยความสมัครใจ และมีสิทธิ์ที่จะยุติการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้

ผู้วิจัยขอให้คำรับรองว่า ข้อมูลของท่านที่ถูกบันทึกไว้ในระหว่างการศึกษา ท่านยินยอมให้นำมาเปิดเผยในลักษณะของการศึกษาเท่านั้น

ผู้วิจัยแจ้งด้วยว่าข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับผู้วิจัย นางสาวณัฏฐา ระกำพล ได้ที่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 092-2692624

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการจึงได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ..... ผู้เข้าร่วมการวิจัย

(นางวาสนา บุญญาพิทักษ์)

ลงนาม ..... ผู้วิจัย

(นางสาวณัฏฐา ระกำพล)

หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย

(INFORMED CONSENT FORM)

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

วันให้คำยินยอม วันศุกร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ข้าพเจ้า นางจิตตินัฏ ชุ่มชื่น ที่อยู่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับเอกสารและคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว ผู้วิจัยได้ตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังไม่ซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าอนุญาตให้ผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าได้ตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควร ข้าพเจ้าเข้าร่วมการวิจัยนี้โดยความสมัครใจ และมีสิทธิ์ที่จะยุติการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้

ผู้วิจัยขอให้คำรับรองว่า ข้อมูลของท่านที่ถูกบันทึกไว้ในระหว่างการศึกษา ท่านยินยอมให้นำมาเปิดเผยในลักษณะของการศึกษาเท่านั้น

ผู้วิจัยแจ้งด้วยว่าข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับผู้วิจัย นางสาวณัฏฐา ระกำพล ได้ที่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 092-2692624

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการจึงได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ..... ผู้เข้าร่วมการวิจัย

(นางจิตตินัฏ ชุ่มชื่น)

ลงนาม ..... ผู้วิจัย

(นางสาวณัฏฐา ระกำพล)

หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย

(INFORMED CONSENT FORM)

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

วันให้คำยินยอม วันศุกร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ข้าพเจ้า นางสาวปภาวรินทร์ แสงเจริญ ที่อยู่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับเอกสารและคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว ผู้วิจัยได้ตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังไม่ซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าอนุญาตให้ผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าได้ตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควร ข้าพเจ้าเข้าร่วมการวิจัยนี้โดยความสมัครใจ และมีสิทธิ์ที่จะยุติการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้

ผู้วิจัยขอให้คำรับรองว่า ข้อมูลของท่านที่ถูกบันทึกไว้ในระหว่างการศึกษา ท่านยินยอมให้นำมาเปิดเผยในลักษณะของการศึกษาเท่านั้น

ผู้วิจัยแจ้งด้วยว่าข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับผู้วิจัย นางสาวณัฏฐา ระกำพล ได้ที่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 092-2692624

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการจึงได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ..... ผู้เข้าร่วมการวิจัย

(นางสาวปภาวรินทร์ แสงเจริญ)

ลงนาม ..... ผู้วิจัย

(นางสาวณัฏฐา ระกำพล)

หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย

(INFORMED CONSENT FORM)

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

วันให้คำยินยอม วันศุกร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ข้าพเจ้า นางอินทนิล บุญประกอบ ที่อยู่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับเอกสารและคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว ผู้วิจัยได้ตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังไม่ซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าอนุญาตให้ผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าได้ตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควร ข้าพเจ้าเข้าร่วมการวิจัยนี้โดยความสมัครใจ และมีสิทธิ์ที่จะยุติการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้

ผู้วิจัยขอให้คำรับรองว่า ข้อมูลของท่านที่ถูกบันทึกไว้ในระหว่างการศึกษา ท่านยินยอมให้นำมาเปิดเผยในลักษณะของการศึกษาเท่านั้น

ผู้วิจัยแจ้งด้วยว่าข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับผู้วิจัย นางสาวณัฏฐา ระกำพล ได้ที่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 092-2692624

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการจึงได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ..... ผู้เข้าร่วมการวิจัย

(นางอินทนิล บุญประกอบ)

ลงนาม ..... ผู้วิจัย

(นางสาวณัฏฐา ระกำพล)

หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย

(INFORMED CONSENT FORM)

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

วันให้คำยินยอม วันศุกร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ข้าพเจ้า นางอัญชลี บุญจงรักษ์ ที่อยู่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับเอกสารและคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว ผู้วิจัยได้ตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังไม่ซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าอนุญาตให้ผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าได้ตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควร ข้าพเจ้าเข้าร่วมการวิจัยนี้โดยความสมัครใจ และมีสิทธิ์ที่จะยุติการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้

ผู้วิจัยขอให้คำรับรองว่า ข้อมูลของท่านที่ถูกบันทึกไว้ในระหว่างการศึกษา ท่านยินยอมให้นำมาเปิดเผยในลักษณะของการศึกษาเท่านั้น

ผู้วิจัยแจ้งด้วยว่าข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับผู้วิจัย นางสาวณัฏฐา ระกำพล ได้ที่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 092-2692624

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการจึงได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ..... ผู้เข้าร่วมการวิจัย

(นางอัญชลี บุญจงรักษ์)

ลงนาม ..... ผู้วิจัย

(นางสาวณัฏฐา ระกำพล)

หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย

(INFORMED CONSENT FORM)

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

วันให้คำยินยอม วันศุกร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ข้าพเจ้า นางสาววรางคณา บุญเนาว์ ที่อยู่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับเอกสารและคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว ผู้วิจัยได้ตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังไม่ซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าอนุญาตให้ผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าได้ตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควร ข้าพเจ้าเข้าร่วมการวิจัยนี้โดยความสมัครใจ และมีสิทธิ์ที่จะยุติการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้

ผู้วิจัยขอให้คำรับรองว่า ข้อมูลของท่านที่ถูกบันทึกไว้ในระหว่างการศึกษา ท่านยินยอมให้นำมาเปิดเผยในลักษณะของการศึกษาเท่านั้น

ผู้วิจัยแจ้งด้วยว่าข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับผู้วิจัย นางสาวณัฏฐา ระกำพล ได้ที่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 092-2692624

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการจึงได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ..... ผู้เข้าร่วมการวิจัย

(นางสาววรางคณา บุญเนาว์)

ลงนาม ..... ผู้วิจัย

(นางสาวณัฏฐา ระกำพล)

หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย

(INFORMED CONSENT FORM)

การวิจัยเรื่อง วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน

วันให้คำยินยอม วันศุกร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

ข้าพเจ้า นางเปรมใจ เพ็งสุข ที่อยู่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับเอกสารและคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว ผู้วิจัยได้ตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังไม่ซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าอนุญาตให้ผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าได้ตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควร ข้าพเจ้าเข้าร่วมการวิจัยนี้โดยความสมัครใจ และมีสิทธิ์ที่จะยุติการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้

ผู้วิจัยขอให้คำรับรองว่า ข้อมูลของท่านที่ถูกบันทึกไว้ในระหว่างการศึกษา ท่านยินยอมให้นำมาเปิดเผยในลักษณะของการศึกษาเท่านั้น

ผู้วิจัยแจ้งด้วยว่าข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับผู้วิจัย นางสาวณัฏฐา ระกำพล ได้ที่ วิทยาลัยนาฏศิลป 119 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 092-2692624

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการจึงได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ..... ผู้เข้าร่วมการวิจัย

(นางเปรมใจ เพ็งสุข)

ลงนาม ..... ผู้วิจัย

(นางสาวณัฏฐา ระกำพล)

ภาคผนวก ง

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง “วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน”

คำชี้แจง โปรดให้ข้อมูลที่ตรงกับความคิดของท่าน

ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....

2. เพศ.....อายุ.....ปี

3. สังกัดหน่วยงาน.....

4. ตำแหน่ง.....

5. เคยสอนเพลงรำวงมาตรฐานในระดับชั้น.....

ตอนที่1ข้อมูลการรับรู้ในเพลงรำวงมาตรฐาน

1. นิยาม “เพลงรำวงมาตรฐาน” หมายถึง

.....

.....

.....

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2. ความหมายเพลงรำวงมาตรฐาน ทั้ง 10 เพลง

ชื่อเพลง	ความหมาย
เพลงงามแสงเดือน	
เพลงชาวไทย	

ชื่อเพลง	ความหมาย
เพลงรำซิมารำ	
เพลงคืนเดือนหงาย	
เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ	
เพลงดอกไม้ของชาติ	
เพลงหญิงไทยใจงาม	
เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า	
เพลงยอดชายใจหาญ	
เพลงบูชานักรบ	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

<u>ตอนที่2</u> ข้อมูลการเข้าใจในเพลงรำวงมาตรฐาน

3. การถ่ายทอดเพลงรำวงมาตรฐานสู่ผู้เรียน มีวิธีการถ่ายทอดความหมายอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่า ความรู้ที่จะใช้ในการศึกษาเพื่อให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน ต้องเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรี หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรี ช่วยให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

6. จัดกลุ่มคำศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรี (ทำเครื่องหมาย √) และให้ความหมาย

ชื่อเพลง	คำศัพท์	ลักษณะคำศัพท์		ความหมาย
		นาฏศิลป์	ดนตรี	
เพลงงามแสงเดือน	รำ			
	ฟ้อน			
	ฟ้อนรำ			
เพลงชาวไทย	เล่น			

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ชื่อเพลง	คำศัพท์	ลักษณะคำศัพท์		ความหมาย
		นาฏศิลป์	ดนตรี	
เพลงรำซิมารำ	รำ			
	ระบำ			
	ฟ้อนรำ			
เพลงคืนเดือนหงาย	โบก			
	พลิ้ว			
	ประและพรม			
เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ	-			
เพลงดอกไม้ของชาติ	ร่ายรำ			
	นาฏศิลป์			
เพลงหญิงไทยใจงาม	-			
เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า	-			
เพลงยอดชายใจหาญ	-			
เพลงบูชานักรบ	-			

หมายเหตุ: - หมายถึงไม่มีทำเนียบภาษาคือ คำศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรีไทย

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก จ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง “วัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน”

<u>ตอนที่1</u> ข้อมูลการรับรู้ในเพลงรำวงมาตรฐาน

1. นิยาม “เพลงรำวงมาตรฐาน” หมายถึง

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	1	เพลงรำวงมาตรฐานเป็นศิลปะของคนไทยประจำชาติที่นำไปแลกเปลี่ยนในต่างประเทศ โดยเฉพาะบุคคลที่ไปดำรงตำแหน่งทางการทูตในต่างประเทศต้องมาฝึกรำวงมาตรฐานซึ่งถือว่าเป็นศิลปะเอกลักษณ์ประจำชาติไทย
	2	เพลงที่เป็นมาตรฐานที่เราต้องอนุรักษ์ และสืบทอด ตามรูปแบบรำวงมาตรฐานให้ถูกต้องมากที่สุดเท่าที่จำได้รำวงมาตรฐานกำเนิดสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม กรมศิลปากรเป็นต้นกำเนิดท่ารำ
	3	การรำเป็นวง เป็นแบบแผน เป็นมาตรฐานที่ใครจะเปลี่ยนไม่ได้
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	การแสดงรำเป็นหมู่ มีวิวัฒนาการมาจาก รำโทน เป็นการรำและร้องของชาวบ้านทั้งชายและหญิง รำเป็นคู่ๆ รอบครกตำข้าว หรือเป็นวงกลมทวนเข็มนาฬิกา โดยมีโทนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ไม่มีแบบแผน ต่อมาปี 2487 สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี และรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการละเล่นประจำชาติ จึงปรับปรุงการเล่นรำโทน ให้มีระเบียบ รูปแบบ การร้องและลีลาท่ารำ การแต่งกายโดยกรมศิลปากร แต่เนื้อร้องทำนอง และท่ารำมาจากแม่บทกำหนดเป็นท่ารำเฉพาะแต่ละเพลง จำนวน 10 เพลง
	2	การรำเป็นวง มีท่ารำที่เป็นมาตรฐาน
	3	รำวงที่ปรับปรุงโดยกรมศิลปากร ให้มีการเรียงลำดับเพลงและท่ารำโดยเฉพาะ
	4	การรำเป็นวง การรำคู่ชายหญิง และมีท่ารำและเครื่องแต่งกายที่เป็นแบบมาตรฐาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
	5	เพลงรำวง “ลีลาศของไทย” ที่มีเนื้อร้อง ท่วงทำนองเพลง และท่ารำ ตามลำดับของเพลงที่1-10 เป็นการรำเป็นคู่ๆ เดินเป็นวงกลมเป็นแบบแผน
	6	การรำวงที่กำหนดแบบแผนท่ารำไว้เป็นมาตรฐาน โดยนำท่ารำแม่บทของนาฏศิลป์ไทยที่เป็นแบบแผนมาตรฐานมาสอดแทรกไว้ และกำหนดไว้ในหลักสูตรการเรียนนาฏศิลป์ไทย
	7	การแสดงชุดหนึ่งซึ่งพัฒนามาจากการละเล่นรำวง หรือที่เรียกว่า “รำโทน” ของชาวบ้าน ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้มอบหมายให้กรมศิลปากรพัฒนาการแสดงรำโทนให้มีลักษณะท่ารำที่เป็นแบบมาตรฐาน มีทั้งหมด 10 เพลง รำวงมีท่ารำมาตรฐาน ท่ารำสามารถรำตามกันได้ง่าย
	8	การรำเป็นวงกลม และเป็นการรำคู่ ชาย-หญิง
	9	การรำวงที่มีการวางรูปแบบไว้อย่างเป็นแบบแผนโดยบูรพาจารย์ทางด้านนาฏศิลป์ไทยและดุริยางค์ไทย

2. ความหมายเพลงรำวงมาตรฐาน ทั้ง 10 เพลง

2.1 เพลงงามแสงเดือน หมายถึง

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	1	ความงามของพระจันทร์ กับความงามของหญิงสาวที่ได้มารำวงเพื่อความสนุกสนานแต่แฝงด้วยความสามัคคี
	2	การรำให้เกิดความสนุกสนาน ให้เกิดความสามัคคี
	3	การเกี้ยวพาราสี การชมความงาม และเป็นการรำของชายหญิงในคืนพระจันทร์เดือนหงาย เป็นการสอดแทรกความสามัคคี รักชาติ เพราะเรามารวมตัวกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	การชมความงามของแสงจันทร์ที่ส่องแสงมาสู่โลกทำให้ดูงดงาม ผู้คนมาร่ายรำยามที่แสงจันทร์สาดส่องมาด้วยความงดงาม ด้วยการรำวงให้เกิดความสนุกสนาน เน้นความสามัคคีเพื่อละทิ้งความทุกข์โศก ให้หมดสิ้นไปด้วยการร้องรำ
	2	การฟ้อนรำที่สร้างความสามัคคี และความสนุกสนาน
	3	ผู้คนที่มาร่วมกันรำวงเพื่อความสนุกสนานรื่นเริง ท่ามกลางแสงจันทร์
	4	การชมความงามของหญิงสาวเหมือนแสงจันทร์
	5	ยามค่ำคืนที่แสงจันทร์ส่องใบหน้าที่งดงามของผู้ร่วมรำวง ด้วยความสนุกสนานและเพื่อความสามัคคี
	6	การมีความสุขสนุกในการฟ้อนรำ หมดทุกข์กังวล และเกิดความสามัคคี
	7	ความงามของแสงจันทร์ในยามค่ำคืน และบรรยากาศที่มีการแสดงรำวงเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีของชาวไทย
	8	การเปรียบเทียบความงามระหว่างหญิงสาวกับธรรมชาติ
	9	การรำวงทำให้คนไทยมีความสามัคคี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.2 เพลงชาวไทย หมายถึง

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	1	คนไทยมีศิลปวัฒนธรรมแต่ก็อย่าละเลยในการทำหน้าที่ การที่สนุกสนานแต่ก็ไม่ทิ้งทั้งการบ้านการเมือง
	2	การสอนให้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม การเล่นรำวงก็ต้องให้เกิดความสามัคคีด้วย
	3	เป็นเพลงรักชาติ ให้รู้จักหน้าที่ว่าต้องทำอะไรเพื่อชาติบ้านเมือง

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	หน้าที่ของชาวไทยที่พึงมีต่อประเทศชาติเป็นสิ่งที่ทุกคนควรทำอย่าได้ละเลยไปเสีย การที่ได้มาเล่นรำวงด้วยความสนุกสนานปราศจากความทุกข์ ก็เพราะว่าประเทศชาติของเรามีเอกราช มีเสรีในการคิดทำสิ่งใดๆ ดังนั้นเราทุกคนจะต้องช่วยกันเชิดชูชาติไทยให้เจริญรุ่งเรือง เพื่อความสนุกสนานยิ่งขึ้นของชาวไทยเรา
	2	การสร้างจิตสำนึกให้คนไทยรู้จักหน้าที่ของตนเอง
	3	ความมีเสรี เอกราชของชาติไทยทำให้คนไทยมีความสุข ขอให้คนไทยช่วยกันสร้างชาติให้พัฒนา
	4	ความสามัคคีรักใคร่ของคนในชาติ
	5	การที่ชาวไทยเราได้ร่วมร้องรำวงเพราะชาตินั้นมีเอกราช ขอให้ทุกคนทำหน้าที่เพื่อพัฒนาชาติ เพื่อความสุขยิ่งขึ้นต่อไป
	6	การรู้จักหน้าที่ของตนเองและมีความรักชาติ ช่วยทะนุบำรุงชาติให้คงอยู่ตลอดไป
	7	การให้ชาวไทยรู้จักหน้าที่ ช่วยกันบำรุงรักษาบ้านเมือง โดยการไม่ละเลยการทำหน้าที่ของตนเอง ผลคือคนในชาติจะอยู่กันอย่างมีความสุข
	8	หน้าที่ของชาวไทย
	9	การให้คนไทยรับผิดชอบในหน้าที่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.3 เพลงรำมาซิมารำ หมายถึง

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	1	การมีความสุขในการเล่น ในการทำงาน ถึงเวลาพักเราก็มารำวงกันแต่ทุกคนก็รู้จักหน้าที่ของตนเอง
	2	แม้รำวงจะเพื่อความสนุกสนานแต่สามารถทำให้ทุกข์คลายได้ แต่ก็ยังเน้นเรื่องความสามัคคี
	3	การแสดงศิลปวัฒนธรรมไทยเรามีการร่ายรำประจำชาติ รำสนุกเพื่อความบันเทิงใจอย่างมีแบบแผน มีวัฒนธรรม มีจารีตสืบต่อกันมา และสอนให้คนมีระเบียบนอกจากความสนุกสนาน
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	การเชิญชวนให้มาร่วมรำฟ้อนหลังจากว่างงาน เพราะในเวลาทำงานก็ตั้งใจกันทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เมื่อเสร็จงานก็มาผ่อนคลายด้วยการฟ้อนรำตามแบบลักษณะสวยงามของวัฒนธรรมไทย
	2	การสร้างจิตสำนึกในการทำงานอย่างจริงจัง และสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ
	3	การเชิญชวนให้มาร่วมรำวง เพื่อความสนุกสนานในยามว่าง ในรูปแบบรำวงมาตรฐานที่ประเทศได้ปรับขึ้นให้มีความทันสมัยสง่างาม
	4	การเชิญชวนมาสนุกสนานร้องรำกัน
	5	หลังเสร็จสิ้นภาระงานก็เชิญชวนกันมารำวงเพื่อความสนุกตามแบบแผนวัฒนธรรมไทย
	6	การปลูกฝังการทำสิ่งใดควรตั้งใจจริงทั้งงานและการมาร่วมรำวงกันอย่างสนุกสนาน
	7	การเชิญชวนให้ชาวไทยมาเล่นรำวงเพื่อความสนุกสนานตามแบบแผน ถึงยามทำงานก็ทำเต็มที่ ยามสนุกสนานก็ให้สนุกสนานเต็มที่
	8	การชักชวนมารำวงเพื่อความสนุกสนานกัน
	9	การปฏิบัติงานต้องทำอย่างจริงจัง ไม่ละทิ้ง แต่เมื่อยามว่างก็ให้รื่นเริงตามวัฒนธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.4 เพลงคืนเดือนหงาย หมายถึง

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	1	คืนเดือนหงายที่ลมพัดเย็นสบายก็ไม่เท่ากับการมีมิตร แต่ที่ยิ่งใหญ่คือ ธงไทยของชาติไทยที่เป็นเอกราช ทำให้มีความสุขใจเหมือนน้ำมาประพรมใจ
	2	ยามค่ำคืนแต่ก็มีคำว่า “ธงไทย”เพื่อเน้นให้เห็นถึงการรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
	3	เป็นเพลงรักชาติ ถึงแม้ยามค่ำคืนเดือนหงายเราก็ต้องรักชาติ สอดแทรกให้รักชาติตลอดเวลาไม่ว่าเป็นกลางวัน กลางคืนในทุกขณะจิตของเรา แม้ยามปลอดโปร่งก็ต้องระแวดระวังด้วย
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	เวลากลางคืนเดือนหงายมีสายลมพัดมาเย็นสบายใจแต่ก็ยังไม่เท่ากับการผูกมิตรกับผู้อื่น และที่ร่มเย็นไปทั่วทุกแห่งยิ่งกว่าน้ำฝนที่โปรยปรายลงมาก็คือ การที่ประเทศเราเป็นเอกราช มีธงชาติเป็นสัญลักษณ์ทำให้ร่มเย็นโดยทั่วกัน
	2	ความเป็นมิตรทำให้เกิดความงดงาม
	3	การผูกมิตรทำให้เกิดความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ
	4	แสงจันทร์ที่สว่างไสวสวยงามทำให้สุขใจ
	5	ค่ำคืนที่มีลมพัดเย็นสบาย แต่ก็ไม่เท่าที่คนไทยผูกมิตรไมตรีต่อกัน ซึ่งเย็นยิ่งกว่าน้ำฝน
	6	การผูกมิตรกับทุกคนเป็นสิ่งที่ดี
	7	ยามค่ำคืนบรรยากาศจะสุขสบายแต่เย็นอะไรก็ไม่เท่ากับการที่เรามีเสรีภาพอยู่ภายใต้ร่มธงไทย
	8	หน้าที่ความสุขใจที่ได้มารำวง
	9	การที่ทำให้คนไทยเป็นมิตรต่อกันประเทศไทยจะร่มเย็น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.5 เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ หมายถึง

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	1	ผู้หญิงผู้ชายเกี้ยวพาราสี ผู้หญิงเปรียบเหมือนดอกไม้ประจำชาติ ความงามของผู้หญิงบ่งชี้ความนุ่มนวลละไมและยังเป็นศักดิ์เป็นศรีของประเทศ
	2	การชมความงามของหญิงสาวแต่ก็ลงท้ายด้วยคำว่า “ขวัญใจชาติเอย” คือไม่พ้นเรื่องรักชาติ
	3	บรรยายความงามของหญิงไทย งามใดไม่เท่ากับความงามของหญิงไทย ทั้งงามมรรยาท วาจาอ่อนหวาน จะเดินก็งามสง่าสมเป็นกุลสตรีไทยของชาติ
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	การที่ดวงจันทร์เต็มดวงลอยอยู่บนท้องฟ้า สวยงามเพราะจันทร์ทรงกลด มีแสงรัศมีงดงามแต่ก็ไม่งามเท่าดวงหน้าของหญิงสาวที่ดูผุดผ่องมีรูปร่างที่สมส่วน กิริยาวาจาอ่อนหวาน ไพเราะสมกับเป็นหญิงไทยซึ่งเปรียบเหมือนดอกไม้ของชาติไทย
	2	การเปรียบเทียบความงามของพระจันทร์กับหญิงสาว
	3	ความงามของหญิงไทยเมื่อยามกระทบแสงจันทร์เมื่อมาร่วมรำวงมาตรฐาน มีความเรียบร้อย งดงามสมเป็นขวัญใจของชาติไทย
	4	การเปรียบเทียบความสุกใสของแสงจันทร์ดั่งความงามของหญิงสาว
	5	ใบหน้าหญิงไทยงามกว่าดวงจันทร์ งามทั้งจริตกิริยา วาจาอ่อนหวาน รูปร่างสมส่วนยั่วยวนใจ เปรียบหญิงไทยเป็นดอกไม้ขวัญใจของชาติ
	6	ดวงจันทร์ในท้องฟ้าว่างามยังไม่เท่ากับความงามของสตรีไทยที่เพียบพร้อมทั้งใบหน้า รูปร่าง กิริยามรรยาท
	7	การเปรียบเทียบความงามของพระจันทร์กับหญิงสาวที่มีความงามทั้งกายวาจาและรูปร่างหน้าตา
	8	ความงาม ความสดชื่นของหญิงสาวและดวงจันทร์
	9	ดวงจันทร์ในวันเพ็ญนั้นงามไม่เท่าหญิงไทยที่มีทั้งรูปร่างหน้าตา กิริยาวาจาที่งดงามดั่งดอกไม้ของชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University

2.6 เพลงดอกไม้ของชาติ หมายถึง

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	1	ผู้หญิงไม่ได้แต่เฉพาะสวยงามเป็นดอกไม้ประดับอย่างเดียว ถึงเวลาช่วยทำศึก ผู้หญิงก็สามารถทำได้
	2	การชมความงามของผู้หญิง นอกจากผู้หญิงสวยงามต้องรักนวลสงวนตัว มีระเบียบไม่ชิงสุกก่อนห่ามแต่ยังสอดแทรกด้วยการให้นึกถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คือต้องจบท้ายด้วยความรักชาติเกือบทุกเพลง
	3	การบรรยายกุลสตรีไทยถึงแม้ว่ามีความงามก็ตาม หญิงไทยก็สามารถเป็นช้างเท้าหลัง ดูแลครอบครัวได้และสนับสนุนช่วยชายในการทะนุบำรุงบ้านเมือง ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปในทุกด้าน เช่น นางเสืองพระศรีสุริโยทัย และท้าวสุรนารี ท้าวศรีสุนทร เป็นต้น
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	ผู้หญิงเปรียบเหมือนกับดอกไม้ของชาติ ยามกรีดกรายร่ายรำเกิดความอ่อนช้อย งดงาม มีเสน่ห์แบบนาฏศิลป์ไทย ชี้ให้เห็นว่าชาติไทยเป็นชาติที่เจริญรุ่งเรืองด้วยวัฒนธรรม ผู้หญิงนอกจากจะงาม ยังเก่งเรื่องการงาน ทำได้ทุกอย่าง ยอมเหนื่อยยากลำบาก เพื่อช่วยชายสร้างชาติให้เจริญรุ่งเรืองตามนโยบายของชาติ
	2	การเปรียบหญิงสาวกับดอกไม้
	3	หญิงไทยที่งดงามออกมาร่ายรำรำวงมาตรฐานตามนโยบายพัฒนาชาติ ช่างมีความละเอียดอ่อน เปรียบเป็นดอกไม้ของชาติ
	4	การเปรียบจริตกิริยาของหญิงสาวสมดั่งเป็นหญิงไทย
	5	หญิงไทยที่ถือได้ว่าเป็นดอกไม้ประดับชาติ ที่ร่ายรำงดงามส่งเสริมวัฒนธรรมและมีความสามารถช่วยชายสร้างชาติด้วยความอดทน
	6	การชื่นชมหญิงไทยที่งามใบหน้า กิริยา วาจา แต่ก็สามารถช่วยงานของชาติได้
	7	การเปรียบหญิงสาวเสมือนดอกไม้ของชาติที่มีความดีงาม และมีความสามรถช่วยสร้างชาติไทยไม่แพ้ชาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
	8	การเปรียบเทียบดอกไม้คือหญิงสาวที่งดงามด้วยกิริยามรรยาทของหญิงไทย
	9	หญิงไทยที่มีความงามมีความสามารถช่วยเหลืองานของผู้ชายและประเทศชาติด้วยความอุตสาหะอดทน

2.7 เพลงหญิงไทยใจงาม หมายถึง

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	1	การเปรียบความดีของหญิง ชื่นชมผู้หญิงไม่ได้เป็นเพียงไม้ประดับเพียงอย่างเดียว นอกจากมีคุณความดียังเก่งกล้าหาญสมเป็นหญิงไทยที่ส่งศรีชาติ
	2	“หญิงไทยส่งศรีชาติ” เป็นผู้หญิงไทยต้องรักนวลสงวนตัวมีกิริยามรรยาทที่งดงาม ไม่อย่างนั้นจะมีการประกวดที่หญิงไทยใส่ชุดไทยราชนิยม และการใส่ชุดไทยในการร่ำวงมาตรฐาน
	3	หญิงไทยที่มีความงามพร้อมหมด ทั้งยังรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เปรียบความงามเหมือนดวงดาวส่องเวหา และส่งเป็นศรีของชาติ ส่งให้เห็นว่ากุลสตรีไทยมีหลายรูปแบบ เช่น นางเสือง พระศรีสุริโยทัย ที่กล้าหาญเป็นคู่พระทัยของกษัตริย์ และนางนพมาศด้านประดิษฐ์ฝีมือ เช่น ประดิษฐ์กระทง
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	ดวงจันทร์ที่ส่องแสงบนท้องฟ้างดงามมาก ยิ่งได้แสงดาวระยิบระยับยิ่งทำให้ดวงจันทร์งามเด่น เปรียบเหมือนดวงหน้าของหญิงสาวที่มีความงามอยู่แล้ว ถ้ามีคุณความดีก็จะยิ่งทำให้หญิงนั้นงามเลิศ เป็นขวัญใจของชาติ เชิดหน้าชูตาชาติ รูปร่างก็งดงาม จิตใจกล้าหาญ ดังที่มีชื่อเสียงปรากฏอยู่ทั่วไป
	2	การเปรียบเทียบผู้หญิงกับดวงดาวที่ส่องแสงระยิบระยับ
	3	หญิงไทยนอกจากจะมีความงาม ความดี มีความกล้าหาญ เพื่อเป็นการประกาศความงามของหญิงไทยที่งามยิ่งกว่าดวงเดือนดวงจันทร์
	4	ความงามของแสงดาวเสมือนหญิงสาวที่มีทั้งความงามและความเข้มแข็ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
	5	การกล่าวชมและเปรียบดวงหน้าของหญิงไทยงามดุจพระจันทร์วันเพ็ญ ชมความดี รูปร่าง ความมีใจที่กล้าหาญ เป็นที่ปรากฏว่ามีใจงามยิ่งกว่าแสงของดาวเดือน
	6	การชื่นชมความงาม ความสามารถของหญิงไทย
	7	การเปรียบความงามของหญิงไทย และความดียิ่งส่งให้หญิงไทยมีความงามยิ่งขึ้น เปรียบกับความงามของดวงจันทร์
	8	ความงาม ความเข้มแข็งของหนุ่มสาว
	9	หญิงไทยนอกจากมีความงามด้วยรูปลักษณ์ภายนอกแล้ว ความดีที่อยู่ภายในยิ่งส่งเสริมให้งามขึ้น

2.8 เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า หมายถึง

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	1	ผู้หญิงซึ่งเป็นดวงใจของผู้ชายแต่ก็น้อยกว่าการเทิดทูนชาติให้มีเอกราชอยู่ของชาย
	2	การเกี้ยวพาราสีของชายหญิงแต่ก็แฝงด้วยต้องรักชาติ ดังคำว่า “ที่เทิดทูนคือชาติ”เป็นข้อคิดเตือนใจต้องการให้รู้จักอดีตเป็นอย่างไร เกิดอะไรขึ้น
	3	บรรยายความรักผู้ชายรักผู้หญิงเปรียบเหมือนดวงใจของเค้า ไปไหนไปด้วยกัน คู่กัน ช่วยทะนุบำรุงบ้านเมือง ถึงจะรักน้องอย่างไรก็ต้องรักชาติเหนือสิ่งอื่นใด
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	ในยามค่ำคืนท้องฟ้ามีดวงจันทร์ประจำอยู่ ในใจของชายก็มีหญิงอันเป็นสุดที่รักประจำอยู่เช่นกัน สิ่งที่เทิดทูนยกย่องไว้คือชาติโดยที่เป็นเอกราชมีอิสระแก่ตนไม่ขึ้นกับใคร สิ่งที่แนบสนิทอยู่ในใจของชายก็คือหญิงอันเป็นที่รักยิ่ง
	2	การเปรียบเทียบความงดงามของพระจันทร์กับความรักชาติประชาธิปไตย
	3	ดวงจันทร์นั้นคู่ฟ้าสาวงามคู่กายพี่ แต่สิ่งที่เราทั้งสองเทิดทูนคือชาติและเอกราชของชาติ เราทั้งสองและคนไทย ต้องช่วยกันรักษาเอกราชของชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
	4	ความรักที่เน้นถึงแบบชายหนุ่มหญิงสาว และความรักชาติ
	5	การที่ผู้ชายกล่าวกับผู้หญิงว่า พระจันทร์นั้นคู่ฟ้ายามค่ำคืน น้องคือคู่ชีวิตที่อยู่ในใจพี่ แต่ก็มีสิ่งที่เทิดทูนไว้คือชาติให้มีเอกราช ส่วนคนที่อยู่คู่ใจคือ ขวัญใจของพี่
	6	หญิงสาวเทิดทูนชายอันเป็นที่รักที่เป็นกำลังของชาติ
	7	ชายที่รักชาติและเทิดทูนชาติแต่ก็รักและคิดถึงหญิงอันเป็นที่รักเสมอ
	8	ความรักของหนุ่มสาว
	9	ชายไทยที่เทิดทูนชาติเหนือสิ่งอื่นใด และความรักที่มีต่อหญิงอันเป็นที่รักนั้นสถิตอยู่ในจิตใจ

2.9 เพลงยอดชายใจหาญ หมายถึง

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	1	หญิงสาวกล่าวถึงชายผู้ซึ่งกล้าหาญที่จะรักเพราะชายรักชาติ และจะขออยู่เคียงข้างชายเพื่อช่วยกิจของชาติ
	2	หญิงสาวกล่าวถึงชายที่กล้าหาญ (ทหาร) ที่มีหน้าที่รักษาชาติ และจะขอร่วมสนับสนุนเดินตามเพื่อรักษาชาติด้วย ต้องมองย้อนไปเพลงรำวงมาตรฐานที่แต่งตอนนั้น (สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม) แต่งเพื่ออะไร
	3	ผู้หญิงบรรยายถึงความรักที่มีต่อชายว่า ขอร่วมทุกข์สุข แม้จะสู้รบอย่างไรก็จะขอร่วมชีวิตไปด้วยกัน คู่กันร่วมกิจการงานของชาติด้วย เหมือนที่ผู้หญิงในสมัยก่อนที่จะบอกผู้ชายอันเป็นที่รักว่า แม้จะเหนื่อยยากลำบากยากเข็ญเพียงใด ก็จะร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกันไปในทุกกรณี
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	การผูกไมตรีของชายผู้กล้าหาญ หญิงสาวจะขอมีส่วนในการทำประโยชน์และหน้าที่ของชาวไทย ถึงแม้ว่าจะลำบากยากแค้นก็จะขอช่วยเหลือทำจนเต็มความสามารถที่พึงมี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
	2	ความกล้าหาญของผู้ชายและผู้หญิงช่วยกันสร้างความเข้มแข็งให้ประเทศชาติ
	3	หญิงสาวกล่าวถึงชายไทยที่มีความกล้าหาญ น้องจะขอเป็นกำลังใจ และช่วยเหลือกิจกรรมในการช่วยสร้างชาติ ไม่ว่าจะเหน็ดสักเพียงใดก็ตาม
	4	ความรักแบบชายหนุ่มหญิงสาวและความรักชาติ
	5	การที่ผู้หญิงกล่าวตอบผู้ชาย ชื่นชมชายไทยใจกล้าหาญ และน้องขอเป็นมิตรร่วมชีวิต ช่วยกิจของชาติ แม้ลำบากจะพยายามเต็มกำลัง
	6	หญิงไทยจะเป็นคู่ทุกข์คู่ยากให้กับชายชาติทหารที่ดูแลชาติ
	7	บทร้องที่กล่าวชมชายว่าหญิงสาวจะพยายามช่วยเหลือเพื่อดำรงชาติไว้อย่างเต็มความสามารถ
	8	ผู้ชายที่กล้าหาญและมีความรักชาติ
	9	หญิงไทยที่ขอรักและร่วมชีวิตต่อชายอันเป็นที่รัก โดยจะขอร่วมช่วยเหลือกิจการงานของชาติ แม้จะยากลำบากก็จะสู้พยายามทำอย่างเต็มความสามารถ

2.10 เพลงบูชานักรบ หมายถึง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	1	หญิงชมชายที่รักก็เพราะเป็นชายที่กล้าหาญ เป็นทหาร นักรบ เป็นชายที่ขยันสร้างหลักฐาน แต่เหนืออื่นใดเพราะพี่รักชาติยิ่งกว่าชีพ
	2	เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักชายหญิงที่ยังต้องมีความรักชาติ ดังคำว่า “ชาติยงอยู่ยงอยู่คู่พิภพ”คือแม้อยู่ท่ามกลางการเกี้ยวพาราสีด้วยความนุ่มนวลของเนื้อร้อง แต่ก็จบด้วยความรักชาติที่ทำให้ชาติเราไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของใคร
	3	ผู้หญิงสรรเสริญผู้ชายเป็นผู้ชายที่ดีทุกอย่าง ทำครบหมดทุกด้านรวมทั้งรักชาติด้วย เป็นคนกล้าหาญเฉกเช่น สมเด็จพระนเรศวร ก็จะมีผู้หญิงคอยให้กำลังใจในการรักชาติ กู้ชาติ

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	น้องหญิงที่รักและบูชาพี่ชายก็เพราะพี่ชายมีความกล้าหาญ เป็นนักสู้ที่เก่งกล้ามีความสามารถสมกับเป็นชายชาตินักรบที่มีความมานะอดทน แม้ว่าจะลำบากยากเข็ญ พี่ชายก็ต่อสู้จนชื่อเสียงเลื่องลืออุตสาหะสร้างหลักฐานมั่นคง และพี่ชายยังมีความรักในชาติบ้านเมืองยิ่งกว่าสิ่งใด ยอมสละได้แม้ชีวิตเลือดเนื้อ เพื่อให้ชาติไทยคงอยู่คู่โลกต่อไป
	2	การชื่นชมผู้ชายที่มีคุณลักษณะที่ชาติต้องการ
	3	ความรักที่น้องมีให้พี่นั้น นอกจากความผูกพันของเราแล้วน้องจะรักที่พี่เป็นนักรบ ที่มีความอดทน กล้าหาญ มีความขยันรักชาติ เสียสละได้แม้กระทั่งชีวิตเพื่อรักษาชาติ
	4	บทเพลงที่ทำให้นึกถึงความรักของสมัยนี้ หญิงสาวคงขึ้นคานกันหมดเพราะผู้ชายบางคนไม่มีความอดทน โดยเห็นได้จากนักเรียนชายปัจจุบันแอนตี้ไม่เรียน รด. กันแล้ว
	5	หญิงสาวรักและบูชานักรบที่มีความกล้าหาญเชี่ยวชาญการรบ มีมานะอดทน ขยันบากบั่นในทุกด้านเป็นผู้ที่รักชาติยิ่งชีวิต
	6	หญิงสาวชื่นชมความเป็นผู้ชายชาติทหาร เป็นผู้นำครอบครัว เป็นผู้นำในการทำงานและสร้างครอบครัว
	7	เทิดทูนชายที่เสียสละ มีมานะ อดทนในการรักษาชาติ บ้านเมือง
	8	ความเป็นชายชาติทหาร และหน้าที่ของชายไทย
	9	หญิงไทยที่รักชายอันเป็นที่รักและบูชายิ่ง เพราะชาย 1) มั่นคงกล้าหาญ 2) มานะอดทน 3) ขยันพากเพียร และ4) รักชาติยิ่งชีพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

<u>ตอนที่2</u> ข้อมูลการเข้าใจในเพลงรำวงมาตรฐาน

3. การถ่ายทอดเพลงรำวงมาตรฐานสู่ผู้เรียน มีวิธีการถ่ายทอดความหมายอย่างไร

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	1	ก่อนอื่นต้องร้องเพลงให้ได้ และจำเนื้อร้องให้ได้เป็นการตีบทในตัว เพราะเพลงรำวงมาตรฐานสร้างมาเพื่อบ่งชี้เพื่อความสามัคคี และเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ตัวอย่างบุคลากรที่จะไปเป็นทูตที่ต่างประเทศตั้งแต่อดีต ต้องมาฝึกรำวงมาตรฐาน เพื่อไปเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติให้ต่างชาติได้เห็นเป็นประจักษ์
	2	ในสมัยก่อนไม่มีการบอกความหมาย แต่เน้นถ่ายทอดท่ารำอย่างเดียว
	3	สมัยก่อนเด็กเป็นเด็กเล็ก เรื่องราวของประเทศชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เราจะอธิบายประวัติรำวง เนื้อเพลง ความหมายของเพลง สื่อท่ารำประจำเพลงให้ได้ สมัยนี้ยิ่งเรียนเป็นหน่วยกิต ครูจะเข้าไปช่วยสอน ให้จดเพลงและให้ร้องเพลง และให้ย่ำตามจังหวะ บอกชื่อประจำท่ารำ ทำให้เด็กสามารถสอดแทรก คืออารมณ์จากความหมายของท่ารำของเนื้อเพลงไปด้วย
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	โดยอธิบายประวัติความเป็นมาของรำวงมาตรฐาน อธิบายนาฏยศัพท์ และศัพท์สังคีตที่ใช้ในการรำในแต่ละเพลง พร้อมให้ฝึกปฏิบัติเริ่มจากให้หัดอ่าน แบ่งวรรค เนื้อเพลง และหัดร้องทีละวรรคเพลง พร้อมปรบมือเข้าจังหวะเพลงแล้วจึงให้ฝึกมือก่อน แล้วจึงให้ฝึกก้าวเท้าตามทำนองเพลงและเนื้อร้องในแต่ละเพลงเพื่อปฏิบัติทั้งมือและเท้าได้ถูกต้อง จึงให้ปฏิบัติพร้อมกันต่อเนื่อง แล้วจึงให้เชี่ยวชาญตามเพลงปฏิบัติพร้อมกันโดยเข้าวงกลมใหญ่ และเดินเคลื่อนไปตามทวนเข็มนาฬิกา ในขณะรำให้นักเรียนร้องเพลงไปพร้อมกับการปฏิบัติท่ารำ โดยครูรำนำหน้า และเมื่อนักเรียนรำได้ถูกต้องแล้ว ครูสังเกตดูนักเรียนรำและแก้ไขท่ารำที่ยังไม่ถูกต้องตามแบบแผน การตั้งวง การจีบมือ การทรงตัว การเอียง การก้าวเท้าถ่ายน้ำหนักตัว และการหมุนตัวของนักเรียนในแต่ละเพลง
	2	ใช้การอธิบายในการถ่ายทอดความหมาย
	3	โดยให้นักเรียนร่วมกันอธิบาย ครูคอยกำกับ ชี้แนะ และสรุป
	4	โดยการอภิปรายความหมายของแต่ละเพลงก่อน แล้วจึงสอนร้องและรำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
	5	โดยครูนักเรียนช่วยกันแปลความหมาย และให้นักเรียนช่วยกันสรุปแง่คิดที่ได้จากเพลงว่าเพลงแต่ละเพลงกล่าวถึงอะไร
	6	จะให้ผู้เรียนอ่าน แปลความหมาย และร้องเพลงให้ได้ก่อนปฏิบัติท่ารำ
	7	โดยอธิบายความหมายของเพลงแต่ละเพลงก่อน แล้วจึงสอนร้องและสอนรำ
	8	ไม่มีการถ่ายทอดความหมาย
	9	โดย 1) เริ่มแปลจากคำศัพท์ที่ยากทีละคำ 2) ถอดความหมายทีละวรรค 3) สรุปความทั้งเพลงรวมถึงการสื่อความหมายโดยนัยของแต่ละเพลง

4. ท่านคิดว่า ความรู้ที่จะใช้ในการศึกษาเพื่อให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน ต้องเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรี หรือไม่อย่างไร

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	1	ต้องเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรีด้วยเพื่อการศึกษาเพลงรำวงมาตรฐานจะได้เข้าใจมากขึ้น เช่นการถ่ายทอดต้องดูเนื้อเพลง จังหวะทำนองพร้อมกัน เวลารำบรรเลงเพลงจะได้เข้าใจเนื้อเพลงด้วย ดนตรีที่ใส่ในเพลงทำให้เกิดความรู้สึกลึกซึ้งในเนื้อหาของเพลง ถ้าเป็นการแสดงเรียกว่าทำให้เกิดสุนทรียรสในการแสดง หมายความว่าต้องเพียบพร้อมครบ ได้แก่ เสียงเพลง ทำนอง เนื้อร้องและท่ารำ เพราะรำวงมาตรฐานมันเป็นมาตรฐานสำหรับโลก ถ้าตีความรำวงมาตรฐานควรจะได้เป็นมรดกโลก
	2	ควรต้องเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรีเพื่อให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานมากขึ้น และควรใช้ความรู้ 4.0 จะทำให้เกิดความรู้และเข้าใจมากขึ้น โดยไม่ใช่แต่ให้เด็กรู้เพียงท่ารำอย่างเดียว ควรเอาสิ่งที่มีคุณค่าใส่ไว้ในการสอนด้วย ให้เด็กเกิดความรักชาติและความเป็นไทยด้วย
	3	การเข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานต้องเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรีด้วย เพราะจะได้รู้จังหวะเพลงดนตรี เพราะแต่ละเพลงจังหวะไม่เหมือนกัน ช้าบ้าง เร็วบ้าง ตามลักษณะบทร้องที่ทำไว้ ต้องเน้นการเคลื่อนไหวของท่าทางการร่ายรำโดยอ่อนช้อย งดงามให้สัมพันธ์กับจังหวะบทร้องทำนองเพลงอันเป็นศิลปะการแสดงที่มีคุณค่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	การศึกษาเพื่อให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานต้องเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรีก่อน จึงจะทำให้การเรียนนาฏศิลป์ไทยได้อย่างถูกต้อง เช่นต้องการศึกษาการแสดงนาฏศิลป์ไทยของรำวงมาตรฐาน นาฏยศัพท์และศัพท์สังคีตที่ใช้ในแต่ละเพลงใน 10 เพลงรำวงมาตรฐาน เพื่อจะได้ปฏิบัติท่ารำ และรำได้อย่างถูกต้องตามจังหวะ ทำนองเพลงร้องแต่ละเพลง ได้ถูกต้องและงดงาม รวมทั้งต้องเข้าใจความหมายของเพลงด้วยเช่นกัน
	2	เพื่อให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานต้องเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรี เนื่องจากผู้เรียนต้องมีความรู้พื้นฐานนาฏศิลป์และดนตรี เช่น นาฏยศัพท์เบื้องต้น และการย่ำเท้าตามจังหวะดนตรี
	3	ต้องเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรีเพื่อให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน ซึ่งอาจไม่สัมพันธ์กันโดยตรงกับเนื้อเพลงเพราะไม่ได้ตีท่ารำ แต่เมื่อร้องรำได้ก็จะช่วยให้เพลงมีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น
	4	ต้องเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรีเพื่อให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานมากขึ้น โดยถ้าเป็นการสอนในระดับชาวบ้านหรือทั่วๆไป ก็ไม่เน้นท่ารำที่มาตรฐานมากนัก จะเพื่อความสนุกสนานแล้วแต่จุดประสงค์นั้น แต่ถ้าสอนในห้องเรียนจะใช้การสอนร้องรำตามรูปแบบมาตรฐาน
	5	ต้องเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรีเพื่อให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานมากขึ้น จึงจะทำให้สามารถเข้าถึงสุนทรีย์ในวัจนลีลาในเพลงรำวงมาตรฐาน สำหรับนาฏศิลป์เป็นเพียงประกอบว่าเพลงอะไร ใช้ท่ารำอะไร แต่ถ้าจะฝึกนาฏศิลป์ต้องเข้าใจเพลงรำวงก่อน
	6	การเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรีจะช่วยให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานมากขึ้น จึงควรเข้าใจทั้งนาฏศิลป์และดนตรี และความหมายของบทร้อง
	7	การเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรี จะช่วยให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน เพราะจะสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างถูกต้อง
	8	การเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรีจะช่วยให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานมากขึ้น เนื่องจากการสอนในห้องเรียนควรใช้การสอนร้อง รำ ตามรูปแบบการสอน
	9	การมีความเข้าใจนาฏศิลป์และดนตรีจะทำให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน อย่างน้อยควรมีพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์และดนตรีอยู่บ้าง เนื่องจากบางคำศัพท์ในเพลงรำวงมาตรฐานมีความเกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์และดนตรี ซึ่งบางประโยคอาจไม่เกี่ยวข้องโดยตรงแต่ก็แฝงนัยหรืออุปมาไว้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

5. ศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรี ช่วยให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน หรือไม่ อย่างไร

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	1	ศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรีจะช่วยให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานมากขึ้น เพราะจะทำให้เข้าถึงความหมายเนื้อร้อง ทำนองเพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดต่อไป
	2	ศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรี ช่วยให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานมากขึ้น โดยเฉพาะศัพท์ด้านนาฏศิลป์
	3	การเข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน ศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรีจะช่วยให้อธิบายให้เด็กเข้าใจได้ เช่น งามใบหน้าเมื่ออยู่วงรำ ถ้าเด็กรู้ศัพท์นาฏศิลป์จะทำให้เข้าใจการสื่อความหมายของเพลงได้ดี ว่าวงรำ คือการรำเป็นวง ด้านดนตรีคือจะรำสวยได้ก็ด้วยดนตรี จะทำให้การสื่องดงามขึ้นมาก ดังที่คุณครูเฉลยศุขะวณิช หรือ “แม่เหลย”ของลูกศิษย์นาฏศิลป์ได้เคยบอกว่า “เรารำสวยเพราะดนตรีที่ประกอบคำร้อง” คือหมายถึง บทร้องกับเพลงมันเข้ากับท่ารำ ทุกอย่างสมานกันสมบูรณ์ ดนตรีช่วยทำให้บทเพลงอ่อนหวาน
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	นาฏยศัพท์ คือศัพท์ที่ใช้ในนาฏศิลป์ไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติท่ารำ ซึ่งบัญญัติขึ้นมาเพื่อใช้เรียกลักษณะการรำ การใช้มือตั้งวง การก้าวเท้า การเคลื่อนไหวมือเท้า โดยกำหนดชื่อเรียกให้เข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย ซึ่งในการถ่ายทอดรำวงมาตรฐานและทุกการแสดงนาฏศิลป์ไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติท่ารำ
	2	นาฏศิลป์และดนตรี ช่วยให้เข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน เช่น การปฏิบัติท่ารำคำว่า “ย่ำเท้า” หรือ “สอดสร้อยมาลา” ช่วยให้ผู้ปฏิบัติทำได้
	3	ศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรี โดยเฉพาะศัพท์ด้านนาฏศิลป์ ใช้ชื่อบางท่าได้สอดคล้อง เช่น ท่าผาราแทนพระจันทร์ รำยั่ว แทนการเกี้ยวพาราสี
	4	การเข้าใจเพลงรำวงมาตรฐานศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรีช่วยได้มาก เช่น ท่าสอดสร้อยมาลาใช้กับเพลงงามแสงเดือน รวมถึงแม่ท่าต่างๆ ด้วย เช่น การย่ำเท้า ตั้งวง และชื่อท่าต่างๆ
	5	การเข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน ศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรี ไม่มีส่วนช่วย
	6	การเข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน ศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรีจะทำให้เข้าใจเพลงได้มากขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย
	7	การเข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน ศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรีจะช่วยให้เข้าใจเพลง เพราะท่ารำและนาฏยศัพท์ ที่ใช้ประกอบท่ารำจะสอดคล้องกับความหมายของบทร้อง
	8	การเข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน ศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรีจะช่วยทำให้จำท่ารำและเข้าใจในบทเพลงมากขึ้น
	9	การเข้าใจเพลงรำวงมาตรฐาน ศัพท์ด้านนาฏศิลป์และดนตรีช่วยได้ เพราะเพลงรำวงมาตรฐานแต่งขึ้นสำหรับร้องรำ ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์กับนาฏศิลป์และดนตรี

6. จัดกลุ่มคำศัพท์ด้านนาฏศิลป์ และดนตรี และให้ความหมาย

6.1 เพลงงามแสงเดือน

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
ผู้เชี่ยวชาญ	1	รำ- มี2รำ รำ1คือ รำละคร อีกลำคือ ลำนำ (ร้อง) ฟ้อน - ส่วนมากใช้ทางภาคเหนือ แต่ปัจจุบันก็ใช้ในภาคอิสานด้วย ฟ้อนรำ - มาจากคำว่า “ฟ้อน”บวกกับคำว่า “รำ”	
	2	รำ- การร่ายรำ เช่น รำปกติหรือรำธรรมดา รำหน้าพาทย์ ฟ้อน- ลักษณะรำของภาคเหนือใช้คำว่าฟ้อน เช่น ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเงี้ยว เป็นต้น ฟ้อนรำ- เป็นการเอาคำว่า“ฟ้อน”ผสมกับคำว่า “รำ” เป็นฟ้อนรำ	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
	3	รำ- เป็นลักษณะการยกมือ ตั้งวงจีบ หรือการรำ คือเอกลักษณ์ของชาติไทยที่ต้องมีวัฒนธรรม คือการร้องรำของไทยเพราะมีเอกราชมาเก่าก่อน ฟ้อน- การรำชนิดหนึ่งประจำภาคเหนือ อิสานก็ใช้ฟ้อนด้วยเช่นกัน เช่น ฟ้อนภูไทย เป็นการแสดงท้องถิ่น ฟ้อนรำ-เป็นการรำที่สวย มาจาก 2 คำ คำว่า “ฟ้อน” คืออ่อนช้อย กับ“รำ”คือ การยกมือตั้งวง จีบคว่ำ-หงาย	
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	รำ- ศิลปะแห่งการร่ายรำที่มีผู้แสดง 1-2 คน เช่น รำเดี่ยว รำคู่ การรำอาวุธ เป็นต้น รูปแบบรำไม่แสดงเป็นเรื่องราวก็มีบทร้องหรือดนตรีก็ได้ ฟ้อน- ศิลปะการร่ายรำแบบพื้นเมืองที่มีลีลาการร่ายรำค่อนข้างช้า การแต่งกายและเครื่องดนตรีแบบพื้นเมือง จุดประสงค์เพื่อการแสดงความงดงาม อ่อนช้อย มีลีลา	
		ฟ้อนรำ-การแสดงท่าทางเคลื่อนไหวโดยมีลีลา และแบบท่าของการเคลื่อนไหวให้เข้ากับทำนองดนตรี	
	2	รำ- ฟ้อน- ฟ้อนรำ-	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
	3	รำ- การเคลื่อนไหวประกอบดนตรี ฟ้อน- การแสดงของภาคเหนือ ฟ้อนรำ-การเคลื่อนไหวประกอบดนตรีหลายๆคน	
	4	รำ- ฟ้อน- ฟ้อนรำ-	
	5	รำ- การร่ายรำ ฟ้อน- ลักษณะของการรำ ฟ้อนรำ-ลักษณะของการรำ	
	6	รำ- ฟ้อน- ฟ้อนรำ-	
	7	รำ- การรำร่วมกัน การเกี้ยวพาราสีกัน ฟ้อน- การฟ้อนรำ ฟ้อนรำ-การฟ้อนรำของภาคเหนือ	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
	8	รำ- ฟ้อน- ฟ้อนรำ-	
	9	รำ- การแสดงกิริยา ท่าทางเข้ากับดนตรี ฟ้อน- การแสดงกิริยา ท่าทางเข้ากับดนตรี ฟ้อนรำ- การแสดงกิริยา ท่าทางเข้ากับดนตรี	

6.2 เพลงชาวไทย

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
ผู้เชี่ยวชาญ	1	เล่น -	
	2	เป็นการนำคำมาประกอบให้สวยงามตามลักษณะภาษาไทย เช่น รำเล่น	เล่น -ไม่มีในภาษานาฏศิลป์
	3	เล่น -เล่นระบำ รำฟ้อน เป็นกิริยาที่เน้นการใช้ท่าเป็นหลัก เช่น การย่ำเท้า การก้าวเท้าเดิน เช่น ระบำ	
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	เล่น -ทำกิริยา ทำเพื่อสนุกสนานเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ เช่น เล่นเรือ เล่นดนตรี ถ้าเป็นการแสดง เช่น เล่นโขนเล่นละคร เป็นต้น	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
	2	เล่น -	
	3	เล่น -การร่ายรำ	
	4	เล่น -	
	5	เล่น - ลักษณะของการร้อง รำ เล่นดนตรี	
	6		เล่น -
	7	เล่น -การเล่นดนตรีและร่ายรำ	
	8	เล่น -	
	9	เล่น -การร้องรำทำเพลง	

6.3 เพลงรำมาซิมารำ

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
ผู้เชี่ยวชาญ	1	รำ- มี 2 รำ รำ1 คือรำละคร อีกลำ คือ ลำนำ (ร้อง) ระบำ- การเล่นตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จึงเรียกว่า เริงระบำ จับระบำ ฟ้อนรำ- มาจากคำว่า“ฟ้อน”บวกกับคำว่า “รำ”	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
	2	รำ- การร่ายรำ เช่น รำปกติหรือรำธรรมดา รำหน้าพาทย์ ระบำ- การรำที่เป็นหมวดหมู่ โดยมากรำเป็นคู่ ชาย-หญิง เช่น ระบำดาวดึงส์ ระบำกฤษดาอภินิหาร ฟ้อนรำ-เป็นการเอาคำว่า “ฟ้อน”ผสมกับคำว่า “รำ” เป็นฟ้อนรำ	
	3	รำ- เป็นลักษณะการยกมือตั้งวงจีบ หรือการรำ คือเอกลักษณ์ของชาติไทยที่ต้องมีวัฒนธรรม คือการร้องรำของไทยเพราะมีเอกราชมาเก่าก่อน ระบำ- การแสดง การรำตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ฟ้อนรำ- เป็นการรำที่สวย มาจาก 2 คำ คำว่า “ฟ้อน” คือ อ่อนช้อย “รำ”คือ การยกมือตั้งวง จีบคว่ำ-หงาย	
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	รำ- ศิลปะแห่งการร่ายรำที่มีผู้แสดง 1-2 คน เช่น รำเดี่ยว รำคู่ การรำอาวุธ เป็นต้น รูปแบบรำไม่แสดงเป็นเรื่องราวก็มีบทร้องหรือดนตรีก็ได้ ระบำ- การแสดงที่มุ่งความสวยงามหรือบันเทิงใช้ผู้แสดงเป็นหมู่ เช่น ระบำดาวดึงส์ ระบำเทพบันเทิง เป็นต้น ฟ้อนรำ- การแสดงท่าทางเคลื่อนไหว โดยมีลีลา และแบบท่าของการเคลื่อนไหวให้เข้ากับทำนอง ดนตรี	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
	2	รำ- ระบำ- ฟ้อนรำ-	
	3	รำ- การเคลื่อนไหวประกอบดนตรี ระบำ- การรำหลายคน ฟ้อนรำ-การเคลื่อนไหวประกอบดนตรี หลายๆ คน	
	4	รำ- ระบำ- ฟ้อนรำ-	
	5	รำ- การร่ายรำ ระบำ- ลักษณะของการเริงระบำ ร่ายรำ ฟ้อนรำ-ลักษณะของการรำ	
	6	รำ- ระบำ- ฟ้อนรำ-	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
	7	รำ- การรำร่วมกัน การเกี้ยวพาราสีกัน ระบำ- การร่ายรำกันเป็นกลุ่ม ฟ้อนรำ-การฟ้อนรำของภาคเหนือ	
	8	รำ- ระบำ- ฟ้อนรำ-	
	9	รำ- การแสดงกิริยา ท่าทางเข้ากับดนตรี ระบำ- การแสดงกิริยา ท่าทางเข้ากับดนตรี ฟ้อนรำ-การแสดงกิริยา ท่าทางเข้ากับดนตรี	

6.4 เพลงคืนเดือนหงาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
ผู้เชี่ยวชาญ	1	โบก- พริ้ว- ประและพรม-	

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
	2	โบก- เวลาหมดเพลงแม่บทแล้วจีบตั้งวงล่าง ตั้งวงบน และโบก	พริ้ว- ไม่มีในนาฏศิลป์
	3	โบก- พริ้ว- ประและพรม-	ประและพรม- ไม่มีในนาฏศิลป์
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	โบก- ทำให้เคลื่อนไหวไปมา เช่นการโบกธง การโบกมือ พริ้ว- สะบัดเป็นคลื่นไปหาลม เช่น ธง ประและพรม- ลักษณะของการโปรยน้ำไปทั่ว เช่น ประพรมน้ำมนต์ ประพรมน้ำอบ เป็นต้น	
	2	โบก- พริ้ว- ประและพรม-	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
	3	โบก- การทำท่าโบกสะบัดแทนลม พริ้ว- การตีท่าตามความหมายของคำว่า “พริ้ว” ประและพรม- การตีท่าตามความหมายของคำว่า “ประพรม”	
	4	โบก- พริ้ว- ประและพรม-	
	5	โบก- ลักษณะของลมพัดโบก พริ้ว- ลักษณะของลมพัดโบกพริ้ว ประและพรม-	
	6	โบก-	พริ้ว- ประและพรม-
	7	โบก- อาการของลมที่เคลื่อนไหว พริ้ว- อาการของลมที่เคลื่อนไหว ประและพรม- อาการที่ฝนตก	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
	8	โบก- พริ้ว- ประและพรม-	
	9	โบก- พริ้ว- ประและพรม-	

6.5 เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ - ไม่มีศัพท์นาฏศิลป์และศัพท์สังคีต

6.6 เพลงดอกไม้ของชาติ

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
ผู้เชี่ยวชาญ	1	ร่ายรำ - ร่าย เป็นชื่อท่ารำ เป็นท่ารำส่ายก็ได้ เป็นท่ารำอื่นก็ได้ ร่ายรำ เป็นชื่อท่ารำ นาฏศิลป์ - เป็นคำ 2 คำ รวมกันคือ นาฏ +ศิลป์	
	2	ร่ายรำ- เป็นการเอาคำว่า รำ”ผสมกับคำว่า “ร่าย” เป็นรำร่าย คือตั้งวงข้างหน้า หยิบจีบมาวางแล้วก็ป้องหน้า นาฏศิลป์- มาจากคำว่า“นาฏ”คือฟ้อนรำ “ศิลป”สิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นมา	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
	3	ร่ายรำ - การเรียบเรียงท่ารำให้สวยงาม อ่อนช้อย “ร่าย” เป็นกิริยาที่บ่งบอกเหมือนส่งสัญญาณให้มาร่ายรำกัน เช่น “เดี๋ยวมาร่ายรำกันนะ” นาฏศิลป์-มาจาก 2 คำคำว่า “นาฏ” คือ กิริยาด้านการรำ“ศิลป”คือ ศิลปะทั้งหลายมารวมกัน	
ครูนาฏศิลป์ไทย	1	ร่ายรำ - นาฏศิลป์-	
	2	ร่ายรำ - นาฏศิลป์-	
	3	ร่ายรำ - การรำอย่างอ่อนช้อย นาฏศิลป์-เป็นคำผสมของคำว่า “นาฏ” กับ คำว่า “ศิลป์”	
	4	ร่ายรำ - นาฏศิลป์-	
	5	ร่ายรำ - ลักษณะของกิริยาร่ายรำ นาฏศิลป์-ลักษณะของคำศัพท์ คือ นาฏยศัพท์และดนตรี	
	6	ร่ายรำ - นาฏศิลป์-	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้ให้ข้อมูล		ความหมาย	
		ศัพท์นาฏศิลป์	ศัพท์สังคีต
	7	ร่ายรำ - การร่ายรำกันเป็นกลุ่ม นาฏศิลป์-การแสดงแบบมีระเบียบแบบแผน	
	8	ร่ายรำ - นาฏศิลป์-	
	9	ร่ายรำ - การแสดงกิริยา ท่าทางเข้ากับดนตรี นาฏศิลป์- งาม	

6.7 เพลงหญิงไทยใจงาม - ไม่มีศัพท์นาฏศิลป์และศัพท์สังคีต

6.8 เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า - ไม่มีศัพท์นาฏศิลป์และศัพท์สังคีต

6.9 เพลงยอดชายใจหาญ - ไม่มีศัพท์นาฏศิลป์และศัพท์สังคีต

6.10 เพลงบูชานักรบ – ไม่มีศัพท์นาฏศิลป์และศัพท์สังคีต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หมายเหตุ - ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย

ครูนาฏศิลป์ไทย หมายถึง ครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นางสาวณัฏฐา ระกำพล

วุฒิการศึกษา การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากวิทยาลัยนาฏศิลป
ระดับปริญญาตรี ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ไทย
จากคณะนาฏศิลปและดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
ระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนวและให้
คำปรึกษา จากคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร)
หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวาทนิเทศ ภาควิชาวาทวิทยาและ
สื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University